UPUTSTVA ZA KRIVIČNI POSTUPAK
I POSTUPAK KAŽNJAVANJA
NOVČANOM KAZNOM

Izdavač:
IRZ (Deutsche Stiftung für internationale rechtliche Zusammenarbeit e.V.)
„Nemačka fondacija za međunarodnu pravnu saradnju”

Za izdavača:
Dr. Stefan Pürner, Dragana Radisavljević, Lazar Glišović

Štampa:
ATC, Beograd

Tiraž:
500

Beograd, 2013.

Naslov originala na nemačkom:
Richtlinien für das Strafverfahren und das Bußgeldverfahren

Prevodilac:
Dragan Simić

UPUTSTVA ZA KRIVIČNI POSTUPAK I POSTUPAK KAŽNJAVANJA NOVČANOM KAZNOM

IRZ
Beograd, 2013.

SADRŽAJ

Predgovor prevodu
Uputstva za krivični postupak i postupak kažnjavanja novčanom kaznom 7

Jirgen Den:
Uvod u nemačka Uputstva za postupak izricanja novčane kazne 15

UPUTSTVO ZA KRIVIČNI POSTUPAK I POSTUPAK KAŽNJAVANJA NOVČANOM KAZNOM (RISTBV) **26**

Uputstvo za krivični postupak 26

Opšti deo 26
Posebni deo 148

Uputstva za postupak izricanja novčane kazne 199

Dodaci 217

Dodatak B 217
Dodatak D 224
Dodatak E 229

Prilog (uz br. 2.4.) 239

Naredba o organizaciji rada javnog tužilaštva (OrgStA) 242

PREDGOVOR PREVODU
UPUTSTVA ZA KRIVIČNI POSTUPAK I POSTUPAK KAŽNJAVANJA NOVČANOM KAZNOM

Povod za nastanak ovog prevoda

Ova knjiga sadrži prvi prevod Uputstva za krivični postupak i postupak kažnjavanja novčanom kaznom na srpski jezik. Međutim, ona je namenjena i čitaocima u ostalim zemljama regiona, pošto su i u tim zemljama sprovedene ili su u planu reforme zakona o krivičnom postupku, u okviru kojih prenošenje istražnog postupka u nadležnost tužilaštva predstavlja jednu od ključnih tačaka. Nemačka fondacija za međunarodnu pravnu saradnju - IRZ (Die Deutsche Stiftung für internationale rechtliche Zusammenarbeit e.V. – IRZ) je nizom različitih mera pružila podršku reformi srpskog Zakona o krivičnom postupku. Prevod koji je pred nama predstavlja jednu od tih mera. Ovaj prevod sačinjen je kao uputstvo i informator za eksperte koji su uključeni u rad na ovoj reformi, i to sa ciljem da, i izvan okvira samog teksta zakona, pruži uvid u saradnju između tužilaštva i policije, kao i u način na koji je ovo pitanje pravno regulisano u Nemačkoj. Ovakva publikacija u vidu knjige ima za cilj da doprinese da i ostala stručna pravna javnost u regionu dobije priliku da se informiše o sadržaju ovog nemačkog propisa koji predstavlja dopunu regulative nemačkog Zakona o krivičnom postupku (a čiji je prevod, takođe u obliku knjige, sačinio IRZ: Zakon o krivičnom postupku Savezne Republike Njemačke, IRZ-Edicija Nemačko pravo, knjiga 1, Sarajevo 2011). U nastavku su data detaljnija objašnjenja vezana za Uputstva za krivični postupak i postupak

kažnjavanja novčanom kaznom čiji je autor Jirgen Den (Jürgen Dehn), glavni tužilac u penziji, koji je, sa svoje strane, bio savetnik srpskoj ekspertskoj grupi prilikom izrade novog Zakona o krivičnom postupku. (Doduše, nisu svi njegovi predlozi uneti u reformisani zakon. To se posebno odnosi na propise vezane za glavni pretres.). Što se tiče ostalih pojedinosti vezanih za Uputstva za krivični postupak i postupak kažnjavanja novčanom kaznom, upućujemo upravo zbog toga na uvod čiji je autor Jirgen Den, glavni tužilac u penziji, a koje slede u nastavku teksta.

Opšta razmišljanja u vezi sa postupkom prilikom izrade reformskih zakona

U ovom uvodnom delu bi, međutim, trebalo da ukažemo i na izvestan manji broj tačaka koje bi mogle da budu relevantne za reforme zakona u zemljama tranzicije. Osnov za ova naša razmatranja jesu iskustva i zapažanja do kojih je u okviru svog rada na ovim pitanjima došao IRZ koji, počev od 1992. godine, po nalogu nemačkog Saveznog ministarstva pravde pruža partnerskim zemljama podršku u reformi njihovih pravnih sistema, te koji je počev od 2000. godine prisutan u regionu zahvaljujući sredstvima Ministarstva inostranih poslova ostvarenim iz nemačkih doprinosa Paktu za stabilnost.

S jedne strane, prilikom izrade novih zakona u bivšim zemljama socijalističkog režima gotovo redovno se nameće pitanje da li da se sledi tradicionalni kontinentalno-evropski model – ili bi, pak, bilo bolje da se sledi anglo-američki model koji se u novije vreme rado označava kao „moderan“. Ili bi, u skladu sa sloganom „najbolje iz oba sveta“, trebalo da se kombinuju elementi iz oba ova sistema. Štaviše, neki pojedinci zastupaju i stav da bi trebalo da se u jednom zakonu isprepletu rešenja iz još većeg broja zakonodavnih sistema.

U vezi s tim odmah na početku možemo da utvrdimo jedno: sigurno je da niko ko se bavio stranim pravom ne bi zagovarao potpuno preuzimanje pravnih rešenja neke druge zemlje po sistemu „jedan na jedan“. Sumnjamo, štaviše, da bi poznata formulacija „one size fits all“ imala opravdanja i u ostalim oblastima. U svakom slučaju, u pravu za takvu formulaciju nema mesta. Pravo reguliše odnose u konkretnim društvenim zajednicama. A te društvene zajednice imaju sopstvene tradicije, probleme i

preduslove. Bez obzira na to što sve ove zemlje kao zajednički i identičan cilj imaju reformu svojih pravnih sistema i pripremu za pristupanje Evropskoj uniji, svaka od njih se suočava sa sopstvenim izazovima. Na kraju krajeva, svaka od ovih zemalja mora da sprovede ovaj proces u skladu sa svojom tradicijom i istorijskom pozadinom, kao i na način koji je u skladu sa nacionalnim prilikama. Dakle, ove zemlje moraju da pronađu sopstveni put i da tim putem idu. A to u najvećem broju slučajeva nije nimalo lako „u tuđim cipelama".

Zbog svega toga neće biti moguće da se strana pravna rešenja jednostavno preuzmu i „prepišu". Ovo, međutim, ne znači da ta strana pravna rešenja mogu proizvoljno da se mešaju, da bi se stvorilo novo pravo. Naprotiv, ono što je neophodno jeste orijentacija na jedno određeno pravo. I to pogotovo u slučajevima kada postoji manjak kako vremena, tako i resursa.

Ako ćemo da budemo iskreni, moramo da priznamo sledeće: ideja da se iskoristi planirana reforma kao prilika da se iz iskustava što je moguće više zemalja kao krajnji rezultat dobije autentičan novi zakon deluje privlačno. Međutim, ako bolje razmislimo, to predstavlja jednu vrstu apstraktne spekulacije kojom se prenebregavaju bitne okolnosti. Pre svega okolnosti praktične prirode. (Ovde bi mogao da se krije i razlog zbog čega ovakva polazišta, koliko smo mogli da primetimo, pretežno zastupaju teoretičari, a veoma retko praktičari). Cilj tih novih zakona, naime, nije da osvoje neke nagrade za originalnost, već da se potvrde u praksi. A ta potvrda u praksi treba da usledi veoma brzo, pošto je proklamovani cilj politike, ali i želja raznih međunarodnih organizacija čijem članstvu teže zemlje u tranziciji, da što je moguće brže unaprede krivični postupak. Naime, navedene organizacije ne traže brze reforme (samo) na papiru, već i vidne pomake u praksi. A ti pomaci se najefikasnije ostvaruju ukoliko se orijentišemo na praktična iskustva drugih. I to na praktična iskustva onih koji pripadaju jasno definisanim i uspešnim pravnim sistemima. No, otvoren pristup rešavanju ovog pitanja, koji je usmeren na to da se pravni instituti iz različitih pravnih sistema, koji se parcijalno smatraju dobrim rešenjima, ujedine u okviru jednog novog zakona, stvorilo bi nove, inače ni u kom slučaju neizbežne, probleme, umesto da reši stare.

Takvi novi tipovi zakona koji se ne temelje na nekom homogenom osnovnom sistemu, proverenom u praksi, na kraju krajeva jesu zakoni u vezi sa kojima ne postoje praktična iskustva u drugim pravnim sistemima.

A takva iskustva su neophodna da bi u zemljama tranzicije ti zakoni, često pod velikim političkim pritiskom, ali i pritiskom kratkih rokova, zaživeli u praksi, odnosno da bi se, kako se to sada kaže, „implementirali“. (Ovde moramo da napomenemo da nam ovaj pojam ne deluje prikladno kada je reč o zakonima. Ako bismo hteli da budemo precizni, bolje je da se zakoni poštuju i da zažive u praksi, nego da se „implementiraju“). Osim toga, kao nužnost se ukazuje i potreba da se obrazuju i usavrše praktičari čiji će zadatak biti da primenjuju nove zakone. A najbolje rešenje je da to usavršavanje na sebe preuzmu praktičari koji već imaju iskustva sa primenom zakona koji se zasniva na sličnim obeležjima. Mešovitim sistemima u svakom slučaju nedostaje jednoznačno definisan sistem koji bi trebalo da posluži kao orijentir. Do sličnog zaključka dolazi se i kad je reč o pitanjima na koja sam tekst zakona ne daje jednoznačne odgovore. Pravnik koji svoju profesiju obavlja *lege artis* pokušaće da takve probleme reši uobičajenim metodama tumačenja zakona. To znači da će on nastojati da iz zaključaka, do kojih dođe razmatranjem više propisa, izvuče neku opštu pravnu ideju i neke opšte principe na osnovu kojih će moći da reši takva pitanja. I to da ih reši na način da odgovor do kojeg je došao može da se izvede iz zakona i da „odgovara“ zakonu, i to u celosti. Takav postupak je, međutim, moguć samo ukoliko zakon u svim svojim segmentima sledi jasne i jedinstvene ideje i smernice.

Jasna orijentacija prema nekom postojećem sistemu, za koji postoje pozitivna praktična iskustva, predstavlja dobru odluku između ostalog i zbog toga što samo takva orijentacija dopušta da se iskoristi strana sudska praksa i literatura kao pomoć u rešavanju problema koji mogu da nastanu prilikom primene zakona. Obrazloženja i diskusije, koje tu mogu da se pronađu, retko se odnose na neke izolovane paragrafe, već, mnogo češće, na osnovna načela određenog zakona, na izričita rešenja koja nudi isti takav zakon za slične slučajeve na nekom drugom mestu i sl. Onaj ko se, međutim, odluči na pisanje mešovitog tipa zakona stvara jedan potpuno novi koordinatni sistem, u kojem je svako korišćenje strane sudske prakse i literature moguće tek posle veoma komplikovanog postupka sprovođenja testa kompatibilnosti, a koji mora da se uvek iznova sprovodi za svaki pojedinačan slučaj. Prema tome, oni koji se ne opredele za to da im kao orijentir posluži neki već postojeći uspešan model, unapred se odriču mogućnosti da uče iz tuđih iskustava.

U vezi sa napred rečenim ne možemo a da ne ukažemo i na to da zakoni nisu ništa drugo do pogonski sistemi koji pokreću ljudski život i ljudska društva. Jasno je da svi pogonski sistemi moraju da poseduju unatrašnju koherentnost, jer bi inače već unapred mogao da se predvidi pad sistema. Ko poveruje u iluziju da je moguće proizvoljno kombinovanje rešenja iz različitih pravnih sistema poriče time činjenicu da pravo mora da bude jedinstveno i da pravni sistemi – pa time i pojedinačni zakoni – predstavljaju jedan zatvoren hermeneutički krug.

Osim toga, kombinovanjem instituta i regulativa iz različitih pravnih sistema nepotrebno se provocira još jedan problem. A taj problem se ne odnosi samo na one koji primenjuju pravo, već i na sve one na koje se primena prava odnosi, pa i na celokupan pravni sistem kao takav. Takvo pravo, naime, jeste u znatnoj meri nepredvidivo. A predvidivost prava je nužna za funkcionisanje pravne države.

U napred navedenim razmatranjima još uvek nije dato objašnjenje koji bi pravni sistem, od mnoštva onih koji stoje na raspolaganju, trebalo da posluži kao reper u konkretnom slučaju.

Kriterijumi za ovaj izbor ni u kom slučaju ne bi smeli da se svode na lične sklonosti ili predznanja eksperata koji rade na izradi određenog zakona. Isto tako, od presudnog značaja ne bi smela da bude ni spremnost finansijski moćnih zemalja da daju potporu preuzimanju svojih zakonskih rešenja u drugim državama. Kriterijumi izbora moraju pre svega da budu prethodna pravna tradicija određene zemlje, šanse za uspešnu „implementaciju“ odgovarajućeg prava i usklađenost „orijentacionog prava“ sa pravom konkretne zemlje u njenoj konkretnoj društvenoj i istorijskoj situaciji.

U prethodnom tekstu smo već naveli nekoliko razmatranja u vezi sa procenom šansi za uspešnu „implementaciju“. Ovde ta razmatranja možemo da dopunimo tako što ćemo da ukažemo na još neke faktore, kao npr. spremnost onih koji primenjuju pravo – a koji redovno iza sebe imaju značajno pravno zaleđe i iskustvo – da primenjuju nove propise.

I, na kraju, ali ne i na poslednjem mestu, moraju da se imaju u vidu i neke „profane“ praktične pretpostavke, kao npr. materijalna opremljenost onih državnih službi i organa koji će da sprovode te propise, vreme neophodno za njihovo sprovođenje, ali i mogućnost da se finansiraju praktični koraci vezani za organizaciju, a koje nameće zakonska regulativa.

Što se tiče konkretne društvene i istorijske situacije u zemljama tranzicije, ona je jedinstvena za svaku zemlju. No, i pored toga, nameću se neke zajedničke osobenosti koje mogu da budu od značaja i za ovdašnju situaciju. Tu spada npr. činjenica da se sve ove zemlje nalaze na novom početku, a neke od tih zemalja su, štaviše, tek nastale. Njihovi građani, s jedne strane, imaju veliko poverenje u ove države (koje, međutim, može da bude i iznevereno), ili su, pak, s druge strane, skeptični, i očekuju da ove zemlje tek zasluže poverenje svojih građana.

U oblasti krivičnog prava karakteristično je to što se sve ove zemlje suočavaju sa izazovom suzbijanja korupcije i organizovanog kriminala.

Neke prednosti nemačkog krivičnog procesnog prava naročito u odnosu na zemlje tranzicije

Sve napred navedeno imaće uticaj na izbor tzv. orijentacionog prava između svih onih koji stoje na raspolaganju. To orijentaciono pravo moraće, kao prvo, da poseduje efikasne institute i metode za suzbijanje korupcije i organizovanog kriminala, koji su u skladu sa načelom vladavine prava. S druge strane, zemlje u tranziciji moraju da sačuvaju (ili tek treba da zadobiju) poverenje svojih građana time što će zaštiti građane od opasnosti da budu izloženi krivičnom postupku u kojem će biti samo nezaštićeni subjekti i u kojem ne vlada „jednakost oružja“. Iz navedenih razloga te zemlje moraju da vode brigu i o onim svojim državljanima protiv kojih se vodi krivičnopravni istražni ili glavni postupak. U oblasti građanskog prava ovom zahtevu može npr. da se odgovori tako što će se nacionalno pravo harmonizovati sa odgovarajućim normama iz oblasti prava Evropske unije koje se odnose na zaštitu potrošača – a što u svakom slučaju jeste i politički zahtev. U oblasti instituta pravosuđa vezanog za oblast građanskog prava u obzir prvenstveno dolaze preventivni pravosudni instituti, kao npr. javno beležništvo, zemljišne knjige i registri privrednih subjekata.

Kada je u pitanju krivično procesno pravo, prevencija (kojom se izbegava nepravo) i pomoć od strane države (u odnosu na građane koji učestvuju u krivičnom procesu) prevashodno se iskazuju na dva načina: s jedne strane, država je u obavezi da se stara da građanin ne postane loptica kojom će da se dobacuju zastupnici optužnice i odbrana. Primer za to bi bilo nejednako postupanje sa građanima kao posledica njihove različite finansijske

situacije, pošto bi u takvim sistemima kvalitet odbrane u meri većoj od uobičajene mogao da zavisi od mogućnosti građanina da plati branioca. S druge strane, država je ta koja u svojim rukama mora da zadrži suverenitet nad pitanjem odlučivanja o odnosu između prava i pravde. A ona to neće biti u stanju ukoliko njeni sudovi gotovo da nemaju mogućnosti da utiču na okončanje postupka sporazumom između tužilaštva i odbrane.

Nemački zakon o krivičnom postupku ispunjava sve navedene zahteve. Naime, u skladu s tim zakonom tužilaštvo je dužno da istražuje i olakšavajuće okolnosti. Na taj način država štiti svoje građane od toga da se neke istražne radnje npr. sprovode nezakonito. Tačnije, ova dvostruka uloga tužilaštva predstavlja i odraz pretpostavke nevinosti koja važi sve do nastupanja pravosnažnosti osuđujuće presude. Pored toga, važi i istražno načelo po službenoj dužnosti, po kojem sud ima obavezu da sa svoje strane rasvetljava činjenično stanje, i po kojem je presuđivanje zadatak suda, pri čemu sud nije vezan za zahteve učesnika u postupku. Ovim se nužno i potpuno opravdano ograničava mogućnost sporazumnog rešenja u krivičnom postupku, gde je neophodno da se isključi svaka mogućnost „trgovine pravdom".

Zbog svega navedenog može da se preporuči da nemačko krivično procesno pravo posluži kao orijentaciono pravo za zemlje u tranziciji. Kao što smo videli, u prilog tome govori čitav niz objektivnih razloga.

Cilj ovog prevoda

Prevod koji je pred nama trebalo bi da posluži, između ostalog, i za to da pravnicima u regionu, kojima iz jezičkih razloga nije dostupan ni originalni tekst zakona niti njegovi prevodi na druge jezike, omogući da se informišu o sadržaju Uputstva za krivični postupak i postupak kažnjavanja novčanom kaznom. Pravnicima koji već raspolažu znanjem nemačkog jezika ovaj prevod može da posluži kao pomoć u upoznavanju sa nemačkom pravnom terminologijom iz oblasti krivičnog procesnog prava. Originalni tekst Uputstva za krivični postupak i postupak kažnjavanja novčanom kaznom nalazi se na internet stranici nemačkog Saveznog ministarstva pravde pod:
http://www.bmj.de/DE/Service/StatistikenFachinformationenPublikationen/Fachinformationen/RichtlinienStrafverfahrenBu%C3%9Fgeldverfahren/_node.html.

Zahvalnost

Na kraju bismo želeli da se zahvalimo svima koji su na bilo koji način učestvovali u nastanku ove publikacije. To su na prvom mestu Udruženje tužilaca Srbije i njegov predsednik dr Goran Ilić, zamenik Republičkog javnog tužioca, kao i profesor dr Milan Škulić sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, kojima dugujemo zahvalnost za dobru saradnju u aktivnostima vezanim za reformu srpskog Zakona o krivičnom postupku, iz čega je i proistekao podsticaj za ovaj prevod. Zahvalnost za saradnju u vezi sa ovim poslom dugujemo i gospođi mr Marini Matić. Posebnu zahvalnost upućujemo gospodinu Jirgenu Denu (Jürgen Dehn), glavnom tužiocu u penziji, koji ne samo da je napisao Uvod za publikaciju koja je pred nama, već je u ovaj projekat uneo, sa velikim entuzijazmom, i svoje višedecenijsko praktično znanje stečeno na funkciji tužioca u Nemačkoj, kao i veliko savetodavno iskustvo u okviru reformi u većem broju stranih država. Sa jezičke, tehničke i organizacione strane svoj doprinos ovom projektu su dali i: gospodin Dragan Simić, koji je kao prevodilac još jednom profesionalno obavio nimalo lak zadatak prevođenja ovog pravnog teksta, gospođa Dragana Radisavljević, diplomirani pravnik-asesor, koja je u svojstvu projektnog menadžera vodila ovaj projekat iz Bona, kao i gospodin Lazar Glišović, koji je svojim angažmanom i energijom iz Beograda pomogao rad IRZ-a u Srbiji. Posebnu zahvalnost upućujemo nemačkom Saveznom ministarstvu pravde i Ministarstvu inostranih poslova za njihovu podršku aktivnostima IRZ-a uopšte, a posebno za podršku aktivnostima u Srbiji koja se finansira iz sredstava nemačkog doprinosa Paktu za stabilnost Jugoistočne Evrope, kao i Ambasadi SR Nemačke i nemačkom ambasadoru u Srbiji, gospodinu Hajncu Vilhelmu (Heinz Wilhelm), te njegovim saradnicama Sonji Bonet (Bohnet) i Karin Maršal (Marschall) za njihovu podršku radu IRZ-a u Srbiji.

Advokat dr Štefan Pirner (Stefan Pürner)
Rukovodilac regionalnog projekta „Südosteuropa Mitte“
(Bosna i Hercegovina, Makedonija, Crna Gora i Srbija)
Nemačke fondacije za međunarodnu pravnu saradnju
(Deutsche Stiftung für internationale rechtliche
Zusammenarbeit e.V.) (IRZ)

JIRGEN DEN (JÜRGEN DEHN)
glavni tužilac u penziji*

UVOD U NEMAČKA
UPUTSTVA ZA POSTUPAK IZRICANJA NOVČANE KAZNE

Opšte napomene

Za sprovođenje krivičnog postupka, uključujući i izvršenje presude, od značaja su ne samo zakonska akta kao što je Krivični zakonik ili Zakon o krivičnom postupku, već i upravni propisi, pa tako i Uputstva za postupak izricanja novčane kazne. Ova uputstva prvenstveno su namenjena javnim tužiocima. Ona se prevashodno odnose na radnje javnog tužioca u okviru celokupnog krivičnog postupka, ali i na njegovo učešće u prekršajnim postupcima (postupcima za izricanje novčane kazne).

Ova uputstva postoje u Saveznoj Republici Nemačkoj još od 1953. godine. Ona su od tada doživela više dopuna i izmena. Kada je reč o Uputstvima, napomenimo da se kod njih radi o upravnim propisima koji nemaju zakonsku snagu. Zbog toga ova uputstva nisu obavezujuća za sudije, premda sadrže načela koja mogu da budu od značaja i za sudije kada je reč o postupku odlučivanja.

Zbog toga su Uputstva za postupak izricanja novčane kazne prvenstveno značajna za javne tužioce. U Nemačkoj ova Uputstva predstavljaju opšte naloge koje izdaju ministarstva pravde; ona su za tužioce obavezujuća i utvrđuju okvire i način prosuđivanja. Ovo se naročito odnosi na odluke javnog tužioca u odnosu na praktičnu stranu vođenja postupka, a koja u Zakonu o krivičnom postupku najvećim delom nije izričito regulisana.

* Ovaj Uvod sačinjen je po nalogu Nemačke fondacije za međunarodnu pravnu saradnju (skraćeno: IRZ) u okviru rada na projektu u Republici Srbiji.

Zbog raznolikosti konkretnih krivičnopravnih slučajeva Uputstva mogu da daju jedino opšte smernice za postupanje u slučaju koji bi mogao da se smatra pravilom. Zbog toga javni tužilac mora da u svakom pojedinačnom krivičnom predmetu samostalno i sa svešću o sopstvenoj odgovornosti ispita koje to mere treba konkretno da se preduzmu. On takođe može i da usled specifičnosti slučaja odstupi od Uputstava.

Uputstva kao pomoć javnom tužiocu

Uputstva sadrže, dakle, dva elementa. Ako ih posmatramo kao zbir pojedinačnih službenih instrukcija upućenih javnom tužiocu, onda ona s jedne strane predstavljaju element službenog nadzora. S druge strane, pak, ona predstavljaju i pomoćno sredstvo, priručnik za praktičan rad. I u tome je možda i njihov najveći značaj. A upravo taj aspekt je i razlog zbog kojeg su Uputstva vremenom prevazišla domen nemačkog krivičnog prava i krivičnog procesnog prava i postala dragocen pratilac svakog javnog tužioca, pa i sudije krivičara. To se u prvom redu odnosi, naravno, na države koje su vezane za kontinentalni model krivičnog postupka i koje su uvele tužilački model istražnog postupka. Pa čak i kada njihovi novi zakoni o krivičnom postupku sadrže daleko obimniju regulativu, Uputstva mogu da daju dodatne impulse za praktičan rad i za tumačenje prava.

Ovo se posebno odnosi na Prilog D (Zajednička uputstva pokrajinskih ministara/državnih sekretara pravde i unutrašnjih poslova o korišćenju doušnika i angažovanju poverljivih lica i prikrivenih islednika u okviru krivičnog gonjenja), kao i na Prilog E (Zajednička uputstva o saradnji između tužilaštva i policije prilikom gonjenja organizovanog kriminala). U tim uputstvima detaljno se opisuju osnovni pojmovi i utvrđuje praktična primena propisa. Ona su neophodno priručno sredstvo u borbi protiv aktuelnih oblika teškog kriminala.

Struktura Uputstva

Uputstva za krivični postupak podeljena su na Opšti i Posebni deo, od kojih bi naročito sadržaj Opšteg dela mogao da bude od interesa za čitalačku publiku izvan Nemačke. U slučaju Posebnog dela neophodno je

precizno upoređivanje navedenih krivičnih propisa. Iz Uputstva za postupak izricanja novčane kazne, a koja slede nakon toga, mogu da se izvuku dragocena polazišta za zakonodavno uobličavanje postupka koji protivzakonite radnje malog značaja izdvaja iz oblasti krivičnog prava, sankcioniše ih u okviru upravnog postupka za izricanje novčane kazne i garantuje im mogućnost sudijskog preispitivanja.

U poglavljima Pripremni postupak, Optužba, Glavni postupak, Pravni lekovi i Ponovno pokretanje postupka Uputstva po svojoj strukturi neminovno slede strukturu Zakona o krivičnom postupku. Osim toga, posebna poglavlja su posvećena učešću oštećenih u postupku, posebnim vrstama postupaka, postupku protiv stranaca koji ne vladaju nemačkim jezikom, kao i drugim oblicima postupka koje ovde nećemo posebno pominjati.

Tužilaštvo i lica koja sprovode istražne radnje

U Prvom poglavlju vezanom za pripremni postupak nalazi se i Potpoglavlje 1 koje sadrži opštu regulativu sa mnoštvom impulsa vezanih za delatnost svakog javnog tužioca. U okviru istražnog postupka kojim rukovodi javni tužilac tužilaštvo ima primarnu odgovornost u pogledu zakonitog pribavljanja i pouzdanosti dokaznog materijala koji će biti neophodan za sprovođenje postupka. Da bi se tužilaštvu omogućilo da ispuni taj svoj zadatak, lica koja sprovode istražne radnje, dakle u prvom redu policija, moraju da u težim predmetima već unapred koordinišu svoje aktivnosti sa tužiocem. Tužilac mora da bude u poziciji da od samog početka istrage može da utiče na način sprovođenja pojedinačnih istražnih radnji. Tako on npr. može da naloži da se već u ranoj fazi istrage angažuje veštak (br. 69 ff.) ili da se saslušanje svedoka obavi pred sudijom (br. 10).

Ukoliko obaveza obaveštavanja tužilaštva nije regulisana zakonom (npr. u § 159 Zakona o krivičnom postupku: neodložno „prijavljivanje tužilaštvu ili osnovnom sudu" u slučaju neprirodne smrti ili tzv. pronalaženja tela, u vezi sa merama koje u tom slučaju preduzima tužilaštvo vidi br. 33 do 38) ili upravnim propisima (npr. Zajednička uputstva pokrajinskih ministara/državnih sekretara pravde i unutrašnjih poslova o saradnji između tužilaštva i policije prilikom gonjenja organizovanog kriminala, vidi u daljem tekstu Prilog E, deo 1.2: „što je moguće blagovremenije međusobno

obaveštavanje"), onda važi opšte načelo po kojem policija mora da obaveštava tužilaštvo u roku koji je dovoljan da tužilaštvo može da izvršava svoje zadatke. Jedino tužilac može da u težim predmetima na osnovu svojih forenzičkih iskustava proceni šta je neophodno za krivični postupak. Zadatak javnog tužioca je i da blagovremeno ograniči procesnu materiju shodno §§ 154, 154a Zakona o krivičnom postupku (streamlining of proceeding) i da u skladu s tim da odgovarajuća uputstva policiji (br. 101 stav 1, 101a stav 1 Uputstava za postupak izricanja novčane kazne). Ovo važi i za razdvajanje ili spajanje postupka u povezanim krivičnim predmetima. Iz navedenih razloga tužilaštvo mora da se u komplikovanim predmetima blagovremeno uključi.

Shodno br. 3 Uputstava javni tužilac u predmetima, koji se smatraju komplikovanim sa pravnog ili činjeničnog aspekta, od početka sam rasvetljava činjenično stanje. To konkretno znači da on lično razgleda mesto izvršenja i saslušava okrivljenog i najbitnije svedoke. Ovde od značaja mogu da budu i posledice krivičnog dela, npr. kod donošenja odluke o tome da li oštećeni treba da bude saslušan u svojstvu svedoka.

I u slučaju da javni tužilac ne rasvetljava činjenično stanje lično, već taj zadatak poverava nekom drugom licu koje sprovodi istražne radnje, tj. policijskim organima i službenicima ili nekoj drugoj službi, on i dalje rukovodi istragom, barem u tom smislu da utvrđuje pravac i obim istrage (br. 3 stav 2). Pri tome on može da izdaje konkretne pojedinačne naloge vezane za način sprovođenja pojedinačnih istražnih radnji.

Ubrzanje postupka

Javni tužilac će posebnu pažnju posvetiti ubrzanju postupka (br. 5). Tako će na prvom mestu da se stara o tome da se istraga ne širi više nego što je to neophodno, da bi se omogućilo da se što pre donese odluka o podizanju javne optužbe ili o obustavi postupka. Ovde je naročito potrebno da se ukaže na mogućnosti primene načela oportuniteta (streamlining of the proceedings).

Istražne radnje treba da se sprovedu po mogućstvu istovremeno (usp. br. 12).

Činjenično stanje, izjave okrivljenog i okolnosti koje su od značaja za odmeravanje kazne ili nalaganje neke mere moraju da se tako temeljno

rasvetle da glavni pretres može da se sprovede bez zastoja. Istražne radnje moraju da se ubrzaju naročito u predmetima koji su vezani za određivanje mere pritvora. Isto važi i za postupke koji se vode zbog krivičnih dela koja su dovela do trajnog remećenja javnog mira ili su izazvala posebnu pažnju javnosti, te za krivična dela sa kratkim rokom zastarevanja. U praksi tužilac je dužan da održava tesnu vezu sa licima koja sprovode istražne radnje i da se sa njima dogovara o pojedinačnim koracima koji se preduzimaju u okviru istrage. Pri tome javni tužilac i službenik policije komuniciraju neposredno jedan sa drugim, a ne posredno preko pretpostavljenih.

Posebne procesne situacije

U Potpoglavlju 2 obrađuju se pitanja u vezi sa vođenjem spojenih postupaka koja se često pojavljuju u praksi (br. 25 do 29), a koja se u sličnoj formi verovatno pojavljuju i u okviru drugih pravnih sistema.

S druge strane, Potpoglavlje 3 nastalo je kao posledica federalnog uređenja Savezne Republike Nemačke i ono se odnosi na saradnju sa Saveznom kriminalističkom službom, koja u određenim predmetima ima nadležnost.

Nasuprot tome, Potpoglavlje 4, br. 33 do 38, takođe sadrži opšta pravila kao i Potpoglavlje 5, koje je posvećeno potrazi za učiniocima krivičnih dela (br. 39 do 43).

Pojedinačna pitanja vezana za prethodni postupak

Suštinska pitanja vezana za saslušanje okrivljenog sadržana su u br. 44 i 45 (Potpoglavlje 6), dok Potpoglavlje 7 reguliše izuzetno važnu oblast, a to je način na koji javni tužilac obrađuje predmete vezane za određivanje mere pritvora (br. 46 do 60). Pošto kod ovakvih predmeta postoji obaveza ubrzanog postupanja (br. 5 stav 4), poželjno bi bilo da svaki javni tužilac posveti naročitu pažnju upravo ovim uputstvima, kao i uputstvima iz Potpoglavlja 8, vezanim za nadzoe u psihijatrijskoj ustanovi.

Vredni pažnje su i br. 64 do 68 iz Potpoglavlja 9, koji se bave svedocima i saslušanjem svedoka od strane tužioca, kao i posebnim oblicima iskaza svedoka.

Brzo postupanje javnog tužioca često je potrebno i kod angažovanja veštaka (Potpoglavlje 10, br. 69 do 72).

Obezbeđivanje pretkrivičnih akata (Potpoglavlje 11, br. 73) podrazumeva postojanje funkcionalnog sistema registara i arhiva. Iz tih akata, međutim, mogu da se u okviru glavnog pretresa ponekad izvuku dragoceni zaključci, relevantni za izricanje presude.

U br. 73 a (Potpoglavlje 11 a) do izražaja dolazi načelo celishodnosti kad su u pitanju pretresi i zaplene. Ovo načelo je u poslednje vreme dobilo na značaju.

U svim pravnim sistemima postupanje sa službeno deponovanim predmetima („sudski depozit") ima veliki praktični značaj, i to, s jedne strane, zbog njihovog korišćenja u svojstvu materijalnih dokaza u postupku, a s druge strane zbog njihovog čuvanja i eventualnog povraćaja. Svaki javni tužilac bi trebalo da u takvim slučajevima postupa sa velikom pažnjom, pa makar i samo da bi izbegao eventualne nepotrebne troškove (Potpoglavlje 12, br. 74 do 76).

U eri telekomunikacija propisi o zapleni poštanskih pošiljki nemaju više značaj kakav su imali ranije (Potpoglavlje 13 i 14, br. 77 do 84), daleko relevantniji su, s druge strane, propisi vezani za dobijanje informacija vezanih za telekomunikaciju (br. 85).

Definicija javnog interesa kod predmeta koji se gone po privatnoj tužbi (Potpoglavlje 15, br. 86, 87) u Nemačkoj je od izuzetnog značaja kada se radi o krivičnom gonjenju učestalih delikata kao što su telesne povrede u saobraćaju, krađa predmeta male vrednosti, porodičnog nasilja. Ovo pitanje bi u budućnosti moglo da bude značajno i za druge države (npr. prilikom rešavanja problema krivičnopravnog gonjenja slučajeva porodičnog nasilja).

Istražni postupak okončava se podizanjem javne optužbe ili obustavom postupka, npr. iz činjeničnih („nedostatak dokaza") ili pravnih razloga ili u skladu sa načelom oportuniteta. U vezi s tim br. 88 do 105 (Potpoglavlje 16) sadrže obimna procesna uputstva o kojima treba da se vodi računa.

Formalna pitanja vezana za angažovanje branioca obrađena su u br. 106 do 108 (Potpoglavlje 17), a o takozvanoj belešci o okončanju istrage, na koju se nadovezuje podizanje optužnice, reč je u br. 109 (Potpoglavlje 18).

Pored obustave postupka, podizanje javne optužbe je centralna tačka delatnosti javnog tužioca. Optužnica mora da zadovoljava ne samo pravne, već i praktične zahteve. Zato Drugo poglavlje u br. 110 do 114 s pravom opširno obrađuje ovaj aspekt.

Postupak posle podizanja javne optužbe

Dok su se prethodna poglavlja odnosila na delatnost javnog tužioca, Treće poglavlje se sa Potpoglavljima 1 (Otvaranje glavnog postupka), 2 (Priprema glavnog pretresa) i 3 (Glavni pretres) odnosi prvenstveno na sudiju, premda se u nekim brojevima (vidi naročito br. 127) daju i uputstva vezana za obaveze tužioca u okviru glavnog pretresa. Iz toga može jasno da se zaključi da je prema nemačkom krivičnoprocesnom pravu utvrđivanje istine u okviru glavnog pretresa prvenstveno zadatak suda, ali da predstavnik tužilaštva koji prisustvuje glavnom pretresu ni u kom slučaju nije tek pasivni učesnik, već treba da, pored aktivnog zastupanja optužbe, ispuni i brojne druge zadatke. Ono što moramo da pomenemo na ovom mestu, budući aktuelno, jeste zaštita žrtava u svojstvu svedoka na glavnom pretresu, tj. nastojanje da se ne izlažu suočavanju sa okrivljenim na sudu, bilo u sudnici, bilo u hodnicima suda (usp. i br. 130 a). Sledeći bitan zadatak je i obaveza tužioca da reaguje na lažne iskaze tako što će odmah da preduzme odgovarajuće korake u smislu krivičnog gonjenja (br. 136). Neophodan sadržaj završne reči tužioca naveden je u br. 138.

Pravni lekovi

Četvrto poglavlje Uputstava bavi se pravnim lekovima, i to žalbom na presudu i revizijom. Br. 147 do 151 (Potpoglavlje 1) obrađuju na početku ulaganje pravnih lekova, pri čemu br. 147 daje načelna uputstva javnom tužiocu u vezi sa pitanjem u kojim slučajevima on treba da uloži pravni lek. Br. 147 stav 3 se uz to bavi i pitanjem kada javni tužilac treba da uloži pravni lek u korist okrivljenog. Br. 148 ograničava preventivno ulaganje pravnog leka na nekoliko izuzetaka. Broj 152 (Potpoglavlje 2) sadrži formalna uputstva vezana za odustajanje od optužbe i povlačenje optužbe.

Opis postupka po ulaganju oba navedena pravna leka sadržan je u Potpoglavlju 3, i to prvo u vidu zajedničkih uputstava u br. 153 do 157. Od toga se na delatnost javnog tužioca najviše odnosi br. 156, jer mu nameće obavezu da da pismeno obrazloženje žalbe na presudu, što prelazi okvir zahteva koje postavlja Zakon o krivičnom postupku. Brojevi 185 i 158 a (Žalbeni postupak) i 159 do 169 regulišu način dostavljanja akata žalbenom

odnosno revizijskom sudu, kao i izjave, izveštaje i naloge za dostavljanje, izdate od strane javnog tužioca, a koje obavezno prate to dostavljanje. Broj 168 propisuje da glavni tužilac ima obavezu preispitivanja zahteva tužilaštva za reviziju, pre nego što se akta dostave revizijskom sudu.

Ponovno pokretanje postupka i učešće oštećenog

Dok se Peto poglavlje Uputstava u brojevima 170 i 171 odnosi na ponovno pokretanje postupka, Šesto poglavlje pod naslovom „Učešće oštećenog u postupku" se bavi delatnošću javnog tužioca po preuzimanju krivičnog gonjenja u postupku koji je pokrenut po privatnoj tužbi (br. 172) i u postupku za naknadu štete (br. 173, 174).

Posebne vrste postupka i procesnih konstelacija

Sedmo poglavlje se bavi posebnim vrstama postupka. U skladu s tim skraćeni krivični postupak o kojem je reč u Potpoglavlju 1 (br. 175 do 179) prednjači po svom značaju. Zahtev za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku dopušten je i nakon otvaranja glavnog postupka (br. 175 a). Zahtevi koji se postavljaju pred javnog tužioca u smislu zahteva za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku opisani su u br. 176 i 177.

Poseban postupak u slučaju zaplene ili oduzimanje predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom (Potpoglavlje 2) je postupak koji se vodi u slučaju oduzimanja predmeta krivičnog dela ili zaplene imovine. Ova vrsta postupka je dobila na značaju otkada je porasla svest o tome da prekršilac zakona ne treba da uživa u onome što je stečeno krivičnim delom.

Za razliku od krivičnog postupka u nemačkom prekršajnom postupku moguće je izricanje novčanih kazni i protiv pravnih lica ili udruženja. I ova vrsta postupka je u novije vreme dobila na značaju u okviru različitih oblasti privrednog prava (npr. u vezi sa propisima o stvaranju kartela). Br. 180 a (Potpoglavlje 3) daje smernice za sprovođenje radnji javnog tužioca u tom smislu.

Poštujući uputstva sadržana u br. 181 iz Osmog poglavlja, koja su vezana za postupak protiv stranaca koji ne vladaju nemačkim jezikom,

javni tužilac istovremeno vodi računa i o poštovanju čl. 5 stav 2 i 6 lit. C Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Veliki praktičan značaj imaju i br. 182 do 189 u Devetom poglavlju koja obrađuju davanje obaveštenja, kopija i omogućavanje uvida u akta. U pogledu toga neophodno je da se javnom tužiocu preporuči poseban oprez ukoliko želi da izbegne opasnost od nedopuštenog odavanja zaštićenih podataka o učesnicima u krivičnom postupku.

Uputstva iz brojeva sadržanih u Desetom (Pribavljanje odluke Saveznog ustavnog suda) i Jedanaestom poglavlju (Krivični predmeti protiv članova Nemačkog parlamenta, pokrajinskih zakonodavnih tela kao i Evropskog parlamenta) odnose se na specifično nemačke vidove krivičnih postupaka.

Iz Dvanaestog poglavlja (Postupanje prema licima koja ne podležu nadležnosti nemačkih sudova) mogu da se preuzmu brojna opšta praktična uputstva vezana za postupak protiv lica koja pripadaju tom krugu, a naročito diplomata (br. 183 do 199).

Ranije Trinaesto poglavlje (izbrisano), kao i Četrnaesto poglavlje (Postupak za utvrđivanje obaveze naknade štete u skladu sa Zakonom o obeštećenju za mere krivičnog gonjenja), ovde nećemo razmatrati.

Aktivnosti javnog tužioca u okviru gonjenja određenih krivičnih dela

Krivična dela u skladu sa Krivičnim zakonikom

Posebni deo Uputstava bavi se odredbama Krivičnog zakonika (br. 202 ff.). Ukoliko akcenat nije stavljen na specifične oblike krivičnog gonjenja koji su npr. u oblasti zaštite države (Prvo poglavlje, Potpoglavlje 1) proizašli iz federalne strukture Savezne Republike Nemačke (br. 202 do 214), iz potpoglavlja o falsifikovanju novca i znakova za vrednost (br. 215 do 219), seksualnim deliktima (br. 220 do 222), suzbijanju nasilničkih, pornografskih i drugih materijala koji predstavljaju opasnost po omladinu (br. 223 do 228), uvredi (br. 229 do 232), telesnoj povredi (br. 233 do 235), prevari (br. 236 do 238), zloupotrebama od strane zakupodavca (br. 239), igrama na sreću i nagradnim igrama (br. 240, 241), krivičnim delima vezanim za propise o konkurenciji (br. 242, 242 a), krivičnim delima u saobra-

ćaju (br. 243, 244), železničkom, brodskom i vazdušnom saobraćaju (br. 245 do 247), bavljenju prostitucijom, trgovinom ljudima i podvođenjem (br. 248) i o krivičnim predmetima vezanim za štampane medije (br. 249 do 254) mogu da se pronađu brojna polazišta, uputstva i pravila koja su opštevažeća za ove oblasti kriminala i kao takva od interesa i izvan granica Savezne Republike Nemačke.

Krivični propisi iz oblasti supsidijarnog krivičnog prava

Isto važi i za krivične propise iz oblasti supsidijarnog krivičnog prava u Drugom poglavlju, bez obzira na to da li se radi o predmetima vezanim za oružje i eksplozivna sredstva (br. 256), o krivičnim delima vezanim za Zakon o proizvodnji i prometu opojnih droga (br. 257), zaštiti na radu (br. 258, 259), nelojalnoj konkurenciji (br. 260 do 260 c), krivičnim delima vezanim za Zakon o zaštiti intelektualne svojine (br. 261 do 261 b), kršenju propisa vezanih za životne namirnice (br. 262), za Zakon o vinu (br. 263), za Zakon o stočnoj hrani (br. 264), za Zakon o spoljnoj trgovini (br. 265), za poreske zakone (br. 266, 267) ili zaštitu životne sredine i životinja (br. 268). Tu se generalno radi o pravnim oblastima koje su, zajedno sa sankcijama predviđenim za slučaj grubog kršenja propisa, nužno regulisane u svim evropskim državama.

Prekršaji

Nasuprot gore navedenom, ovde ćemo izostaviti prateće napomene vezane za postupak izricanja novčane kazne. Ukoliko u drugim državama postoji zakonska regulativa koja bi odgovarala nemačkom prekršajnom pravu, onda Uputstva mogu da daju korisne smernice i impulse i u tom segmentu. Ovo važi i u slučaju da se upravo traga za zakonskim rešenjima vezanim za gonjenje i sankcionisanje prestupa koji izlaze izvan okvira krivičnog prava.

Uputstvo za krivični postupak i postupak kažnjavanja novčanom kaznom (RiStBV)

od 1. januara 1977. god.

izmenjeno sa dejstvom od 1. januara 2008. god.

[vidi Savezni oglasni bilten br. 208 od 8. novembra 2007., str. 7950]

Pregled

Prilozi uz Uputstvo za krivični postupak

A. Zajedničko uputstvo o primeni direktne prinude od strane policijskih službenika po nalogu javnog tužioca

B. Uputstvo o korišćenju sredstava javnog informisanja za potragu za licima kod krivičnog gonjenja

C. Uputstvo za izvršenje uz Zakon o obeštećenju za mere krivičnog gonjenja

D. Zajedničko uputstvo o korišćenju doušnika kao i o angažovanju poverljivih osoba i prikrivenih islednika u okviru krivičnog gonjenja

E. Zajedničko uputstvo o saradnji javnog tužilaštva i policije kod gonjenja za krivična dela organizovanog kriminala

F. Uputstvo o međunarodnoj potrazi za licima, uključujući potragu za licima u Šengenskom informacionom sistemu

Uvod

Ovo Uputstvo namenjeno je prevashodno javnim tužiocima. Neka od uputstava se, međutim, odnose i na sudije. Ako se uputstva ne odnose na način izvršenja nekog službenog posla, prepušteno je sudiji da li će ih uzeti u obzir. Uputstva i u ostalom sadrže načela koja za sudije mogu biti od značaja.

Uputstva usled raznolikosti realnih životnih situacija mogu samo predstavljati smernice za redovan slučaj. Javni tužilac je stoga kod svakog krivičnog predmeta dužan da samostalno i odgovorno proveri koje će mere primeniti. On usled specifičnosti pojedinačnog slučaja može da odstupi od uputstava.

Za postupke koji spadaju u nadležnost sudova za maloletna lica ova uputstva se primenjuju samo ako u uputstvima uz Zakon o sudovima za maloletna lica nije drugačije regulisano.

UPUTSTVO ZA KRIVIČNI POSTUPAK

Opšti deo

I GLAVA
Prethodni postupak

1.
Uopšteno

1

Javni tužilac

Pripremni postupak vodi se od strane javnog tužioca. On je organ pravosuđa. On u okviru zakona vrši krivično gonjenje i odgovorno rukovodi istragom organa koji se inače bave krivičnim gonjenjem.

2

Nadležnost

(1) Istragu načelno vodi javni tužilac na čijem području je delo izvršeno.

(2) Kod objedinjenih istražnih postupaka i u slučajevima iz § 18 Zakona o uređenju službe Savezne kriminalističke policije (BKAG) primenjuje se čl. 25 do 29.

3

Lična istraga javnog tužioca

(1) Javni tužilac dužan je da kod značajnih ili pravno ili činjenično složenih slučajeva od prvog pristupa lično razjasni činjenično stanje, da lično izvrši uviđaj na mestu izvršenja krivičnog dela, da lično sasluša okrivljene i najznačajnije svedoke. Prilikom donošenja odluke da li će oštećenog kao svedoka saslušati lično od značaja mogu biti i posledice izvršenog dela.

(2) I u slučaju da javni tužilac činjenično stanje ne razjasni lično, već njegovi islednici (§ 152 st. 1 Zakona o sudovima), policijski organi i službenici (§ 161 st. 1 Zakona o krivičnom postupku) ili to naloži drugim službama, dužan je da rukovodi istragom, tj. da barem odredi njen pravac i obim. Pri tome može da izda i konkretna pojedinačna uputstva u vezi sa vrstom i načinom sprovođenja pojedinih istražnih radnji (vidi i prilog A).

(3) Kod neformalnih usmenih razmatranja sa podnosiocima krivične prijave, okrivljenima ili drugim učesnicima primenjuju se propisi §§ 52 st. 3 rečenica 1, 55 st. 2, 163a st. 3 rečenica 2 Zakona o krivičnom postupku (ZKP). O rezultatu razmatranja sastavlja se službena beleška.

4

Načelo srazmernosti

Ustavno načelo srazmernosti mora se uzeti u obzir pre svega kod zadiranja u ustavom zajemčena prava (npr. sloboda ličnosti, nepovredivost stana, tajnost pisama, zatvorenih pošiljki i drugih vrsta daljinske komunikacije, sloboda štampe); to važi pre svega kod nalaganja mera koje se odražavaju na neosumnjičena lica (npr. postavljanje kontrolnih punktova, pretres objekata).

4 a

Izbegavanje bespotrebnog kompromitovanja okrivljenog

Javni tužilac izbegava sve što može da dovede do kompromitovanja okrivljenog koje nije uslovljeno svrhom istražnog postupka. To važi pre svega u korespondenciji sa drugim organima i licima. Ako se ne može izbeći imenovanje okrivljenog ili krivičnog dela koje mu se stavlja na teret, jasno će naznačiti da protiv okrivljenog samo postoji sumnja na izvršenje krivičnog dela.

4 b

Istraga protiv više lica

Ako se u potrazi za učiniocem krivičnog dela sprovodi istraga protiv više lica, javni tužilac vodi računa da se tim licima objasni neophodnost mere usmerene protiv njih ako to nije u suprotnosti sa svrhom istrage.

4 c

Obzir prema oštećenom

Javni tužilac vodi računa da se opterećenja koja za oštećenog proističu iz krivičnog postupka svedu na najmanju moguću meru i da se u krivičnom postupku u obzir uzmu njegovi posebni interesi.

4 d

Informisanje oštećenog

Odmah po preuzimanju istrage od strane javnog tužioca lično, on proverava da li je oštećeni već poučen shodno § 406h ZKP. Ako je to neophodno, on će ga naknadno poučiti. U tu svrhu može da koristi uobičajeni obrazac.

5

Ubrzanje

(1) Istragu u početku ne treba širiti izvan neophodne mere da bi se omogućilo brzo donošenje odluke o podizanju javne tužbe ili obustavljanju postupka. Pri tome se posebno koriste mogućnosti iz §§ 154, 154a ZKP.

(2) Istražne radnje se po mogućnosti sprovode istovremeno (vidi čl. 12).

(3) Činjenično stanje, izjašnjenje okrivljenog o optužbi i okolnosti značajne za odmeravanje kazne ili za nalaganje neke mere (§ 11 st. 1 tačka 8 Krivičnog zakonika) utvrđuju se toliko temeljno da glavni pretres može da se vodi nesmetano.

(4) U slučajevima kod kojih je određen pritvor istraga će se posebno ubrzati. Isto važi i za postupke za krivična dela koja su trajno narušavala javni red i mir ili su inače privukla posebnu pažnju i za krivična dela sa kratkim rokom zastarevanja.

5 a

Troškovna efikasnost

Istraga se sprovodi na način da se izbegnu bespotrebni troškovi (vidi i čl. 20 st. 1, čl. 58 st. 3). Troškovno efikasno delovanje moguće je

a) blagovremenim planiranjem istrage i korišćenjem zakonskih mogućnosti odustajanja od krivičnog gonjenja ili podizanja javne tužbe (vidi i čl. 101 st. 1, čl. 101a st. 1 rečenica 2),

b) korišćenjem mogućnosti standardizovanog rada (unapred formulisani tekstualni elementi, odluke o zaključenju postupka prema grupama slučajeva),

c) odustajanjem od formalnog uručivanja, npr. kada se ne očekuju prinudne mere (vidi i čl. 91 st. 2),

d) izbegavanjem privremenog oduzimanja i predaje predmeta na čuvanje, u svakom slučaju brzim vraćanjem oduzetih predmeta (vidi i čl. 75 st. 1).

5 b

Privremeno beleženje zapisnika

Kod privremenog beleženja zapisnika (§ 168a st. 2 ZKP) u što je moguće većoj meri treba koristiti tehnička pomoćna sredstva (pre svega uređaje za zvučno snimanje). Odluku o tome, međutim, donosi isključivo sudija, a u slučajevima iz § 168b ZKP javni tužilac.

6

Gonjenje krivičnih dela po predlogu oštećenog

(1) Kod krivičnog dela za koje se goni samo po predlogu oštećenog, javni tužilac po pravilu postupa tek kada je podnet propisani predlog oštećenog za krivično gonjenje. Ako postoji opasnost od gubitka značajnih dokaznih sredstava, može biti opravdano da se istraga pokrene i ranije.

(2) Ako javni tužilac smatra da je krivično gonjenje u javnom interesu opravdano i ako lice ovlašćeno za podnošenje predloga očigledno još ne poseduje saznanje o izvršenom krivičnom delu ili obavezi podnošenja predloga, isto može da se obavesti o krivičnom delu i zatraži informacija da li će podneti predlog za krivično gonjenje.

(3) Ako krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti ujedno obuhvata i delo za koje se goni po predlogu oštećenog, javni tužilac postupa shodno st. 2.

(4) Ako je predlog za krivično gonjenje podnet pismeno ili usmeno u zapisnik, podnosilac predloga će se poučiti o mogućim troškovima u slučaju povlačenja predloga za krivično gonjenje (§ 470 ZKP) i o tome da povučen predlog ne može da se podnese ponovo (§ 77d st. 1 rečenica 3 ZKP).

(5) Ako u obzir dolazi ovlašćenje za krivično gonjenje od strane nekog vrhovnog državnog organa na saveznom ili pokrajinskom nivou (§§ 90 st. 4, 90b st. 2, 97 st. 3, 104a, 129b st. 1 rečenica 3, 194 st. 4, 353a st. 2, 353b st. 4 Krivičnog zakonika) ili predlog takvog organa za krivično gonjenje zbog uvrede (§ 194 st. 1, 3 Krivičnog zakonika), treba imati u vidu posebne odredbe iz čl. 210 st. 1, 2, čl. 211 st. 1, 2, čl. 212, 213.

7

Nalog za određivanje pritvora kod krivičnih dela za koja se goni po predlogu oštećenog

(1) Ako se okrivljenom odredi privremeno prinudno zadržavanje ili protiv njega izda nalog za određivanje pritvora pre nego što je podnet predlog za krivično gonjenje, javni tužilac dužan je da preduzme sve istražne radnje koje ne dozvoljavaju odlaganje.

(2) Ako se za neko delo može goniti samo uz ovlašćenje ili na predlog okrivljenog, shodno se primenjuje st. 1.

8

Anonimne prijave

I kod anonimnih prijava javni tužilac proverava da li će se pokrenuti istražni postupak. Svrsishodno je da se okrivljeni sasluša tek kada se sumnja u izvesnoj meri potvrdi drugim istražnim radnjama.

9

Obaveštavanje podnosioca prijave

Ako se istražni postupak pokrene na osnovu krivične prijave, podnosiocu se potvrđuje prijem prijave, osim ako to shodno okolnostima nije neophodno.

10

Istražne radnje od strane sudije

Javni tužilac podnosi zahtev za sprovođenje istražnih radnji od strane sudije, ako to iz posebnih razloga smatra neophodnim, npr. jer preti opasnost od gubitka dokaza, jer je neophodno da se sastavi zapisnik o priznavanju krivice (§ 254 ZKP) ili ako krivično delo mogu dokazati samo lica koja poseduju pravo na uskraćivanje svedočenja.

11

Istraga od strane drugih službi

(1) Organima i policijskim službenicima i drugim službama koje su angažovane u istrazi treba što je moguće preciznije saopštiti koje istražne radnje da sprovedu; pri tome se izbegavaju formulacije kao što su „radi razmatranja", „radi daljeg rasvetljavanja" ili „radi daljeg postupanja".

(2) Ako se može očekivati da će rasvetljavanje krivičnog dela biti teško ili će biti potrebne obimne istrage, svrsishodno je mere koje će se sprovesti i redosled njihovog sprovođenja uskladiti sa uključenim službama.

12

Dostavljanje istražnih spisa, duplikata ili pomoćnih spisa

(1) Zahtevi za sprovođenje istrage po mogućnosti se podnose tako da se istražne radnje mogu sprovoditi istovremeno (čl. 5 st. 2, čl. 10, 11). Treba izbegavati prilaganje istražnih spisa ako bi njihovim dostavljanjem moglo doći do odlaganja postupka i ako se činjenično stanje merodavno za istragu može izložiti u zahtevu ili zaključiti iz izvoda iz spisa.

(2) U pogodnim slučajevima vode se duplikati ili pomoćni spisi. To važi pre svega kada se može očekivati preispitivanje osnovanosti daljeg zadržavanja u pritvoru ili žalba protiv rešenja o određivanju pritvora.

13

Utvrđivanje ličnih prilika okrivljenog

(1) Pažljivo se utvrđuju lične prilike okrivljenog, pre svega tačan način pisanja njegovog imena i prezimena, datum i mesto rođenja i državljanstvo; ako koristi nadimak, navodi se i puno ime. Kod stranih lica utvrđuje se broj pasoša i ime roditelja (uključujući devojačko prezime majke). Ako se na saslušanju ukazuje na lične podatke iz ranijeg policijskog saslušanja, isti se u pojedinačnom proveravaju sa okrivljenim i dopunjavaju ako je to neophodno. Ako upisi u Saveznom centralnom registru kažnjenih lica mogu biti od značaja za istragu i ako se u spisima nalazi informacija iz registra, okrivljeni će se saslušati i o tome. Ako poriče da je on lice navedeno u informaciji iz registra ili ako tvrdi da su upisi netačni i to se unosi u zapisnik.

(2) Okrivljeni se nadalje ispituje o tome da li ima pravo na socijalna davanja (podaci o penzijskom rešenju, rešenju o pravu na zbrinjavanje, vrsti povrede), da li se stara o pravnim poslovima poslovno nesposobnog punoletnog lica, da li je staratelj maloletnog lica ili privremeni staratelj za određene pravne poslove drugog lica, da li poseduje dozvolu za upravljanje motornim vozilima, vazduhoplovima ili plovilima, dozvolu ili odobrenje za obavljanje neke delatnosti, lovačku ili ribolovačku dozvolu, dozvolu za držanje ili nošenje oružja ili rukovanje eksplozivom, licencu za kapetana broda ili kormilara (navesti organ koji je izdao licencu i broj licence), da li je za tekući ili naredni izborni period izabran ili žrebom izvučen za sudiju porotnika

(navesti komisiju shodno § 40 Zakona o sudovima) i da li obavlja sudijsku ili neku drugu počasnu dužnost u državi ili opštini.

(3) Ako je okrivljeni pripadnik nemačke vojske, utvrđuje se čin u službi, deo vojne jedinice ili služba, kao i mesto gde je stacioniran. Kod rezervista nemačke vojske dovoljno je navesti čin u službi.

(4) Ako postoji opasnost od bekstva, utvrđuje se da li okrivljeni poseduje pasoš ili ličnu kartu.

(5) Veroispovest okrivljenog može se utvrditi samo ako činjenično stanje to opravdava.

(6) Podaci okrivljenog proveravaju se ako postoji povod za to; ako je neophodno, zatražiće se izvod iz matične knjige rođenih.

14

Razjašnjenje ekonomskih prilika okrivljenog

(1) Utvrđuju se prihodi i rasvetljavaju imovinske prilike okrivljenog. Utvrđuje se za koje se zanimanje okrivljeni školovao i koji posao obavlja (navesti poslodavca). Kod okrivljenih koji su u braku navodi se i zanimanje bračnog partnera, kod maloletnih lica i zanimanje roditelja. Nadalje se utvrđuje koliko iznosi lični dohodak okrivljenog, koje druge prihode poseduje npr. kamate od uloženog kapitala, prihode od izdavanja u zakup, da li poseduje nepokretnosti ili drugu imovinu i koje su druge okolnosti još od značaja za njegovu sposobnost plaćanja. U adekvatnim slučajevima će se ispitati da li okrivljeni ovlašćuje finansijske i poreske organe za pružanje informacija pravosudnim organima. Pri tome mu se može ukazati i na to da postoji mogućnost da se izvrši procena njegovih prihoda, imovine i drugih osnova za odmeravanje dnevnog iznosa novčane kazne (§ 40 st. 3 Krivičnog zakonika).

(2) Ako je okrivljeni nezaposlen, utvrđuje se koliku pomoć prima i iz kog se fonda ista isplaćuje.

(3) Ako postoje sumnje u informacije koje je okrivljeni dao o svojim ekonomskim prilikama ili ako se sumnja da su se iste naknadno značajno izmenile, javni tužilac može da koristi pomoć socijalnih radnika i socijalnih

ustanova (§ 160 st. 3 ZKP). U nekim slučajevima dovoljno će biti pribavljanje informacija od sudskog izvršitelja ili izvršnog službenika suda ili informacija iz registra dužnika pri osnovnim sudovima. Ako se ne može izbeći zamolnica policijskim, opštinskim ili nekim drugim organima za dobijanje informacija o ekonomskim prilikama okrivljenog, zamolnica će se po mogućnosti ograničiti na određena pitanja.

15

Rasvetljavanje okolnosti značajnih za utvrđivanje pravnih posledica krivičnog dela

(1) Sve okolnosti koje mogu biti od značaja za odmeravanje kazne, uslovnu osudu, opomenu uz zadržavanje prava kažnjavanja, odustajanje od kazne, sporednu kaznu i sporedne posledice osude ili nalaganje mere bezbednosti smeštaja u zatvorenu ustanovu za čuvanje, oduzimanja i prenošenja u državnu imovinu imovinske koristi pribavljene izvršenjem krivičnog dela ili drugih mera (§ 11 st. 1 tačka 8 Krivičnog zakonika) rasvetljavaju se još u pripremnom postupku. U tu svrhu javni tužilac može da koristi pomoć socijalnih radnika i socijalnih ustanova.

(2) Shodno stavu 1 utvrđuje se šteta koja je izvršenjem dela nastala oštećenom ako ista može biti od značaja za krivični postupak. Javni tužilac takođe proverava i da li se i sa kojim uspehom okrivljeni potrudio da izvrši obeštećenje.

(3) Ako okrivljeni pripada rukovodstvu pravnog lica ili udruženja lica i ako u obzir dolazi određivanje novčane kazne istom (čl. 180 a), već se u pripremnom postupku sprovodi istraga o visini imovinske koristi pribavljene izvršenjem dela.

(4) Kod telesnih povreda utvrđuje se njihova težina, trajanje oporavka, eventualne trajne posledice i stepen eventualnog umanjenja radne sposobnosti. Kod značajnih povreda pribavlja se uverenje lekara zaduženog za lečenje.

16

Utvrđivanje upisa u Saveznom centralnom registru kažnjenih lica

(1) Za javnu tužbu po pravilu se pribavljaju informacije iz centralnog registra kažnjenih lica, eventualno i iz registra sudskih vaspitnih i drugih mera izrečenih maloletnicima. Isto važi i kada u obzir dolazi odustanak od javne tužbe (§ 153a ZKP).

(2) Prilikom razmatranja upisa u Saveznom centralnom registru kažnjenih vodi se računa da okrivljeni ili njegova porodica objavljivanjem upisanih činjenica ne trpi štetne posledice koje se mogu izbeći ili nisu srazmerne značaju krivičnog dela. Ako se spisi dostavljaju službama koje se ne bave direktno krivičnim postupkom, informacije iz registra se zadržavaju; ako im se odobri uvid u spise, te informacije izuzimaju se iz spisa.

(3) Ako postoje naznake da u obzir dolazi opoziv naloga za brisanje upisa zbog ranije osude za maloletnički prestup (§ 101 Zakon o sudovima za maloletnike), svrsishodno je izričito pribavljanje informacije iz centralnog registra u smislu § 41 st. 3 i 4 Zakona o Saveznom centralnom registru kažnjenih lica.

16 a

Mere uzimanja DNK uzorka za buduće krivične postupke

Javni tužilac inicira da se kod okrivljenih kod kojih su ispunjeni preduslovi iz § 81g ZKP odmah sprovedu neophodne mere uzimanja DNK uzorka za potrebe budućih krivičnih postupaka.

17

Više krivičnih postupaka protiv istog okrivljenog

(1) Istragom se takođe utvrđuje da li su protiv okrivljenog pokrenuti i drugi krivični postupci i da li neku raniju kaznu još uvek nije izdržao u celosti.

(2) Ako je jedno lice izvršilo nekoliko samostalnih krivičnih dela, javni tužilac nastoji da se ti postupci objedine ili da se ishod jednog postupka uzme u obzir u drugom postupku. Treba uzeti u obzir čl. 2 (vidi i čl. 114).

(3) Pre nalaganja ili podnošenja zahteva za sprovođenje prikrivenih istražnih radnji javni tužilac po mogućnosti proverava, npr. na osnovu izvoda iz centralnog registra pokrenutih i zaključenih istražnih postupaka, da li su protiv lica koje je predmet istražnih radnji pokrenuti drugi istražni postupci. U adekvatnim slučajevima, pre svega kada se pokrenuti istražni postupci mogu odnositi na krivična dela od velikog značaja, on svoje postupanje usklađuje sa postupanjem javnog tužioca koji vodi drugi istražni postupak da bi sprečio nekoordinirane istražne radnje.

18

Suočenje

Ako se suočenjem utvrđuje da li je okrivljeni učinilac krivičnog dela, svedok će se suočiti ne samo sa okrivljenim, već istovremeno i sa nizom drugih lica istog pola, slične starosti i slične pojave, i to na način koji ne otkriva kod kog od suočenih lica se radi o okrivljenom (suočenje sa višestrukim izborom). Isto važi kod predočavanja fotografija. O pojedinostima sastavlja se zapisnik.

19

Saslušanje dece i maloletnika

(1) Višestruko saslušavanje dece i maloletnika pre glavnog pretresa po mogućnosti treba izbegavati zbog sa time povezanog duševnog opterećenja tih svedoka.

(2) Kod svedoka starosti ispod šesnaest godina radi izbegavanja ponovljenih saslušanja treba koristiti mogućnost korišćenja audio i video zapisa (§ 58a st. 1 rečenica 2 tačka 1, § 255a st. 1 ZKP). Pri tome treba voditi računa da su lice koje sprovodi saslušanje i svedok zajedno i istovremeno vidljivi na slici i čujni u zvuku i da se pri tome u slučaju § 52 ZKP u zapisnik unese i poučavanje i spremnost svedoka da svedoči (§ 52 st. 2 rečenica 1 ZKP). Mora se voditi računa o prisustvu poverljive osobe prema merilu § 406f st. 3 ZKP. S obzirom na kasnije korišćenje zapisa kao dokaznog sredstva

u glavnom pretresu (§ 255a ZKP) svrsishodno je sudijsko saslušanje (§§ 168c, 168e ZKP). Kod krivičnih dela u smislu § 255a st. 2 rečenica 1 ZKP mora se blagovremeno osigurati da okrivljeni i njegov branilac imaju priliku da sudeluju u saslušanju.

(3) U slučajevima iz § 52 st. 2 rečenica 2 ZKP javni tužilac će po mogućnosti već blagovremeno preduzeti mere za nalaganje dopunskog starateljstva (§ 1909 st. 1 rečenica 1 Građanskog zakonika) od strane nadležnog starateljskog suda (§§ 37, 36 Zakon o vanparničnom postupku).

(4) Sve okolnosti koje su od značaja za verodostojnost deteta ili maloletnika treba što je moguće pre utvrditi. Svrsishodno je o tome ispitati roditelje, nastavnike, vaspitače ili druge referentne osobe; eventualno će se kontaktirati služba za zaštitu dece i omladine.

(5) Ako verodostojnost ostaje sumnjiva, uključuje se veštak koji poseduje posebna znanja i iskustva u oblasti dečije psihologije.

19 a

Saslušanje oštećenog kao svedoka

(1) Ako je očigledno da bi saslušanje oštećenog kao svedoka za njega bilo povezano sa značajnim psihičkim opterećenjem, potrebno je prilikom saslušanja pokazati posebno saosećanje i obzir; ukazuje se na §§ 68a, 68b ZKP. Poverljivoj osobi shodno § 406f st. 3 ZKP odobrava se prisustvo ako se time ne ugrožava svrha istrage.

(2) Kod sudijskog saslušanja oštećenog javni tužilac sugestijama i podnošenjem zahteva utiče na adekvatno sprovođenje saslušanja. On posebno vodi računa da se oštećeni pitanjima okrivljenog i njegovog branioca ne izlaže većem opterećenju od onog koje se u interesu otkrivanja istine mora tolerisati.

(3) Višestruko saslušanje oštećenog pre glavnog pretresa za njega može dovesti do značajnog opterećenja i stoga ga po mogućnosti treba izbeći.

19 b

Pravo svedoka na prigovor u slučaju audio i video zapisa

Ako se prilikom saslušanja svedoka sačinjava audio i video zapis (§ 58a ZKP), svedok će se upozoriti da ima pravo prigovora protiv ustupanja prepisa snimka njegovog saslušanja braniocu ili advokatu oštećenog putem uvida u spise.

20

Saslušanje lica lišenih slobode i lica smeštenih u zatvorenu ustanovu za čuvanje

(1) Lica koja su lišena slobode ili su po službenoj dužnosti smeštena u zatvorenu ustanovu za čuvanje po pravilu se saslušavaju u ustanovi; to važi pre svega kada postoji opasnost od bekstva ili kada bi privođenje prouzrokovalo posebne troškove.

(2) Ako se na osnovu saslušanja pokaže osnovanom bojazan da bi lice koje je lišeno slobode ili smešteno u zatvorenu ustanovu za čuvanje ugrozilo red u ustanovi ili samo sebe, o tome se obaveštava rukovodilac ustanove (vidi i čl. 7 Pravilnika o izvršavanju pritvora).

21

Postupanje sa licima oštećenog sluha i gluvonemim licima

(1) Svrsishodno je da se lica oštećenog sluha zamole da ponove šta su razumela od pitanja, iskaza svedoka ili usmenih izlaganja. Ako lice oštećenog sluha nije u stanju da reprodukuje izgovoreno, sa njim će sporazumevanje morati da se odvija pismenim putem.

(2) Na rasprave sa gluvonemim ili gluvim licima redovno se pozivaju tumači koji vladaju znakovnim jezikom. Često se još u pripremnom postupku mora uključiti veštak, npr. psihijatar ili nastavnik za gluvoneme, koji poseduje znanja i iskustva o duševno-mentalnim osobenostima gluvonemih ili gluvih lica.

22

Prekid roka zastarelosti

Javni tužilac u toku celokupnog postupka vodi računa da se rok zastarelosti blagovremeno prekine, posebno kada teku kraći rokovi zastarelosti. Pri tome, međutim, u obzir treba uzeti osnovnu ideju zastarelosti i njeno nastupanje ne treba sprečavati proizvoljno, pogotovo ne u manje teškim slučajevima kod kojih bi se presudilo tek nakon nekoliko godina. Ukazuje se na čl. 274.

23

Saradnja sa štampanim i elektronskim medijima

(1) Kod obaveštavanja javnosti prilikom saradnje sa štampanim i elektronskim medijima u obzir treba uzeti njihove posebne zadatke i njihov značaj za formiranje javnog mnjenja. Obaveštenje ne sme da ugrožava svrhu istrage, niti da prejudicira ishod glavnog pretresa; ne sme se ugroziti pravo okrivljenog na pravičan postupak. Takođe u pojedinačnom slučaju treba proveriti da li interes javnosti za celovitim izveštavanjem preovlađuje nad pravima ličnosti okrivljenog ili drugih učesnika, pre svega i oštećenog. Treba izbegavati njegovo bespotrebno kompromitovanje. Opšti interes informisanja javnosti će se po pravilu moći zadovoljiti bez navođenja imena. Ukazuje se na čl. 129 st. 1, čl. 219 st. 1. U obzir treba uzeti odgovarajuće upravne propise saveznih pokrajina (vidi i Prilog B).

(2) O podizanju optužnice i pojedinostima optužnice javnost se načelno može obavestiti tek nakon što je pismeni otpravak optužnice uručen okrivljenom ili je on o njoj obavešten na drugi način.

24

Komunikacija sa stranim predstavništvima

Za komunikaciju sa stranim diplomatskim i konzularnim predstavništvima u Saveznoj Republici Nemačkoj u obzir treba uzeti čl. 133 do 137 Uputstava za komunikaciju sa inostranstvom u krivično-pravnim stvarima.

2.
Objedinjeni istražni postupak, slučajevi iz § 18 Zakona o uređenju službe Savezne kriminalističke policije (ZSKP) i kontrolisane isporuke

25

Objedinjeni istražni postupak

U interesu brzog i efikasnog krivičnog gonjenja svrsishodno je vođenje jedinstvene istrage u vidu objedinjenog istražnog postupka ako postoji sumnja da je izvršeno više krivičnih dela, ako se jedno krivično delo odnosi na područje više javnih tužilaštava ili postoji povezanost sa krivičnim delom na području drugog javnog tužilaštva. To ne važi ako su tome suprotstavljeni različitost dela ili neki drugi značajan razlog.

26

Nadležnost

(1) Vođenje objedinjenih istražnih postupaka u nadležnosti je javnog tužioca u čijem području se nalazi težište postupka.

(2) Težište se određuje prema ukupnim okolnostima kompleksa krivičnih dela. Pri tome pre svega treba uzeti u obzir:

a) broj pojedinačnih dela, učinioca ili svedoka;

b) sedište neke organizacije;

c) poslovno sedište, ako postoji povezanost sa delom;

d) prebivalište ili mesto stalnog boravka (glavnog) okrivljenog, ako je isto od značaja za planiranje, koordiniranje ili sprovođenje krivičnih dela;

e) poklapanje prebivališta i mesta izvršenja krivičnog dela.

(3) Ako se težište ne može utvrditi, nadležan je javni tužilac koji je prvi obradio (delimično) činjenično stanje.

(4) Vođenje objedinjenog istražnog postupka ne može se odbiti samo uz obrazloženje da je zbog jednog broja krivičnih dela već pokrenut sudski postupak.

27

Postupak kod ustupanja i preuzimanja

(1) Ako je svrsishodno vođenje objedinjenog istražnog postupka, javni tužilac kod kog je pokrenut pojedinačni postupak dužan je da uz navođenje okolnosti iz kojih proističe težište postupka (čl. 26 st. 2) isti ustupi javnom tužiocu nadležnom za objedinjeni istražni postupak.

(2) Javni tužilac koji je zamoljen da preuzme postupak dužan je da bez odlaganja, a po mogućnosti u roku od tri dana, odluči da li će preuzeti postupak. Odbijanje preuzimanja mora da se obrazloži.

(3) Ako javni tužilac čiji postupak nije preuzet ostaje pri svom stavu, on obaveštava vrhovnog javnog tužioca. Ako vrhovni javni tužioci jedne pokrajine ne mogu u roku od jedne nedelje da se usaglase oko pitanja težišta, odmah će zatražiti odluku pokrajinskog vrhovnog organa sudske uprave; u ostalom postupa se shodno § 143 st. 3 Zakona o sudovima.

(4) Do odlučivanja o preuzimanju postupka ustupajući javni tužilac dužan je da preduzme sve službene radnje kod kojih postoji opasnost od odlaganja.

(5) Javni tužilac koji preuzima predmet obaveštava podnosioca krivične prijave o preuzimanju postupka, osim ako to shodno okolnostima nije potrebno.

28

Regulativa uz § 18 ZSKP

(1) Ako Savezna kriminalistička policija vrhovne javne tužioce shodno § 18 ZSKP obavesti o tome da je svrsishodno da se policijski zadaci u oblasti krivičnog gonjenja sprovode objedinjeno, postupa se na sledeći način:

a) Vrhovni javni tužilac na čijem području se vodi objedinjeni istražni postupak, ako smatra neophodnim nalog za prenošenje policijskih za-

dataka shodno § 18 ZSKP, bez odlaganja, a po mogućnosti u roku od tri dana, za nalog pribavlja saglasnost vrhovnog organa uprave unutrašnjih poslova svoje pokrajine.

b) Ako Savezna kriminalistička policija smatra svrsishodnim da se policijski zadaci u oblasti krivičnog gonjenja prenesu na drugu pokrajinu od one u kojoj se vodi objedinjeni istražni postupak, uključeni vrhovni javni tužioci će se odmah, a po mogućnosti u roku od tri dana, sporazumeti da li je neophodan nalog za prenošenje policijskih zadataka i da li objedinjeni istražni postupak treba da preuzme javno tužilaštvo u pokrajini imenovanoj od strane Savezne kriminalističke policije. Vrhovni javni tužilac u čije područje je predviđeno preuzimanje objedinjenog istražnog postupka bez odlaganja pribavlja saglasnost vrhovnog organa uprave unutrašnjih poslova svoje pokrajine neophodnu za nalog za prenošenje policijskih zadataka.

c) Ako se još ne vodi objedinjeni istražni postupak, uključeni vrhovni javni tužioci će se telefonskim putem ili putem faksa ili elektronske pošte bez odlaganja, a po mogućnosti u roku od tri dana, sporazumeti oko toga da li je svrsishodno pokretanje objedinjenog istražnog postupka i koje će javno tužilaštvo voditi objedinjeni postupak. Ako vrhovni javni tužilac na čijem području treba da se vodi objedinjeni istražni postupak smatra neophodnim nalog za prenošenje policijskih zadataka, on za nalog pribavlja saglasnost od vrhovnog organa uprave unutrašnjih poslova svoje pokrajine.

(2) Prilikom donošenja odluke koje javno tužilaštvo će voditi objedinjeni istražni postupak, pored uobičajenih aspekata merodavnih za vođenje objedinjenog postupka od posebnog značaja mogu biti kriminalističko-taktički kriterijumi. Ako vrhovni javni tužioci ne mogu da se usaglase, uključuju se nadležni pokrajinski vrhovni organi sudske uprave.

(3) Vrhovni javni tužilac na čijem području se vodi objedinjeni istražni postupak bez odlaganja obaveštava Saveznu kriminalističku policiju o ishodu njegovih razgovora sa vrhovnim organom uprave unutrašnjih poslova svoje pokrajine i eventualno navodi podatak o javnom tužilaštvu koje vodi objedinjeni postupak, njegov broj predmeta kao i policijsku upravu koja obrađuje slučaj.

(4) I u slučaju kada pokretanje objedinjenog istražnog postupka ne dolazi u obzir, sa stanovišta kriminalističko-taktičkih aspekata treba proveriti da li je neophodan nalog za prenošenje policijskih zadataka shodno § 18 ZSKP. Uključeni vrhovni javni tužioci će se bez odlaganja, a po mogućnosti u roku od tri dana, sporazumeti oko davanja saglasnosti. Pre donošenja odluke o nedavanju saglasnosti za nalog za prenošenje policijskih zadataka treba obavestiti nadležne pokrajinske vrhovne organe sudske uprave. Uključeni vrhovni javni tužilac na koga u celini treba preneti sprovođenje policijskih zadataka pribavlja saglasnost za nalog za prenošenje policijskih zadataka vrhovnog organa uprave unutrašnjih poslova svoje pokrajine i bez odlaganja o ishodu razgovora obaveštava Saveznu kriminalističku policiju.

(5) Ako javni tužilac koji vodi objedinjeni istražni postupak smatra neophodnim nalog za prenošenje policijskih zadataka Savezne kriminalističke policije, o tome obaveštava vrhovnog javnog tužioca. Ako vrhovni javni tužilac takav nalog Savezne kriminalističke policije smatra neophodnim, bez odlaganja pribavlja saglasnost vrhovnog organa uprave unutrašnjih poslova svoje pokrajine i kod Savezne kriminalističke policije inicira izdavanje naloga za prenošenje policijskih zadataka.

29

Obaveštenje Saveznoj kriminalističkoj policiji

Javni tužilac koji vodi objedinjeni istražni postupak ubrzo nakon toga Saveznoj kriminalističkoj policiji podnosi zahtev za unos u Službeni glasnik Savezne kriminalističke policije namenjen isključivo službenoj upotrebi.

29 a

Kontrolisana isporuka

Kontrolisanim tranzitom smatra se od strane organa krivičnog gonjenja nadzirani nezakoniti transport opojnih droga, oružja, ukradenih stvari, predmeta proisteklih iz vršenja krivičnog dela ili predmeta koji su sredstvo izvršenja krivičnog dela i sl. iz inostranstva preko nacionalne teritorije u treću zemlju; kontrolisanim izvozom smatra se nadzirani nezakoniti transport iz zemlje u inostranstvo; kontrolisanim uvozom smatra se nadzirani nezakoniti transport iz inostranstva u zemlju.

29 b

Preduslovi

(1) Kontrolisana isporuka može se sprovesti samo ako se na drugačiji način ne mogu utvrditi podstrekači krivičnog dela ili ne mogu otkriti distributivni putevi. Nadzor će se vršiti tako da je u svakom trenutku osigurana mogućnost pristupa učiniocima i predmetima izvršenja krivičnih dela.

(2) Između ostalog za tranzit i izvoz moraju se pribaviti sledeće izjave stranih država:

a) saglasnost sa uvozom ili tranzitom;

b) garancija da će isporuka biti neprestano nadzirana;

c) garancija da će se pokrenuti istraga protiv kurira, podstrekača i kupaca, da će se opojne droge, oružje, ukradene stvari, predmeti proistekli iz vršenja krivičnog dela ili predmeti koji su sredstvo izvršenja krivičnog dela i sl. zapleniti i pokrenuti potrebne radnje za osuđivanje učinioca i izvršenje kazne;

d) garancija da će nemački organi krivičnog gonjenja biti redovno obaveštavani o aktuelnom stanju postupka.

29 c

Nadležnost

Kod kontrolisanog tranzita načelno je, ako za delo još nije pokrenut istražni postupak kod nekog od nemačkih javnih tužilaštava, nadležan javni tužilac na čijem se području nalazi granični prelaz preko kog se predmeti izvršenja krivičnog dela unose u zemlju. To važi i kod kontrolisanog uvoza. Kod kontrolisanog izvoza postupak načelno vodi javni tužilac na čijem području se nalazi polazište isporuke.

29 d

Saradnja

(1) Odluku o odobravanju kontrolisane isporuke donosi nadležni javni tužilac (čl. 29 c). On obaveštava javnog tužioca na čijem području će isporuka verovatno napustiti zemlju. Takođe će obavestiti i javnog tužioca nadležnog za mesto ulaska u zemlju ako postupak ne vodi on, već neko drugi.

(2) Organi i policijski i carinski službenici izveštaje načelno podnose javnom tužiocu nadležnom shodno čl. 29 c.

3.
Slučajevi iz § 4 st. 1 do 3 ZSKP

30

Uopšteno

(1) Ako javni tužilac stekne saznanja o činjeničnom stanju koje opravdava sumnju na jedno od krivičnih dela navedenih u § 4 st. 1 rečenica 1 ZSKP, bez odlaganja, po potrebi faksom ili elektronskom poštom ili telefonskim putem, obaveštava Saveznu kriminalističku policiju i pokrajinsku kriminalističku policiju. On sa Saveznom kriminalističkom policijom u neophodnom obimu razmatra način vođenja istrage.

(2) Ako javni tužilac na početku ili u daljem toku postupka smatra neophodnim urgentne mere koje se ne mogu preduzeti od strane Savezne kriminalističke policije, on neophodne naloge izdaje inače nadležnim policijskim organima uz istovremeno obaveštavanje Savezne kriminalističke policije (vidi § 4 st. 3 rečenica 2 ZSKP).

(3) Obaveštavanje službi navedenih u § 4 st. 3 rečenica 1 ZSKP u slučajevima iz § 4 st. 1 rečenica 1 i st. 2 tačka 1 ZSKP u nadležnosti je Savezne kriminalističke policije, a u slučajevima iz § 4 st. 2 tačka 2 i 3 ZSKP u nadležnosti one službe koja je izdala nalog, osim ako te službe u pojedinačnom slučaju obaveštavanje ne prenesu na Saveznu kriminalističku policiju.

31

Postupanje u slučajevima iz § 4 st. 1 rečenica 1 tačka 1 ZSKP

(1) Pitanje da li postoji složeno krivično delo u smislu § 4 st. 1 rečenica 1 tačka 1 ZSKP procenjuje se prema § 3 ZKP. Pre donošenja odluke javni tužilac usaglašava se sa uključenim policijskim organima i Saveznom kriminalističkom policijom.

(2) Prilikom donošenja odluke da li će se istraga preneti na drugi inače nadležan policijski organ (vidi § 4 st. 1 rečenica 2 ZSKP), javni tužilac u obzir uzima pre svega da li se brzo i efikasno rasvetljavanje može bolje ostvariti centralnom istragom Savezne kriminalističke policije ili istragom pokrajinskih policijskih organa. Pre donošenja odluke javni tužilac činjenično stanje razmatra sa Saveznom kriminalističkom policijom i policijskim organima koji dolaze u obzir za dalje sprovođenje istrage.

32

Postupanje u slučajevima iz § 4 st. 1 rečenica 1 tačka 2 i 3b ZSKP

U slučajevima iz § 4 st. 1 rečenica 1 tačka 2 i 3b ZSKP javni tužilac istovremeno sa obaveštavanjem Savezne kriminalističke policije (vidi čl. 30 st. 1) direktno pribavlja saglasnost Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova neophodnu prema § 4 st. 1 rečenica 3 ZSKP, osim ako je Saveznoj kriminalističkoj policiji usled hitnosti saglasnost već data.

4. Pregled i obdukcija leša

33

Preduslovi

(1) Ako postoje indicije da je neko lice preminulo neprirodnom smrću ili ako se pronađe mrtvo telo nepoznatog lica, javni tužilac proverava da li je neophodan pregled leša ili obdukcija. Pregled je redovno neophodan kada se

krivično delo ne može već unapred isključiti kao uzrok smrti. Pregled leša se po mogućnosti vrši na mestu izvršenja krivičnog dela ili na mestu gde je mrtvo telo pronađeno.

(2) Ako se i kod pregleda leša kao uzrok smrti ne može isključiti krivično delo ili ako se može računati sa time da će nalazi kasnije biti osporavani, javni tužilac načelno nalaže obdukciju. To posebno važi u slučaju smrti lica koja su bila lišena slobode ili su po službenoj dužnosti bila smeštena u zatvorenu ustanovu za čuvanje.

(3) Pregled leša po pravilu obavlja javni tužilac. Pregled leša od strane sudije i prisustvo sudije prilikom obdukcije zahteva se samo ako je to iz posebnih razloga neophodno, npr. da se omogući čitanje zapisnika shodno § 249 ZKP.

(4) Javni tužilac u obdukciji učestvuje samo ako to prema službenoj proceni u okviru obuhvatnog rasvetljavanja činjeničnog stanja smatra neophodnim. Javni tužilac po pravilu učestvuje kod kapitalnih zločina, posle nesreća sa smrtnim ishodom radi rekonstrukcije toka nesreće, kod slučajeva smrti upotrebom vatrenog oružja na službenoj dužnosti, kod slučajeva smrti u ustanovama za izvršenje zatvorskih kazni ili u postupcima čiji je predmet greška lekara u lečenju bolesnika.

34

Ekshumacija

Prilikom ekshumacije leša trebalo bi da je prisutan jedan od obducenata. Ako postoji sumnja na trovanje, potrebno je ukloniti i sačuvati srednji deo dna kovčega; uzeti uzorke zemlje na kojoj se kovčeg nalazio i prirodnog tla sa bočnih zidova grobne rake radi hemijske analize i komparacije. U takvim slučajevima svrsishodno je da se u ekshumaciju i seciranje leša uključi veštak hemijske struke sa instituta koji će vršiti analize da bi sam mogao da obavi uzimanje uzorka tla, ukrasa sa kovčega, delova kovčega, delova odeće i delova leša.

35

Uzimanje delova leša

(1) Javni tužilac osigurava da se prilikom obdukcije uzmu uzorci krvi i urina, sadržaj želuca ili delovi leša, ako je verovatno da će se činjenično stanje njihovom temeljnom analizom dodatno rasvetliti. Ponekad, npr. kada postoji verovatnoća da je do smrti došlo usled trovanja, svrsishodno je uključivanje posebnog veštaka koji će odrediti predmete uzorkovanja.

(2) Ako se delovi leša otpremaju na dalju analizu, prilaže se otpravak obdukcionog zapisnika. Istražni spisi načelno se ne dostavljaju (vidi čl. 12).

36

Ubrzanje

(1) Pregled leša i obdukciju treba izvršiti što je pre moguće, pošto lekarski nalaz o uzroku smrti i najmanjim odlaganjem može izgubiti na pouzdanosti.

(2) To važi posebno kod leševa lica koja su potencijalno stradala od električne struje; promene prouzrokovane elektricitetom brzo nestaju usled pojava truljenja. Po pravilu je svrsishodno da se već kod obdukcije uključi veštak sa iskustvom u oblasti elektrotehnike. U slučajevima kod kojih je verovatna smrt električnom strujom, povrede ili druge promene se često ne mogu utvrditi uopšte ili samo od strane posebno obučenog veštaka; stoga nadalje može biti svrsishodno da se u slučajevima čije se rasvetljavanje čini posebno teškim pored veštaka elektrotehničke struke nakon konsultovanja sudskog lekara u obdukciju uključi i patolog.

37

Obdukcija u bolnicama

Ako postoji sumnja da je smrt lica koje je preminulo u bolnici prouzrokovana krivičnim delom, javni tužilac i njegovi islednici zahtevaće da se obdukcija ne izvrši od strane bolničkih lekara. Pošto bolnički lekari, međutim, često poseduju poseban naučni interes za obdukciju, svrsishodno je da im se dozvoli prisustvo, osim ako su tome suprotstavljeni posebni razlozi. Ako

bolnica raspolaže lekarom koji je posebno patološki obučen, može biti svrsishodno i njegovo uključivanje u obdukciju.

38

Kremacija

Dozvola za sahranu mora da sadrži podatak da li se odobrava i kremacija. Ako postoji zazor prema tom vidu sahranjivanja, jer se time gubi leš kao dokazno sredstvo, dozvola se uskraćuje. Dokle god postoji sumnja na neprirodnu smrt, svrsishodno je da se kremacija odobri samo u saglasnosti sa lekarom (§ 87 st. 2 rečenica 3 ZKP).

5.
Potraga

39

Uopšteno

(1) Ako učinilac nije poznat ili ako nije utvrđeno mesto boravka poznatog ili verovatnog učinioca ili značajnog svedoka, javni tužilac pokreće neophodne mere potrage prema merilu §§ 131 do 131c ZKP.

(2) Ako je to neophodno, javni tužilac nakon prestanka razloga za potragu odmah nalaže povlačenje svih mera potrage.

40

Pomoćna sredstva u potrazi

(1) Pomoćna sredstva u potrazi raspoloživa javnom tužiocu koja se mogu koristiti i kada nisu ispunjeni preduslovi za javnu potragu pored pribavljanja informacija od strane organa i drugih službi jesu pre svega:

a) Savezni centralni registar kažnjenih lica,
Savezni registar saobraćajnih prestupnika,
Centralni privredni registar,
Centralni registar stranaca,

b) elektronski informacioni sistem policije (INPOL),

c) datoteke prema §§ 483 i naredni ZKP, koje sadrže informacije o potragama,

d) službeni glasnik Savezne kriminalističke policije i službeni glasnici pokrajinskih kriminalističkih policija namenjeni isključivo službenoj upotrebi,

e) Šengenski informacioni sistem (SIS).

(2) Ako će se za javnu potragu koristiti sredstva javnog informisanja ili javno dostupni elektronski mediji kao što je internet, u obzir treba uzeti Prilog B.

41

Potraga za okrivljenim

(1) U slučajevima iz § 131 ZKP javni tužilac nalaže raspisivanje potrage za okrivljenim radi privremenog lišavanja slobode i unos odgovarajuće zabeležbe o raspisivanju potrage u Savezni centralni registar kažnjenih lica. Raspisivanje se načelno vrši preko policijske uprave koja je nadležna za informacioni sistem policije (INPOL) i eventualno i za Šengenski informacioni sistem (SIS) (vidi i čl. 43) i u slučaju kada se nalog za određivanje pritvora (nalog za smeštanje u zatvorenu ustanovu) radi pokretanja ciljane potrage dostavlja policijskoj upravi nadležnoj za verovatno mesto boravka traženog lica. Policijskoj upravi nadležnoj za unos podataka dostavlja se overeni otpravak naloga za određivanje pritvora. Ako raspisivanje nadlokalne potrage iz razloga srazmernosti ne dolazi u obzir, o tome se obaveštava policijska uprava kojoj je naložena lokalna potraga.

(2) Ako se raspiše potraga radi privremenog lišavanja slobode prema stavu 1 bez izdavanja naloga za određivanje pritvora ili smeštanje u zatvorenu ustanovu, u obzir treba uzeti § 131 st. 2 rečenica 2 ZKP. Nakon izdavanja naloga za određivanje pritvora ili smeštanje u zatvorenu ustanovu raspis će se adekvatno aktualizovati.

(3) Ako je okrivljeni stranac i ako postoje indicije da se nalazi u inostranstvu, javni tužilac pre nego što zatraži raspisivanje poternice radi lišavanja

slobode po pravilu kontaktira organ nadležan za strance. Ako postoji zabrana boravka ili ako se kod kasnije deportacije mogu očekivati teškoće, javni tužilac u slučaju krivičnih dela manjeg značaja proverava da li raspisivanje potrage može da izostane.

(4) Ako nisu ispunjeni preduslovi iz § 131 ZKP, javni tužilac nalaže raspisivanje objave radi utvrđivanja boravišta (§ 131a ZKP) i unos adekvatne zabeležbe o raspisivanju objave u Savezni centralni registar kažnjenih. On eventualno pored toga nalaže i raspisivanje objave radi utvrđivanja boravišta u Šengenskom informacionom sistemu (SIS).

(5) Ako je okrivljenom u vezi sa ukidanjem mere privremenog lišavanja slobode prema § 116 st. 1 rečenica 2 ZKP naloženo da ne napušta područje važenja Zakona o krivičnom postupku, javni tužilac nalaže raspisivanje potrage za okrivljenim radi privremenog lišavanja slobode u zaštićenoj bazi podataka granične policije radi sprovođenja kontrole na graničnim prelazima.

42

Potraga za svedokom

Ako nije poznato boravište značajnog svedoka, javni tužilac prema merilu § 131a st. 1, st. 3 do 5, § 131b st. 2 i 3, § 131c ZKP može da naloži potragu za njim. Zahteve za unos svedoka u INPOL-potragu i eventualno i u Šengenski informacioni sistem (SIS) upućuju se policijskoj upravi nadležnoj za unos podataka.

43

Međunarodna potraga

(1) Međunarodna potraga za licima čije boravište nije poznato može se naložiti preko Interpola, u Šengenskom informacionom sistemu (SIS) i zamolnicama drugim državama za učešće u ciljanoj potrazi. Na međunarodnom nivou moguće je i raspisivanje objave za utvrđivanje boravišta.

(2) Ako postoje indicije da se traženo lice nalazi u inostranstvu, ali je boravište nepoznato, može se pokrenuti međunarodna potraga ako postoji namera da se u slučaju pronalaska traženog lica podnese zahtev za izručenje.

(3) Ako postoji nalog za određivanje pritvora i ako je dopušteno privremeno lišavanje slobode i omogućeno izručenje u državama Šengenskog sporazuma prema Sporazumu o sprovođenju Šengenskog sporazuma od 19. juna 1990. god. (član 95 st. 1, 2 i 4), javni tužilac pored raspisivanja potrage radi privremenog lišavanja slobode u informacionom sistemu policije (INPOL) nalaže i raspisivanje u Šengenskom informacionom sistemu (SIS), osim ako postoje indicije da traženo lice boravi samo u zemlji.

(4) Za međunarodnu potragu važe o tome doneta obavezna uputstva (vidi i Prilog F).

6.
Saslušanje okrivljenog

44

Poziv i odobrenje za davanje izjave

(1) Poziv koji se upućuje okrivljenom sadrži podatak da će se saslušati u svojstvu okrivljenog. Pri tome se kratko navodi predmet optužbe, ako i u onoj meri u kojoj je to spojivo sa svrhom istrage. Okrivljeni se poziva pismom, a ne dopisnicom.

(2) U pozivu na saslušanje od strane sudije ili javnog tužioca će se prinudnim merama za slučaj nedolaženja pretiti samo, ako će se te mere protiv neopravdano izostalog okrivljenog verovatno i sprovesti.

(3) Ako će se u svojstvu okrivljenog saslušati sudija, državni službenik ili neko drugo lice zaposleno u javnoj službi i ako se saslušanje odnosi i na okolnosti koje bi mogle da podležu službenoj tajni, okrivljenom se u pozivu ukazuje na to da ako želi da se izjasni o optužbi, za davanje izjave mora da zatraži odobrenje pretpostavljenog službenog organa. Ako okrivljeni izjavi spremnost da da izjavu, mora mu se dati prilika da pribavi to odobrenje. U ostalom se shodno primenjuje čl. 66 st. 2 i 3.

45

Način saslušavanja i zapisnik

(1) Poučavanje okrivljenog pre prvog saslušanja shodno 136 st. 1, 163a st. 3 rečenica 2 ZKP unosi se u zapisnik.

(2) Za značajne delove saslušanja svrsishodno je da se pitanja, optužbe i odgovori u zapisnik unesu po mogućnosti doslovno. Ako okrivljeni prizna krivicu, detalji krivičnog dela će se po mogućnosti u zapisnik uneti njegovim rečima. Treba voditi računa da se u zapisnik unesu posebno one okolnosti koje mogu biti poznate samo učiniocu. U zapisnik se unose imena lica koja su prisustvovala priznanju.

7.
Pritvor, privremeni smeštaj u zatvorenu ustanovu i ostale mere za obezbeđivanje krivičnog gonjenja i izvršenja kazne

46

Obrazloženje zahteva kod slučajeva određivanja pritvora

(1) Javni tužilac dužan je da sve zahteve i izjave koje se odnose na nalaganje, produžavanje i ukidanje pritvora obrazloži i da pri tome navede činjenice iz kojih proističu

a) osnovana sumnja na izvršenje krivičnog dela,

b) razlog za određivanje pritvora.

(2) Ako je svrsishodna primena § 112 st. 1 rečenica 2 ZKP, javni tužilac dužan je da objasni zašto i pored načela srazmernosti određivanje pritvora smatra opravdanim.

(3) Ako bi se objavljivanjem navedenih činjenica ugrozila državna bezbednost, na tu opasnost se posebno ukazuje (§ 114 st. 2 tačka 4 ZKP).

(4) Ako u slučajevima iz § 112 st. 3 i § 112a st. 1 ZKP postoji razlog za određivanje pritvora i prema § 112 st. 2 ZKP, konstatacija toga unosi se u zapisnik.

47

izbrisano

48

Kopija naloga za određivanje pritvora za okrivljenog

(1) Da bi se osiguralo da će kopija naloga za određivanje pritvora okrivljenom biti uručena što je moguće pre (vidi § 114a st. 2 ZKP), svrsishodno je u spisima držati pripremljene kopije naloga za određivanje pritvora.

(2) Ako se određenom policijskom organu na osnovu naloga za određivanje pritvora upućuje zahtev za lišavanje slobode okrivljenog, zahtevu se, ako je to moguće, prilaže kopija naloga za određivanje pritvora za okrivljenog.

49

Obaveštavanje kaznene ustanove

Okolnosti koje opravdavaju bojazan da će pritvorenik ugrožavati red u ustanovi ili samog sebe moraju se saopštiti rukovodiocu ustanove (vidi i čl. 7 Pravilnika o izvršavanju pritvora).

50

Pritvor kod pripadnika nemačke vojske

Ako se u okviru izvršenja kazne lišavanja slobode, disciplinske kazne pritvora, vaspitnog lišavanja slobode maloletnika ili vojnodisciplinskog zatvora od strane vojnih organa ne mogu obezbediti uslovi pritvora, javni tužilac proverava da li vojno lice može da ostane u tamošnjoj kaznenoj ustanovi ili će se izvršenje prekinuti ili je neophodno premeštanje vojnog lica u kaznenu ustanovu opšteg tipa.

51

Simbolično privođenje

Ako lice koje je privremeno lišeno slobode usled bolesti ne može da se privede sudiji u propisanom roku (§ 128 ZKP), sudiji se u tom roku podnose

spisi da bi lice privremeno lišeno slobode po mogućnosti mogao da sasluša u ustanovi u koju je smešteno i da odmah odluči da li će izdati nalog za određivanje pritvora.

52

Obeležavanje predmeta u kojima je određen pritvor

Kod predmeta u kojima je određen pritvor svi nalozi i njihovi otpravci obeležavaju se jasno vidljivom naznakom „pritvor". Ako se okrivljeni nalazi u pritvoru u vezi sa drugom stvari, i to se navodi.

53

Strana lica

Ako se u pritvor stavlja strano lice, za njegovu komunikaciju sa diplomatskim ili konzularnim predstavništvom svoje zemlje u obzir treba uzeti čl. 135 i 136 Uputstava za komunikaciju sa inostranstvom u krivično-pravnim stvarima i uz njih donete upravne propise saveznih pokrajina.

54

Nadzor, preispitivanje osnovanosti daljeg zadržavanja u pritvoru

(1) Javni tužilac u svakom stanju postupka vodi računa

a) da li su još uvek ispunjeni preduslovi za određivanje pritvora i da li je dalje zadržavanje u pritvoru u nesrazmeri sa značajem stvari i očekivanom kaznom ili merom bezbednosti smeštanja u zatvorenu ustanovu za čuvanje (§ 120 ZKP);

b) da li svrha pritvora može da se ostvari i manje drastičnim merama (§ 116 st. 1 do 3 ZKP).

On eventualno podnosi odgovarajuće zahteve.

(2) Javni tužilac pre proteka roka navedenog u § 117 st. 4 ZKP proverava da li je potrebno podnošenje zahteva za određivanje branioca za vreme trajanja pritvora. Svrsishodno je da se istovremeno sa poučavanjem okrivljenog

propisanim u § 117 st. 4 rečenica 2 ZKP razjasni da li isti želi da angažuje izabranog branioca. O određivanju branioca (§ 141 st. 4 ZKP) obaveštava se sudija nadležan shodno § 126 ZKP. Ako okrivljeni ima branioca, javni tužilac će spise blagovremeno pre isteka roka navedenog u § 117 st. 4, 5 ZKP dostaviti sudu.

(3) Preispitivanje osnovanosti daljeg zadržavanja u pritvoru ne sme da zadržava dalji tok istrage. Stoga će u mnogim slučajevima biti svrsishodno da se blagovremeno sačine pomoćni spisi (vidi čl. 12).

55

Nalaganje puštanja na slobodu pritvorenika

(1) Ako se nalog za određivanje pritvora ukine, sud istovremeno nalaže i puštanje pritvorenika na slobodu.

(2) Ako se nalog za određivanje pritvora ukine na glavnom pretresu, optuženi se odmah pušta na slobodu, ako nije naznačeno da se u pritvoru nalazi i u vezi sa drugom stvari. Uputno je, međutim, da mu se napomene da bi bio svrsishodan povratak u kaznenu ustanovu radi regulisanja formalnosti oko puštanja na slobodu.

(3) Javni tužilac vodi računa da se pritvorenik nakon ukidanja naloga za određivanje pritvora pusti na slobodu. Ako pre podizanja javne tužbe podnese zahtev za ukidanje naloga za određivanje pritvora, istovremeno nalaže i puštanje pritvorenika na slobodu (§ 120 st. 3 rečenica 2 ZKP).

56

Pritvor u trajanju dužem od šest meseci

(1) Ako je potrebno da se pritvor produži preko šest meseci i ako su ispunjeni posebni preduslovi iz § 121 st. 1 ZKP, javni tužilac spise toliko blagovremeno dostavlja nadležnom sudu (§§ 122, 125, 126 ZKP) da ih isti posredstvom javnog tužilaštva u tom roku može podneti pokrajinskom vrhovnom sudu ili u slučajevima iz § 120 Zakona o sudovima Saveznom vrhovnom sudu. Ako su spisi već dostavljeni nadležnom sudu, javni tužilac preduzima korake za blagovremeno podnošenje spisa. On izlaže razloge koji po njegovom

mišljenju opravdavaju trajanje pritvora preko šest meseci. Istovremeno, ako je to neophodno, podnosi zahtev za odgovarajuću dopunu ili drugu izmenu naloga za određivanje pritvora u skladu sa poslednjim stanjem istrage.

(2) Spisi se posebno obeležavaju. Oni se tretiraju prioritetno i dostavljaju po ubrzanom postupku.

(3) Čl. 54 st. 3 primenjuje se shodno.

(4) Ako je pokrajinski vrhovni sud ili u slučajevima iz § 120 Zakona o sudovima Savezni vrhovni sud naložio produženje pritvora, javni tužilac vodi računa da se blagovremeno donesu i druge sudske odluke neophodne prema §§ 122 st. 3 i 4, 122a ZKP.

(5) Ako se neće zatražiti odluka pokrajinskog vrhovnog suda ili Saveznog vrhovnog suda, javni tužilac dužan je da vodi računa da se nalog za određivanje pritvora nakon proteka roka od šest meseci ukine ili obustavi izvršenje (§§ 121 st. 2, 120 st. 3 ZKP).

57

Obustava izvršenja

(1) Ako je sudija obustavio izvršenje naloga za određivanje pritvora shodno § 116 ZKP, javni tužilac kontroliše da li se izdate naredbe sprovode.

(2) Ako su ispunjeni preduslovi iz § 116 st. 4 ZKP, javni tužilac zahteva izvršenje naloga za određivanje pritvora. U slučajevima iz § 123 st. 1 ZKP on zahteva ukidanje mera naloženih shodno § 116 ZKP.

(3) Prilikom izdavanja naredbi shodno § 116 ZKP pripadnicima nemačke vojske treba voditi računa o specifičnosti vojne službe. Javni tužilac će nastojati da se izbegne izdavanje naredbi koje vojno lice koje se vratilo u vojnu jedinicu samo teško može da ispuni ili koje bi vojnom licu koje nije voljno da se vrati mogle dati povod za pravdanje svog izostanka iz jedinice. Stoga može biti svrsishodno sugerisati da se vojnom licu naloži da se javi svojoj jedinici (svom disciplinski pretpostavljenom) (§ 116 st. 1 rečenica 2 tačka 1 ZKP).

58

Smeštaj pritvorenika u bolnicu

(1) Ako pritvorenik mora da se podvrgne lekarskom tretmanu u bolnici izvan kaznene ustanove, to po sebi ne opravdava ukidanje naloga za određivanje pritvora. Štaviše je odlučujuće da li su zbog bolesti prestali da postoje preduslovi za određivanje pritvora.

(2) Ako sudija zbog vrste, težine ili verovatnog trajanja bolesti ukine nalog za određivanje pritvora, nije zadatak pravosudnih organa da okrivljenog smeste u bolnicu, već se prepušta upravnim organima da preduzmu neophodne mere.

(3) Ako se nalog za određivanje pritvora ukine nakon što je okrivljeni smešten u bolnicu, javni tužilac bez odlaganja sam obaveštava okrivljenog i bolnicu o ukidanju naloga i puštanju na slobodu. Bolnici se istovremeno saopštava da se dalji troškovi smeštaja i lečenja više neće pokrivati iz državnog budžeta. Policiji se ne sme unapred naložiti da se okrivljeni nakon ozdravljenja ponovo privremeno liši slobode ili da se u tu svrhu prati tok ozdravljenja; takođe se ne sme ni zatražiti obaveštenje o otpuštanju, pošto se takve mere mogu protumačiti kao postojanje namere da se pritvor uprkos otpuštanju održi na snazi i da se troškovi smeštaja i lečenja mogu staviti na teret državnog budžeta.

(4) Ako nalog za određivanje pritvora uprkos bolesti ostane na snazi, sama okolnost da se pritvorenik privremeno mora smestiti u bolnicu ne opravdava ukidanje izvršenja naloga za određivanje pritvora. Okrivljeni se štaviše hospitalizuje o trošku državnog budžeta.

59

Privremeni smeštaj

Na privremeni smeštaj shodno se primenjuju čl. 46 do 55.

60

Posebne mere za obezbeđivanje krivičnog gonjenja i izvršenja kazne

U okviru posebnih mera (§§ 127a, 132 ZKP) za obezbeđivanje krivičnog gonjenja i izvršenja kazne protiv okrivljenih koji ne poseduju prebivalište na području važenja ZKP prilikom odmeravanja visine kaucije kao osnovu treba uzeti iznose novčanih kazni i troškova koji se iskustveno određuju kod merodavnih krivičnih dela. Ako okrivljeni najpre ne može da odredi izabranog punomoćnika za prijem pismena, ukazuje mu se na to da u tu svrhu može da ovlasti advokata ili na to spremnog službenika pisarnice nadležnog osnovnog suda.

8.
Posmatranje u psihijatrijskoj bolnici

61

Uopšteno

(1) Načelo srazmernosti koje važi za izdavanje naloga za smeštaj okrivljenog u psihijatrijsku bolnicu (§ 81 st. 2 rečenica 2 ZKP) mora se uzeti u obzir i prilikom izvršenja naloga.

(2) Okrivljeni koji se nalazi na slobodi po pravilu se može prinudno smestiti u psihijatrijsku bolnicu tek kada je uz pretnju prinudnog privođenja u slučaju nepridržavanja pozvan da se u određenom roku javi u psihijatrijsku bolnicu, a on se tome nije odazvao. Takav poziv nije potreban, ako se može očekivati da se okrivljeni neće odazvati.

62

Trajanje i priprema posmatranja

(1) Veštaku se ukazuje na to da smeštaj ne sme da traje duže nego što je za posmatranje okrivljenog apsolutno neophodno i da se isti mora otpustiti čim

je svrha posmatranja ostvarena i da zakonska maksimalna mera od šest nedelja nikako ne sme da se prekorači.

(2) Veštaku se nalaže da predistoriju okrivljenog ispita po mogućnosti pre njegovog prijema u ustanovu. U tu svrhu će mu se pre toga dovoljno blagovremeno omogućiti pristup spisima i dopunskim spisima, posebno spisima ranijih krivičnih i istražnih postupaka, dokumentaciji o boravku u ustanovama za izdržavanje zatvorskih kazni, u ustanovi za odvikavanje od bolesti zavisnosti ili u psihijatrijskoj bolnici (sa medicinskom dokumentacijom), dokumentaciji o preuzimanju starateljstva, stavljanju pod starateljstvo, privremenom staranju, razvodu braka i penziji, ukoliko ista može biti od značaja za veštačenje.

(3) Navodi branioca, okrivljenog ili njegovih srodnika koji su od značaja za veštačenje, npr. o bolestima, povredama, upadljivom ponašanju, proveravaju se što je moguće pre da bi veštak mogao da ih oceni.

(4) Odmah po pravosnažnosti odluke shodno § 81 ZKP javni tužilac će se sa rukovodiocem psihijatrijske bolnice telefonski dogovoriti kada okrivljeni može biti primljen.

63

Krivični postupci protiv lica sa mentalnim poremećajima

(1) U krivičnim postupcima protiv lica sa mentalnim poremećajima po pravilu je svrsishodno kao veštaka angažovati lekara specijalistu za nervna i duševna oboljenja (neurologija i psihijatrija) ili lekara koji je obučen i posebno iskusan u jednoj od ovih stručnih oblasti.

(2) Zdravstvena dokumentacija i dokumentacija o zbrinjavanju po pravilu je značajna za veštačenje lekara specijaliste; stoga se mora blagovremeno priložiti. Ako je to moguće, javni tužilac će nastojati da dobije saglasnost okrivljenog. U ostalom primenjuju se propisi iz §§ 67 i naredni Socijalnog zakonika X, pre svega § 73 Socijalnog zakonika X.

9.
Svedoci

64

Poziv

(1) U pozivu koji se upućuje svedoku navodi se da će biti saslušan u svojstvu svedoka. Ime okrivljenog navodi se ako svrha istrage to ne zabranjuje, a predmet optužbe samo ako je to neophodno da bi se svedok pripremio za svedočenje. Zajedno sa pozivanjem svedoku se ukazuje na procesno-pravne odredbe koje služe njegovom interesu i postojeću mogućnost korišćenja službe za pomoć i podršku svedocima.

(2) Ako se pretpostavlja da svedok poseduje dokumenta ili druga dokazna sredstva koja mogu biti od značaja za istragu, u pozivu mu se nalaže da iste podnese prilikom saslušanja.

(3) Svedoci se pozivaju pismom, a ne dopisnicom. Samo kod postojanja posebnih okolnosti vrši se uručivanje poziva. U vezi sa pozivom na glavni pretres ukazuje se na čl. 117.

65

Poučavanje svedoka

Poučavanje svedoka o pravu na uskraćivanje svedočenja shodno § 52 ZKP i pravu da uskrati davanje određenih informacija i odgovora na određena pitanja shodno § 55 ZKP (§ 163a st. 5 ZKP) unosi se u zapisnik. Isto važi i za poučavanje njegovog zakonskog zastupnika.

66

Saslušanje zaposlenih u javnoj službi

(1) Ako će se u svojstvu svedoka saslušati sudija, državni službenik ili neko drugo lice zaposleno u javnoj službi i ako se saslušanje odnosi i na okolnosti koje bi mogle da podležu službenoj tajni, služba koja želi da sasluša svedoka po službenoj dužnosti pribavlja odobrenje za svedočenje. Ako postoji

nedoumica da li saslušanje može da se odnosi na okolnosti koje podležu službenoj tajni, to će se pre saslušanja razjasniti dostavljanjem upita pretpostavljenom licu u službi.

(2) Odobrenje će se zatražiti od onog pretpostavljenog lica kome je svedok u trenutku saslušanja podređen ili kom je u slučaju iz § 54 st. 4 ZKP bio poslednje podređen.

(3) Zahtev za odobrenje svedočenja sadrži kratko, ali dovoljno obuhvatno navođenje stvari o kojima će se svedok saslušati da bi pretpostavljeni mogao da oceni da li postoje razlozi za uskraćivanje odobrenja. Zahtev se mora podneti dovoljno blagovremeno da pretpostavljeni može da ga proveri i svoju odluku donese pre ročišta. U hitnim slučajevima se stoga odobrenje svedočenja mora pribaviti još pre zakazivanja ročišta.

67

Pismena izjava

(1) U adekvatnim slučajevima dovoljno je da se svedok o određenim stvarima najpre izjasni pismeno, pod pretpostavkom da se čini verodostojnim i da se od njega može očekivati obuhvatno obaveštenje. Takvo postupanje svrsishodno je pre svega kada su svedoku za svedočenje potrebni spisi, poslovne knjige ili druga obimna dokumentacija.

(2) Ako se svedok nalazi u inostranstvu, prilikom pismenog ispitivanja treba voditi računa o čl. 121 Uputstava za komunikaciju sa inostranstvom u krivično-pravnim stvarima.

68

Službena izjava

Saslušanje svedoka može biti nepotrebno, ako je za dokazivanje neke činjenice dovoljna pismena izjava javnog organa. Javni tužilac će stoga u adekvatnim slučajevima pribaviti službenu izjavu koja se može pročitati na glavnom pretresu (§ 256 ZKP).

10.
Veštačenje

69

Uopšteno

Veštak će se angažovati samo ako je njegovo veštačenje neizostavno za potpuno rasvetljavanje činjeničnog stanja. Čl. 68 primenjuje se shodno.

70

Izbor veštaka i poučavanje

(1) U toku istražnog postupka javni tužilac braniocu pruža mogućnost da se pre izbora veštaka izjasni o tome, osim ako predmet ispitivanja predstavlja često ponovljeno, stvarno istovetno činjenično stanje (npr. veštačenje o prisustvu alkohola u krvi) ili ako treba sprečiti ugrožavanje svrhe istrage (vidi § 147 st. 2 ZKP) ili odugovlačenje postupka.

(2) Ako javnom tužiocu nije poznat pogodan veštak, zamoliće strukovnu organizaciju ili službu u čiji delokrug spada predmet veštačenja za podnošenje predloga.

(3) Svrsishodno je da se za najznačajnije oblasti vode spiskovi proverenih veštaka da se postupak ne bi odugovlačio usled izbora veštaka.

(4) Ako će se u svojstvu veštaka saslušati lica zaposlena u javnoj službi, shodno se primenjuje čl. 66.

(5) Na poučavanje veštaka shodno se primenjuje čl. 65.

71

Nezgode na radu

Kod nezgoda na radu svrsishodno je da se fondu za osiguranje od posledica nezgoda na radu nadležnom za preduzeće ili njegovim službenicima za tehnički nadzor pored službi nadležnih za radnu inspekciju pruži prilika da se izjasne u pismenom izveštaju. Takođe može biti svrsishodno da se isti pozovu već na pregled mesta nezgode.

72

Ubrzanje

(1) Pre angažovanja veštaka će se eventualno razjasniti da li je isti u stanju da svoj nalaz i mišljenje podnese u prikladnom vremenskom roku.

(2) Veštaku se daje jasno definisan nalog; po mogućnosti mu se postavljaju određena pitanja. Često je svrsishodno da se odlučujući aspekti prethodno usmeno razmotre.

(3) Do podnošenja nalaza i mišljenja veštaka javni tužilac sprovodi inače još potrebne istražne radnje.

(4) Ako postoji sumnja u sposobnost i pogodnost veštaka, odmah se proverava da li se mora angažovati drugi veštak.

11.
Spisi o prethodnim kaznama

73

Ako se zbog prethodnih kazni okrivljenog proverava da li u obzir dolazi nalaganje preventivnog zadržavanja (§ 66 Krivični zakonik) ili ako za odmeravanje kazne može biti od značaja da je okrivljeni već prethodno kažnjen za istovrsna krivična dela, treba zatražiti celokupne spise.

11 a.
Pretres i privremeno oduzimanje predmeta

73 a

Pretres i privremeno oduzimanje predmeta predstavljaju značajno zadiranje u prava lica protiv kog su usmereni i stoga s obzirom na načelo srazmernosti zahtevaju pažljivo razmatranje. Prilikom provere da li su kod lica sa pravom uskraćivanja svedočenja ispunjeni preduslovi za takvu meru (§ 97 st. 2 rečenica 3, st. 5 rečenica 2 ZKP) treba primeniti strogo merilo.

12.
Postupanje sa predmetima koji se čuvaju po službenoj dužnosti

74

Pažljivo čuvanje

Predmeti koji su privremeno oduzeti u krivičnom postupku ili su na drugi način predati na čuvanje po službenoj dužnosti moraju se radi izbegavanja potraživanja obeštećenja zaštititi od gubitka, smanjenja vrednosti ili oštećenja. Odgovornost za to najpre snosi službenik koji vrši privremeno oduzimanje; ona prelazi na organ (javno tužilaštvo ili sud) koji ima pravo na dalje raspolaganje čuvanim predmetom. Treba voditi računa o upravnim propisima saveznih pokrajina o čuvanju privremeno oduzetih predmeta.

75

Vraćanje

(1) Predmeti čije trajno oduzimanje, prenošenje u državnu imovinu ili uništavanje ne dolazi u obzir moraju se, osim ako nije drugačije odlučeno, shodno § 111i ZKP vratiti čim za krivični postupak više nisu potrebni.

(2) Predmeti se vraćaju poslednjem držaocu, osim ako se isti nije saglasio sa vraćanjem drugom licu ili ako postoji slučaj iz § 111k ZKP. Stavovi 3 i 4 ostaju neizmenjeni. Ako opasne predmete treba vratiti zatvoreniku ili licu smeštenom u zatvorenu ustanovu za čuvanje, isti se dostavljaju rukovodstvu ustanove za izdržavanje zatvorskih kazni ili ustanove za čuvanje uz napomenu o opasnosti.

(3) Ako su vraćanju poslednjem držaocu ili licu koje je on odredio suprotstavljena očigledno osnovana prava trećeg lica, predmeti se vraćaju tom licu. Ako samo postoje naznake za postojanje prava trećeg lica, javni tužilac istom uz određivanje roka može pružiti priliku da ih dokaže. Ako treće lice u datom roku ne podnese dokaz, predmet se vraća poslednjem držaocu ili licu koje je on odredio(4) Ako se u toku istrage bez sumnje pokaže da je neki predmet bespravno dospeo u posed držaoca, ali se oštećeni ne može utvrditi, postupa se shodno § 983 Građanskog zakonika i uz to donetim propisima.

(5) U nalogu za vraćanje tačno se navode predmeti i lice ovlašćeno za njihov prijem. Predmeti se mogu vratiti samo uz potvrdu lica ovlašćenog za prijem ili njegovog imenovanog punomoćnika. O nalogu i vraćanju sastavlja se zapisnik.

76

Obezbeđenje dokaza

Pre prinudne prodaje, pre vraćanja ili u slučaju pretnje od propasti predmeta koji dokazuje krivicu javni tužilac proverava da li je neophodno fotografsko ili drugo kriminalističko-tehničko obezbeđenje predmeta.

13.
Privremeno oduzimanje poštanskih pošiljki

77

Obim privremenog oduzimanja

(1) Pisma, telegrami i druge pošiljke moraju se u zahtevu za privremeno oduzimanje poštanskih pošiljki i telegrama kao i u nalogu javnog tužioca za privremeno oduzimanje toliko detaljno opisati po svojim spoljnim obeležjima da ne postoji sumnja u obim privremenog oduzimanja.

(2) Javni tužilac proverava da li je neophodno privremeno oduzimanje svih poštanskih pošiljki i telegrama upućenih određenim primaocima ili se može ograničiti na pojedinačne vrste pošiljki. Ograničavanjem i okolnošću da se druge pošiljke isporučuju može se sprečiti prevremeno otkrivanje oduzimanja.

(3) Za pojedinačne vrste pošiljki mogu se koristiti sledeći nazivi:

a) pisma (§ 4 tačka 2 Zakona o poštanskim ustanovama);

b) adresirani paketi;

c) poštanske uputnice, nalozi za gotovinsku doznaku i čekovne uplatnice;

d) knjige, katalozi, novine ili časopisi;

e) telegrami.

Ako se privremeno oduzimanje ograničava na uži krug pošiljki, vrsta tih pošiljki će se u nalogu za privremeno oduzimanje opisati na način da lice koje vrši otpremanje može jasno da identifikuje dotične pošiljke. Po potrebi će se formulacija razjasniti u dogovoru sa potencijalnim otpremnicima - licima i preduzećima koja obavljaju delatnost pružanja poštanskih i telekomunikacijskih usluga ili u njima učestvuju (poštanska ili telekomunikacijska preduzeća).

(4) Na omotu spisa navodi se jasna naznaka „privremeno oduzimanje poštanskih pošiljki".

78

Sadržaj naloga za privremeno oduzimanje

(1) Privremenom oduzimanju pošiljki koje pristignu u poslovnicu poštanskog ili telekomunikacijskog preduzeća u zemlji adresirane na određenog primaoca, npr. na okrivljenog, ili na uslužnu adresu koju on koristi po pravilu se daje prednost u odnosu na druge mogućnosti. Navodi se puno ime i prezime, kod imena koja su vrlo frekventna, pogotovo u velikim gradovima, i druga diferencijalna obeležja, odredište, kod većih mesta ulica i broj i poslovnica poštanskog ili telekomunikacijskog preduzeća.

(2) Kod privremenog oduzimanja pošiljki na osnovu drugih obeležja, npr. prema određenom pošiljaocu, navodi se polazišna/odredišna poslovnica dotičnog poštanskog ili telekomunikacijskog preduzeća u kojoj se očekuje isporuka. Isto važi i kada će se pošiljke upućene određenim primaocima zadržati ne u poslovnici isporuke, npr. jer se nalazi u inostranstvu, već u drugim poslovnicama. Zadržavanje takve vrste zahteva se samo ako je neizbežno. U tim iznimnim slučajevima sva obeležja prema kojima se sprovodi zadržavanje opisuju se tako detaljno da ne postoji sumnja koje pošiljke preduzeće treba da isporuči.

(3) U spornim ili složenim slučajevima javni tužilac prethodno se dogovara sa dotičnim poštanskim ili telekomunikacijskim preduzećem oko načina na koji će se zadržavanje sprovesti najsvrsishodnije.

79

Postupak prilikom privremenog oduzimanja

Javni tužilac proverava koja poštanska ili telekomunikacijska preduzeća mogu biti potencijalni primaoci naloga za privremeno oduzimanje. U tu svrhu najpre se utvrđuje koja preduzeća u dotičnom geografskom području poseduju licencu za otpremanje onih vrsta pošiljki koje treba zadržati. Nalog za privremeno oduzimanje dostavlja se svim poštanskim ili telekomunikacijskim preduzećima kod kojih će se vršiti zadržavanje. U spornim slučajevima se kod Savezne agencije za električne, gasne, telekomunikacijske, poštanske i železničke mreže (Tulpenfeld 4, 53113 Bonn) utvrđuje koja preduzeća dolaze u obzir kao primaoci naloga za privremeno oduzimanje. Prilikom upućivanja naloga za privremeno oduzimanje vodi se računa o dotičnoj organizacionoj strukturi primaoca (npr. postojanje pravno samostalnih filijala, franšizna preduzeća). U spornim slučajevima svrsishodno je da se prethodno uspostavi kontakt sa dotičnim preduzećem.

80

Ukidanje privremenog oduzimanja

(1) Privremeno oduzimanje po pravilu se već unapred ograničava na određeni vremenski period (na primer jedan mesec). Zbog odlaganja dostave poštanskih pošiljki povezanog sa svakim privremenim oduzimanjem, javni tužilac vodi računa da privremeno oduzimanje ne ostane na snazi duže nego što je neophodno.

(2) Odmah po izvršenju rešenja o privremenom zadržavanju javni tužilac bez odlaganja podnosi zahtev za njegovo ukidanje i odmah obaveštava dotična poštanska i telekomunikacijska preduzeća.

(3) Uklanja se naznaka „privremeno oduzimanje poštanskih pošiljki" (čl. 77 st. 4).

81

Poštanske pošiljke sa spisima koji ugrožavaju državno uređenje

Kod poštanskih pošiljki sa spisima koji ugrožavaju državno uređenje treba uzeti u obzir čl. 208.

82

izbrisano

83

izbrisano

14.
Pribavljanje informacija o poštanskom saobraćaju i telekomunikacijama

84

Poštanske pošiljke

Umesto privremenog oduzimanja sudija, a pod preduslovima iz § 100 ZKP i javni tužilac, od poštanskih preduzeća može zatražiti informacije o poštanskim pošiljkama koje potiču od okrivljenog ili su mu namenjene. Informacije se pružaju i o poštanskim pošiljkama koje se u trenutku prijema zahteva više ne nalaze u delokrugu moći poštanskog preduzeća.

85

Telekomunikacije

Sudija, a pod preduslovima iz § 100h st. 1 rečenica 3 u vezi sa § 100b st. 1 rečenica 2 i 3 ZKP i javno tužilaštvo, shodno § 100g ZKP od telekomunikacijskih preduzeća može da zatraži informacije o bivšim ili budućim telekomunikacijskim priključcima. Ako se o tome ne mogu zatražiti informacije (npr. informacije o lociranju mesta mobilnog telefona kada ne postoji telekomunikacijski priključak) proveravaju se mere shodno §§ 100a, 100b ZKP.

15.
Javni interes kod privatnih tužbi

86

Uopšteno

(1) Odmah po saznanju o krivičnom delu za koje se može goniti privatnom tužbom javni tužilac proverava da li postoji javni interes za gonjenje po službenoj dužnosti.

(2) Javni interes po pravilu postoji kada je pravni mir narušen izvan delokruga života oštećenog i ako krivično gonjenje predstavlja trenutni opšti interes, npr. zbog obima povrede prava, zbog grubosti ili opasnosti krivičnog dela, niskih pobuda učinioca ili položaja oštećenog u javnom životu. Ako pravni mir nije narušen izvan delokruga života oštećenog, javni interes može da postoji i kada se od oštećenog zbog ličnog odnosa prema učiniocu ne može očekivati pokretanje privatne tužbe i krivično gonjenje predstavlja trenutni opšti interes.

(3) Javni tužilac može da sprovede istragu o tome da li postoji javni interes.

87

Upućivanje na privatnu tužbu

(1) Odluku o upućivanju na privatnu tužbu donosi javni tužilac. Ako po mišljenju organa ili policijskih službenika ne postoji javni interes za krivično gonjenje, oni krivičnu prijavu bez dalje istrage podnose javnom tužiocu.

(2) Ako se od oštećenog ne može očekivati pokretanje privatne tužbe, jer ne bi mogao da rasvetli krivično delo ili bi mogao da ga rasvetli samo uz velike poteškoće, javni tužilac će sprovesti neophodnu istragu pre nego što oštećenog uputi na privatnu tužbu, npr. kod uvrede anonimnim spisima. To, međutim, ne važi za beznačajne prestupe.

16.
Obustava postupka

88

Obaveštavanje okrivljenog

U obaveštenju upućenog okrivljenom prema § 170 st. 2 ZKP razlozi za obustavu saopštavaju se samo po zahtevu i tada samo ukoliko tome nije suprotstavljen interes vredan zaštite. Ako se ispostavilo da je okrivljeni nevin ili da protiv njega više ne postoji osnovana sumnja, to se navodi u obaveštenju.

89

Informisanje podnosioca predloga za krivično gonjenje i obaveštavanje oštećenog

(1) Javni tužilac dužan je da podnosiocu predloga za krivično gonjenje dostavi rešenje o obustavljanju postupka predviđeno u § 171 ZKP i kada predlog za podizanje javne tužbe nije podnet direktno javnom tužilaštvu.

(2) Obrazloženje rešenja o obustavljanju postupka ne sme da se ograniči na opšte i besadržajne formulacije, npr. „pošto izvršeno delo nije krivično delo ili nije dokazano". Štaviše po pravilu se navodi – već da bi se izbegle bespotrebne žalbe – iz kojih se razloga sumnja na izvršenje krivičnog dela čini nedovoljnom ili zašto je podizanje optužbe inače isključeno. Pri tome može biti dovoljno navesti one razloge koji zalaženje u pojedinosti čine nepotrebnim, npr. da prijavljeno delo ne potpada pod krivični zakon, da je krivično gonjenje zastarelo ili je iz drugih razloga nedopušteno ili da ne postoji javni interes za krivično gonjenje.

(3) I kod obustave prema §§ 153 st. 1, 153a st. 1, 153b st. 1 ZKP javni tužilac podnosiocu krivične prijave dostavlja rešenje sa navedenim razlozima.

(4) Javni tužilac će rešenje o obustavljanju postupka formulisati tako da je razumljivo i pravno neupućenom podnosiocu predloga za krivično gonjenje.

(5) Ako oštećeni nije već shodno stavu 1 ili 3 stekao saznanje o obustavi postupka, o istoj se na zahtev mora obavestiti ako se postupak odnosi na njega.

90

Izjašnjavanje organa i tela javnog prava

(1) Ako je organ ili telo javnog prava podnelo krivičnu prijavu ili je inače zainteresovano za ishod postupka, javni tužilac će mu pre nego što obustavi postupak saopštiti razloge koji idu u prilog obustavi i pružiti mu priliku da se izjasni povodom toga; radi pojednostavljenja mogu se priložiti fotokopije iz spisa. Ako javni tužilac postupak obustavlja uprkos suprotstavljenom mišljenju, u nalogu za obustavu će se osvrnuti i na prigovore iznete protiv obustave.

(2) Ako je vrhovni državni organ na saveznom ili pokrajinskom nivou dao ovlašćenje za krivično gonjenje prema §§ 90 st. 4, 90b st. 2, 97 st. 3, 104a, 129b st. 1 rečenica 3, 194 st. 4, 353a st. 2 ili 353b st. 4 Krivičnog zakonika ili je podneo predlog za krivično gonjenje zbog uvrede, treba uzeti u obzir čl. 211 st. 1 i 3 slovo a.

91

Obaveštavanje

(1) Okrivljeni se o rešenju o obustavljanju postupka načelno obaveštava neformalno u običnom pismu. Okrivljenom se obaveštenje o obustavi uručuje, ako je protiv njega izvršena mera krivičnog gonjenja u smislu § 2 Zakona o obeštećenju za mere krivičnog gonjenja. U vezi sa poukom koju prema ovom zakonu mora da sadrži obaveštenje o obustavi ukazuje se na Uputstva za izvršenje uz Zakon o obeštećenju za mere krivičnog gonjenja (Prilog C).

(2) Obaveštenje o obustavi postupka podnosiocu predloga za krivično gonjenje (§ 171 ZKP) po pravilu se dostavlja u neformalnom obliku. Javni tužilac će uručivanje naložiti samo, ako u pojedinačnom slučaju postoje naznake da se može računati sa žalbom i zahtevom za sudsko preispitivanje odluke javnog tužioca o obustavi postupka.

92

Obaveza snošenja troškova podnosioca krivične prijave

Ako je postupak pokrenut na osnovu neistinite prijave podnete namerno ili lakomisleno, javni tužilac proverava da li će se troškovi postupka i troškovi koji su okrivljenom nužno prouzrokovani staviti na teret podnosiocu krivične prijave. To važi i kada su neistiniti navodi koji su doveli do pokretanja postupka dati prilikom saslušanja.

93

Obustava prema §§ 153, 153a ZKP

(1) Ako je organ ili telo javnog prava podnelo krivičnu prijavu ili je inače zainteresovano za postupak, javni tužilac će ga kontaktirati pre nego što pribavi saglasnost suda za nameravanu obustavu. To važi i za saglasnost javnog tužioca za obustavu koju namerava da naloži sud (§§ 153 st. 2, 153a st. 2 ZKP).

(2) Ako je vrhovni državni organ na saveznom ili pokrajinskom nivou dao ovlašćenje za krivično gonjenje prema §§ 90 st. 4, 90b st. 2, 97 st. 3, 104a, 129b st. 1 rečenica 3, 194 st. 4, 353a st. 2 ili 353b st. 4 Krivičnog zakonika ili je podneo predlog za krivično gonjenje zbog uvrede, treba uzeti u obzir čl. 211 st. 1.

(3) Kod obustave prema § 153a ZKP ili davanja saglasnosti javni tužilac proverava da li treba razmotriti nalaganje obeštećenja (§ 153a st. 1 tačka 1 ZKP).

(4) Kod obustave prema § 153a ZKP kod koje se nalaže uplata novčanog iznosa u korist humanitarne ustanove ili kod saglašavanja sa tim javni tužilac pored aspekata specijalne prevencije vodi računa da se prilikom izbora primaoca dotacije u primerenoj meri u obzir uzmu ustanove za pružanje pomoći žrtvama krivičnih dela, pomoći za vaspitanje i odgoj dece i maloletnika, pomoći prestupnicima i uslovno osuđenim licima, pomoći obolelim licima i zavisnicima kao i ustanove za podršku alternativnim sankcijama i izbegavanju zatvorskih kazni kao zamena za nenaplaćenu novčanu kaznu.

93 a

Oduzimanje imovinske koristi kod obustave prema § 153a ZKP

Kod obustave prema § 153a ZKP javni tužilac takođe vodi računa da se naloženim merama obezbedi oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim delom. Pri tome se u prvoj liniji razmatra nalaganje mere prema § 153a st. 1 tačka 1 ZKP (naknada štete prouzrokovane krivičnim delom). Uostalom, nečasno stečena imovinska korist se uzima u obzir prilikom određivanja novčane kazne prema § 153a st. 1 tačka 2 ZKP. U adekvatnim slučajevima mere se mogu međusobno kombinovati.

94

Obustava prema § 153c st. 1 ZKP

(1) U slučajevima iz § 153c st. 1 ZKP javni tužilac prema službenoj proceni može da odustane od gonjenja. To će se pre svega razmotriti ako mogu postojati razlozi navedeni u § 153c st. 2 ZKP, ako bi krivično gonjenje dovelo do nepravedne strogosti ili ako više ne postoji javni interes za krivično-pravno sankcionisanje.

(2) Javni tužilac u pojedinačnom slučaju proverava da li na osnovu međunarodno-pravnih sporazuma postoji obaveza da se dela izvršena izvan područja važenja Zakona o krivičnom postupku tretiraju kao da su izvršena unutar tog područja. Informacije o takvim sporazumima pruža Savezno ministarstvo pravosuđa.

(3) Ako u slučajevima iz § 153c st. 1 ZKP postoje naznake da su eventualno dati razlozi iz § 153c st. 3 ZKP, javni tužilac bez odlaganja pribavlja odluku vrhovnog javnog tužioca o tome da li će se za delo krivično goniti. Vrhovni javni tužilac o svojoj odluci bez odlaganja obaveštava pokrajinski vrhovni organ sudske uprave.

(4) Ako se razlozi navedeni u § 153c st. 3 ZKP mogu suprotstavljati krivičnom gonjenju, javni tužilac bez odlaganja pribavlja odluku vrhovnog javnog tužioca, ako zbog opasnosti od odlaganja smatra neophodnim privremeno oduzimanje, pretres ili meru povezanu sa lišavanjem slobode. Vrhovni javni tužilac pre donošenja odluke obaveštava pokrajinski vrhovni organ sudske

uprave. Ako se odluka vrhovnog javnog tužioca ne može pribaviti blagovremeno, javni tužilac direktno obaveštava pokrajinski vrhovni organ sudske uprave. Ako ni to nije moguće, on sam donosi neophodnu odluku.

95

Obustava prema § 153c st. 3 ZKP

(1) Kod krivičnih dela koja su izvršena radnjom koja je učinjenja izvan područja važenja Zakona o krivičnom postupku, a čije su posledice, međutim, nastupile unutar tog područja (krivična dela izvršena u inostranstvu), javni tužilac u ubrzanom postupku rasvetljava činjenično stanje i okolnosti koje mogu biti od značaja za donošenje odluke prema § 153c st. 3 ZKP. On se pri tome ograničava na one mere koje ne ugrožavaju svrhu propisa.

(2) Ako postoje naznake da su eventualno ispunjeni preduslovi iz § 153c st. 3 ZKP, javni tužilac bez odlaganja pribavlja odluku vrhovnog javnog tužioca da će se za delo krivično goniti. Vrhovni javni tužilac o svojoj odluci bez odlaganja obaveštava pokrajinski vrhovni organ sudske uprave.

(3) Ako javni tužilac zbog opasnosti od odlaganja smatra neophodnim privremeno oduzimanje, pretres ili meru povezanu sa lišavanjem slobode, shodno se primenjuje čl. 2 kao i čl. 94 st. 4 rečenica 3 i 4.

96

Obustava prema § 153c st. 4 ZKP

U slučajevima iz § 153c st. 4 ZKP shodno se primenjuju čl. 94 i 95.

97

Obustava prema § 153c st. 5 ZKP

U slučajevima iz 153c st. 5 ZKP javni tužilac u ubrzanom postupku rasvetljava sve okolnosti značajne za donošenje odluke od strane saveznog javnog tužioca, ograničavajući se, međutim, na mere koje ne ugrožavaju svrhu tog propisa; on telefonski ili putem faksa ili elektronske pošte obaveštava saveznog javnog tužioca uz istovremeno obaveštavanje pokrajinskog vrhovnog

javnog tužioca. Spise odmah nakon toga uz propratno pismo dostavlja saveznom javnom tužiocu; prepis propratnog pisma dostavlja pokrajinskom vrhovnom javnom tužiocu. Ako su spisi neophodni, saveznom javnom tužiocu dostavljaju se fotokopije. U postupcima koji su prema § 142a st. 2 i 4 Zakona o sudovima ustupljeni pokrajinskom javnom tužilaštvu postupa se shodno. Ako pokrajinski vrhovni javni tužilac zatraži spise radi provere da li su ispunjeni preduslovi za obustavu postupka prema § 153c st. 1, 3 i 4 ZKP, javni tužilac dalje mere gonjenja preduzima samo u saglasnosti sa saveznim javnim tužiocem.

98

Obustava prema § 153d ZKP

Ako javni tužilac zaključi da postoje indicije da su ispunjeni preduslovi iz § 153d ZKP, u obzir treba uzeti uputstva data u čl. 97. Odluka saveznog javnog tužioca da se za takva krivična dela neće goniti kao posledicu ima obustavljanje mera gonjenja od strane policije i javnog tužilaštva; ta odluka može da se donese i pre pokretanja mera gonjenja.

99

Informisanje policijskih službi u slučajevima iz §§ 153c, 153d ZKP

(1) Ako se odustane od krivičnog gonjenja prema §§ 153c, 153d ZKP, pored neodložnog informisanja policijske uprave koja je taj slučaj direktno obrađivala može biti neophodno i neodložno informisanje drugih policijskih uprava da bi se osigurala obustava mera gonjenja.

(2) U takvim slučajevima javni tužilac pored policijske uprave koja taj slučaj direktno obrađuje u svojoj odluci kojom se obustavlja krivično gonjenje bez odlaganja obaveštava i Savezno ministarstvo unutrašnjih poslova i informacije radi službu Savezne kriminalističke policije, Thaerstraße 11, 65193 Wiesbaden. Kopija pismenog obaveštenja dostavlja se i pokrajinskom vrhovnom organu sudske uprave/ saveznom ministru pravosuđa.

(3) Ako javni tužilac privremeno odustane od daljih mera krivičnog gonjenja, o tome odmah obaveštava policijsku upravu koja taj slučaj obrađuje.

100

Obustava prema § 153e ZKP

(1) Mogućnost obustave postupka prema § 153e ZKP (eventualno u vezi sa članom 9 Četvrtog zakona o izmeni krivičnog zakona) sa okrivljenim i njegovim braniocem razmatra se samo ako oni sami postave pitanje u vezi sa tim ili ako prema već poznatim okolnostima pojedinačnog slučaja postoje jasne naznake da u obzir dolazi primena § 153e ZKP i ako se razmatranje toga iz posebnih razloga čini svrsishodnim. Kod takvog razmatranja, međutim, treba voditi računa da se isto greškom ne protumači kao garancija za obustavu postupka prema § 153e ZKP.

(2) Javni tužilac spise podnosi saveznom javnom tužiocu, ako postoje naznake da u obzir dolazi obustava prema 153e ZKP.

101

Obustava prema § 154 ZKP

(1) Javni tužilac će mogućnosti obustave prema § 154 st. 1 ZKP koristiti u širokom obimu i u što je moguće ranijoj fazi postupka. U tu svrhu će od početka istrage proveravati da li su ispunjeni preduslovi za ograničavanje procesne građe. Javni tužilac policiji uopšteno ili u pojedinačnom slučaju daje uputstva koja su neophodna da bi se osigurala blagovremena provera.

(2) Ako se postupak obustavi prema § 154 st. 1 ZKP, na obaveštavanje podnosioca krivične prijave shodno se primenjuje čl. 89.

(3) Ako se s obzirom na kaznu koja se očekuje za drugo krivično dela odustane od gonjenja za krivično delo prema § 154 st. 1 ZKP ili je prema § 154 st. 2 ZKP postupak privremeno obustavljen, javni tužilac nakon okončanja postupka pokrenutog zbog tog dela proverava da li obustava može da ostane na snazi.

101 a

Obustava prema § 154a ZKP

(1) Ako se krivično gonjenje može ograničiti prema § 154a ZKP, javni tužilac će iskoristiti tu mogućnost ako će to pojednostaviti postupak. Čl. 101 st. 1 primenjuje se shodno.

(2) Kod izdvojivih radnji produženog krivičnog dela koje su sa drugima vremenski povezane gonjenje se prema § 154a st. 1 rečenica 1 ZKP često može ograničiti na malobrojne delimične radnje; ograničenje na pojedinačnu delimičnu radnju u obzir dolazi samo, ako je ista posebno teška. U slučajevima iz § 154a st. 1 rečenica 2 ZKP gonjenje se može ograničiti na jednu ili više delimičnih radnji, ako bi rasvetljavanje drugih delimičnih radnji zahtevalo nesrazmerno mnogo vremena i ako je osigurana kazna koja je dovoljna za delovanje na učinioca i odbranu pravnog poretka.

(3) O ograničenjima prema § 154a ZKP sastavlja se zapisnik; ako ograničenje usledi pre podizanja javne tužbe, na to se ukazuje u optužnici.

(4) Čl. 101 st. 3 primenjuje se shodno.

102

Obustava u korist žrtve prinude ili ucene

(1) Do obustave prema § 154c ZKP načelno će doći samo, ako je prinuda ili ucena kažnjivija od dela prinuđenog ili ucenjivanog lica.

(2) Donošenje odluke da li se može garantovati obustava postupka prepušta se rukovodiocu organa.

103

Informisanje podnosioca krivične prijave

Ako javni tužilac prema § 154e ZKP privremeno odustane od podizanja javne tužbe, o tome obaveštava podnosioca krivične prijave.

104

Privremena obustava prema § 205 ZKP

(1) Pod preduslovima iz § 205 ZKP javni tužilac će privremeno obustaviti istražni postupak, ako je činjenično stanje rasvetljeno u najvećoj mogućoj meri i ako su dokazi, ukoliko je to neophodno, obezbeđeni; formalno obezbeđenje dokaza (§§ 285 i naredni ZKP) će se sprovesti samo u značajnim slučajevima. Javni tužilac će u određenim, ne suviše dugim intervalima proveravati da li i dalje postoje prepreke iz § 205 ZKP.

(2) Ako se prema rezultatu istrage ne može računati sa otvaranjem javnog pretresa ni ako prestanu smetnje iz § 205 ZKP, javni tužilac odmah obustavlja postupak.

(3) Čl. 103 primenjuje se shodno.

105

Žalba protiv rešenja o obustavljanju postupka

(1) Žalbu protiv rešenja o obustavljanju postupka može usvojiti javni tužilac koji je naložio obustavu. Ako se u žalbi navode nove i suštinske činjenice ili dokazna sredstva, on će ponovo pokrenuti istragu.

(2) Ako se žalba oštećenog podnese javnom tužiocu čija se odluka osporava, on će odmah proveriti da li će je usvojiti. Ako je ne usvoji, odmah je dostavlja pretpostavljenom javnom tužiocu (§ 147 Zakona o sudovima). On će u priloženom izveštaju izložiti iz kojih razloga neće ponovo pokrenuti istragu; u obzir treba uzeti nove činjenice ili dokazna sredstva ili nova pravna razmatranja sadržana u žalbi. Ako se okrivljeni optužuje i za druga samostalna krivična dela, u izveštaju se navodi šta je do sada već naloženo i šta se namerava nakon vraćanja spisa. Spisi se prilažu uz izveštaj ili se, ako nisu na raspolaganju ili su neophodni, dostavljaju naknadno.

(3) Ako je žalba podneta pretpostavljenom javnom tužiocu i ako je zatražio izveštaj ili dostavljanje spisa, tom se zahtevu udovoljava samo ako se istraga neće ponovo pokrenuti; inače je dovoljna kratka informacija o ponovnom pokretanju istrage. Ako žalba ne može da se razmotri odmah, navode se razlozi za to; spisi se ne prilažu.

(4) Podnosilac žalbe obaveštava se o ponovnom pokretanju istrage.

(5) Na obaveštenje o rešenju pretpostavljenog javnog tužioca shodno se primenjuje čl. 91 st. 2.

17.
Branilac

106

Izbor branioca

Molba okrivljenog da mu se imenuje advokat pogodan za odbranu se odbija. Može mu se, međutim, dati alfabetski spisak advokata područja pokrajinskog suda da bi sam odabrao branioca.

107

Pripravnici kao branioci

(1) Pripravnici se za branioce određuju samo (§ 142 st. 2 ZKP) ako je s obzirom na značaj krivične stvari i ličnost pripravnika zagarantovana stručna odbrana. Ako je učešće branioca iz razloga § 140 st. 2 ZKP neophodno, određivanje pripravnika uopšteno u obzir dolazi samo ako delo nije naročito teško i ako činjenično i pravno stanje nisu posebno složeni, ali je očigledno da okrivljeni ne može da se brani sam. Aspekat uštede troškova ne sme se uzeti u obzir prilikom određivanja branioca.

(2) Pripravniku koji je po službenoj dužnosti određen za branioca nadoknađuju se gotovinski izdaci iz državnog budžeta.

108

Obaveštavanje branioca

Branilac koji je prema § 145a st. 1 ZKP opunomoćen za prijem pismena za okrivljenog se i pored § 145a ZKP obaveštava o svim odlukama koje se saopštavaju okrivljenom. Branilac se pri tome obaveštava pored okrivljenog i istovremeno sa njim.

18.
Okončanje istrage

109

(1) Prilikom sastavljanja službene beleške o okončanju istrage treba voditi računa o posebnim procesno-pravnim dejstvima (§§ 141 st. 3 rečenica 3, 147 st. 2 ZKP).

(2) Ako je postupak usmeren protiv nekoliko okrivljenih, pre službene beleške o okončanju istrage protiv pojedinih okrivljenih u obzir treba uzeti stanje istrage protiv ostalih.

(3) Službena beleška o okončanju istrage mora da sadrži datum i potpis javnog tužioca. Ako je postupak usmeren protiv nekoliko okrivljenih, službena beleška mora da sadrži podatak protiv kog okrivljenog je istraga okončana.

II GLAVA
Optužnica

110

Forma i sadržaj optužnice

(1) Optužnica mora biti jasna, pregledna i pre svega razumljiva za okrivljenog.

(2) U optužnici se navodi:

a) ime i prezime (ime podvučeno), eventualno devojačko prezime, zanimanje, adresa, porodično stanje, datum i mesto rođenja (srez, okrug) okrivljenog i njegovo državljanstvo, kod maloletnih lica imena i adrese zakonskih zastupnika;

b) branioca;

c) dispozitiv optužnice sa opisom dela;

isti obuhvata:

krivično delo koje se okrivljenom stavlja na teret, kao i vreme i mesto izvršenja, zakonska obeležja krivičnog dela – eventualno u pojednostavljenom obliku, npr. pri pokušaju -, kaznene odredbe koje treba primeniti, okolnosti koje opravdavaju nalaganje neke mere (§ 11 st. 1 tačka 8 Krivičnog zakonika), kod povrede nekoliko kaznenih odredbi i podatak da li se polazi od idealnog sticaja ili realnog sticaja;

d) kod krivičnih dela za koja se goni po predlogu oštećenog naznaka o predlogu za krivično gonjenje;

ako se u slučajevima u kojima zakon to dopušta kod krivičnog dela za koje se goni po predlogu oštećenog podigne javna tužba bez da je podnet predlog za krivično gonjenje, u optužnici se objašnjava da je zbog posebnog javnog interesa za krivično gonjenje svrsishodno postupanje po službenoj dužnosti;

e) napomene o ograničenjima gonjenja prema § 154a ZKP;

f) svedoke (eventualno sa ograničenjima dopuštenim prema § 200 st. 1 rečenica 3 i 4 ZKP) i druga dokazna sredstva;

g) suštinski rezultat istrage (§ 200 st. 2 ZKP) i sve okolnosti koje mogu biti od značaja za odmeravanje kazne, uslovnu osudu, opomenu uz zadržavanje prava kažnjavanja, odustajanje od kazne, sporednu kaznu i sporedne posledice osude.

(3) Optužnica nadalje sadrži zahtev za otvaranje glavnog postupka i podatak o sudu pred kojim će se voditi glavni postupak. Ona takođe sadrži i sudsko veće (npr. veće pokrajinskog suda za privredne sporove, veliko sudsko veće za maloletnike, veće vrhovnog pokrajinskog suda za krivična dela protiv države) koje javni tužilac smatra nadležnim.

(4) Ako je okrivljeni bio ili se nalazi u pritvoru, navodi se mesto i trajanje pritvora; to važi i za neki drugi vid lišavanja slobode. U vezi sa produženjem pritvora podnosi se adekvatan zahtev. Ukazuje se na sledeće ročište za preispitivanje osnovanosti daljeg zadržavanja u pritvoru koje će se održati po službenoj dužnosti (§ 117 st. 5 ZKP) i eventualno na protek roka utvrđenog u § 121 st. 2 ZKP.

(5) Ako javni tužilac zahteva učešće pravnog lica ili udruženja lica i ako najavi da će zahtevati da mu se odredi novčana kazna (čl. 180a st. 2), on ih navodi kao sporedne učesnike i navodi stvarni i pravni osnov za zahtevanu meru.

111

Izbor dokaznih sredstava

(1) Javni tužilac će navesti samo ona dokazna sredstva koja su suštinska za rasvetljavanje činjeničnog stanja i ocenu ličnosti okrivljenog.

(2) Ako je nekoliko svedoka dalo saglasne izjave o istoj stvari, često neće biti potrebno da se navede svaki od njih.

(3) Na veštake shodno se primenjuje stav 2. Ako je dopušteno čitanje pismenog nalaza i mišljenja veštaka na glavnom pretresu (§ 256 st. 1 ZKP), to će često biti dovoljno dokazno sredstvo; to ne važi, ako veštak može da vešta-

či samo pod utiskom glavnog pretresa, npr. o uračunljivosti ili o posebnim duševnim ili psihičkim obeležjima okrivljenog ili nekog drugog učesnika u postupku.

(4) Ako postoji priznanje okrivljenog koje će verovatno biti dovoljno za potpunu ocenu krivičnog dela, pa i odmeravanje kazne, ne moraju se imenovati svedoci.

(5) Javni tužilac sudiji ili predsedavajućem spise, pismena ili dokazna sredstva može da podnese samo, ako ih istovremeno uvrsti u sudske spise i time učini dostupnim i braniocu. Ako ih podnese tek na glavnom pretresu, mora ih učiniti predmetom rasprave time što će o podnošenju obavestiti i okrivljenog ili branioca.

112

Rezultat istrage

(1) I u slučaju kada se optužnica podigne pred krivičnim sudijom, suštinski rezultat istrage (§ 200 st. 2 ZKP) unosi se u optužnicu ako je činjenično ili pravno stanje povezano sa teškoćama.

(2) Ako su spisi obimni, potrebno je ukazati na mesta u spisima i po mogućnosti i na dokazna sredstava za pojedinačne radnje krivičnog dela.

113

Nadležni sud

(1) Prilikom ocene pitanja da li se radi o slučaju od posebnog značaja i stoga će se optužnica podneti pokrajinskom sudu (§ 24 st. 1 tačka 3 Zakon o sudovima), javni tužilac proverava da li poseban značaj predmeta eventualno proističe iz obima povrede prava ili posledica krivičnog dela, npr. posle krivičnog dela protiv polne slobode.

(2) Ako javni tužilac zbog posebne potrebe za zaštitom oštećenih u krivičnom delu koji mogu biti potencijalni svedoci, zbog posebnog obima ili zbog posebnog značaja slučaja optužnicu podnese pokrajinskom sudu (§ 24 st. 1 tačka 3 Zakona o sudovima), on o značajnim okolnostima, ako nisu očigled-

ne, sastavlja zapisnik. Rečenica 1 primenjuje se shodno ako javni tužilac optužnicu podnese sudskom veću za privredne sporove prema § 74c st. 1 tačka 6 Zakona o sudovima, jer su za ocenu predmeta neophodna posebna stručna znanja iz oblasti privrede.

(3) Ako javni tužilac optužnicu podnese pokrajinskom sudu i ako iz razloga navedenih u § 76 st. 2 Zakona o sudovima smatra neophodnim učešće trećeg sudije, on će to inicirati.

(4) Ako je predmet obiman, npr. zbog velikog broja okrivljenih ili svedoka, i ako javni tužilac optužnicu ne podnese pokrajinskom sudu, on podnosi zahtev za učešće drugog sudije pri osnovnom sudu (§ 29 st. 2 Zakon o sudovima).

114

Povezana krivična dela

Povezana krivična dela (§§ 2, 3 ZKP) objedinjuju se u jednu optužnicu (vidi čl.17). To nije potrebno ako bi se podizanje javne tužbe za jedno krivično delo značajno odužilo rasvetljavanjem drugih dela i ako tome nisu suprotstavljeni značajni javni interesi ili interesi okrivljenog.

III GLAVA
Glavni postupak

1.
Otvaranje glavnog postupka

115

(1) Ako sud odluči da prihvati optužnicu sa izmenama prema § 207 st. 2 ZKP, spise zajedno sa tom odlukom podnosi javnom tužilaštvu.

(2) Ako javni tužilac prema § 207 st. 3 ZKP podnese novu optužnicu, po pravilu je svrsishodno da se izloži suštinski rezultat istrage ako su izuzeti delovi krivičnog dela ponovo obuhvaćeni postupkom ili ako je prvobitna optužnica zbog izmena u odluci o otvaranju glavnog postupka postala nepregledna ili nerazumljiva.

2.
Priprema glavnog pretresa

116

Zakazivanje glavnog pretresa

(1) U načelu se glavni pretres održava u sedištu suda; jedino ukoliko to nalaže priroda slučaja, glavni pretres će se održati na nekom drugom mestu.

(2) U cilju zakazivanja glavnog pretresa u obzir moraju da se uzmu lokalni praznici, pa i u slučaju da nisu predviđeni zakonom.

(3) U cilju zakazivanja glavnog pretresa potrebno je da se vodi računa o tome da se učesnicima u postupku uštedi svaki nepotreban gubitak vremena i da se iz tog razloga proveri koliko bi najverovatnije trebalo da traje glavni pretres u pojedinačnim predmetima i u kojim razmacima će, u skladu s tim, pretresi da se zakazuju. Ukoliko u nekom postupku učestvuju lica čije je mesto stanovanja izvan sedišta suda, onda je potrebno da se vodi računa o uslovima u saobraćaju.

(4) Ako je za glavni pretres predviđeno duže vreme (ceo jedan dan ili više dana), onda je preporučljivo da se pojedinačni svedoci i veštaci pozovu da

dođu na sud u onom trenutku u kojem će najverovatnije i pristupiti svedočenju, ukoliko to ne otežava odvijanje glavnog pretresa (§ 214 stav 2 Zakona o krivičnom postupku). U odgovarajućim slučajevima može da se ispostavi kao celishodno da se poziv svedocima poveže sa obavezom da budu spremni da se u jednom određenom trenutku ili u okviru jednog određenog vremenskog perioda odazovu na poziv suda.

(5) Ukoliko se naknadno pokaže da će glavni pretres u nekom predmetu najverovatnije trajati duže nego što je predviđeno, onda se preporučuje da se naredni predmeti prebace na kasnije termine i da se o tome obaveste učesnici u postupku.

117

Sudski pozivi i obaveštenja

(1) Poziv na glavni pretres uručuje se okrivljenom koji se brani sa slobode, svedocima i veštacima, i to tako da uručenje poziva može da se dokaže. U slučaju svedoka i veštaka može da se odabere jednostavniji oblik uručenja poziva.

(2) Stav 1 reč. 2 važi i za druge učesnike u postupku, ukoliko zakonom nije drugačije predviđeno. Ukoliko u postupku treba da učestvuje i neki državni organ, onda taj državni organ treba da se obavesti o terminu glavnog pretresa na vreme, tako da njegovi predstavnici imaju vremena da se pripreme za glavni pretres i izvrše uvid u akta.

(3) Kod pozivanja svedoka mora da se vodi računa o tome da direktan susret sa okrivljenim u prostorijama pravosudnih organa može kod svedoka da izazove osećaj ugroženosti i predstavlja opterećenje. To posebno važi za svedoke koji su ujedno i oštećeni izvršenim krivičnim delom.

(4) Zajedno sa pozivom predsedavajući sudija nalaže da, shodno § 395 stav 1 i stav 2 br. 1 Zakona o krivičnom postupku, oni oštećeni, koji imaju pravo da se kao sporedni tužioci pridruže optužbi, obaveštenje o terminu glavnog pretresa dobiju nakon što se zavede u akta da su podneli takav zahtev. I ostali oštećeni, koji shodno § 406g stav 1 Zakona o krivičnom postupku imaju

pravo da prisustvuju glavnom pretresu, takvo obaveštenje treba da dobiju pod istim uslovima.

118

Pouka o dokazima

(1) Okrivljeni i javno tužilaštvo moraju da o svedocima i veštacima koje je pozvao sud budu po pravilu obavešteni u samom pozivu ili u obaveštenju o terminu glavnog pretresa, a inače u najkraćem mogućem roku (§ 222 stav 1 reč. 1 i 3 Zakona o krivičnom postupku). Ukoliko su već navedeni u optužnici, onda je dovoljno pozivanje na optužnicu.

(2) Po prispeću obaveštenja iz stava 1 reč. 1 javni tužilac ispituje da li postoji osnov da se iskoristi pravo na neposredno uručenje poziva (§ 214 stav 3 Zakona o krivičnom postupku); o on o tome po potrebi obaveštava sud i okrivljenog (§ 222 stav 1 reč. 2 i 3 Zakona o krivičnom postupku).

(3) Da bi se izbeglo odlaganje ili prekid u skladu sa § 246 stav 2 Zakona o krivičnom postupku, okrivljenom se, pored toga, u pozivu ujedno navode i predmeti koji služe kao materijalni dokazi, ukoliko nisu naznačeni u optužnici.

119

Dodatna akta

Javni tužilac i okrivljeni moraju da se blagovremeno obaveste o prispeću dodatnih akata koje je sud zahtevao, da bi oni mogli da izvrše uvid u ta akta po mogućstvu još pre glavnog pretresa.

120

Oslobađanje okrivljenog obaveze da se pojavi na glavnom pretresu

(1) Ukoliko lično prisustvo okrivljenog na glavnom pretresu nije neophodno, preporučuje se da se on još pre uručenja poziva pouči o svom pravu na podnošenje takvog zahteva shodno § 233 Zakona o krivičnom postupku.

(2) Javni tužilac proverava da li može da se odrekne primanja obaveštenja o terminu glavnog pretresa (§ 233 stav 3 Zakona o krivičnom postupku).

(3) Okrivljeni se poziva na glavni pretres ukoliko se nije izričito odrekao toga. U pozivu mora izričito da bude obavešten o tome da nije obavezan da se pojavi na glavnom pretresu.

121

Komisijsko saslušanje svedoka i veštaka

(1) Komisijsko saslušanje svedoka i veštaka neće se sprovesti u slučaju da od saslušanja u okviru glavnog pretresa može da se očekuje dovoljan stepen rasvetljavanja činjeničnog stanja, ili ukoliko će sud iz nekih drugih razloga biti prinuđen da svedoke i veštake neposredno sasluša, npr. jer je čitanje iskaza u okviru glavnog pretresa dopušteno samo ako su ispunjeni dodatni preduslovi (usp. § 223 stav 2 u vezi sa § 251 stav 1 br. 3 Zakona o krivičnom postupku). Javni tužilac je dužan da blagovremeno ukaže na svoje protivljenje komisijskom saslušanju.

(2) Ukoliko više svedoka ili veštaka mora komisijski da se sasluša pred različitim sudovima, preporučuje se da se sudovima uputi predlog za saslušanje, po mogućstvu istovremeno i uz dostavljanje izvoda iz akata.

(3) Ukoliko se radi o obimnom predmetu, sudiji kojem je predlog upućen označiće se ona akta koja su od značaja za saslušanje.

(4) Javni tužilac u svakom pojedinačnom slučaju ispituje da li postoji mogućnost da se odrekne prava na obaveštenja o terminu glavnog pretresa.

122

Pretres u odsustvu okrivljenog u slučaju nesposobnosti za koju je sam odgovoran

(1) Ukoliko postoje osnovi za pretpostavku da će okrivljeni sa umišljajem i svojom krivicom izazvati nesposobnost da prisustvuje glavnom pretresu i time svesno sprečiti uredno održavanje glavnog pretresa u svom prisustvu (§

231a stav 1 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku), onda mora da mu se što je moguće ranije pruži prilika da se pred sudijom izjasni o tužbi (§ 231a stav 1 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku). To po potrebi može da pokrene javni tužilac. U postupku od velikog značaja javni tužilac treba da iskoristi svoje pravo da prisustvuje pretresu.

(2) Ukoliko može da dođe u obzir održavanje pretresa u odsustvu okrivljenog, javni tužilac nastoji:

a) da se okrivljenom koji nema branioca dodeli branilac po službenoj dužnosti (§ 231a stav 4 Zakona o krivičnom postupku), i

b) da se rešenje o sprovođenju glavnog pretresa u odsustvu okrivljenog donese blagovremeno, tako da pravosnažnost rešenja nastupi pre glavnog pretresa.

3.
Glavni pretres

123

Opšte napomene

Javni tužilac izbegava sve što bi moglo da proizvede makar i privid nedopuštenog uticanja na sud; zbog toga on ne bi trebalo da u sudnicu ulazi ili da iz nje izlazi zajedno sa sudijama, ne bi trebalo da odlazi u službene prostorije u kojima se odvija većanje, i ne bi trebalo da u pauzama glavnog pretresa razgovara sa članovima suda.

124

Spoljna obeležja glavnog pretresa

(1) Glavni pretres treba da se odvija u sudnici suda, a ne u službenim prostorijama sudije.

(2) Obaveza javnog tužioca, zapisničara i branioca je da zauzmu svoja mesta u sudnici pre ulaska sudija. Prilikom ulaska sudija, prilikom polaganja zakletve od strane svedoka i veštaka, te prilikom objavljivanja presude svi prisutni su dužni da ustanu sa svojih mesta. U ostalim delovima pretresa prisutni slobodno odlučuju o tome da li će prilikom davanja izjava i prilikom saslušanja da ostanu da sede na svojim mestima ili će da ustanu.

125

Raspored mesta

(1) Sudski stražar je dužan da se pre ulaska sudija i za vreme glavnog pretresa stara o tome da se poštuje raspored mesta u sudnici.

(2) Okrivljeni se upućuje na izdvojenu klupu za okrivljene samo ukoliko postoje posebne okolnosti koje to nalažu (npr. opasnost od bekstva, ometanje toka glavnog pretresa).

(3) Za predstavnike štampanih medija unapred se ostavlja dovoljan broj za njih pogodnih mesta.

126

Porotnici

(1) Predsedavajući sudija je dužan da porotnike koji učestvuju u postupku pre početka zasedanja pouči o osnovama za utvrđivanje nesposobnosti (§§ 31, 32 Zakona o uređenju sudova) i – uz ukazivanje na pojedinačne krivične predmete o kojima će se voditi pretres – o osnovama za isključenje (§§ 22, 23, 31 Zakona o krivičnom postupku), kao i da ih upozori na okolnosti koje bi mogle da posluže za osnov za izuzeće zbog bojazni od pristrasnosti (§ 24 Zakona o krivičnom postupku). Dovoljno je da se to upozorenje naznači na obrascu sa uputstvima za porotnike.

(2) Sudije su dužne da doprinesu da porotnici ispune svoj zadatak koji im je zakonom namenjen. Glavni pretres mora da se vodi tako da porotnici mogu da ga prate; formalnosti i stručni izrazi koje oni ne razumeju moraju da se objasne.

(3) Porotnici ne smeju da imaju pristup optužnici. Međutim, za vreme trajanja glavnog pretresa jedna kopija optužnice može da im se stavi na raspolaganje posle čitanja optužnice u okviru glavnog pretresa, i to u postupcima u kojima se radi o obimnom ili komplikovanom činjeničnom stanju.

127

Obaveze javnog tužioca u okviru glavnog pretresa

(1) Javni tužilac nastoji da se poštuje zakon. Putem odgovarajućih predloga, pitanja ili zahteva on nastoji da se rasvetli ne samo krivično delo u svim svojim pojedinostima, već i lični i imovinski odnosi okrivljenog, kao i sve okolnosti koje bi mogle da budu od značaja za izricanje kazne, izricanje uslovne presude, opomene uz zadržanu meru izricanja kazne, za odustajanje od kažnjavanja, sporedne kazne i sporedne posledice ili za izricanje mere bezbednosti, oduzimanje imovinske koristi proistekle iz krivičnog dela ili za izricanje drugih mera (§ 11 stav 1 br. 8 Zakona o krivičnom postupku). Br. 4c ne uzima se pri tom u obzir.

(2) Javni tužilac nastoji da se odbace neprimerena pitanja ili pitanja koja nemaju veze sa predmetom. To pogotovo važi u slučajevima kada ta pitanja jedino imaju za cilj da se otkriju lične, poslovne ili službene tajne.

(3) Javni tužilac nastoji da se iskoriste sve zakonske mogućnosti sa ciljem ubrzanja i pojednostavljenja glavnog pretresa.

128

Održavanje reda

(1) Javni tužilac nastoji da se glavni pretres odvija u redu. Iako on nema nikakvo formalno pravo da zahteva preduzimanje disciplinskih mera za održavanje reda, njega ništa ne sprečava, a u određenim okolnostima on čak ima i obavezu, da ulaže prigovore zbog nepoštovanja reda i da zahteva preduzimanje određenih disciplinskih mera sa ciljem održavanja reda, i to prvenstveno onda kada je nepoštovanje reda u vezi sa nepoštovanjem njegove funkcije u glavnom pretresu. U načelu ne bi trebalo da zahteva preduzimanje

konkretnih mera. Ako je nepoštovanje reda uzrokovano nevičnošću, neiskustvom ili razumljivim uzbuđenjem, javni tužilac nastoji da se odustane od disciplinskih mera za održavanje reda.

(2) Javni tužilac je dužan da o radnjama, koje bi za posledicu mogle da imaju zataškavanje ili otežavanje rasvetljavanja istine, odmah obavesti sud, npr. kada neko iz publike pravi beleške, a pri tom postoji sumnja da će te beleške da iskoristi da bi o toku pretresa obavestio svedoke koji još nisu saslušani.

(3) Ukoliko je to potrebno, predsedavajućem sudiji u održavanju reda u okviru glavnog pretresa pomaže sudski stražar. On bi po mogućstvu trebalo da za vreme trajanja glavnog pretresa bude oslobođen svih ostalih zadataka. On je dužan da sudiju obavesti o svakom narušavanju reda u sudnici i da u slučaju opasnosti odmah samostalno reaguje.

129

Izveštavanje od strane medija

(1) Štampanim medijima, radiju i televiziji ne smeju u njihovom izveštavanju da se postavljaju veća ograničenja nego što to nalažu zakon i cilj glavnog pretresa. Zadatak suda da istraži istinu ne sme da se osujećuje ili otežava, niti sme da se ugrožava pravo okrivljenog da se nesmetano brani; takođe mora da se vodi računa o poštovanju ličnih prava okrivljenog i ostalih učesnika u postupku, a naročito oštećenog (usp. br. 23).

(2) Za vreme glavnog pretresa, uključujući i objavljivanje presude, nisu dopuštena tonska i televizijska i radio snimanja, kao ni tonska i video snimanja sa ciljem javnog emitovanja ili objavljivanja njihovog sadržaja.

(3) Predsedavajući sudija odlučuje o tome da li i pod kojim uslovima smeju da se u sudnici vrše ostala tonska, video ili fotografska snimanja.

(4) O dopuštenosti tonskih, filmskih ili fotografskih snimaka u zgradi suda izvan sudnice odlučuje nosilac osnovnog prava na nepovredivost stana ili kuće.

(5) Prilikom donošenja odluka u skladu sa stavom 3 i 4 mora da se vodi računa o ličnim pravima učesnika u postupku. Preporuka je da se prilikom

davanja određene dozvole jasno navede da se time ne utiče na prava lica na koja se to odnosi.

130

Pouka svedoka i veštaka

Pouka svedoka i veštaka o značaju zakletve i o krivičnopravnim posledicama netačnog ili nepotpunog iskaza trebalo bi da se obavi u odgovarajućem i efikasnom obliku. Ona se unosi u zapisnik sa glavnog pretresa, a javni tužilac se stara da se ta pouka uputi i onim svedocima i veštacima kojima se unapred dostavlja poziv da svoj iskaz daju u nekom kasnijem trenutku.

130 a

Zaštita svedoka

(1) Imajući u vidu pretpostavke iz § 247a Zakona o krivičnom postupku, javni tužilac ispituje da li postoji potreba da neki svedok za vreme svog saslušanja bude na nekom drugom mestu. Ukoliko javni tužilac podnese odgovarajući zahtev, u obrazloženju mora da se izjasni i o tome da li smatra da saslušanje treba da se snima.

(2) Ako postoji bojazan da bi se navođenjem mesta stanovanja ili otkrivanjem identiteta ili mesta stanovanja ili prebivališta ugrozio svedok ili neko drugo lice, javni tužilac ispituje da li je potrebno da se nalože posebne mere bezbednosti. Ukoliko su ispunjeni preduslovi iz § 68 stav 2 ili 3 Zakona o krivičnom postupku, javni tužilac nastoji da se svedoku dozvoli da ne otkriva svoje prebivalište ili svoj identitet. U slučaju § 172 br. 1a Zakona o uređenju sudova on podnosi zahtev za isključenje javnosti.

(3) Na saslušanje oštećenog u okviru glavnog pretresa primenjuje se br. 19a stav 2.

(4) Ako su ispunjeni uslovi iz § 255a Zakona o krivičnom postupku, javni tužilac nastoji da se saslušanje svedoka zameni prikazivanjem audio i video zapisa njegovog ranijeg saslušanja, ukoliko to nalažu potrebe zaštite svedoka.

131

Isključenje javnosti

Uvodne napomene

(1) Nezavisno od suda javni tužilac ispituje da li je potrebno da se javnost isključi za sve vreme trajanja glavnog pretresa ili samo za jedan njegov deo. Ukoliko podnese takav zahtev, dužan je da ga obrazloži.

(2) Ukoliko sud prisutne obaveže na čuvanje tajne u skladu sa § 174 stav 3 Zakona o uređenju sudova, preporučuje se da se tom prilikom upozori na kažnjivost u slučaju povrede obaveze čuvanja tajne (§ 353d br. 2 Zakona o krivičnom postupku). Ukoliko postoji bojazan da činjenice koje izlaze izvan kruga svedoka i slušalaca, a koje moraju da se drže u tajnosti, mogu da dospeju u javnost kroz štampane medije ili radio, predsedavajući sudija i javni tužilac su dužni da predstavnicima medija, ako nije neophodno da se i oni obavežu na čuvanje tajne, predlože da se dobrovoljno ograniče u svom izveštavanju. Ukoliko neki predstavnik medija ne poštuje preuzetu obavezu, javni tužilac je dužan da utiče na to da mu se više ne dozvoli prisustvovanje pretresu u kojem je isključena javnost – bez obzira na ostale mere.

131 a

Isključivanje javnosti sa ciljem zaštite oštećenih

Ukoliko se podnese zahtev da se shodno § 171b Zakona o uređenju sudova isključi javnost, javni tužilac po pravilu mora da se o tome izjasni. Ukoliko se ne podnese zahtev, a postoje preduslovi za isključenje javnosti, javni tužilac podnosi zahtev za isključenje javnosti ukoliko lica, na koja se taj zahtev odnosi, ne prisustvuju glavnom pretresu ili nemaju svog zastupnika na glavnom pretresu, ili ukoliko nisu u stanju da na primeren način iskoriste svoje pravo da podnesu takav zahtev.

132

Isključenje javnosti radi zaštite morala

Isključenje javnosti radi zaštite morala može da bude opravdano već i onda kada bi javnim razmatranjem moralnih izgreda u znatnoj meri bili ugroženi maloletnici. Iz istih razloga maloletnicima može da bude zabranjeno prisustvovanje pretresu za koje inače ne postoji obaveza isključenja javnosti (§ 175 stav 1 Zakona o uređenju sudova).

133

Isključenje javnosti radi zaštite javnog reda

(1) Mere i sredstva policije i drugih službi koje učestvuju u krivičnom gonjenju, a koje su u službi sprečavanja ili rasvetljavanja krivičnih dela, često imaju efekta samo dok mogu da se drže u tajnosti. Zbog toga u okviru glavnog pretresa ne bi po mogućstvu trebalo da se raspravlja o tome kojim sredstvima i na koji način policija privodi učinioce pravdi. Ukoliko to, međutim, ne može da se izbegne, javni tužilac za te delove glavnog pretresa podnosi zahtev da se isključi javnost radi zaštite javnog reda.

(2) Isto važi i u slučaju kada mora da se raspravlja o pojedinostima vezanim za nove ili specifične načine izvršenja krivičnih dela, npr. falsifikovanja, prevara, podmetanja otrova ili provalnih krađa.

(3) Po pravilu ne bi trebalo da se na javnom glavnom pretresu raspravlja ni o načinu gradnje, uređenju, opremljenosti i sigurnosnim sistemima u ustanovama za izvršenje kazne. Po potrebi javni tužilac može da preduzme radnje sa ciljem isključenja javnosti.

134

Utvrđivanje upisa u Savezni centralni registar kažnjenih lica

Prilikom utvrđivanja upisa u Savezni centralni registar kažnjenih lica ili u Centralni saobraćajni registar mora da se vodi računa o tome da obelodanjivanjem upisa ne nastane šteta za okrivljenog koja može da se izbegne ili koja je nesrazmerna značaju krivičnog dela. Ukoliko javni tužilac, za razliku od predsedavajućeg sudije (§ 243 stav 4 reč. 3, 4 Zakona o krivičnom postupku), smatra da je potrebno da utvrdi upis u Savezni centralni registar kažnjenih lica, on ima potpunu slobodu da zahteva da sud donese takvu odluku. Međutim, pošto utvrđivanje eventualnih upisa u Savezni centralni registar kažnjenih lica po pravilu nije potrebno ukoliko ne može da se očekuje osuđujuća presuda, preporučuje se da se zahtev u tom smislu odloži do okončanja dokaznog postupka.

135

Svedoci i veštaci

(1) Susreti svedoka, a naročito žrtava, sa okrivljenim, a koji izlaze izvan okvira neophodnog, trebalo bi da se izbegavaju i da se u tu svrhu koriste posebne čekaonice za svedoke.

(2) Svedoci i veštaci, koji više nisu neophodni za dalji tok glavnog pretresa, treba da budu otpušteni posle saslušanja.

(3) Deca i maloletnici treba da se po mogućstvu saslušaju pre ostalih svedoka. Oni u čekaonicama moraju da budu pod nadzorom i, ukoliko je to moguće, da se o njima tom prilikom stara odgovarajuće lice.

(4) Javni tužilac treba da putem odgovarajućih zahteva nastoji da se postupa na adekvatan način.

136

Sumnja u kažnjive lažne iskaze

Ukoliko se u toku pretresa pojavi osnovana sumnja da je neki svedok ili veštak odgovoran za kršenje zakletve ili za davanje lažnog iskaza koji se daje bez polaganja zakletve, javni tužilac podnosi zahtev da se za potrebe kasnijeg istražnog postupka sporni iskaz zavede u akta u cilju utvrđivanja činjeničnog stanja (§ 183 Zakona o uređenju sudova, § 273 stav 3 Zakona o krivičnom postupku). On vodi računa o pokretanju istražnog postupka i predlaže meru privremenog lišenja slobode svedoka ili veštaka, ukoliko je to potrebno.

137

Prekid i odlaganje glavnog pretresa

(1) Ukoliko dođe do prekida glavnog pretresa, predsedavajući sudija obaveštava prisutne kada će glavni pretres da se nastavi i upozorava da za nastavak neće dostavljati druge pozive.

(2) Ukoliko se glavni pretres odlaže, i ukoliko sud odmah utvrdi termin novog glavnog pretresa, pismeni poziv svedocima i veštacima može da se zameni time što će predsedavajući sudija da ih pozove usmenim putem, uz upozorenje na zakonske posledice neodazivanja na novi glavni pretres. O tome se sačinjava odgovarajuće zabeleška u zapisniku. Okrivljeni i njegov branilac na novi glavni pretres pozivaju se pisanim putem, branilac, doduše, samo u slučaju da se nije odrekao prava da mu se uruči poziv.

(3) Ukoliko se glavni pretres odloži ili prekine iz razloga što je protiv nekog branioca pokrenut postupak za isključenje (§ 138c stav 4 Zakona o krivičnom postupku), preporučuje se da se sudu, koji odlučuje u predmetu po zahtevu o isključenju, zajedno sa podneskom (§ 138c stav 2 Zakona o krivičnom postupku) dostavi i obaveštenje o odlaganju ili prekidu. Ukoliko dođe do prekida glavnog pretresa, dostavlja se i obaveštenje kojeg datuma pretres najkasnije mora da se nastavi.

138

Završna reč javnog tužioca

(1) Javni tužilac u svojoj završnoj reči razmatra ukupan ishod glavnog pretresa i ceni ga kako sa činjeničnog, tako i sa pravnog stanovišta. Osim toga, u odgovarajućim slučajevima ukazuje na načelni značaj krivičnopravne norme za opšti interes.

(2) Ukoliko javni tužilac smatra da je dokazana krivica okrivljenog, on obrazlaže osnove za izricanje kazne (§ 46 Zakona o krivičnom postupku; usp. i br. 15), kao i sve okolnosti koje mogu da budu od značaja za izricanje kazne, uslovnu osudu, upozorenje pod pretnjom kazne, odustajanje od kazne, sporedne kazne i sporedne posledice, nalaganje mere bezbednosti, oduzimanje imovinske koristi proistekle iz krivičnog dela i drugih mera (§ 11 stav 1 Zakona o krivičnom postupku). Premda može da postoji velika verovatnoća da organi uprave ili sudovi koji rešavaju u sporovima iz oblasti radnog prava izreknu odgovarajuće mere, to ne bi trebalo unapred da utiče na odustajanje od zahteva za izricanjem mere bezbednosti (npr. zabrana vršenja poziva shodno § 70 Zakona o krivičnom postupku).

(3) Ukoliko u obzir dolazi sudsko upozorenje uz pretnju kazne (§59 Zakona o krivičnom postupku), javni tužilac ocenjuje naročite okolnosti konkretnog slučaja u odnosu na obavezu zaštite pravnog poretka.

(4) Ukoliko javni tužilac zahteva izricanje kazne lišenja slobode do šest meseci, dužan je da se izjasni o tome iz kojih razloga smatra da izricanje novčane kazne nije dovoljno, te je neophodna kazna lišenja slobode (§ 47 Zakona o krivičnom postupku). To što okrivljeni nije u stanju da odmah plati novčanu kaznu nije dovoljan razlog da se od nje odustane. U datom slučaju potrebno je da se ispita nalog u skladu sa § 42 Zakona o krivičnom postupku.

(5) Ukoliko javni tužilac zahteva izricanje kazne lišenja slobode do dve godine, dužan je da se izjasni o tome da li postoje preduslovi za izricanje uslovne osude (§ 56 Zakona o krivičnom postupku). Ukoliko javni tužilac zahteva izricanje sudske opomene s pretnjom kazne, uslovnu osudu ili meru

bezbednosti, onda on u datom slučaju predlaže i odgovarajuće obaveze i instrukcije; u vezi sa obavezama shodno se primenjuju br. 93 stav 3, 4 i br. 94.

(6) Ukoliko je krivično delo imalo za posledicu bogaćenje učinioca ili pokušaj bogaćenja učinioca, javni tužilac je dužan da se u datom slučaju izjasni o tome da li pored kazne lišenja slobode treba da se izrekne i novčana kazna (§ 41 Zakona o krivičnom postupku).

(7) Ako postoji povod da se vreme koje je okrivljeni proveo u istražnom zatvoru ili vreme trajanja neke druge mere privremenog lišenja slobode ne uračuna u kaznu, javni tužilac je dužan da se tome izjasni (usp. § 51 stav 1 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku). Osim toga, on je dužan da se izjasni o pitanju da li je rešenje o određivanju pritvora još uvek na snazi ili treba da se ukine. Ukoliko se na glavnom pretresu pokaže da postoje osnovi za određivanje pritvora u odnosu na okrivljenog koji se brani sa slobode, javni tužilac podnosi zahtev za donošenje rešenja o određivanju pritvora. Određivanje pritvora zbog opasnosti od prikrivanja posle izricanja presude može samo izuzetno da dođe u obzir.

(8) Prilikom podnošenja zahteva za obračun troškova javni tužilac vodi računa o izuzecima od odgovornosti za izdatke nastale kod preduzimanja određenih istražnih radnji (§ 465 stav 2 Zakona o krivičnom postupku).

139

Zahtevi za oslobađajućom presudom

(1) Ukoliko javni tužilac zahteva oslobađajuću presudu za okrivljenog ili ukoliko zahteva da se obustavi postupak protiv okrivljenog, onda se on u odgovarajućim slučajevima u svom zahtevu izjašnjava o tome ko treba da snosi troškove postupka (§§ 467 stav 2 reč. 1, 470 Zakona o krivičnom postupku), kao i o naknadi nužnih troškova koji su nastali za okrivljenog (§ 467 stav 2 reč. 2, stav 3,4; § 470 Zakona o krivičnom postupku).

(2) Ukoliko je glavni pretres pokazao da je umišljajno ili lakomisleno podneta neistinita krivična prijava, javni tužilac je dužan da inicira donošenje odluke u skladu sa § 469 Zakona o krivičnom postupku.

(3) Ukoliko u obzir može da dođe obeštećenje u skladu sa §§ 1, 2 Zakona o obeštećenju za mere krivičnog gonjenja, javni tužilac nastoji da sud donese odluku o obavezi obeštećenja u skladu sa § 8 Zakona. Javni tužilac će se uz uzimanje u obzir §§ 3 do 6 ovog Zakona i § 254 Građanskog zakonika izjasniti o tome da li i u kojem obimu postoji obaveza obeštećenja i uneće to u akta.

140

Saopštavanje odluke i stanja izvršenja

(1) Po jedna kopija pravosnažne presude, kao i rešenja o uslovnoj osudi, navedenog u § 268s Zakona o krivičnom postupku, dostavlja se osuđenom licu ili licu protiv kojeg je doneta oslobađajuće presuda, te njegovom braniocu, ukoliko ga ima. U postupku protiv maloletnika i starijih maloletnika može u pojedinačnim slučajevima da se od ovoga odustane. Ostale odluke dostavljaju se na zahtev.

(2) Dostavljanje obaveštenja u skladu sa § 406d stav 1 i 2 Zakona o krivičnom postupku vrši služba koja je u trenutku dostavljanja saopštenja nadležna za tu fazu postupka.

141

Forma presude

(1) U presudi se podaci o okrivljenom navode na jednako tačan način kako je to predviđeno za optužbu (br. 110 stav 2 slovo a). Ukoliko su osnovi odluke u potpunosti navedeni u zapisniku sa glavnog pretresa (§ 275 stav 1 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku), i ako taj zapisnik sadrži i podatke predviđene u br. 110 stav 2 slovo a, onda nije neophodno da se presuda posebno i u celosti izrađuje. Pismena izrada isključivo obrazloženja odluke, odvojena od zapisnika, je nedovoljna. Ukoliko se donosi presuda protiv više okrivljenih, moraju za svakog okrivljenog ponaosob da se navedu propisi koji su primenjeni kod donošenja odluke (§ 260 stav 5 Zakona o krivičnom postupku

(2) Presuda se izrađuje odmah. Pri tome se poštuje rok koji je propisan u § 275 stav 1 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku; po potrebi se preporučuje

da se sudija izvestilac, te po potrebi i predsedavajući sudija, oslobode ostalih obaveza. Ukoliko je potpisana presuda uvrštena u akta u propisanom roku, konačan prepis presude, ukoliko se za njim ukaže potreba, može da se sačini i nakon isteka roka.

(3) Ukoliko dođe do prekoračenja roka za izradu presude zbog neotklonjivih okolnosti koje u pojedinačnom slučaju nisu mogle da se predvide (§275 stav 1 reč. 4 Zakona o krivičnom postupku), preporučuje se da se razlozi za to zabeleže i zavedu u akta.

142

Pouka o pravnom leku

(1) Ukoliko je okrivljeni prisutan prilikom izricanja presude, pouka o dopuštenim pravnim lekovima upućuje mu se od strane predsedavajućeg sudije (§ 35a Zakona o krivičnom postupku). Tom prilikom okrivljenom se uručuje i obrazac sa uputstvima, na kojeg se okrivljeni upućuje radi pojedinosti. U slučaju okrivljenog koji nedovoljno vlada nemačkim jezikom pouka o pravnom leku, koja mu je prevedena od strane sudskog tumača (br. 181 stav 1), mora da sadrži upozorenje da ulaganje pravnog leka pisanim putem mora da bude na nemačkom jeziku. Pouka o pravnom leku unosi se u zapisnik sa glavnog pretresa.

(2) Od okrivljenog ne treba da se zahteva da se neposredno po izricanju presude izjašnjava o tome da li odustaje od ulaganja pravnog leka. Ukoliko se on izjasni da želi da uloži pravni lek, upućuje se na pisarnicu suda.

(3) Ukoliko okrivljeni nije prisutan prilikom izricanja presude, on o dopuštenom pravnom leku mora da bude poučen pisanim putem ukoliko ga u postupku nije zastupao branilac ovlašćen za zastupanje na osnovu pisanog punomoćja; dovoljno je da se uz dostavljenu odluku priloži obrazac sa uputstvima i da se to pribeleži u dostavnici. U slučajevima iz §§ 232, 329 stav 1 i 2 i § 412 Zakona o krivičnom postupku okrivljeni odmah mora da bude poučen o svom pravu na podnošenje zahteva za povraćaj u pređašnje stanje (§§ 235, 329 stav 3 Zakona o krivičnom postupku).

143

Službeno zavođenje odustajanja od pravnog leka

(1) Odustajanje od pravnog leka, izjavljeno neposredno po izricanju presude, mora da se zavede u zapisnik. Preporučuje se da se u zapisnik zabeleži da je izjava o odustajanju od pravnog leka pročitana i da je na nju dat pristanak (§ 273 stav 3 Zakona o krivičnom postupku).

(2) Ukoliko se okrivljeni, koji se nalazi u istražnom zatvoru, izjasni da odustaje od pravnog leka, tačno vreme odustajanja od pravnog leka, izraženo u satima i minutima, unosi se u zapisnik.

144

Službeno evidentiranje glavnog pretresa

(1) Zapisničar je dužan da zapisnik sa glavnog pretresa zbog njegovog posebnog značaja (§ 274 Zakona o krivičnom postupku) vodi sa posebnom pažnjom. Predsedavajući sudija nadgleda urednost vođenja zapisnika, i to formalnu stranu postupka (npr. §§ 265, 303 Zakona o krivičnom postupku) i dokazne predloge. On kontroliše tačnost i potpunost zapisnika i predlaže potrebne izmene i dopune. Kao datum sačinjavanja zapisnika (§ 271 stav 1 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku) navodi se dan kada je i drugo lice, nadležno za vođenje zapisnika, potpisalo zapisnik.

(2) Prilikom uzimanja iskaza od svedoka dopušteno je pozivanje na službene zapisnike, pa i one koji nisu nastali na sudu, o ranijim saslušanjima svedoka u okviru pripremnog postupka. Ukoliko, međutim, svedok izmeni ili dopuni svoje ranije iskaze, ili ukoliko neki od učesnika u postupku ospori tačnost iskaza, onda se po pravilu preporučuje da se iskaz u potpunosti, a u bitnim tačkama u određenim okolnostima čak i doslovno, unese u zapisnik, da bi postojalo dovoljno dokumentacije potrebne za kasniji istražni postupak koji bi se vodio zbog davanja lažnog iskaza. U načelu nije preporučljivo pozivanje na neslužbene zapisnike iskaza.

145

Utvrđivanje nužnih troškova okrivljenog

(1) Pre donošenja rešenja o utvrđivanju troškova viši sudski činovnik bi trebalo da zatraži mišljenje predstavnika državne blagajne. Predstavnik državne blagajne može radi izjave koju namerava da da ili radi razjašnjavanja pojedinačnih pitanja da zahteva mišljenje rukovodioca organa krivičnog gonjenja pri višem sudu.

(2) Rešenje višeg sudskog činovnika o utvrđivanju troškova dostavlja se predstavniku državne blagajne (§ 464b reč. 3 Zakona o krivičnom postupku, § 104 stav 1 reč. 3 Zakona o parničnom postupku). Predstavnik državne blagajne proverava da li protiv tog rešenja o utvrđivanju troškova može da se u okviru zakonskog roka uloži pravni lek (opomena ili žalba) u ime državne blagajne. Pri tome on ima pravo da uključi i rukovodioca organa krivičnog gonjenja pri višem sudu. Ukoliko se odustane od pravnog leka, predstavnik državne blagajne o tome obaveštava višeg sudskog činovnika. Ukoliko predstavnik državne blagajne uloži pravni lek, on istovremeno podnosi zahtev za odlaganje izvršenja rešenja o utvrđivanju. On o odluci suda po navedenom zahtevu odmah obaveštava višeg sudskog činovnika.

(3) Odluka suda o opomeni dostavlja se predstavniku državne blagajne ukoliko je protiv nje dopuštena hitna žalba. Na hitnu žalbu i na zahtev o odlaganju izvršenja pobijane odluke shodno se primenjuje stav 2 reč. 2 do 6.

(4) Ukoliko je viši sudski činovnik pri utvrđivanju troškova saglasan sa stavom predstavnika državne blagajne, on istovremeno sa donošenjem rešenja o utvrđivanju troškova nalaže i isplatu. Isplata troškova, kod kojih predstavnik državne blagajne nije saglasan sa rešenjem o njihovom utvrđivanju, nalaže se i pre formalne pravosnažnosti rešenja o utvrđivanju ako

a) je za predstavnika državne blagajne istekao rok za ulaganje dopuštenog pravnog leka,

b) je predstavnik državne blagajne izjavio da neće ulagati pravni lek, ili

c) je predstavnik državne blagajne uložio pravni lek, a

aa) izvršenje rešenja o utvrđivanju troškova ili

bb) izvršenje odluke o opomeni, za slučaj da ona može da se pobija hitnom žalbom,

nije odloženo u okviru roka od nedelju dana po isteku roka za ulaganje konkretnog pravnog leka.

Ukoliko se rešenje o utvrđivanju troškova pobija samo u nekom njegovom delu, onda se deo troškova čije se utvrđivanje ne pobija nadoknađuje odmah; na potvrdi isplate mora da se upozori na pobijanje dela rešenja.

4.
Ubrzani postupak

146

(1) U svim slučajevima gde je to moguće zahteva se donošenje presude u okviru ubrzanog postupka (§ 417 Zakona o krivičnom postupku); ovo važi pre svega onda kada okrivljeni prizna ili kada su raspolaganju drugi dokazi. Ubrzani postupak ne dolazi u obzir ako postoji povod da se detaljno istraže ličnost okrivljenog i njegove prethodne životne okolnosti ili ukoliko bi okrivljeni ovakvim postupkom bio oštećen u pogledu svoje odbrane.

(2) U cilju pojednostavljenja i olakšavanja postupka javni tužilac bi trebalo da javnu optužbu sačini po mogućstvu u pisanoj formi, da je pročita na glavnom pretresu i da sudu dostavi jedan primerak kao prilog uz zapisnik.

IV GLAVA
Ulaganje pravnog leka

147

Pravni lek javnog tužioca

(1) Javni tužilac će uložiti pravni lek samo ukoliko to nalažu posebni zahtevi od javnog interesa ili zahtevi lica koja učestvuju u postupku, i ukoliko pravni lek ima izgleda na uspeh. Ukoliko je odluka suda u skladu sa činjeničnim stanjem, ona se obično ne pobija ni kada neka pravna norma nije primenjena ili je primenjena nepravilno. Pravni lek radi naknadnog ispitivanja visine kazne ulaže se samo onda kada je izrečena kazna u očiglednom neskladu sa težinom krivičnog dela. Sama činjenica da je neki drugi učesnik u postupku uložio pravni lek ne predstavlja za javnog tužioca dovoljan razlog da i on pobija presudu.

(2) Odstupanje od ovih načela je moguće kada sud po mišljenju javnog tužioca u više navrata zastupa netačno pravno stanovište po nekom relevantnom pravnom pitanju, ili kada u pogledu određivanja visine kazne ne ispunjava ciljeve i zadatke koje organi pravosuđa imaju, i to ne samo u pojedinačnim slučajevima već generalno.

(3) Javni tužilac će uložiti pravni lek u korist okrivljenog (§ 296 stav 2 Zakona o krivičnom postupku), ukoliko je okrivljeni usled kršenja procesnih pravila ili usled neke očigledne greške suda pretrpeo štetu, ili ukoliko kazna, uz ocenu svih okolnosti konkretnog slučaja, deluje kao neprimereno visoka. Javni tužilac mora izričito da navede da ulaže pravni lek u korist okrivljenog.

148

Preventivno ulaganje pravnog leka

Neki pravni lek može samo u izuzetnim situacijama da se uloži preventivno. To dolazi u obzir kada se smatra potrebnim da se podstakne donošenje odluke nadređenog državnog organa ili kada se neki postupak naročito tiče

nekog državnog organa, a tom državnom organu treba da se pruži mogućnost da se izjasni o sprovođenju pravnog leka. Ovde mora da se ima u vidu br. 211 stav 2 i 3 slovo b.

(2) U podnesku kojim se ulaže pravni lek ne sme da se navede da je pravni lek uložen samo preventivno ili na osnovu instrukcije.

(3) Ukoliko se neki pravni lek ulaže samo preventivno, onda se u podnesku kojim se pravni lek ulaže navodi samo činjenica ulaganja pravnog leka. Ukoliko se tako postupi, podnesak kojim se ulaže pravni lek ne mora da se dostavlja okrivljenom.

149

Potpisivanje podneska kojim se ulaže pravni lek

Javni tužilac mora svojeručno da potpiše konačnu verziju podneska kojim se ulaže ili obrazlaže pravni lek.

150

Pravni lek okrivljenog koji se ulaže usmeno u zapisnik na pisarnici

(1) Ukoliko okrivljeni uloži žalbu na presudu usmeno u zapisnik na pisarnici, ili ukoliko je obrazloži u tom obliku, mora da mu se postavi pitanje da li želi da pobija presudu u celini ili pobijanje presude želi da ograniči samo na određene tačke (§ 318 Zakona o krivičnom postupku). To mora da se jasno vidi iz zapisnika. Ukoliko se žalbom zahteva novi dokazni postupak, moraju tačno da se navedu novi dokazi. U slučajevima iz § 313 stav 1 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku okrivljeni mora, s obzirom na donošenje odluke o prihvatanju žalbe na presudu u skladu sa §313 stav 2 Zakona o krivičnom postupku, da bude upozoren na mogućnost obrazlaganja pravnog leka.

(2) Ukoliko okrivljeni usmeno u zapisnik na pisarnici obrazlaže opravdanost zahteva za reviziju (§ 345 stav 2 Zakona o krivičnom postupku), viši sudski činovnik je dužan da se stara o tome da mu pri ruci budu predmetna akta, i to

barem jedan primerak presude koja se pobija. Viši sudski činovnik dužan je da okrivljenog pouči o tome kako da na ispravan način dokaže opravdanost revizije i da mu pomogne da to sačini u skladu sa zakonskim propisima. Viši sudski činovnik nije vezan za doslovan tekst i formu onoga što se iznosi radi obrazlaganja revizije, ali je vezan za činjeničnu suštinu. On u zapisnik unosi i one navode za koje odbija da snosi odgovornost; on poučava okrivljenog o posledicama koje iz toga mogu da proisteknu i tu pouku unosi u zapisnik.

(3) Zapisnik mora da se sačini tako da bude razumljiv. Pozivanja na druge spise nemaju pravno dejstvo. To naročito važi za izjave podnosioca žalbe, sačinjene rukom. One ne mogu da se smatraju valjanim obrazloženjem revizije ni kada formalno imaju oblik zapisnika ili kada se unesu u zapisnik, ukoliko ih viši sudski činovnik prethodno nije ispitao i uobličio ih na primeren način.

(4) U okviru ulaganja pravnog leka mora da se istakne tačno određen zahtev. Iz tog zahteva mora da se vidi da li podnosilac žalbe želi da pobija presudu u celini ili želi da ograniči reviziju; obim ograničenja mora tačno da se navede.

(5) Ukoliko se podnosilac žalbe žali na to da krivični zakon nije ispravno primenjen, onda mora da se izjasni da izjavljuje žalbu na povredu materijalnog prava; dopune moraju da budu pravne prirode. Opšta žalba na povredu materijalnog prava ima smisla kada sudu nadležnom za postupanje po reviziji treba da se omogući materijalnopravno preispitivanje presude u celini.

(6) Ukoliko se izjavljuje žalba zbog kršenja procesnopravnih propisa, onda mora tačno da se navede procesna radnja za koju se smatra da je manjkava, npr. odbijanje dokaznog predloga ili zahteva za dodeljivanje branioca po službenoj dužnosti. Nije dovoljno pozivanje na akta. Međutim, preporučuje se da se ukaže na ona mesta u aktima iz kojih proizlaze procesne činjenice na koje se izjavljuje žalba. Ukoliko se izjavljuje žalba zbog toga što je izvršena povreda obaveze obaveštavanja, onda moraju da se označe dokazi koji navodno nisu upotrebljeni u postupku.

151

Potvrda prijema

Pisarnica je dužna da podnosiocu žalbe na njegov zahtev potvrdi prijem podneska kojim se ulaže ili obrazlaže pravni lek. Od advokata može da se zahteva da podnesu unapred pripremljenu potvrdu o prijemu.

2.
Odustajanje i povlačenje

152

(1) Ukoliko branilac odustane od ulaganja pravnog leka, ili ukoliko unapred ili naknadno ograniči pravni lek na jedan deo odluke (delimično odustajanje), ili ukoliko povuče pravni lek, onda mora da se ispita da li postoji dokaz da je ovlašćen za odustajanje ili povlačenje (§ 302 stav 2 Zakona o krivičnom postupku). Ishod tog ispitivanja mora da se zavede u akta. Ukoliko nedostaje dokaz o ovlašćenju, od branioca ili okrivljenog se zahteva da ga dostavi.

(2) Ukoliko su akta već prosleđena sudu koji odlučuje po pravnim lekovima, izjava o povlačenju ima pravno dejstvo tek u trenutku kada dospe na sud koji odlučuje po pravnim lekovima; zbog toga u takvim slučajevima izjave o povlačenju, koje dospeju u nižestepeno tužilaštvo ili na nižestepeni sud, moraju da se odmah proslede dalje. Ukoliko je uložen zahtev za reviziju, sudu koji odlučuje u predmetima po reviziji ili javnom tužilaštvu pri tom sudu mora, osim toga, da se telefonom ili telefaksom dostavi obaveštenje o prispeću izjave o povlačenju.

(3) Ukoliko okrivljeni povuče pravni lek, sud pred kojim se vodi postupak po tom predmetu obavestiće javnog tužioca (u datim slučajevima i supsidijarnog tužioca), a ukoliko javni tužilac ili supsidijarni tužilac povuku pravni lek, taj sud će obavestiti okrivljenog i njegovog branioca, i to i u slučaju da im nije dostavljen podnesak kojim se ulaže pravni lek (br. 148 stav 3 reč. 2).

3.
Postupak po ulaganju pravnog leka

A.
Opšte odredbe

153

Ubrzanje

U predmetima koji se vode po pravnim lekovima uvek se postupa kao sa hitnim predmetima.

154

Dostavljanje presude

(1) Presuda protiv koje je okrivljeni uložio pravni lek dostavlja se braniocu, ukoliko je njegovo punomoćje zavedeno u akta (izabrani branilac), ili ukoliko je postavljen kao branilac po službenoj dužnosti (branilac po službenoj dužnosti). Ukoliko dostavljanje može da se izvrši većem broju branilaca sa jednakim pravnim dejstvom, dovoljno je da se izvrši dostavljanje jednom od njih. Ostali branioci i okrivljeni moraju da budu obavešteni o dostavi; uz obaveštenje prilaže se po jedna kopija presude.

(2) Ukoliko je pravni lek uložio zakonski zastupnik okrivljenog, presuda se dostavlja zakonskom zastupniku. Ukoliko su obojica uložila pravni lek, presuda se dostavlja svakome od njih.

155

Zahtev za povraćaj u pređašnje stanje

Ukoliko se zahtev za povraćaj u pređašnje stanje zbog propuštanja zakonskog roka za ulaganje pravnog leka temelji na odgovornosti drugih lica (službenika pisarnice, zaposlenih u ustanovi za izvršenje krivičnih sankcija, branilaca itd.), onda je potrebno da se pribavi (službena) izjava tih lica.

156

Obrazlaganje pravnog leka

(1) Javni tužilac je dužan da obrazloži svaki pravni lek koji je uložio, pa i u slučaju da je taj pravni lek usmeren samo na visinu kazne.

(2) Obrazloženje zahteva za reviziju, koje se – nezavisno od predloga – ograničava na izjavljivanje žalbe zbog povrede materijalnog prava, zadovoljava zakonske zahteve; međutim, javni tužilac bi trebalo da reviziju uvek obrazlaže tako da je iz obrazloženja jasno u kojim navodima pobijane presude on vidi povredu materijalnog prava i na kojim osnovama on temelji svoj pravni stav.

(3) Ukoliko javni tužilac temelji zahtev za reviziju na povredama procesnopravnih propisa, onda se formalne pritužbe ne obrazlažu samo navođenjem činjenica koje sadrže manjkavosti (§ 344 stav 2 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku), već u obrazloženju zahteva za reviziju moraju da se navedu i u vidu kopije dostave i ona mesta u aktima na koje se pritužbe odnose, npr. delovi zapisnika sa glavnog pretresa.

157

Primerak presude koji se dostavlja protivnoj strani u žalbenom postupku

Zajedno sa dostavljanjem podneska kojim se podnosi žalba na presudu ili zahteva revizija postupka, i protivnoj strani u tom postupku dostavlja se primerak presude sa obrazloženjem, ukoliko to već nije učinjeno.

B.
Žalbeni postupak

158

Navođenje dokaza

Prilikom dostavljanja akata sudu koji postupa po žalbi (§ 321 stav 2 Zakona o krivičnom postupku) javni tužilac navodi samo one svedoke i veštake čije saslušanje je neophodno za sprovođenje žalbenog postupka.

158 a

Dopuštenost žalbe

(1) Ukoliko su u slučajevima iz § 313 stav 1 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku okrivljeni ili supsidijarni tužilac uložili žalbu na presudu, javni tužilac se pred žalbenim sudom izjašnjava o pitanju dopuštenosti pravnog leka i podnosi zahtev u pogledu odluke koja treba da se donese shodno §§ 313 stav 2, 322a Zakona o krivičnom postupku.

(2) U slučajevima iz § 313 stav 3 Zakona o krivičnom postupku (žalba na presudu koja glasi na novčanu kaznu, oslobađajuću presuda ili obustavljanje postupka zbog prekršaja) shodno se primenjuje br. 293 stav 2.

C.
Postupak po reviziji

159

Dostavljanje presude javnom tužilaštvu

Ukoliko se presuda dostavlja javnom tužilaštvu dostavljanjem originala (§ 41 Zakona o krivičnom postupku), pisarnica javnog tužilaštva je dužna da na originalu zavede datum prispeća presude („Prispeće dana .....”). Ukoliko ori-

ginal presude ne ostaje u aktima, pisarnica javnog tužilaštva stavlja belešku na primerak presude, uz koji se na uvid daje original i koji ostaje u spisima: „Prispeće originala presude dana .....". Obe zabeleške parafira javni tužilac.

160

Pravo branioca na uvid u akta

U okviru roka za obrazlaganje zahteva za reviziju akta uvek moraju da budu spremna da se daju na uvid braniocu.

161

Ispravke zapisnika sa glavnog pretresa

(1) Ukoliko se podnese zahtev da se u zapisnik sa glavnog pretresa unesu ispravke, javni tužilac je dužan da pribavi izjavu predsedavajućeg sudije i zapisničara.

(2) Ukoliko se – bez formalnog zahteva za ispravku – samo u obrazloženju zahteva za reviziju ističe da je zapisnik netačan i nepotpun, preporučuje se da se to pitanje razjasni pre dostavljanja akata sudu koji postupa po reviziji.

162

Odgovor javnog tužioca na zahtev za reviziju

(1) Ukoliko okrivljeni ili supsidijarni tužilac svoj zahtev za reviziju obrazlažu jedino povredom materijalnog prava, javni tužilac ima pravo da ne uputi odgovor na zahtev (§ 347 stav 1 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku).

(2) Ukoliko se presuda pobija zbog povrede procesnih odredaba, javni tužilac dostavlja svoj odgovor u zakonskom roku, ukoliko može da se pretpostavi da će time da olakša ispitivanje zahteva za reviziju i da izbegne dodatna pitanja i objašnjenja koja nepotrebno oduzimaju vreme. U odgovoru javnog tužioca trebalo bi da se iscrpno prikažu činjenice na koje se odnosi pritužba na povredu procesnih odredaba; mesta u aktima koja se razmatraju treba da se

fotokopiraju ili da se dostavi njihov prepis. Navodi iz pobijane presude, koji su predstavljali predmet pritužbe na povredu procesnih odredaba u zahtevu za reviziju, ne unose se u odgovor. Ukoliko se u zahtevu za reviziju iznose pritužbe na obradu dokaznih predloga, potrebno je da se na osnovu zapisnika sa glavnog pretresa utvrdi da li su učesnici u postupku odustali od daljih dokaza ili su se izjasnili da su saglasni sa okončanjem dokaznog postupka. Ukoliko je to tačno, onda se taj deo zapisnika doslovno navodi u odgovoru. Ako je o nekom predlogu, konkretno dokaznom predlogu, doneta odluka u presudi, onda je potrebno da se ukaže na konkretnu stranu presude (prema broju strana kopije). Ukoliko se revizija izjavljuje zbog nekog postupka koji ne može da se utvrdi na osnovu zapisnika sa glavnog pretresa ili zapisnika sa većanja, i koji javni tužilac koji je tom prilikom bio prisutan nije registrovao, preporučuje se da se o tom događaju uzme izjava od učesnika u postupku.

(3) Javni tužilac saopštava svoj odgovor podnosiocu žalbe i dostavlja ga sudu. Prilozi (službene izjave i sl.), na koje se poziva u odgovoru, moraju da se prilože prilikom dostavljanja odgovora sudu. Ukoliko odgovor sadrži bitne nove činjenice ili rezultate dokaznog postupka, oni se dostavljaju podnosiocu žalbe. Ukoliko tužilac ne dostavlja odgovor, onda nema potrebe da se o tome obavesti sud.

(4) Predsedavajući sudija prosleđuje akta javnog tužilaštva na dalje raspolaganje čim sazna za odgovor, ili po isteku zakonskog roka (§ 347 stav 1 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku).

163

Dostavljanje akata revizijskom sudu

(1) Akta se revizijskom sudu dostavljaju putem javnog tužilaštva pri tom sudu. Ukoliko je za odlučivanje o reviziji nadležan Savezni vrhovni sud, i ukoliko javni tužilac sam ili uz nekog drugog učesnika u postupku pokreće postupak po reviziji, akta se dostavljaju preko glavnog tužioca pri vrhovnom sudu pokrajine. Ovo ne važi u slučaju da funkciju javnog tužioca pri vrhovnom sudu pokrajine vrši savezni glavni tužilac (§ 142a Zakona o uređenju sudova). Uz akta koja se dostavljaju Saveznom vrhovnom sudu prilaže se izveštaj o dostavi; ovo važi i za dostavljanje revizijskom sudu pokrajine, ukoliko nije drugačije propisano.

(2) Stav 1 shodno se primenjuje i ako je podnosilac žalbe zahtevao povraćaj u pređašnje stanje ili ako je zahtevao da revizijski sud donese odluku shodno § 346 stav 2 Zakona o krivičnom postupku.

(3) Pre slanja javni tužilac proverava da li su akta koja se dostavljaju, kao i punomoćja, uredna i potpuna, i po potrebi zahteva da se otklone svi nedostaci. Ukoliko je original presude teško čitljiv, potrebno je da se priloži čist primerak koji je bez grešaka ili overena kopija presude.

164

Oblik i sadržaj izveštaja o dostavi

(1) Izveštaj o dostavi treba da sadrži sledeće podatke:

a) imena i poslednje poznate potpune adrese svih učesnika u postupku (okrivljeni, branilac, zakonski zastupnik, sporedni učesnici u postupku, itd.), kao i mesta u aktima iz kojih se vide rešenja o dodeljivanju branilaca po službenoj dužnosti i punomoćja izabranih advokata;

b) podatak o tome da li je okrivljeni prisustvovao objavljivanju presude;

c) datum prispeća spisa o podnošenju i obrazloženju zahteva za reviziju;

d) datum dostavljanja presude podnosiocu žalbe i datum dostavljanja obrazloženja zahteva za reviziju protivnoj strani;

e) mesto u aktima gde je zaveden odgovor na zahtev o reviziji i obaveštenje o odgovoru podnosiocu žalbe;

f) broj primeraka odluke o reviziji koji je bio potreban radi urednog obaveštavanja;

g) ukazivanje na lokalne praznike predviđene zakonom, ukoliko kraj nekog roka, koji je bitan za postupak po reviziji, pada na takav dan;

h) ukazivanje na dopuštenost supsidijarnog tužioca (§ 396 stav 2 Zakona o krivičnom postupku) uz navođenje odgovarajućeg mesta u aktima;

i) ukazivanje na termin pretresa koji je zakazan u dodatnim aktima ili na neke druge osnove za ubrzanje postupka koji bi mogli da se previde.

(2) U predmetima vezanim za određivanje pritvora navodi se, pored toga, i gde je okrivljeni smešten. Na izveštaju o dostavi mora jasno i vidljivo da se zabeleži „Mera pritvora" (usp. br. 52). Ova pribeleška mora da se potkrepi bližim objašnjenjima (npr. „Mera pritvora određena u krivičnom predmetu....").

(3) Potrebno je da se ukaže i na druge mere krivičnog gonjenja (privremeno oduzimanje vozačke dozvole, privremena zabrana obavljanja poziva i sl.), iz kojih bi mogle da nastanu obaveze naknade štete.

(4) Ukoliko javni tužilac zbog značaja predmeta ili iz drugih razloga, npr. zato što je protiv okrivljenog doneta naredba o određivanju pritvora, smatra da je potrebno da bude odmah obavešten o odluci revizijskog suda, onda on treba da upozori na to; ukoliko želi da mu se to obaveštenje dostavi na poseban način (npr. teleks, telefaks), to treba jasno da naznači.

165

Prilozi uz izveštaj o dostavi

(1) Revizijskom sudu mora da se dostavi po jedan primerak ili overena kopija

a) pobijane presude i svake druge presude koja je u ovom postupku doneta protiv okrivljenog, kao i rešenja donetog u skladu sa § 346 stav 1 Zakona o krivičnom postupku, pri čemu pojedinačni delovi presude, koji se odnose na drugog okrivljenog ili na krivično delo koje ne podleže reviziji, mogu u kopiji da se izostave,

b) podnesaka koji se odnose na podnošenje i obrazloženje zahteva za reviziju, ostalih spisa koji se odnose na reviziju (zahtev za ponovno pokretanje, zahtev u skladu sa § 346 stav 2 Zakona o krivičnom postupku itd., i to uvek sa naznačenim datumom prispeća), odgovora na zahtev sa svim prilozima, kao i izjašnjavanje protivne strane o odgovoru.

(2) Ukoliko se kod donošenja odluke u obzir uzimaju pokrajinski ili lokalni propisi koji su objavljeni samo u službenim, okružnim i sličnim listovima lokalnog karaktera, potrebno je da se prilože njihovi primerci ili overene kopije.

(3) Javnom tužilaštvu pri revizijskom sudu dostavlja se po jedan primerak ili overena kopija spisa navedenih u stavu 1 i 2.

166

Dostavljanje materijalnih dokaza i dopunskih akata

(1) Revizijskom sudu dostavljaju se samo oni materijalni dokazi i akta koji su neophodni za donošenje odluke, npr. akta koja su relevantna za preispitivanje procesnih pretpostavki ili za primenu §§ 66, 69, 70 Zakona o krivičnom postupku.

(2) Osim toga, dostavljaju se i pisani dokumenti, nacrti i fotografije na koje se poziva u pobijanoj presudi ili koji doprinose boljem razumevanju presude (npr. skice saobraćajne nesreće, fotografije). Odluku o tome koji još materijalni dokazi i akta treba da budu dostavljeni donosi javni tužilac.

167

Ubrzano postupanje

Ukoliko se odlučuje o žalbama na rešenje o određivanju pritvora, o žalbama radi preispitivanja odluke o službenom nadzoru ili o drugim žalbama ili o zahtevima za utvrđivanje troškova, naknada ili obeštećenja, te ukoliko se obrađuju zahtevi za pomilovanje saosuđenih, ili protiv njih treba da se pokrene postupak izvršenja, potrebno je da se ispita da li te odluke mogu da se donesu na osnovu delova akata koji nisu neophodni revizijskom sudu ili na osnovu kopija ili prepisa. Ukoliko to nije slučaj, onda treba da se proceni da li predmet može da se odloži do povraćaja akata sa instance koja odlučuje u predmetima po reviziji. Ovo odlaganje nije moguće u slučaju mera izvršenja i postupka za pomilovanje.

168

Preispitivanje od strane javnog tužioca i povlačenje zahteva za reviziju

(1) Ukoliko je za donošenje odluke javnog tužilaštva u predmetu po reviziji nadležan Savezni vrhovni sud, onda glavni tužilac pri vrhovnom sudu pokrajine ispituje da li su ispunjeni formalni zahtevi i da li može da se sprovede postupak po reviziji. Ukoliko on smatra da to nije slučaj, ili smatra da postupak po reviziji nema izgleda na uspeh, onda on ili lično povlači zahtev za reviziju ili nalaže javnom tužilaštvu da povuče zahtev. Prilikom prosleđivanja akata glavni tužilac obavezno mora da naznači da li se pridružuje obrazloženju zahteva za reviziju ili da navede druge zaloge iz koji želi sprovođenje postupka po reviziji.

(2) Stav 1 shodno se primenjuje i kada je za donošenje odluke u postupku po reviziji nadležan vrhovni sud pokrajine.

169

Povraćaj akata

(1) Po okončanju postupka po reviziji akta se preko glavnog tužioca pri vrhovnom sudu pokrajine vraćaju javnom tužilaštvu. Akta se javnom tužilaštvu vraćaju neposredno kada je zahtev za reviziju podneo samo okrivljeni, a glavni tužilac pri vrhovnom sudu pokrajine se odrekao posredovanja u povraćaju akata.

(2) U predmetima vezanim za određivanje pritvora povraćaj akata mora da se ubrza; vreme nastupanja pravosnažnosti presude mora da se tačno navede, uz navođenje sata i minuta, i da se javnom tužiocu, ukoliko je to potrebno, saopšti telefonom ili na neki drugi način koji je on unapred zahtevao.

(3) U slučajevima iz br. 164 stav 3 povraćaj akata se vrši po hitnom postupku. Isto važi i u slučaju kada je naloženo javno objavljivanje osuđujuće presude u određenom roku.

V GLAVA
Ponovno pokretanje postupka

170

Opšte napomene

(1) Javni tužilac koji je sačinio optužbu ili optužni list, ili koji je učestvovao u glavnom pretresu protiv osuđenog, po pravilu ne bi trebalo da učestvuje u postupku koji je ponovo pokrenut na zahtev osuđenog.

(2) Glavni tužilac pri vrhovnom sudu pokrajine na svoje ovlašćenje iz § 145 stav 1 Zakona o uređenju sudova da lično na sebe preuzme službene radnje javnog tužilaštva ili da uz njegovo znanje postavi neko drugo lice kao sledećeg nadležnog (§§ 140a, 143 Zakona o uređenju sudova) treba da se pozove samo u naročito opravdanim slučajevima i samo izuzetno.

171

Obnavljanje glavnog pretresa

(1) Ukoliko je naloženo ponovno pokretanje postupka, onda po pravilu mora da se održi novi glavni pretres, pošto samo na taj način mogu da se razjasne protivrečnosti koje su najčešće prisutne i da se izvrši sveobuhvatna ocena svih dokaza, te pošto samo na taj način može da se obezbedi da se sve okolnosti koje su bile merodavne za donošenje ranije odluke sveobuhvatno i valjano ocene zajedno sa rezultatima novog dokaznog postupka. Javni tužilac će iz tih razloga da se samo u izuzetnim slučajevima složi sa oslobađajućom presudom donetom bez održavanja novog glavnog pretresa.

(2) Takav izuzetak može da postoji kada se neosporno utvrdi da je osuđeni u trenutku izvršenja krivičnog dela bio psihički bolestan, ili da se jasno utvrdi njegova nevinost, a zbog posebnih okolnosti slučaja obnavljanje glavnog pretresa nije celishodno; mora, međutim, da se uzme u obzir da osuđeni i pored toga polaže opravdano pravo na to da se njegov ugled povrati u okviru javne rasprave.

VI GLAVA
Učešće oštećenog u postupku

1.
Privatna tužba

172

Preuzimanje krivičnog gonjenja od strane javnog tužioca

(1) Ukoliko sud predoči javnom tužiocu akta shodno § 377 stav 1 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku, ili ukoliko sam javni tužilac proceni da treba da preuzme krivično gonjenje, a smatra da je potrebno da se preduzmu još neke istražne radnje, onda on o tome obaveštava sud i podnosi zahtev da se shodno § 383 Zakona o krivičnom postupku odloži donošenje odluke.

(2) Ukoliko javni tužilac preuzme krivično gonjenje (usp. br. 86), on o tome obaveštava sud i privatnog tužioca; on istovremeno upućuje privatnog tužioca na pravo na supsidijarnu tužbu i na posledice u pogledu troškova postupka shodno § 472 stav 3 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku. Ukoliko javni tužilac naknadno zaključi da postupak treba da se obustavi, onda on predočava svoj stav sudu i podnosi zahtev da se ne otvara glavni postupak. Ukoliko on smatra da javni interes ne zahteva nastavak krivičnog gonjenja, on vraća akta sudu uz odgovarajuću primedbu.

2.
Obeštećenje oštećenog

173

Pouka oštećenog o postupku za naknadu štete

Javni tužilac je dužan da oštećenog ili njegove naslednike po pravilu i što je moguće ranije uputi na mogućnost isticanja zahteva za naknadu štete shodno §§ 403 ff. Zakona o krivičnom postupku. Pri tome on mora da pouči

oštećenog o mogućnosti besplatne pravne pomoći (§ 404 stav 5 Zakona o krivičnom postupku), o formi i sadržaju zahteva (§ 404 stav 1 Zakona o krivičnom postupku) i o pravu na učestvovanje u glavnom pretresu (§ 404 stav 3 Zakona o krivičnom postupku). On mora da ga uputi i na to da se po pravilu preporučuje da se zahtev podnese što ranije, te da on svoje pravo, ukoliko mu ne bude priznato u okviru krivičnog postupka, može da ostvari i u okviru parničnog postupka (§ 406 stav 3 Zakona o krivičnom postupku), kao i da sud iz određenih razloga može da odbije da donese odluku o zahtevu (§ 406 stav 1 Zakona o krivičnom postupku).

174

Izjašnjavanje javnog tužioca u postupku za naknadu štete

(1) Javni tužilac se izjašnjava o zahtevu za naknadu štete samo ukoliko je to neophodno da bi se krivično delo ispravno ocenilo sa krivičnopravnog stanovišta ili da bi se predupredilo odugovlačenje krivičnog postupka.

(2) Javni tužilac je dužan da zahtev za naknadu štete koji mu je prispeo ubrzanim putem prosledi sudu, pošto pravna dejstva zahteva (§ 404 stav 2 Zakona o krivičnom postupku) nastupaju tek kada zahtev dospe na sud.

VII GLAVA
Posebne vrste postupaka

1.
Skraćeni krivični postupak

175

Opšte napomene

(1) Ukoliko javni tužilac proceni da treba da se donese naredba o kažnjavanju u skraćenom postupku, on mora da zavede u akta da su istražne radnje okončane (usp. br. 109).

(2) Zahtev za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku može da se podnese samo ako je poznato prebivalište okrivljenog, jer to omogućava uredno dostavljanje. U ostalim slučajevima postupak se privremeno obustavlja ili se, ukoliko se tek nakon podnošenja zahteva za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku ispostavi da je okrivljeni odsutan, podnosi zahtev za privremenu obustavu postupka (§ 205 Zakona o krivičnom postupku).

(3) U svim ostalim slučajevima zahtev za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku neće se podneti samo ukoliko potreba za potpunim rasvetljavanjem bitnih okolnosti ili razlozi specijalne ili generalne prevencije nalažu održavanje glavnog pretresa. Očekivano ulaganje prigovora od strane okrivljenog nije razlog za odustajanje od zahteva za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku.

(4) U slučaju uhapšenih lica ili lica koja su privremeno lišena slobode potrebno je da se ispita da li ubrzani postupak shodno § 417 Zakona o krivičnom postupku omogućava brže okončanje postupka.

175 a

Zahtev za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku nakon otvaranja glavnog postupka

Zahtev za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku nakon otvaranja glavnog postupka (§ 408a stav 1 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku) dolazi u obzir u sledećim nabrojanim slučajevima:

a) kada okrivljeni, čije je prebivalište poznato, živi u inostranstvu, a njegovo izručenje radi sprovođenja glavnog pretresa nije moguće ili nije celishodno;

b) kada okrivljeni iz opravdanih razloga ne može da prisustvuje glavnom pretresu, jer je sprečen usled duže bolesti, iako u svemu ostalom njegova sposobnost da prati glavni pretres nije dovedena u pitanje;

c) kada okrivljeni ne prisustvuje glavnom pretresu, a glavni pretres shodno § 232 Zakona o krivičnom postupku ne može da se održi bez njegovog prisustva;

d) kada su neposrednom izvođenju dokaza na glavnom pretresu suprotstavljene značajne prepreke, a ni pretpostavke iz § 251 stav 2 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku nisu ispunjene, ali postoji mogućnost da se činjenično stanje u dovoljnoj meri rasvetli na osnovu samog sadržaja akata.

176

Zahtevi

(1) U cilju pojednostavljenja procesa rada javni tužilac je dužan da zahtev za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku, ukoliko drugačije okolnosti ne nalažu drugačiji postupak, podnese tako što će uručiti nacrt naredbe o kažnjavanju i podneti zahtev da se donese naredba o kažnjavanju sa takvim sadržajem. U slučajevima iz § 444 Zakona o krivičnom postupku u vezi sa § 30 Zakona o prekršajima u nacrt naredbe o kažnjavanju mora da se

unese predlog za učešće pravnog lica ili udruženja, kao i da se odredi visina konkretne novčane kazne. U slučajevima iz § 407 stav 2 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku on takođe predlaže odgovarajuće obaveze i naloge; na utvrđivanje obaveza shodno se primenjuju br. 93 stav 3, 4 i br. 93a.

(2) Uz nacrt se prilaže dovoljan broj kopija koji je potreban radi urednog dostavljanja naredbe o kažnjavanju ili eventualnih zakonom propisanih obaveštenja.

177

Sačinjavanje nacrta naredbe o kažnjavanju

(1) Nacrt naredbe o kažnjavanju mora da bude jasan, pregledan i lako razumljiv. On ne sme da se ograničava na formalno opisivanje krivičnog dela pukim navođenjem teksta zakona.

(2) Ukoliko se ne zahteva oduzimanje vozačke dozvole ili zabrana izdavanja iste, premda bi to zbog prirode krivičnog dela došlo u obzir, razlozi za to moraju da se navedu u nacrtu naredbe o kažnjavanju (usp. 409 stav 3 Zakona o krivičnom postupku).

(3) Ukoliko javni tužilac zahteva učešće pravnog lica ili udruženja i utvrđivanje novčane kazne za to lice ili udruženje (br. 180a stav 2), on ih u nacrtu označava kao sporedne učesnike u postupku i navodi stvarni i pravni osnov za zahtevanu kaznu.

178

Sudijsko ispitivanje

(1) Ukoliko sudija nije ubeđen da može da donese odluku bez glavnog pretresa, ili ukoliko želi da odstupi od pravne ocene sadržane u naredbi o kažnjavanju u skraćenom postupku, ili ukoliko želi da odredi neku pravnu posledicu koja se razlikuje od one iz naredbe o kažnjavanju (§ 408 stav 3 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku), on svoj stav saopštava javnom tužiocu pre donošenja odluke o zakazivanju glavnog pretresa i upućuje mu zahtev da se o tom stavu izjasni.

(2) Ukoliko se javni tužilac pridruži stavu sudije, onda on vraća akta uz odgovarajuću zabelešku i uz izmenjeni nacrt naredbe o kažnjavanju. U ostalim slučajevima on izjavljuje da ostaje pri svom zahtevu.

(3) Ako sudija postupi u skladu sa § 408 stav 1 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku, javni tužilac iznosi svoj stav o nadležnosti prilikom prosleđivanja akata.

(4) Rešenje kojim se odbacuje zahtev za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku saopštava se okrivljenom ukoliko se postupak okončava donošenjem rešenja.

179

Dostavljanje

(1) Naredba o kažnjavanju mora da se dostavi okrivljenom formalnim putem, ukoliko mu je nije saopštio sudija (§§ 35, 409 Zakona o krivičnom postupku). Nije dovoljno da službenik pisarnice okrivljenom preda naredbu o kažnjavanju.

(2) Ukoliko je okrivljeni uhapšen, mora da se utvrdi tačno vreme izvršene dostave, i, u slučaju da se okrivljeni odrekao prava na prigovor, tačno vreme, izraženo u satima i minutima, odustajanja od prava na prigovor.

(3) Ukoliko okrivljeni ima zakonskog zastupnika, njemu se dostavlja jedna kopija naredbe o kažnjavanju (§ 409 stav 2 Zakona o krivičnom postupku).

2.
Poseban postupak u slučaju zaplene ili oduzimanje predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom

180

(1) Za poseban postupak shodno §§ 440 ff. Zakona o krivičnom postupku (npr. u slučajevima § 76a Krivičnog zakonika) ne postoji obaveza krivičnog gonjenja.

(2) Ukoliko postoji mogućnost da se izvrši zaplena ili oduzimanje predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom, javni tužilac podnosi zahtev za poseban postupak.

(3) Ako značaj ili komplikovanost predmeta ili interes nekog od učesnika u postupku to nalažu, javni tužilac podnosi zahtev da se odluka donese na osnovu usmenog pretresa.

(4) Ukoliko ne postoje drugi učesnici ili ukoliko su se oni – po potrebi uz upućivanje na pravno stanje – odrekli svojih prava i odustali od sprovođenja samostalnog postupka, ili ukoliko njihovo ispitivanje ne dolazi u obzir, predmet može neformalnim putem da bude uklonjen iz pravnog saobraćaja. Javni tužilac i u takvim slučajevima pokreće samostalan postupak, ukoliko je donošenje sudske odluke celishodno iz razloga činjenične i pravne težine predmeta ili ukoliko je predmet značajan iz nekog drugog razloga.

3.
Postupak za izricanje novčane kazne protiv pravnog lica ili udruženja

180 a

(1) Ukoliko je okrivljeni deo rukovodećih struktura nekog pravnog lica ili udruženja, javni tužilac ispituje da li u obzir može da dođe izricanje novčane kazne protiv tog pravnog lica ili udruženja (§ 30 Zakona o prekršajima, § 444 Zakona o krivičnom postupku; usp. i br. 270 reč. 3). Ukoliko je to moguće, onda je potrebno da se zastupnici pravnog lica ili udruženja saslušaju u svojstvu okrivljenog već u pripremnoj fazi postupka (§ 444 stav 2, § 432 Zakona o krivičnom postupku).

(2) Javni tužilac će u optužnici ili u zahtevu za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku zahtevati učešće pravnog lica ili udruženja (§ 444 stav 1 Zakona o krivičnom postupku), naročito kada izricanje novčane kazne protiv tog pravnog lica ili udruženja otvara mogućnost da se na odgovarajući način oceni ekonomska situacija pravnog lica ili udruženja u

pogledu na imovinsku korist stečenu krivičnim delom (§ 30 stav 3 u vezi sa § 17 stav 4 Zakona o prekršajima). Osim toga, javni tužilac u optužnici najavljuje da će podneti zahtev za izricanje novčane kazne i taj zahtev podnosi u zahtevu za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku. Ovo prvenstveno dolazi u obzir kod delikata iz oblasti privrednog kriminala, uključujući delikte vezane za korupciju i zagađenje životne sredine.

(3) Na zahtev za izricanje novčane kazne u samostalnom postupku protiv pravnog lica ili udruženja u slučajevima iz § 30 stav 4 Zakona o prekršajima (§ 444 stav 3 u vezi sa § 44o Zakona o krivičnom postupku) – koji obuhvataju i obustave u skladu sa §§ 153, 153a Zakona o krivičnom postupku, 47 Zakona o prekršajima – shodno se primenjuje stav 2.

VIII GLAVA
Postupak protiv stranaca sa nedovoljnim poznavanjem jezika

181

(1) Prilikom prvog odgovornog saslušanja nekog stranca mora da se službeno zavede u akta da li okrivljeni vlada nemačkim jezikom u tolikoj meri da nije potrebno da se angažuje sudski tumač.

(2) Sudski pozivi, naredbe o određivanju pritvora, naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku, optužnice i ostale sudske odluke u predmetu dostavljaju se strancu koji nedovoljno vlada nemačkim jezikom zajedno sa prevodom na jezik koji on razume.

IX GLAVA
Davanje obaveštenja, kopija i omogućavanje uvida u akta

182

Oblast važenja

Na davanje obaveštenja, koje može da se izvrši i bez izdavanja izvoda iz spisa (§ 477 stav 1 Zakona o krivičnom postupku), i za omogućavanje uvida u akta u odnosu na treća lica, a u skladu sa §§ 474 ff. Zakona o krivičnom postupku (i u vezi sa § 487 stav 2 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku) dodatno se primenjuju odredbe koje slede u daljem tekstu. One se, naprotiv, ne primenjuju

1. na davanje obaveštenja i uvida u akta u skladu sa drugim zakonskim odredbama, a ne u skladu sa §§ 474 ff. Zakona o krivičnom postupku (npr. u skladu sa §§ 147, 385, 397, 406e, 487 stav 1, §§ 491, 492 stav 3 reč. 2, stav 4, § 495 Zakona o krivičnom postupku, §§ 3 ff. Zakona o socijalnoj zaštiti X),

2. na davanje na uvid akata službama koje su uključene u postupak, sudovima nižeg i višeg stepena, odnosno državnim organima npr. u skladu sa § 27 stav 3, §§ 41, 163 stav 2, § 306 stav 2, §§ 320, 321, 347, 354, 355 Zakona o krivičnom postupku, ili u okviru vršenja nadležnosti iz domena nadzora, kontrole i instrukcija drugih službi,

3. na obaveštenja u skladu sa §§ 12 ff. Uvodnog zakona za Zakon o uređenju sudova, kao i za odredbe o obaveštenjima u krivičnim predmetima (Naredba o obaveštavanju u krivičnim predmetima).

183

Nadležnost za davanje obaveštenja i omogućavanje uvida u akta

(1) Ukoliko u skladu sa § 478 stav 1 Zakona o krivičnom postupku odluku o davanju obaveštenja i omogućavanju uvida u akta mora da donese javno tužilaštvo, zadatak da donese takvu odluku u načelu ima javni tužilac, a u izvršnom postupku i viši sudski činovnik. U slučajevima iz § 476 Zakona o krivičnom postupku mora da se vodi računa o br. 189 stav 2.

(2) Mogućnost prenošenja ove nadležnosti na organe policije shodno § 478 stav 1 reč 3 Zakona o krivičnom postupku treba da se iskoristi samo ukoliko je to u interesu svih učesnika u postupku u smislu jednostavnijeg ili bržeg informisanja lica koja zahtevaju obaveštenja ili uvid u akta. Ukoliko takvo prenošenje nadležnosti dolazi u obzir, u načelu se preporučuje da se ono ograniči na obaveštenja koja mogu da se daju na jednostavan način i brzo.

184

Prioritetno postupanje, ugrožavanje istražnih radnji

Davanje obaveštenja i omogućavanje uvida u akta neće se dopustiti naročito ukoliko bi to dovelo do nerazumnog odugovlačenja postupka ili bi ugrozilo ciljeve istrage. Obaveštenja i uvid u akta neće se dopustiti shodno § 477 stav 2 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku i onda kada je to u suprotnosti sa ciljevima krivičnog postupka.

185

Prioritet kod davanja obaveštenja

Izuzev u slučajevima iz § 474 stav 1 Zakona o krivičnom postupku, zakon u cilju izbegavanja dostavljanja suvišnih informacija daje prioritet davanju obaveštenja u odnosu na omogućavanje uvida u akta, osim ako zadatak ili opravdan interes podnosioca zahteva ili cilj istraživanja ne zahtevaju uvid u akta. Ukoliko je davanje obaveštenja – po potrebi u vidu dostavljanja foto-

kopija delova akata (§ 477 stav 1 Zakona o krivičnom postupku – vezano za nesrazmerno visoke troškove, zahtevu u načelu može da se odgovori i – po potrebi delimičnim (v. br. 186) – omogućavanjem uvida u akta (§ 474 stav 3, § 475 stav 2; § 476 stav 2 Zakona o krivičnom postupku).

186

Obim uvida u akta

(1) Izuzev u slučajevima iz § 474 stav 1 Zakona o krivičnom postupku, uvid u akta treba da se omogući samo u obimu u kojem je to neophodno radi ispunjenja zadataka službe koja je podnela odgovarajući zahtev, radi očuvanja opravdanog interesa privatnog lica ili neke druge službe ili radi ostvarenja cilja istraživanja. Ukoliko je takav ograničen uvid u akta moguć samo uz nesrazmerno visoke troškove, moguće je da se odobri sveobuhvatan uvid u akta.

(2) Pošto pitanje omogućavanja uvida u akta ne može uvek da se reši jedinstveno za celokupna procesna akta, preporučuje se da se delovi akata koji sadrže posebno osetljive lične informacije i podatke izdvojeno uvežu i da se podvrgnu posebnom ispitivanju kada je u pitanju omogućavanje uvida u te delove akata. Time se istovremeno snižavaju troškovi ograničenog uvida u akta i u slučajevima iz § 477 stav 2 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku povećava se stepen prepoznatljivosti, čime se, uz očuvanje interesa u pogledu zaštite osetljivih ličnih informacija i podataka, češće omogućava ograničen uvid u akta.

U delove akata za koje se preporučuje da se posebno uvežu uvek se ubrajaju:

- medicinski i psihološki nalazi i ocene, sa izuzetkom onih u smislu § 256 stav 1 br. 2, 3 i 4 Zakona o krivičnom postupku,

- izveštaji službe sudske pomoći i pomoći osuđenima na uslovnu kaznu, kao i drugih socijalnih službi,

- zapisnici o merama istrage navedenim u § 477 stav 2 reč. 2 Zakona o krivičnom postupku, kao i lične informacije i podaci vezani za mere koje se preduzimaju u skladu sa §§ 100c i 100f stav 2 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku.

Mora da se vodi računa o br. 16 stav 2 reč. 2 i br. 220 stav 2 reč. 1.

(3) Radna akta javnog tužilaštva i ostale interne službene radnje moraju da se isključe iz prava na uvid. Uvid u akta nekog drugog organa državne uprave može da se odobri isključivo uz izričitu saglasnost, a zadatak je podnosioca zahteva da donese uverenje o datoj saglasnosti u tom smislu.

(4) U slučaju akata sa oznakom „poverljivo" postupa se u skladu sa br. 213.

187

Dostavljanje akata

(1) Javnim službama akta se dostavljaju delimično ili u celosti, ukoliko se ne radi o davanju samo jedne informacije.

(2) Advokatima i licima ovlašćenim za zastupanje akta se na njihov zahtev daju ili dostavljaju na uvid u odobrenom obimu, izuzimajući dokaze, ukoliko ne postoje važni razlozi zbog kojih to ne bi bilo moguće.

(3) U ostalim slučajevima uvid u akta se u načelu omogućava isključivo u službenim prostorijama javnog tužilaštva ili suda ili, u slučaju prenošenja nadležnosti na organe policije, u prostorijama tih organa.

188

Rešenje podnosiocu zahteva

(1) Ukoliko se odbije zahtev za davanje obaveštenja ili uvid u akta, podnosiocu zahteva se izdaje kratko rešenje. Ukoliko je u zahtevu predočen opravdani ili pravni interes zbog kojeg se zahteva uvid u akta, iz rešenja treba da se vidi da je izvršena procena tog interesa u odnosu na suprotstavljene interese. U rešenju se ne daje obrazloženje ukoliko bi to ugrozilo ciljeve istrage.

(2) Ako je zahtev podnelo neko privatno lice ili privatna ustanova, onda se preporučuje da se to lice ili ustanova uputi na mogućnost ostvarenja prava na uvid u akta putem ovlašćenog advokata, ukoliko nije moguće da se tom zahtevu udovolji u smislu § 475 stav 4 Zakona o krivičnom postupku.

189

Obaveštenja i uvid u akta za potrebe naučnog istraživanja

(1) Ukoliko su ispunjene pretpostavke iz §§ 476, 477 stav 2 reč. 3 Zakona o krivičnom postupku, što znači, između ostalog, da se time ne ugrožavaju ciljevi krivičnog postupka (§ 477 stav 2 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku), dostavljanje ličnih informacija za potrebe naučnog istraživanja u načelu je dopušteno. Nadležna služba ima diskreciono pravo da odluči o tome da li će da se odobri davanje obaveštenja ili uvid u akta. Razlozi zbog kojih bi davanje obaveštenja i omogućavanje uvida u akta moglo da se odbije su, pre svega, ukoliko se radi o pripremnom postupku ili o postupku koji se dotiče pitanja bezbednosti.

(2) Ukoliko u slučajevima iz § 476 Zakona o krivičnom postupku odluku o davanju obaveštenja i omogućavanju uvida u akta mora shodno § 478 stav 1 Zakona o krivičnom postupku da donese javno tužilaštvo, donošenje takve odluke je zadatak rukovodioca državnog organa.

(3) Ukoliko se jasno vidi da se naučno istraživanje odnosi na više javnih tužilaštava, izveštaj o namerama dostavlja se službenim putem zajedničkom nadređenom organu. Ukoliko se jasno vidi da se istraživanje odnosi na javna tužilaštva iz više saveznih pokrajina, izveštaj o namerama dostavlja se službenim putem najvišem službenom organu.

(4) Ukoliko zahtev shodno § 476 Zakona o krivičnom postupku dolazi iz ustanove čije je sedište izvan oblasti važenja Zakona o krivičnom postupku, izveštaj o namerama dostavlja se službenim putem najvišem službenom organu.

X GLAVA
Pribavljanje odluke Saveznog ustavnog suda

190

(1) Ako je sud usvojio zaključak da zahteva donošenje odluke Saveznog ustavnog suda shodno čl. 100 stav 1 i 2 ili čl. 126 Osnovnog zakona u vezi sa § 13 br. 8, 10, 12, §§ 80, 83 ili 86 stav 2 Zakona o Saveznom ustavnom sudu, predsedavajući sudija neposredno dostavlja akta Saveznom ustavnom sudu (§ 80 stav 1 Zakona o Saveznom ustavnom sudu). Propratno pismo potpisuje predsedavajući sudija. To propratno pismo uvršćuje se kao sastavni deo akata Saveznog ustavnog suda; jedna overena kopija zadržava se kao dokaz o slanju.

(2) Zahtev Saveznom ustavnom sudu mora da se obrazloži (§ 80 stav 2 Zakona o Saveznom ustavnom sudu). Original zahteva ostaje kao sastavni deo krivičnih akata.

(3) Uz propratno pismo prilaže se, pored akata, jedna overena i 50 običnih kopija zahteva za potrebe Saveznog ustavnog suda.

XI GLAVA
Krivični predmeti protiv članova Nemačkog parlamenta, pokrajinskih zakonodavnih tela kao i Evropskog parlamenta

191

Poslanički imunitet kao procesna smetnja

(1) Poslanik Nemačkog saveznog parlamenta može da bude pozvan na odgovornost i uhapšen zbog neke radnje koja je zaprećena kaznom samo uz odobrenje Nemačkog saveznog parlamenta, osim ako se ne uhapsi prilikom izvršenja dela ili najkasnije u toku narednog dana (član 46 stav 2 Osnovnog zakona). Odgovarajući propisi sadržani su u ustavima saveznih pokrajina.

(2) Istražni ili krivični postupak, čije sprovođenje je odobrilo prethodno zakonodavno telo ili koji je pokrenut pre dobijanja mandata, sme da se nastavi samo uz odobrenje zakonodavnog tela čiji je poslanik član u vreme nastavka postupka.

(3) Imunitet ne sprečava:

a) da se pokrene i sprovede postupak protiv poslanika, ukoliko je on uhapšen prilikom izvršenja dela ili najkasnije u toku narednog dana;

b) da se pokrene postupak protiv poslanika sa ciljem obustave, ukoliko činjenično stanje opravdava obustavu postupka bez izvođenja dokaza;

c) da se radi razjašnjenja pitanja, da li je stavljanje na teret određenog krivičnog dela očigledno neutemeljeno, o tome obavesti poslanik i da se od njega zatraži da se izjasni o tome;

d) da se u postupku protiv nekog drugog lica poslanik sasluša u svojstvu svedoka, da se kod njega izvrši pretres u skladu sa §§ 103, 104 Zakona o krivičnom postupku, ili da se od njega zahteva da preda predmete u skladu sa § 95 Zakona o krivičnom postupku; u obzir moraju da se uzmu §§ 50, 53 stav 1 br. 4, §§ 53a i 97 stav 3 i 4 Zakona o krivičnom postupku;

e) da se pokrene i sprovede postupak protiv saizvršilaca, podstrekača, pomagača i drugih lica koja su saučestvovala u krivičnom delu poslanika;

f) da se preduzmu neodložne mere u cilju obezbeđenja tragova (npr. merenja, fotografisanje na mestu izvršenja) koje su vremenski u neposrednoj vezi sa nekim krivičnim delom;

g) da se u slučaju saobraćajne nesreće, u kojoj je učestvovao poslanik, utvrde njegovi lični podaci, registarske oznake i stanje njegovog vozila, da se zahteva da pokaže vozačku i saobraćajnu dozvolu, kao i da se obezbede, izmere i fotografišu tragovi vožnje, kočenja, kao i ostali tragovi;

h) da se, ukoliko su ispunjene pretpostavke iz § 81a Zakona o krivičnom postupku, od poslanika uzme uzorak krvi, ukoliko se to izvrši u roku navedenom pod slovom a).

(4) Javni tužilac ima pravo da radi razjašnjenja pitanja da li se u datom slučaju radilo o očigledno neosnovanoj krivičnoj prijavi izvrši utvrđivanje ličnih podataka podnosioca prijave, kao i druge okolnosti koje su od značaja da ocenu ozbiljnosti krivične prijave.

(5) Ukoliko se protiv nekog poslanika pokrene istražni postupak, a da za to nije potrebno odobrenje zakonodavnog tela (član 46 stav 2 Osnovnog zakona), javni tužilac će bez odlaganja i neposredno obavestiti predsednika tog zakonodavnog tela o pokretanju postupka. Kopije svog obaveštenja on će istovremeno dostaviti glavnom tužiocu i pokrajinskoj upravi pravosuđa, a ako se radi o poslaniku Nemačkog saveznog parlamenta i Saveznom ministarstvu pravde. U nastavku postupka javni tužilac na isti način obaveštava o svakoj meri ograničavanja slobode koju odredi sudija, kao i o podizanju optužnice.

(6) U svakoj fazi postupka mora da se prilikom davanja izjava i saopštenja predstavnicima štampanih medija, radija i televizije vodi računa o funkcionisanju i ugledu zakonodavnog tela. Mora da se ima u vidu interes zakonodavnog tela u pogledu toga da o odluci koja se odnosi na imunitet bude obavešten pre nego što o tome bude obaveštena javnost. Ovde se upućuje na br. 23.

192

Ukidanje imuniteta članovima Nemačkog saveznog parlamenta i zakonodavnih tela saveznih pokrajina

(1) Ukoliko javni tužilac namerava da pokrene istražni postupak protiv nekog poslanika ili da izvrši presudu koja glasi na kaznu lišenja slobode ili da preduzme neku drugu meru krivičnog gonjenja za koju je potrebno odobrenje, dužan je da podnese zahtev da zakonodavno telo kojem pripada poslanik donese rešenje kojim se odobrava krivično gonjenje ili izvršenje kazne ili sprovođenje nameravane mere.

(2) Zahtevu mora da se priključi prikaz činjeničnog stanja i razjašnjenje pravnog položaja. Opis krivičnog dela za koje se tereti treba da sadrži činjenice iz kojih se vide zakonska obeležja krivičnog dela, kao i vreme i mesto izvršenja; moraju da se navedu krivičnopravni propisi čija povreda dolazi u obzir. Mora da se vodi računa o tome da taj prikaz bude razumljiv sam po sebi. U slučaju zahteva za odobrenje izvršenja kazne dovoljno je pozivanje na postojeću ili priloženu krivičnu presudu.

(3) Zahtev se službenim putem upućuje predsedniku tog zakonodavnog tela, a u slučaju da se radi o poslaniku Nemačkog saveznog parlamenta i putem Saveznog ministarstva pravde. Za potrebe pokrajinskih uprava pravosuđa i – u slučaju poslanika Nemačkog saveznog parlamenta – za potrebe Saveznog ministarstva pravde prilažu se kopije zahteva; jedna overena kopija ulaže se u akta.

(4) U predmetima koji se rešavaju po privatnoj tužbi javni tužilac će zahtevati odobrenje samo ukoliko namerava da preuzme krivično gonjenje (§§ 377, 376 Zakona o krivičnom postupku).

(5) Obaveštavanje u skladu sa § 8 Uvodnog zakona za Zakon o krivičnom postupku vrši se službenim putem.

192 a

Opšte odobrenje za sprovođenje istražnog postupka

(pojednostavljeno uputstvo)

(1) Nemački savezni parlament, kao i zakonodavna tela saveznih pokrajina, redovno imaju običaj da sa početkom novog saziva daju opšte odobrenje za sprovođenje istražnih postupaka protiv poslanika; od ovoga se izuzimaju istrage zbog uvrede (§§ 185, 186, 188 stav 1 Zakona o krivičnom postupku) političkog karaktera. Ovo opšte odobrenje dobija pravno dejstvo u konkretnom slučaju tek kada predsednik zakonodavnog tela dobije obaveštenje u skladu sa stavom 3.

(2) Opšte odobrenje ne obuhvata

a) podizanje javne optužbe u svakom obliku,

b) uputstvo suda u postupku koji se vodi po Zakonu o prekršajima o tome da o izvršenom delu može da se odlučuje i na osnovu krivičnog zakona (§ 81 stav 1 reč. 2 Zakona o prekršajima),

c) mere lišenja i ograničenja slobode u istražnom postupku,

d) izvršenje naloženog pretresa ili zaplene u okviru odobrenog postupka, izuzimajući eventualne propise koje su donela zakonodavna tela saveznih pokrajina, a koji odstupaju od ovoga,

e) zahtev za izricanje mere privremene zabrane vršenja poziva (§ 132a Zakona o krivičnom postupku).

Međutim, opštim odobrenjem obuhvaćeno je privremeno oduzimanje vozačke dozvole (§ 111a Zakona o krivičnom postupku).

(3) Ukoliko postoji opšte odobrenje za sprovođenje istražnog postupka, predsednik zakonodavnog tela i, ukoliko zahtevi za utvrđivanje istine ne nalažu drugačije, i sam poslanik obaveštavaju se o nameri da se pokrene istražni postupak. Obaveštenje koje se dostavlja predsedniku mora da sadrži izjavu da je obaveštenje istovremeno dostavljeno i poslaniku; ukoliko se obavešte-

nje ne dostavlja poslaniku, predsednik i o tome mora da bude obavešten uz navođenje razloga. Obaveštenje se upućuje neposredno predsedniku zakonodavnog tela. Na sadržaj se shodno primenjuje br. 192 stav 2; u slučajevima iz br. 191 stav 3 slovo c) obaveštenje treba da sadrži i suštinski sadržaj stava poslanika. Kopije obaveštenja istovremeno se dostavljaju glavnom tužiocu i pokrajinskoj upravi pravosuđa kao i, u slučaju da se radi o poslaniku Nemačkog saveznog parlamenta, Saveznom ministarstvu pravde.

(4) Ukoliko javni tužilac namerava da po okončanju istrage podigne javnu optužbu, on će podneti zahtev da zakonodavno telo donese rešenje kojim će da odobri krivično gonjenje. Na sadržaj i način podnošenja zahteva primenjuje se br. 192 stav 2 i 3. Ukoliko javni tužilac privremeno ne obustavi postupak, postupiće shodno br. 192 stav 5.

(5) Ukoliko javni tužilac namerava da pribavi odobrenje za sprovođenje krivičnog gonjenja zbog uvrede koja ima politički karakter, postupiće shodno br. 192 stav 1 do 3. Radi pripreme svoje odluke o tome da li treba da se podnese zahtev da se donese rešenje o odobrenju krivičnog gonjenja zbog uvrede političkog karaktera javni tužilac obaveštava poslanika o tome za koje delo se tereti i zahteva od njega da se o tome izjasni.

(6) Za predmete vezane za izricanje novčane kazne upućuje se na br. 298.

192 b

Ukidanje imuniteta člana Evropskog parlamenta

(1) Član Evropskog parlamenta iz Savezne Republike Nemačke ima imunitet kakav se priznaje poslanicima Nemačkog saveznog parlamenta. Član Evropskog parlamenta iz neke druge zemlje ne može da se hapsi ili sudski goni u zemlji. Imunitet shodno prethodnim rečenicama važi za vreme trajanja petogodišnjeg mandata i za vreme putovanja u mesto ili iz mesta zasedanja Evropskog parlamenta. U slučaju da je član Evropskog parlamenta uhvaćen na delu on nema pravo da se poziva na imunitet (član 4 stav 2 Akta Saveta Evropskih zajednica od 20. septembra 1976. godine o uvođenju opštih neposrednih izbora za poslanike – Savezni službeni list 1977 II str. 733, 735 – u vezi sa članom 10 Protokola o stvaranju jedinstvenog Saveta i jedin-

stvene Komisije od 8. aprila 1965. godine – Savezni službeni glasnik 1965 II str. 1435, 1482), shodno se primenjuje br. 191 stav 3 slovo b) do e) i stav 4.

(2) Evropski parlament nije dao opšte odobrenje za sprovođenje istražnog postupka.

(3) Ukoliko javni tužilac namerava da pokrene istražni postupak ili da izvrši presudu koja glasi na kaznu lišenja slobode ili da preduzme neku drugu meru za krivičnog gonjenja, za koju je potrebno odobrenje, protiv nekog člana Evropskog parlamenta, onda on podnosi zahtev da Evropski parlament donese rešenje o ukidanju imuniteta.

(4) Ukoliko zahtevi za utvrđivanje istine ne nalažu drugačije, javni tužilac u cilju pripreme svoje odluke obaveštava poslanika o delu za koje se tereti i zahteva od njega da se o tome izjasni.

(5) Zahtev se upućuje predsedniku Evropskog parlamenta, Generalni sekretarijat, Plateau du Kirchberg, L-2929 Luxemburg, i službenim putem dostavlja i Saveznom ministarstvu pravde. Shodno se primenjuje br. 192 stav 2, stav 3 reč. 2 i stav 4. Br. 192 stav 5 primenjuje se uz dodatnu napomenu da se dostavljanje vrše putem Saveznog ministarstva pravde.

XII GLAVA
Postupanje prema licima koja ne podležu nadležnosti nemačkih sudova

193

Opšte napomene

(1) U načelu je vršenje radnji, koje predstavljaju oblike postupanja nacionalnih sudova, nedopušteno u odnosu na lica koja ne podležu nadležnosti nemačkih sudova shodno §§ 18 do 20 Zakona o uređenju sudova bez saglasnosti tih lica.

(2) Zadatak pravosudnih organa je da u konkretnom slučaju izvrše neophodno ispitivanje i utvrde da li i u kojoj meri lica shodno §§ 18 i 19 Zakona o uređenju sudova ne podležu nadležnosti nemačkih sudova.

194

Legitimacija diplomata i drugih lica koja ne podležu nadležnosti nacionalnih sudova

Vrsta legitimacije diplomata i drugih lica koja ne podležu nadležnosti nacionalnih sudova proizlazi iz cirkularnog dopisa Saveznog ministarstva unutrašnjih poslova o diplomatama i ostalim privilegovanim licima u verziji koja je u tom trenutku na snazi.

195

Postupanje u odnosu na diplomate i druga lica koja ne podležu nadležnosti nacionalnih sudova

(1) Protiv lica, koja poseduju urednu legitimaciju diplomate ili dugog lica koje ne podleže nadležnosti nacionalnih sudova ili koja na neki drugi način dokažu da ne podležu nadležnosti nemačkih sudova, postupanje nije mogu-

će. Javni tužilac mora da se ograniči na to da po hitnom postupku sprovede dopuštene istražne radnje. On bez odlaganja i uz dostavljanje dodatnih akata preko pokrajinske uprave pravosuđa obaveštava Savezno ministarstvo pravde. Za potrebe Saveznog ministarstva pravde i Saveznog ministarstva inostranih poslova dostavljaju se kopije.

(2) U posebno hitnim slučajevima mogu da se zahtevaju informacije od Saveznog ministarstva inostranih poslova u Berlinu (telefon 01888/17-0, telefaks 01888/173402), odnosno Kancelarije saveznog kancelara (telefon 01888/400-0 ili 030/4000-0, telefaks 030/4000-2357).

(3) Ukoliko se zahtevaju informacije shodno stavu 2, ili ukoliko se radi o slučaju od posebnog značaja, preporučuje se da se o tome dostavi privremeno obaveštenje Saveznom ministarstvu pravde, a u slučaju da će biti neophodne dalje istražne radnje. Shodno se primenjuje stav 1 reč. 3 i 4.

(4) Savezno ministarstvo inostranih poslova mora bez odlaganja da bude obavešteno o saobraćajnim prekršajima eksteritorijalnih lica. Uz ovo obaveštenje ne moraju da se prilažu akta. U ovom slučaju nije potrebno da se o tome obaveštava Savezno ministarstvo pravde i pokrajinska uprava pravosuđa.

196

Dostavljanje

(1) Za dostavljanje spisa, npr. poziva ili presuda, diplomatama i drugim licima koja ne podležu nadležnosti nacionalnih sudova uvek se koristi posredovanje Saveznog ministarstva inostranih poslova.

(2) Dopis Saveznom ministarstvu inostranih poslova, kojim se zahteva posredovanje u dostavljanju, podnosi se uz propratni izveštaj pokrajinskoj upravi pravosuđa, koja ga prosleđuje Saveznom ministarstvu inostranih poslova. Uz dopis se prilaže i spis koji treba da se dostavi.

(3) U dopisu Saveznom ministarstvu inostranih poslova daje se kratak prikaz činjeničnog stanja i, osim toga, navodi:

a) ime, funkcija i adresa lica kojem se dostavlja spis;

b) oznaka spisa koji se dostavlja, npr. poziv za davanje iskaza u svojstvu svedoka, veštaka, privatnog ili supsidijarnog tužioca;

c) ime i funkcija stranki u predmetima koji se rešavaju po privatnoj tužbi.

(4) Čist prepis dopisa Saveznom ministarstvu inostranih poslova svojeručno potpisuju sudija ili javni tužilac.

(5) Savezno ministarstvo inostranih poslova dostavlja potvrdu kao dokaz o tome da je spis dostavljen i predat primaocu.

(6) Ukoliko člana diplomatskog predstavništva u njegovom svojstvu privatnog ili supsidijarnog tužioca zastupa advokat na osnovu pisanog punomoćja, dostavljanje može da izvrši i advokatu shodno § 378 Zakona o krivičnom postupku.

(7) Ukoliko državni službenik, kojem je sud ili javni tužilac poverio dostavljanje, utvrdi da nije dopušteno da se izvrši zahtevana službena radnja shodno prethodnim odredbama, on vraća nalog službi koja je zahtevala dostavljanje uz upućivanje na ovu odredbu.

197

Pozivanje

(1) Prilikom pozivanja diplomate ili nekog drugog lica koje ne podleže nadležnosti nacionalnih sudova ne koriste se obrasci niti se upozorava na mogućnost prinudnih mera. Umesto toga sačinjava se poseban preliminarni poziv u kojem se lice koje ne podleže nadležnosti nacionalnih sudova, uz tačno navođenje predmeta i vrste pretresa, moli da se izjasni o tome da li je spremno da se pojavi u navedeno vreme, ili umesto toga želi da bude saslušano u stambenim ili službenim prostorijama ili želi da o premetu pretresa da pisanu izjavu.

(2) Poziv se dostavlja shodno br. 196.

(3) Izuzimajući posebno hitne slučajeve, datum saslušanja se po pravilu tačno utvrđuje, i to tako se da između datuma slanja poziva uz propratni izve-

štaj pokrajinskoj upravi pravosuđa i samog saslušanja ostave najmanje četiri nedelje.

198

Saslušanje

(1) Ukoliko se diplomata ili neko drugo lice koje ne podleže nadležnosti nacionalnih sudova pojavi pred sudom, preporučuje se da se sasluša i otpusti u najkraćem mogućem roku.

(2) Saslušavanje u stanu ili službenim prostorijama diplomate ili nekog drugog lica koje ne podleže nadležnosti nacionalnih sudova može da se obavi samo ako su ispunjene pretpostavke iz br. 199 stav 1. Ostali učesnici u krivičnom postupku mogu da prisustvuju saslušanju samo ako se rukovodilac strane službe s tim izričito složi. Učešće nekog drugog učesnika u postupku u saslušanju mora posebno da se obrazloži u zahtevu za davanje saglasnosti za saslušanje u službenim prostorijama ili stanu.

199

Službene radnje u službenim ili stambenim prostorijama

(1) U prostorijama diplomatskih predstavništava, konzularnih predstavništava, kao i u prostorijama organizacija i službi, a koje na osnovu opštih odredaba međunarodnog prava, međunarodnopravnih sporazuma ili drugih pravnih propisa uživaju pravo na nepovredivost, službene radnje putem kojih postupaju nacionalni sudovi smeju da se obavljaju samo uz saglasnost rukovodioca predstavništva, organizacije ili službe. Isto važi i za stambene prostorije članova diplomatskog predstavništva.

(2) Službene radnje iz stava 1, uključujući i dostavljanje, ne smeju da se obavljaju u napred navedenim službenim i stambenim prostorijama bez saglasnosti rukovodioca predstavništva, organizacije ili službe ni u odnosu na lica koja podležu nadležnosti nacionalnih sudova. Dostavljanje tim licima može da se izvrši shodno br. 196, 197.

(3) Zahtev za davanje saglasnosti rukovodioca iz stava 1 podnosi se uz shodnu primenu br. 196.

(4) U službene i stambene prostorije sme da se u cilju preduzimanja službenih radnji uđe samo ukoliko postoji pisana saglasnost.

XIII GLAVA

Glava se briše.

XIV GLAVA
Postupak za utvrđivanje obaveze naknade štete u skladu sa Zakonom o obeštećenju za mere krivičnog gonjenja

201

Radi informisanja o pravima i rokovima za podnošenje zahteva po pravosnažnom utvrđivanju obaveze naknade štete, kao i radi daljeg postupka za utvrđivanje visine zahteva, upućuje se na Propise o tumačenju Zakona o obeštećenju za mere krivičnog gonjenja (Prilog C).

Posebni deo

I GLAVA
Odredbe Krivičnog zakonika

1.
Zaštita države i srodni krivični predmeti

202

Krivični predmeti koji spadaju u nadležnosti vrhovnih sudova pokrajina kao prvostepenih sudova

(1) Radnje, iz kojih proizlazi sumnja u krivično delo koje spada u nadležnost vrhovnih sudova pokrajina kao prvostepenih sudova (§ 120 Zakona o uređenju sudova, čl. 7, 8 Četvrtog zakona o izmenama krivičnog prava), javni tužilac bez odlaganja dostavlja saveznom glavnom tužiocu uz propratno pismo.

(2) Propratno pismo mora da sadrži sažet prikaz i kratku pravnu ocenu činjeničnog stanja, kao i okolnosti koje bi inače mogle da budu od značaja za postupak. Ukoliko se ispostavi da će u najskorije vreme biti potrebne i mere koje određuje sudija, onda i to mora da se naznači u propratnom pismu. Propratno pismo se dostavlja saveznom glavnom tužiocu preko glavnog tužioca, a u hitnim slučajevima i neposredno, uz istovremeno dostavljanje kopija glavnom tužiocu.

(3) Javni tužilac je, međutim, dužan da sprovede službene radnje kod kojih postoji opasnost od odlaganja; ukoliko je potrebno, kod istražnog sudije Saveznog vrhovnog suda (§ 169 Zakona o krivičnom postupku) podneće zahtev za preduzimanje sudijskih radnji. Pre preduzimanja takvih radnji javni tužilac bi po mogućstvu trebalo da se konsultuje sa saveznim glavnim tužiocem; primenjuje se br. 5.

(4) Stav 1 ne utiče na obavezu organa i službenika policije da svoje radnje u krivičnim predmetima koji spadaju u nadležnost vrhovnih sudova pokrajina kao prvostepenih sudova bez odlaganja dostavi saveznom glavnom tužiocu (§ 163 stav 2 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku; § 142a stav 1 Zakona o uređenju sudova).

203

Postupanje u krivičnim predmetima koji su ustupljeni shodno § 142a stav 2 i 4 Zakona o uređenju sudova

(1) Ukoliko savezni glavni tužilac ustupi postupak shodno § 142a stav 2 ili 4 Zakona o uređenju sudova pokrajinskom javnom tužilaštvu, on mora da bude obavešten o ishodu postupka. Njemu se u vidu kopije dostavljaju i optužnica i meritorne sudske odluke.

(2) Ukoliko se ispostavi da je shodno § 142a stav 3 Zakona o uređenju sudova nadležan savezni glavni tužilac, ili da su usled izmene pravnog stanovišta otpale pretpostavke za ustupanje shodno § 142a stav 2 br. 1 Zakona o uređenju sudova, saveznom glavnom tužiocu moraju bez odlaganja da se vrate akta radi donošenja odluke o ponovnom preuzimanju. Savezni glavni tužilac, osim toga, mora bez odlaganja, a inače čim nastane povod za preuzimanje, da bude obavešten o tome da treba shodno § 142a stav 2 ili 4 Zakona o uređenju sudova ponovno da preuzme već ustupljeni postupak. Prilikom dostavljanja obaveštenja potrebno je da se ukaže na okolnosti koje opravdavaju ponovno preuzimanje postupka.

(3) Ukoliko vrhovni sud pokrajine prosledi shodno § 120 stav 2 reč. 2 Zakona o uređenju sudova višem sudu neki postupak, javni tužilac je dužan da obavesti saveznog glavnog tužioca o ishodu postupka i da mu dostavi u vidu kopije meritorne sudske odluke.

(4) Na obaveštenja iz stava 1, 2 i 3 shodno se primenjuje br. 202 reč. 3.

(5) Žalbe na rešenja i ostale žalbe o kojima odlučuje Savezni vrhovni sud glavni tužilac dostavlja saveznom glavnom tužiocu uz sažeto mišljenje.

204

Krivični predmeti koji spadaju u nadležnost centralnih krivičnih veća

(1) Radnje koje pobuđuju sumnju u krivično delo koje spada u nadležnost Veća za zaštitu države (§ 74a stav 1 Zakona o uređenju sudova, čl. 7, 8 Četvrtog zakona o izmeni krivičnog prava) javni tužilac bez odlaganja dostavlja za to nadležnom javnom tužiocu; on je, međutim, dužan da službene radnje preduzme odmah ukoliko postoji opasnost od odlaganja.

(2) Ako postoji povod za pretpostavku da će savezni glavni tužilac dati poseban značaj predmetu koji spada u nadležnost Veća za zaštitu države (§ 74a stav 2 Zakona o uređenju sudova), nadležni javni tužilac u najkraćem mogućem roku obaveštava saveznog glavnog tužioca o činjeničnom stanju i o do tada datoj pravnoj oceni, kao i o razlozima iz kojih proizlazi poseban značaj tog predmeta; shodno se primenjuje br. 202 stav 2 reč. 3. Javni tužilac je i pored toga dužan da nastavi sa istražnim radnjama; međutim, ne bi trebalo da pre isteka roka od mesec dana od dostavljanja obaveštenja saveznom glavnom tužiocu donosi odluku o zaključenju istrage, osim ukoliko je savezni glavni tužilac prethodno odbio da preuzme postupak. Ukoliko savezni glavni tužilac ne preuzme postupak, shodno se primenjuje br. 203 stav 2 i 4.

205

Obaveštavanje državnih organa za zaštitu ustavnosti u okviru postupaka za zaštitu države i drugih postupaka

(1) U postupku za zaštitu države (§§ 74a, 120 stav 1 i 2 reč. 1 Zakona o uređenju sudova) po pravilu se preporučuje da se na odgovarajući način i u skladu sa zakonskim propisima sarađuje sa državnim organima za zaštitu ustavnosti, da bi se informacije koje su ti organi sakupili mogle da iskoriste za istražne radnje javnog tužioca, a da se saznanja do kojih je došao javni tužilac iskoriste za potrebe zaštite ustavnosti. Ovo važi i za druge postupke kod kojih postoje razlozi za pretpostavku da se radi o krivičnim delima koja imaju za cilj sprovođenje ekstremističkih političkih ciljeva.

(2) Kada sazna za činjenice shodno § 18 stav 1 Saveznog zakona za zaštitu ustavnosti, javni tužilac samoinicijativno i u skladu sa zakonskim propisima obaveštava na odgovarajući način Saveznu službu za zaštitu ustavnosti i pokrajinske organe za zaštitu ustavnosti o pokretanju i daljem toku postupka, kao i o relevantnim odlukama (npr. optužnicama, presudama, rešenjima o obustavi). Obaveštavanje shodno reč. 1 naročito se preporučuje u slučajevima

- izdaje države i ugrožavanja spoljnopolitičke bezbednosti (§§ 94 do 100a Krivičnog zakonika),

- krivičnih dela u skladu sa 129a Krivičnog zakonika (stvaranje terorističkih udruženja) i delikata vezanih za ilegalnu nabavku u vezi sa tim krivičnim delima,

- krivičnih dela u skladu sa § 34 Zakona spoljnotrgovinskim odnosima i §§ 19 do 22a Zakona o elektranama i toplovodima koja su vezana za davanje informacija stranim obaveštajnim službama,

- krivičnih dela kod kojih se radi o primeni sile i sprovođenju ekstremističkih političkih ciljeva.

U ostalim slučajevima javni tužilac kod ispunjenih pretpostavki iz § 18 stav 2 Saveznog zakona o zaštiti ustavnosti uvek kada je to neophodno obaveštava Saveznu službu za zaštitu ustavnosti i pokrajinske organe za zaštitu ustavnosti, ukoliko je to potrebno u cilju ispunjenja njihovih zadataka i ukoliko je to od značaja i izvan okvira pojedinačnog slučaja.

(3) Javni tužilac obaveštava državne organe za zaštitu ustavnosti na njihov zahtev o postojećim saznanjima (usp. § 18 stav 3 Saveznog zakona o zaštiti ustavnosti). On može i da im dostavi zapisnike sa saslušanja ili zabeleške o ostalim istražnim radnjama.

(4) Upućuje se na propise o zabrani dostavljanja obaveštenja shodno § 23 Saveznog zakona o zaštiti ustavnosti, na zaštitu maloletnih lica shodno § 24 Saveznog zakona o zaštiti ustavnosti i na odgovarajuću pokrajinsku regulativu.

(5) Pripadnici organa za zaštitu ustavnosti mogu da se u svojstvu veštaka ili ispitanika pozovu na saslušanje i na druge istražne radnje (npr. razgledanje mesta krivičnog dela, pretres ili zaplena). Njihovo pozivanje zavodi se u akta.

(6) Pored postojećih obaveza obaveštavanja dopušten je u okviru stavova 1 i 3 i stava 5 i neposredan poslovni saobraćaj sa organima označenim u stavu 1.

206

Obaveštavanje Vojne službe bezbednosti i Savezne obaveštajne službe

Javni tužilac obaveštava Vojnu službu bezbednosti samoinicijativno u skladu sa regulativom § 22 u vezi sa § 18 stav 1 i 2 Saveznog zakona za zaštitu ustavnosti, a na zahtev Vojne službe bezbednosti u skladu sa regulativom § 22 u vezi sa § 18 stav 3 Saveznog zakona o zaštiti ustavnosti. On obaveštava Saveznu obaveštajnu službu radi njene sigurnosti samoinicijativno u skladu sa regulativom § 8 stav 2 Zakona o Saveznoj obaveštajnoj službi, a na njen zahtev u skladu sa regulativom § 8 stav 3 Zakona o Saveznoj obaveštajnoj službi u vezi sa § 18 stav 3 Saveznog zakona o zaštiti ustavnosti. Shodno se primenjuje br. 205.

207

Obaveštavanje Savezne kriminalističke službe

(1) O pokretanju postupka zbog delikta zločinačkog udruživanja (§§ 84, 85, 129, 129a, 129b Krivičnog zakonika; § 20 stav 1 br. 1 do 4 Zakona o udruženjima; § 95 stav 1 br. 8 Zakona o prebivalištu i boravištu) mora da se obavesti Savezna kriminalistička služba (BKA), Thaerstraße 11, 65193 Wiesbaden. Ona na zahtev, a na osnovu kartoteke koju vodi, daje informacije o tome da li se i gde vodi ili se vodio neki drugi postupak zbog takvog delikta ili delikta koji je u vezi sa zločinačkim udruživanjem.

(2) Akta vezana za istražni ili krivični postupak zbog krivičnog dela pripreme agresije (§§ 80, 80a Krivičnog zakonika), veleizdaje (§§ 81 do 83a Krivičnog zakonika), odavanja državne tajne i ugrožavanja spoljnopolitičke sigurnosti (§ 93 do 101a Krivičnog zakonika), ugrožavanja demokratskog pravnog uređenja i krivičnih dela zločinačkog udruživanja (§§ 84 do 92b, 129, 129a, 129b Krivičnog zakonika; § 20 stav 1 br. 1 do 4 Zakona o udru-

ženjima i § 95 stav 1 br. 8 Zakona o prebivalištu i boravištu) javno tužilaštvo neposredno po okončanju postupka dostavlja Saveznoj kriminalističkoj službi (BKA), Thaerstraße 11, 65193 Wiesbaden, na ocenu.

Od ovoga se izuzimaju

a) akta koja ne sadrže nikakva saznanja činjenične ili lične prirode, npr. akta vezana za postupak koji je obustavljen zbog nepostojanja osnova za rasvetljavanja činjeničnog stanja i

b) akta vezana za samostalni postupak oduzimanja predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom.

208

Postupak koji uključuje spise koji mogu da ugroze bezbednost države

(1) Ukoliko je radi izvršenja krivičnog dela u skladu sa §§ 80 do 101a, 129 do 130 Krivičnog zakonika, § 20 stav 1 br. 1 do 4 Zakona o udruženjima ili u skladu sa § 95 stav 1 br. 8 Zakona o prebivalištu i boravištu upotrebljen ili je trebalo da se upotrebi neki spis (§ 11 stav 3 Krivičnog zakonika), javni tužilac bez odlaganja i putem zakonom propisanog obrasca obaveštava Saveznu kriminalističku službu (BKA), Thaerstraße 11, 65193 Wiesbaden, o pokretanju krivičnog postupka. Posebno obaveštenje o pokretanju postupka nije potrebno ukoliko Savezna kriminalistička služba u najkraćem roku dobije obaveštenje po zahtevu o dostavljanju obaveštenja iz stava 2 ili obaveštenja iz stava 4.

(2) Pre nego što javni tužilac podnese zahtev za zaplenu ili oduzimanje predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom, on će, koristeći zakonom propisani obrazac, zatražiti informaciju od Savezne kriminalistička službe (BKA) o tome da li se i gde zbog spisa (§ 11 stav 3 Krivičnog zakonika) već vodi ili se već vodio neki drugi postupak, i da li je i gde već podnet zahtev ili je već izvršena zaplena ili oduzimanje predmeta krivičnog dela i

vrednosti stečene krivičnim delom. U hitnim slučajevima ovakva informacija može da se pribavi telefonskim putem, kao putem telefaksa ili telegrama, uz korišćenje rednih brojeva iz zahteva. Ukoliko se iz informacije koju dostavi Savezna kriminalistička služba zaključi da je u nekom postupku koji se već vodi zbog istih spisa (§ 11 stav 3 Krivičnog zakonika) podnet zahtev da se donese ili je već doneta naredba o opštoj zapleni ili je podnet zahtev da se izvrši ili je već naloženo izvršenje oduzimanja predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom, ali te naredbe još nisu stekle pravosnažnost, onda je javni tužilac dužan da sačeka okončanje postupka, i tek tada može da dođe u obzir sprovođenje samostalnog postupka oduzimanja predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom. Na sve ostale slučajeve shodno se primenjuje br. 249.

(3) U samostalnom postupku oduzimanja predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom mora prvo da se ispita da li postoji mogućnost da se odustane od sudske zaplene i da se istovremeno podnese zahtev za oduzimanje predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom; ova mogućnost će po pravilu da se iskoristi u samostalnom postupku oduzimanja predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom koji se odnose na masovne dopise. Zahtevi za zaplenu podnose se po mogućstvu osnovnom sudu u sedištu krivičnog veća označenog u § 74a Zakona o uređenju sudova. Zahtevi za zaplenu ili oduzimanje predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom trebalo bi da se odnose na sve predmete, ukoliko to nije u suprotnosti sa pravnim razlozima.

(4) Savezna kriminalistička služba mora bez odlaganja da bude obaveštena o svim odlukama koje su donete na osnovu zahteva za zaplenu ili oduzimanje predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom, kao i o povlačenju takvih zahteva, i to uz korišćenje zakonom propisanog obrasca. Ukoliko se radi o odlukama kojima se nalaže, ukida ili odbija zaplena ili oduzimanje periodičnih spisa, onda istovremeno može da se podnese zahtev za objavljivanje odluke u Saveznom kriminalističkom listu; isto važi za periodične spise koji se objavljuju na prostoru koji spada u oblast važenja Krivičnog zakonika.

(5) U svim ostalim slučajevima primenjuju se shodno br. 226 stav 1 reč. 4 i stav 2, 251, 252 i 253. Na korišćenje filmova oduzetih u postupku za zaštitu

države primenjuje se naredba od 2. aprila 1973. godine, koja je doneta na saveznom nivou.

(6) Poštanske pošiljke koje su carinske službe shodno § 2 Zakona o kontroli krivičnopravnih i drugih zabrana unosa predmeta koji ugrožavaju državu od 24. maja 1961. godine dostavile javnom tužilaštvu moraju po hitnom postupku da se proslede primaocu. Otvorene pošiljke moraju da se zatvore i da sa na njih stavi službeni pečat i oznaka:

> „Otvorila carinska služba i prosledilo javno tužilaštvo na osnovu Zakona o kontroli krivičnopravnih i drugih zabrana unosa predmeta koji ugrožavaju državu od 24. maja 1961. godine" .

209

Postupak zbog omalovažavanja i uvrede najviših državnih organa

(1) U slučaju omalovažavanja ili uvrede najviših saveznih državnih organa (§§ 90, 90b, 185 do 188 Krivičnog zakonika) po hitnom postupku se obaveštava Savezno ministarstvo pravde, a u slučaju omalovažavanja ili uvrede najviših pokrajinskih organa po hitnom postupku se obaveštava pokrajinska uprava pravosuđa, da bi oštećena strana mogla da donese odluku da li će da se sprovede krivično gonjenje u tom predmetu. U tu svrhu moraju da se izvrše određene istražne radnje sa ciljem obezbeđenja dokaza, ali u početku ne bi trebalo da se pristupa saslušanju okrivljenog. Izveštaj treba da sadržava sažet prikaz činjeničnog stanja sa kratkom pravnom ocenom, kao i lične podatke okrivljenog, ukoliko su oni poznati. U slučaju omalovažavanja ili uvrede najviših saveznih državnih organa izveštaj se podnosi neposredno Saveznom ministarstvu pravde uz istovremeno dostavljanje kopija pokrajinskoj upravi pravosuđa i nadređenim državnim organima.

(2) Ukoliko najviši državni organ proceni da će dati ovlašćenje za krivično gonjenje ili da će podneti predlog za krivično gonjenje, činjenično stanje treba da se rasvetli po hitnom postupku. U zaključnom izveštaju treba iscrpno da se prikaže i pravno oceni činjenično stanje, da se prikažu okolnosti koje su od značaja za odluku oštećene strane, kao što su posebne okolnosti prilikom izvršenja krivičnog dela, ličnost učinioca, prethodna kažnjavanja i kajanje

učinioca, osnove za isključenje krivične odgovornosti, povlačenje izrečenog ili neki drugi oblik povraćaja u pređašnje stanje odnosno spremnost na to, kao i da se uključe i krivična dela koja se gone po službenoj dužnosti, a koja su u vezi sa omalovažavanjem ili uvredom najviših državnih organa; ukoliko dokazi do kojih se došlo ne pokažu nedvosmislenost potrebe privođenja učinioca, onda na to treba da se ukaže. Uz izveštaj se prilaže potreban broj kopija za lica koja imaju ovlašćenja odnosno pravo predlaganja, kao i, po pravilu, akta. Izveštaj se službenim putem, a u hitnim slučajevima (npr. ukoliko se približava istek roka) i neposredno, dostavlja Saveznom ministarstvu pravde ili pokrajinskoj upravi pravosuđa uz istovremeno dostavljanje kopija nadređenim državnim organima.

(3) Ukoliko se daje ovlašćenje za objavljivanje presude, shodno se primenjuje br. 231.

(4) Ukoliko se u slučaju omalovažavanja ili uvrede najviših državnih organa dođe do zaključka da je moguć samostalan postupak za zaplenu ili oduzimanje predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom (br. 180), shodno se primenjuju stavovi 1 do 3.

210

Postupak zbog radnji usmerenih protiv stranih država

(§§ 102 do 104a Krivičnog zakonika)

(1) U slučaju radnji usmerenih protiv stranih država (§§ 102 do 104a Krivičnog zakonika) javni tužilac je dužan da po hitnom postupku sprovede istražne radnje u interesu obezbeđenja dokaza, kao i da rasvetli okolnosti koje mogu da budu od značaja za odluku oštećene strane države da zahteva sprovođenje krivičnog gonjenja, kao i za odluku Savezne vlade da da ovlašćenje za sprovođenje krivičnog gonjenja.

(2) O ishodu ovih istražnih radnji mora službenim putem da se obavesti Savezno ministarstvo pravde. Na podnošenje izveštaja shodno se primenjuje br. 209 stav 2 reč. 2. Uz izveštaj se prilažu tri kopije za Saveznu vladu, te po pravilu i akta.

(3) Ukoliko treba da se odredi davanje ovlašćenja za objavljivanje presude (§§ 103 stav 2, 200 Krivičnog zakonika), shodno se primenjuje br. 231.

211

Stav i obaveštavanje najviših državnih organa

(1) U slučajevima, u kojima neki od najviših saveznih ili pokrajinskih organa da ovlašćenje za krivično gonjenje shodno §§ 90 stav 4, 90b stav 2, 97 stav 3, 104a, 129b stav 1 reč. 3, 194 stav 4 Krivičnog zakonika ili podnese predlog za krivično gonjenje zbog uvrede, javni tužilac, pre nego što obustavi postupak zbog nedostatka dokaza ili iz pravnih razloga (§ 170 stav 2 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku) ili pribavi saglasnost suda za obustavljanje postupka zbog malog značaja predmeta (§§ 153 stav 1, 153a stav 1 Zakona o krivičnom postupku), saopštava najvišem državnom organu uz dostavljanje akata razloge koji opravdavaju obustavu postupka, i pruža mu priliku da saopšti svoj stav o tome. Ukoliko javni tužilac, i pored protivljenja najvišeg državnog organa, obustavi postupak ili se složi sa obustavljanjem postupka koje je naložio sud, onda je on dužan da pri tome oceni i prigovore koji su istaknuti protiv obustave postupka.

(2) Ukoliko se u slučajevima navedenim u stavu 1 reč. 1 odbije zahtev za otvaranje glavnog postupka, ili sud obustavi postupak, ili se donese oslobađajuća osuda a pravni lek nema izgleda na uspeh, javni tužilac daje najvišem državnom organu priliku da se izjasni pre nego što odustane od ulaganja pravnog leka ili povuče pravni lek. Ovo važi i u slučaju da je stav javnog tužioca da je izrečena kazna u očiglednom neskladu sa težinom krivičnog dela. Ukoliko preti opasnost od isteka zakonskog roka, po pravilu se preporučuje preventivno ulaganje pravnog leka.

(3) Javni tužilac, osim toga, daje najvišim državnim organima priliku da se u slučajevima navedenim u stavu 1 reč. 1 izjasne

a) pre nego što on odustane od podnošenja zahteva za zaplenu ili oduzimanje predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom u okviru samostalnog postupka,

b) pre nego što odustane od sprovođenja nekog pravnog leka uloženog na odluku kojom je sud odbacio zahtev javnog tužilaštva za sprovođenje samostalnog postupka za zaplenu ili oduzimanje predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom, ukoliko ne postoje naznake da neki pravni lek nema izgleda na uspeh.

(4) Savezno ministarstvo pravde, a u slučaju učešća najvišeg pokrajinskog organa pokrajinska uprava pravosuđa, moraju da u razumnim vremenskim razmacima budu obaveštavani o toku postupka, kao i o njegovom ishodu. Kopije rešenja o obustavljanju i meritornih sudskih odluka dostavljaju se u dovoljnom broju najvišim državnim organima koji učestvuju u postupku.

(5) Za izveštavanja shodno stavu 1 do 4 shodno važi br. 209 stav 2 reč. 4; primenjuje se br. 5 stav 4.

212

Postupci kod ostalih delikata vezanih za ovlašćenja

(1) Ukoliko javni tužilac sazna za neko krivično delo iz §§ 353a ili 353b Krivičnog zakonika, on je dužan da uz saopštavanje činjeničnog stanja za koje je saznao, ali po pravilu pre preduzimanja daljih istražnih radnji, preko Saveznog ministarstva pravde, odnosno preko pokrajinske uprave pravosuđa, pribavi odluku o tome da li postoji ovlašćenje za krivično gonjenje. Shodno se primenjuju odredbe iz br. 209 stav 2 reč. 3 i 4, 211.

(2) U slučaju krivičnih dela koja se odnose na zločinačko ili terorističko udruživanje u inostranstvu izvan Evropske unije (§§ 129, 129a u vezi sa § 129b Krivičnog zakonika) javni tužilac je dužan da po hitnom postupku preduzme istražne radnje u cilju obezbeđenja dokaza i da rasvetli okolnosti koje mogu da budu od značaja za odluku Savezne vlade da da ovlašćenje za krivično gonjenje. O ishodu ovih istražnih radnji mora da se službenim putem obavesti Savezno ministarstvo pravde. U hitnim slučajevima (npr. u predmetima vezanim za određivanje pritvora) ovo obaveštavanje može da se izvrši i neposredno uz istovremeno dostavljanje kopija nadređenom državnom organu. Izveštaj treba da sadrži sažet prikaz saznanja o udruženju koje je predmet postupka. Po pravosnažnom okončanju postupka neophodno je da se o njegovom ishodu obavesti Savezno ministarstvo pravde.

213

Obaveza čuvanja tajne

(1) Činjenice i saznanja za koja važi obaveza čuvanja tajne, a posebno državne tajne (§ 93 Krivičnog zakonika), smeju da se u predmetnim aktima evidentiraju u pisanoj formi samo u onoj meri u kojoj je to neophodno za postupak.

(2) Prilikom obrade poverljivih predmeta moraju da se poštuju propisi koji se odnose na postupanje sa poverljivim predmetima, a prilikom obrade poverljivih predmeta međudržavnog ili naddržavnog porekla moraju da se poštuju posebni propisi o zaštiti tajnosti koji važe za te predmete. Isto važi i za obaveštenja o poverljivim predmetima koja se dostavljaju braniocima, veštacima i drugim učesnicima u postupku (npr. sudskim tumačima), ukoliko to nije u suprotnosti sa imperativnim pravnim načelima.

(3) I u slučaju da su prilikom obaveštavanja branilaca, veštaka i drugih učesnika u postupku imperativna pravna načela u suprotnosti sa propisima koji se odnose na postupanje sa poverljivim predmetima ili posebnim propisima o zaštiti tajnosti, primalac mora da se izričito upozori na svoju obavezu čuvanja tajne (§§ 93 ff., 203, 353b Krivičnog zakonika); pri tome njima treba da se preporuči da prilikom obrade poverljivih predmeta postupaju u skladu sa propisima koji izričito važe u konkretnom slučaju, a koji treba da im se objasne. Ovo upozorenje i ove preporuke evidentiraju se u aktima; takvu pribelešku primalac mora da potpiše.

(4) Jednako kao i obaveštenje o poverljivim predmetima u smislu stavova 2 i 3 tretira se i uvid u akta, ukoliko se odnosi na poverljive predmete. U slučaju akata koji sadrže poverljive predmete sa oznakom POVERLJIVO, TAJNA ili STROGA TAJNA mora s posebnom pažnjom da se ispita

a) da li postoje važni razlozi koji ne dopuštaju da se braniocu omogući da mu se akta dostave na uvid u njegove poslovne ili stambene prostorije (§ 147 stav 4 Zakona o krivičnom postupku);

b) da li postoje pravni osnovi zbog kojih se ne preporučuje sačinjavanje beležaka, prepisa, izvoda ili fotokopija.

Napred navedeno shodno se primenjuje i na veštake ili ostale učesnike u postupku.

(5) U odgovarajućim slučajevima javni tužilac je dužan da branioca, veštaka ili ostale učesnike u postupku formalno i uz ukazivanje na kažnjivost povrede obaveze čuvanja tajne (§ 353b stav 2 Krivičnog zakonika) obaveže na čuvanje tajne u odnosu na okolnosti koje su im saopštene, a koje podležu toj obavezi. Pri tome mora da se vodi računa o tome da je takva formalna obaveza čuvanja tajne moguća jedino na osnovu zakona ili uz odobrenje lica na koja se odnosi. O odobrenju lica na koja se obaveza odnosi i o preuzimanju formalne obaveze čuvanja tajne sačinjava se zabeleška koja se službeno evidentira u aktima, a koju ta lica potpisuju.

(6) Ukoliko postoji bojazan od ugrožavanja bezbednosti države, javni tužilac je dužan da putem odgovarajućih zahteva nastoji da sud izrekne mere u skladu sa §§ 172 i 174 stav 2 Zakona o uređenju sudova. U ostalim slučajevima primenjuje se br. 131.

214

Gubitak ili otkrivanje poverljivih predmeta

U istražnim radnjama, koje se odnose na gubitak ili otkrivanje poverljivih predmeta, mora da se ispita da li postoji obaveza zaštite inostranih interesa u pogledu čuvanja tajne. U tom smislu se preporučuje da se uputi upit Saveznom ministarstvu unutrašnjih poslova koje vodi evidenciju međunarodnih sporazuma o čuvanju tajne.

2.
Falsifikovanje novca i znakova za vrednost

215

Međunarodni sporazumi vezani za krivična dela falsifikovanja novca i znakova za vrednost

Prilikom krivičnog gonjenja predmeta vezanih za falsifikovanje novca i znakova za vrednost u obzir se uzimaju međunarodni sporazumi, a posebno Ženevska konvencija od 20. aprila 1929. godine o suzbijanju falsifikovanog novca. Obaveštenje o tome daje Savezno ministarstvo pravde.

216

Saradnja sa drugim službama

(1) Prilikom krivičnog gonjenja dela falsifikovanja novca i znakova za vrednost javni tužilac naročito sarađuje sa sledećim službama:

a) Saveznom kriminalističkom službom i pokrajinskim kriminalističkim službama,

b) Nemačkom saveznom bankom, Wilhelm-Epstein-Str. 14, 60431 Frankfurt am Main, kao i Nacionalnim analitičkim centrom (NAZ) i Nacionalnim centrom za analizu novčanica (MAZ), ukoliko se radi o domaćim ili stranim novčanicama ili kovanom novcu,

c) Finansijskom agencijom Savezne Republike Nemačke d.o.o., Lurgiallee 5, 60295 Frankfurt/Main, ukoliko se radi o obveznicama ili njihovim kamatnim zapisima ili obveznicama za obnovu Nemačkog Rajha, Nemačke carske pošte, Pruske, Savezne Republike Nemačke, Nemačke železnice ili Nemačke pošte.

(2) Kod krivičnih dela falsifikovanja, koja se odnose na obveznice ili njihove kamatne zapise ili obveznice za obnovu Nemačkog Rajha, treba da se uključi i telo (npr. savezna pokrajina, opština, savez opština) koje je izdalo originalne obveznice te vrste ili je u tim obveznicama navedeno kao takvo.

217

Služba za prikupljanje i ocenu informacija pri Saveznoj kriminalističkoj službi

(1) Prilikom krivičnog gonjenja krivičnih dela falsifikovanja javni tužilac vodi računa o tome da u tom delokrugu Savezna kriminalistička služba obavlja funkciju centralne službe (usp. čl. 12, 12 Međunarodne konvencije o suzbijanju krivičnih dela falsifikovanja) i vodi sledeće evidencije:

a) spiskove tipova lažnog novca u kojima se registruju svi tipovi lažnog novca u zemlji i inostranstvu za koje se sazna, uz navođenje mesta gde se lažni novac pojavio u opticaju;

b) kartoteku falsifikovanja

koja je podeljena na:

aa)
kartoteku proizvođača i distributera;
iz nje mogu da se dobiju informacije o licima koja se pojavljuju kao proizvođači ili distributeri lažnog novca;

bb)
kartoteku proizvođača po tipovima;
iz nje mogu da se dobiju informacije o proizvođačima određenih tipova (kod kovanog novca) ili klasa falsifikata (kod novčanica).

(2) I u okviru pokrajinskih kriminalističkih službi postoje službe za sakupljanje informacija radi suzbijanja krivičnih dela falsifikovanja novca; one su u tesnoj vezi sa Saveznom kriminalističkom službom i od nje redovno dobijaju izveštaje o količini falsifikovanog novca, mestima puštanja u opticaj i proizvodnje, sa ukazivanjem na moguće kanale distribucije kao i sa pregledom količine tipova i klasa falsifikata, kao i sa težištima pri distribuciji.

218

Spajanje više postupaka

(1) Više postupaka koji se odnose na istu klasu falsifikata, a koje vodi isto javno tužilaštvo, redovno se spajaju.

(2) Ukoliko različita javna tužilaštva vode postupke protiv više distributera ili protiv proizvođača i distributera, spajanje postupaka će biti celishodno samo ako mogu da se utvrde neposredne veze između okrivljenih. Ukoliko se dođe do saznanja o postojanju veze (tzv. stvaranju krugova), spajanje postupaka se redovno preporučuje.

219

Obaveštavanje i isključivanje javnosti

(1) O krivičnim delima falsifikovanja novca javni tužilac obaveštava javnost u načelu samo uz saglasnost službi navedenih u br. 216 stav 1 slovo a i b. Ovo važi i za označavanje klase falsifikata i redne brojeve pojedinačnih komada lažnog novca.

(2) U optužnici se o okolnostima koje su navedene u stavu 1, kao i o postupcima primenjenim u prilikom falsifikovanja, te o metodama suzbijanja ovih krivičnih dela, navode samo najnužniji potrebni podaci.

(3) U okviru glavnog pretresa javni tužilac će da zahteva isključenje javnosti, kao i određivanje obaveze neiznošenje podataka u javnost (§§ 172 br. 1, 174 stav 3 Zakona o uređenju sudova; usp. i br. 131 stav 2); ovo se redovno preporučuje kada se razmatra postupak falsifikovanja i ostale okolnosti navedene u stavovima 1 i 2. To je preporučljivo i kada je reč isključivo o stavljanju lažnog novca u opticaj.

3.
Seksualni delikti

220

Poseban položaj oštećenih

(1) Određivanje i sprovođenje fizičkog pregleda zahtevaju delikatnost, sposobnost empatije, kao i visok stepen brige o oštećenom i obaveštavanja oštećenog. Sprovođenje fizičkog pregleda trebalo bi, s obzirom na osećaj stida kod žrtve, da se poveri licu istog pola ili lekaru (§ 81d Zakona o krivičnom postupku). Ako postoji opravdan interes da se pregled poveri licu ili lekaru određenog pola, onda tome treba da se izađe u susret. Na zahtev oštećenog lica može da se dopusti prisustvo osobe od poverenja. Oštećenom licu mora da se ukaže na napred navedene propise.

(2) Fotografije oštećenog lica, koje ga prikazuju delimično ili potpuno bez odeće, moraju da se čuvaju u zapečaćenom kovertu ili posebno uvezane u akta, i da se u slučaju omogućavanja uvida u akta – ukoliko uvid u akta ne vrši samo oštećeno lica – izdvoje iz akata. U tom smislu odbrani može da se omogući uvid u akta isključivo u pisarnici (§ 147 stav 4 reč. 1 Zakona o krivičnom postupku).

221

Ubrzanje postupka u slučajevima u kojima su žrtve deca

(1) Postupak mora da se ubrza, pre svega iz razloga što sećanje kod dece brzo bledi i što na njih posebno lako može da se utiče.

(2) Ukoliko se pusti na slobodu okrivljeni koji živi u zajedničkom domaćinstvu sa oštećenim, ili može da neposredno utiče na njega na neki drugi način, o tome mora da se bez odlaganja obavesti socijalna služba za staranje o maloletnicima, da bi mogle da se preduzmu neophodne mere u cilju zaštite oštećenog. Obaveštavanje socijalne službe je zadatak one službe koja je nadležna za puštanje okrivljenog na slobodu.

222

Saslušanje dece, isključenje ili ograničavanje javnosti

(1) Ukoliko se u svojstvu svedoka saslušavaju deca, onda moraju da se imaju u vidu br. 19, 19a, 130a stav 2 i 135 stav 2. Često je preporučljivo da se već prilikom prvog saslušanja angažuje veštak koji poseduje specifično znanje i iskustvo iz oblasti dečje psihologije.

(2) Ukoliko je od okrivljenog u prisustvu sudije dobijeno verodostojno priznanje, onda je potrebno da se u interesu deteta ispita da li je i dalje neophodno da se dete saslušava (usp. br. 111 stav 4).

(3) U smislu isključenja ili ograničavanja javnosti moraju da se imaju u vidu br. 131a, 132.

4.

Suzbijanje nasilničkih, pornografskih i drugih materijala koji predstavljaju opasnost po omladinu

223

Centralne pokrajinske službe

Centralne pokrajinske službe za suzbijanje nasilničkih, pornografskih i drugih materijala koji predstavljaju opasnost po omladinu staraju se o tome da se krivična dela iz §§ 131, 184, 184a, 184b, 184c Krivičnog zakonika i §§ 15, 27 Zakona o zaštiti omladine, § 23 Državnog ugovora o medijskoj zaštiti omladine i prekršaji iz §§ 119, 120 stav 1 br. 2 Zakona o prekršajima, § 28 stav 1 br. 1 do 4, br. 9, br. 14 do 20, stav 2, 3 i 4 Zakona o zaštiti omladine, § 24 Državnog ugovora o medijskoj zaštiti omladine, krivično gone na osnovu jednakih načela, i da se te službe međusobno konsultuju o slučajevima koji prelaze oblast jedne savezne pokrajine. One su takođe dužne da prate časopise i novine koji se u njihovom delokrugu pojavljuju ili stavljaju u promet.

224

Više krivičnih postupaka

(1) Savezna kriminalistička služba informiše o tome da li je neki materijal (§ 11 stav 3 Krivičnog zakonika) već predmet nekog krivičnog postupka u skladu sa §§ 131, 184, 184a, 184b, 184c Krivičnog zakonika ili §§ 15, 27 Zakona o zaštiti omladine, § 23 Državnog ugovora o medijskoj zaštiti omladine.

(2) Da bi se sprečilo da se donose međusobno neusklađene odluke moraju da se poštuju sledeća načela:

a) Ukoliko javni tužilac pokrene postupak zbog nasilničkih, pornografskih i drugih materijala koji predstavljaju opasnost po omladinu, on istovremeno o tome obaveštava i javnog tužioca u mestu u kojem je taj materijal objavljen. Ovaj ga bez odlaganja obaveštava o tome da li je on već pokrenuo ili namerava da pokrene postupak, i obaveštava ga o ishodu postupka.

b) Ukoliko javni tužilac iz mesta gde je materijal stavljen u promet namerava da sprovede postupak pre nego što se okonča postupak u mestu gde je materijal objavljen, on podnosi zahtev da pokrajinska uprava pravosuđa (centralna služba, ukoliko je ovlašćenje preneto na nju) donese odgovarajuću odluku.

c) Odobrenje pokrajinske uprave pravosuđa (centrale) mora da se pribavi i kada se pokreće postupak zbog nekog materijala, iako je neki drugi postupak zbog istog tog materijala okončan, iz razloga što nije ocenjeno da je nasilnički, pornografski ili da predstavlja opasnost po omladinu, obustavom, odbijanjem otvaranja glavnog postupka, oslobađajućom presudom ili odbijanjem postupka za zaplenu ili oduzimanje predmeta krivičnog dela i vrednosti stečene krivičnim delom.

(3) Na materijale na kojima nisu navedeni naziv izdavača ili – u slučaju samizdata – ime autora ili izdavača, kao i mesto objavljivanja, stav 2 se ne primenjuje.

225

Deponovanje zaplenjenih materijala

Zaplenjeni materijali moraju da se deponuju tako da se isključi svaka mogućnost zloupotrebe; pristup tim materijalima smeju da imaju samo javni tužilac i sud. Od zaplenjenih materijala u istražna ili krivična akta unosi se najviše po dva primerka u posebnom kovertu (za potrebe javnog tužioca i suda). Ukoliko ti materijali nisu potrebni, oni se, kao i ostali materijali koji se nalaze u službenom depozitu, drže pod ključem.

226

Objavljivanje presuda

(1) Zaplena nasilničkih, pornografskih i drugih materijala koji predstavljaju opasnost po mlade objavljuje se u Saveznom kriminalističkom listu, ukoliko se zbog nedovoljne ili mesno ograničene rasprostranjenosti smatra da objavljivanje u pokrajinskom kriminalističkom listu nije dovoljno. Ukoliko je zaplena ograničena na materijale navedene u § 74d stav 3 Krivičnog zakonika, na to se ukazuje u objavi. Shodno se primenjuje br. 251 stav 2 do 6. Ukoliko se ukine mera zaplene, i to mora da se objavi na isti način.

(2) Kod pravosnažnih presuda koje glase na oduzimanje nekog materijala postupa se u skladu sa § 81 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija. Pravosnažne odluke, u kojima je sud odbacio nasilnički, pornografski ili neki drugi karakter materijala koji predstavlja opasnost po omladinu i doneo oslobađajuću presudu protiv okrivljenog, moraju da se objave u Saveznom kriminalističkom listu u izvodima, ukoliko na taj način materijal može da se dovoljno precizno označi. Ukoliko je materijal stavljen u promet samo lokalno ili na ograničenom području, dovoljno je objavljivanje u pokrajinskom kriminalističkom listu.

227

Obaveštavanje Savezne kriminalističke službe

O odlukama o zapleni ili oduzimanju materijala u skladu sa §§ 74d, 76a Krivičnog zakonika, ukoliko već nije objavljeno zavođenje ovih materijala u spisak iz § 18 Zakona o zaštiti omladine, kao i o (pravosnažnim) presudama u kojima je sud odbacio nasilnički, pornografski ili neki drugi karakter materijala koji predstavlja opasnost po omladinu, centralne službe obaveštavaju Saveznu kriminalističku službu i onda kada Savezna kriminalistička služba to nije zahtevala ili kada nije izvršeno obaveštavanje ili objavljivanje u Saveznom kriminalističkom listu.

228

Obaveštavanje Savezne službe za kontrolu medija koji predstavljaju opasnost po omladinu

Ukoliko sud pravosnažnom odlukom utvrdi da neki materijal poseduje sadržaje navedene u §§ 86, 130, 130a, 131, 184, 184a i 184b Krivičnog zakonika, on preko centralne službe dostavlja jedan primerak te odluke Saveznoj službi za kontrolu medija koji predstavljaju opasnost za omladinu radi evidentiranja tog materijala u spisak medija koji predstavljaju opasnost za omladinu shodno § 18 stav 5 Zakona o zaštiti omladine. Taj primerak mora da ima pečat pravosnažnosti.

5.
Uvreda

229

Podizanje javne optužbe

(1) Javni tužilac će uvek da odustane od podizanja javne optužbe ukoliko ne postoji bitna povreda časti, kao što je to često slučaj kod porodičnih nesporazuma, internih ogovaranja, kafanskih svađa i sl. Ukoliko, naprotiv, postoji

bitna povreda časti ili slučaj iz § 188 Krivičnog zakonika, onda najčešće postoji i javni interes. Upućuje se na br. 86.

(2) I u slučaju da oštećeni podnese zahtev za krivično gonjenje u skladu sa § 194 stav 3 Krivičnog zakonika, javni tužilac ispituje da li postoji javni interes za krivično gonjenje. Ukoliko smatra da taj interes ne postoji, onda on pre donošenja konačne odluke o tome poziva podnosioca zahteva da se o tome izjasni.

(3) Ukoliko oštećeni nije podneo zahtev za krivično gonjenje u skladu sa § 194 stav 3 Krivičnog zakonika, iz toga još uvek ne proizlazi da ne postoji javni interes za krivično gonjenje. Ukoliko javni tužilac namerava da podigne javnu optužbu, on licu koje ima prava u skladu sa § 194 stav 3 Krivičnog zakonika daje mogućnost da podnese zahtev za krivično gonjenje. Ovo se shodno primenjuje i ukoliko uvreda može da se krivično goni jedino uz ovlašćenje političkih tela kao oštećenih (§ 194 stav 4 Krivičnog zakonika).

230

Ocena o istinitosti dokaza

Javni tužilac je dužan da se u okviru § 244 stav 2, 3 Krivičnog zakonika suprotstavi pokušaju da se ocena o istinitosti dokaza zloupotrebi u cilju daljeg omalovažavanja lica koje je pretrpelo uvredu i da se time izbegne krivičnopravna odbrana časti i ugleda.

231

Javno objavljivanje presude

Ukoliko se shodno § 200 Krivičnog zakonika nalaže javno objavljivanje presude, javni tužilac mora da nastoji da se ime lica koje je pretrpelo uvredu unese u izreku presude. Ukoliko se nalaže izvršenje javnog objavljivanja presude (§ 463c Zakona o krivičnom postupku), moraju da se poštuju propisi Zakona o izvršenju krivičnih sankcija doneti u tom smislu.

232

Uvreda zaposlenih u organima pravosuđa

(1) Ukoliko neko lice koje je zaposleno u organu pravosuđa pretrpi uvredu tokom obavljanja vršenja svog poziva ili u vezi sa svojim pozivom, i ukoliko nadređene službe radi očuvanja ugleda pravosudnih organa podnesu zahtev za krivično gonjenje u skladu sa § 194 stav 3 Krivičnog zakonika, uvek mora da se potvrdi postojanje interesa javnosti za krivično gonjenje u smislu § 376 Zakona o krivičnom postupku (usp. br. 229).

(2) Ukoliko se u žalbama, molbama za pomilovanje i sličnim primedbama koje se odnose na odluke i druge mere pravosudnih organa i zaposlenih u tim organima iznosi uvredljiva kritika, onda treba da se ispita da li se radi o ozbiljnoj povredi časti, pa je stoga potrebno da se pokrene postupak radi očuvanja ugleda pravosudnih organa (usp. br. 229 stav 1). Očigledno neutemeljene zamerke notornih intriganata ili opšti izrazi nezadovoljstva lica koja smatraju da je izvršena povreda nekih njihovih prava redovno neće dati nikakvog povoda da se podigne javna optužba, osim u slučaju da mora da se pokrene postupak zbog lažnog sumnjičenja.

(3) Stavovi 1 i 2 shodno se na primenjuju na članove sudskog veća koji nisu sudije po zvanju.

6.
Telesna povreda

233

Podizanje javne optužbe

Javni interes za krivično gonjenje u slučaju telesnih povreda postoji prvenstveno u slučajevima kada postoji grub oblik krivičnog dela, značajno zlostavljanje ili teža povreda (usp. br. 86). To važi i u slučaju kada je telesna povreda izvršena u okviru bračne ili neke druge životne zajednice slične braku; shodno se primenjuje br. 235 stav 3.

234

Poseban javni interes za krivično gonjenje (§ 230 stav 1 Krivičnog zakonika)

(1) Smatraće se da postoji poseban javni interes za krivično gonjenje krivičnih dela telesne povrede (§ 230 stav 1 Krivičnog zakonika) uvek kada je reč o učiniocu koji je prethodno kažnjavan, kada je postupao posebno grubo ili lakomisleno, kada je izvršenjem krivičnog dela prouzrokovao značajnu povredu ili kada oštećeno lice zbog svojih bliskih ličnih veza sa učiniocem neće biti u stanju da podnese zahtev za krivično gonjenje, a krivično gonjenje u tom trenutku izražava nameru javnosti. Shodno se primenjuje br. 235 stav 3. S druge strane, od značaja može da bude i okolnost da kažnjavanje nema nikakvog značaja za oštećeno lice.

(2) Ukoliko se u nekom postupku zbog krivičnog dela koje se goni po službenoj dužnosti tek posle podizanja optužnice pokaže da u obzir dolazi samo osuđujuće presuda zbog telesne povrede (§ 230 stav 1 Krivičnog zakonika), i da se takva osuđujuća presuda na osnovu ishoda dokaznog postupka pokazuje kao tim hitnija, onda se javni tužilac izjašnjava o tome da li smatra potrebnim da se uključi po službenoj dužnosti.

(3) U slučaju telesnih povreda nastalih u saobraćaju u obzir se uzima br. 243 stav 3.

235

Zlostavljanje deteta

(1) Javni tužilac je dužan da ispita i anonimne i poverljive prijave; radi obezbeđenja dokaza rukovodi se naročito § 81c stav 3 Zakona o krivičnom postupku. U ostalim slučajevima shodno se primenjuju br. 220, 221, 222 stav 1 i 2.

(2) U slučaju zlostavljanja deteta u načelu se uvek potvrđuje postojanje javnog interesa za krivično gonjenje (§ 230 stav 1 reč. 1 Krivičnog zakonika). Po pravilu se ne preporučuje upućivanje na mogućnost privatne tužbe shodno § 374 Zakona o krivičnom postupku.

(3) Ukoliko su preduzete socijalnopedagoške, porodičnoterapeutske i druge mere podrške, i ukoliko takve mere po svemu sudeći imaju izgleda na uspeh, onda je u tom slučaju moguće da se isključi javni interes za krivično gonjenje.

7.
Prevara

236

Osnivanje fantomskih preduzeća, posredovanje sa ciljem prevare

(1) Prilikom suzbijanja fantomskih preduzeća preporučuje se da se stupi u vezu sa Nemačkim udruženjem za zaštitu od privrednog kriminala, Frankfurt am Main, Landgrafenstraße 24 b, 61348 Bad Homburg v.d.H. Na osnovu obimnog materijala koje je to udruženje sakupilo ono dostavlja iscrpne informacije i posreduje kod angažovanja veštaka.

(2) Savezno udruženje za savetovanje u poslovima sa nepokretnostima, posrednicima, upraviteljima i veštacima (IDV), Littenstraße 10, 10179 Berlin, i Nemačko udruženje za zaštitu od privrednog kriminala, Frankfurt am Main, Landgrafenstraße 24 b, 61348 Bad Homburg v.d.H., izrazili su spremnost da u cilju suzbijanja privrednog kriminala stave na raspolaganje materijal koji su sakupili i da daju potrebne informacije.

3) Povrede propisa vezanih za konkurenciju, koje je, rukovodeći se §§ 24 do 27 Zakona o konkurenciji priznala Savezna antimonopolska služba, kažnjavanju se kaznom u skladu sa odredbama Zakona protiv nelojalne konkurencije ili kao prekršaji novčanom kaznom u skladu sa § 81 Zakona protiv ograničavanja konkurencije. Ovo je od značaja naročito u slučajevima kada u istražnom postupku protiv posednika ne može da se dokaže prevara. Osim toga, mora da se uzme u obzir i Uredba o obavezama trgovačkih posrednika, posrednika u davanju zajma i poslovima ulaganja, građevinskim preduzimačima i dobavljačima (kraće: Uredba o posrednicima i građevinskim preduzimačima).

237

Pravni poslovi kupovine na rate

(1) U slučaju krivičnih prijava, čiji su predmet pravni poslovi kupovine na rate, javni tužilac mora da ima u vidu da je iskustvo pokazalo da se često olako sumnjiče za prevaru lica u svojstvu kupaca na rate, da bi se pod pritiskom krivičnog postupka lakše ostvarili građanskopravni zahtevi podnosioca krivične prijave.

(2) U slučajevima, u kojima su prilikom zaključenja pravnog posla kupovine na rate zloupotrebljeni neiskustvo, nevičnost i lakovernost kupca, javni tužilac ispituje da li postoji krivično delo u tom smislu.

238

Bankarski poslovi sa ciljem prevare

Ukoliko protiv rukovodioca nekog kreditnog instituta postoji sumnja u krivično delo, javni tužilac je dužan da u najkraćem mogućem roku stupi u kontakt sa službom za nadzor i kontrolu. U skladu sa Zakonom o kreditima postoji opšti nadzor i kontrola nad finansijskim uslugama koju vrši Savezni zavod za kontrolu finansijskih usluga (Graurheindorfer Straße 108, 53117 Bonn). Poseban nadzor (državna kontrola) reguliše se shodno pokrajinskim ili saveznim propisima (§ 52 Zakona o kreditima).

8.
Zloupotrebe od strane zakupodavaca

239

Prilikom krivičnog gonjenja zloupotreba od strane zakupodavaca (§ 291 stav 1 br. 1 Krivičnog zakonika) preporučuje se da se imaju u vidu i Uputstva za delotvorno suzbijanje prekoračenja visina zakupnina koje donose savezne pokrajine.

9.
Igre na sreću i nagradne igre

240

Igre na sreću

Stručno mišljenje o tome da li se prilikom korišćenja mehaničkih automata za igre na sreću radi o igrama na sreću ili o igrama spretnosti daje Savezni fizičko-tehnički zavod, Abbestraße 2-12, 10587 Berlin. Stručno mišljenje o karakteru igara za koje se ne koriste mehanički automati (igre na sreću ili igre spretnosti) daje Savezna kriminalistička služba.

241

Javne lutrije i nagradne igre

Preduzeća koja se bave komercijalnom delatnošću često pokušavaju da pod plaštom nagradne igre ili na sličan način (npr. korišćenjem tzv. piramidalnih sistema) organizuju javnu lutriju. Povod da se tužilaštvo u takvim slučajevima uključi postoji redovno u onim slučajevima kada u javnim obaveštenjima o organizovanju nagradne igre nedostaje napomena o tome da postoji dozvola za organizovanje lutrije ili nagradne igre od strane nadležnog državnog organa.

10.
Krivična dela vezana za propise o konkurenciji

242

(1) Kod krivičnog gonjenja dela koja se odnose na sklapanje dogovora prilikom raspisivanja tendera, a sa ciljem ograničavanja konkurencije (§ 298 Krivičnog zakonika), potrebno je da se u najkraćem mogućem roku obezbedi saradnja između javnog tužilaštva i antimonopolske službe, čak i u slu-

ju da postoji osnovana sumnja u monopolsko postupanje. Međusobnim usaglašavanjem i koordinacijom, uz puni stepen poverenja, može da se izbegne nepotrebni dvostruki posao, kao i opasnost od donošenja kontradiktornih odluka.

(2) Ukoliko antimonopolska služba u slučajevima iz § 82 reč. 1 Zakona o zaštiti konkurencije postupak u skladu sa § 30 Zakona o prekršajima nije ustupila javnom tužilaštvu shodno § 82 reč. 2 Zakona o zaštiti konkurencije, u načelu se preporučuje međusobno redovno obaveštavanje o planiranim istražnim radnjama sa dejstvom ka trećim licima, kao i dogovaranje o pravnim posledicama koje treba da se izreknu ili koje će da se zahtevaju.

(3) U slučaju nedoumice u pogledu toga da li je u datom slučaju nadležna pokrajinska ili savezna antimonopolska služba, preporuka je da se uvek stupi u kontakt sa pokrajinskom antimonopolskom službom.

242 a

Poseban javni interes za krivično gonjenje

(§ 301 stav 1, §§ 299, 300 Krivičnog zakonika)

(1) Poseban javni interes za krivično gonjenje kod krivičnih dela korupcije i primanja mita u poslovnom saobraćaju (§ 299 Krivičnog zakonika) postojaće naročito onda kada

- postoji jasna istorija prethodnog kažnjavanja učinioca u toj oblasti (krivična dela imovinskopravne prirode, a naročito iz oblasti privrednih delikata),
- je učinilac postupao u saradnji sa vršiocima javnih funkcija,
- je oštećen veći broj preduzeća,
- je preduzeće u većinskom javnom vlasništvu i kada obavlja javne poslove,
- preti ili je već nastupila značajna šteta ili

- postoje dovoljne naznake za to da oštećeno lice koje ima pravo na podnošenje zahteva za krivično gonjenje to neće učiniti iz straha od ekonomskih ili profesionalnih posledica koje bi mogle da nastupe ako podnese taj zahtev.

(2) Ukoliko se u vidu ima posebno težak slučaj (§ 300 Krivičnog zakonika), samo izuzetno postoji mogućnost da se isključi postojanje javnog interesa za krivično gonjenje.

11.
Krivična dela u saobraćaju

243

Krivična dela u saobraćaju, telesne povrede nastale u saobraćaju

(1) Kod krivičnih dela u saobraćaju javni tužilac će po potrebi (usp. br. 3) sam preduzeti istražne radnje, razgledati mesto izvršenja krivičnog dela, obezbediti tragove i blagovremeno – po pravilu već prilikom razgledanja mesta izvršenja – angažovati odgovarajućeg veštaka, ukoliko je to potrebno radi stručne ocene tehničkih pitanja. Pored izvoda iz Centralnog registra kažnjenih lica potrebno je da se pribavi i izvod iz Centralnog saobraćajnog registra.

(2) Ukoliko postoji sumnja da je učinilac prilikom izvršenja bio pod dejstvom alkohola, mora da se izvrši uzimanje uzorka krvi u najkraćem mogućem roku radi utvrđivanja količine alkohola u krvi.

(3) Ne postoji važeće načelo po kojem u slučaju telesne povrede nastale u saobraćaju uvek ili po pravilu mora da se potvrdi postojanje posebnog javnog interesa za krivično gonjenje (§ 230 stav 1 reč. 1 Krivičnog zakonika). Prilikom donošenja diskrecione odluke u konkretnom slučaju od najvećeg značaja su stepen povrede zakona, a naročito prethodno konzumiranje alkohola i drugih opojnih sredstava, posledice krivičnog dela po oštećene i po učinioca, prethodno izrečene mere i kazne na strani učinioca, kao i saodgovornost oštećenog.

244

Međunarodni sporazumi

U pogledu međunarodne pravne pomoći upućuje se na ugovore iz oblasti međunarodnog prava, a posebno na Konvenciju o saobraćaju na putevima od 8. 11. 1968. godine, dopunjenu Evropskim sporazumom o dopuni Konvencije od 1. 5. 1971. godine, kao i, po potrebi, na Međunarodnu konvenciju od 24. aprila 1926. godine o saobraćaju putničkim vozilima. Odgovarajuće informacije daje Savezno ministarstvo pravde.

12.
Železnički, brodski i vazdušni saobraćaj

245

Ugrožavanje prevoza

(1) U slučaju sumnje u krivično delo ugrožavanja prevoza, koje bi zbog svojih posledica ili iz nekih drugih razloga moglo da izazove pažnju javnosti, javni tužilac po potrebi lično sprovodi istragu i razgleda mesto izvršenja (usp. br. 3).

(2) Za ocenu pitanja da li je bilo ugroženo zdravlje ili život drugog lica ili tuđa stvar od veće vrednosti u smislu §§ 315, 315a Krivičnog zakonika od značaja će biti vrsta prevoznog sredstva. Javni tužilac će u tom smislu stupiti u kontakt sa sledećim službama u slučaju ugrožavanja sigurnosti:

a) železničkog saobraćaja:

sa lokalnom ispostavom Savezne službe za kontrolu železničkog saobraćaja;

b) ostalog šinskog saobraćaja ili saobraćaja žičarama:

sa nadležnom službom nadzora i kontrole;

c) brodskog saobraćaja:

sa nadležnom direkcijom za vodeni i brodski saobraćaj;

d) vazdušnog saobraćaja:

sa najvišim organom za kontrolu vazdušnog saobraćaja.

(3) U železničkom saobraćaju opasnost po zdravlje ili život drugog lica ili po tuđu stvar velike vrednosti postojaće po pravilu onda kada bi inače lice koje upravlja prevoznim sredstvom prilikom uočavanja prepreke ili nekog drugog vida ugrožavanja sigurnosti prevoza imalo obavezu da izvrši hitno kočenje za slučaj opasnosti.

(4) Zbog specifičnosti prevoznih sredstava navedenih u stavu 2 već i sitni previdi su dovoljni da prouzrokuju ugrožavanje saobraćaja koje ispunjava opis krivičnog dela iz § 315 stav 5, 6 Krivičnog zakonika. Ukoliko je u takvim slučajevima krivična odgovornost učionioca neznatna, javni tužilac će ispitati da li mogu da se primene odredbe iz §§ 153 stav 1, 153a stav 1 Krivičnog zakonika (usp. br. 93 stav 1).

246

Nesreće u železničkom saobraćaju

(1) Radi rasvetljavanja neke nesreće u železničkom saobraćaju, koja zbog svojih posledica ili iz nekih drugih razloga pobuđuje pažnju javnosti, javni tužilac odmah stupa u kontakt sa nadležnom policijskom službom i po potrebi sa nadležnom službom za kontrolu železničkog saobraćaja i po pravilu lično odlazi do mesta nesreće, da bi pokrenuo istragu (usp. br. 3 i 11).

(2) Ukoliko je u daljem toku postupka potrebno angažovanje veštaka, onda se po pravilu angažuju stručnjaci nadležne službe za kontrolu železničkog saobraćaja. Ukoliko se angažuju neki drugi veštaci, onda se od nadležne službe za kontrolu železničkog saobraćaja traži da i ona da svoje stručno mišljenje.

247

Predmeti vezani za brodski i vazdušni saobraćaj

(1) U predmetima vezanim za ugrožavanja brodskog saobraćaja (§ 315a stav 1 br. 2 Krivičnog zakonika) i prilikom istrage o brodskim nesrećama mogu da budu relevantni sledeći propisi vezani za sigurnost brodskog saobraćaja:

a) u oblasti pomorskog saobraćaja
Zakon o obavezama u pomorskom saobraćaju i uredbe koje se zasnivaju na ovom Zakonu, a naročito
Uredba o međunarodnoj regulativi iz 1972. godine u cilju sprečavanja sudara na otvorenom moru,
Zakon o pomorskim koridorima,
Uredba o obezbeđenju brodskog saobraćaja,
Zakon o sigurnosti brodova,
Uredba o prevozu opasnih materija u pomorskom saobraćaju,
Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskih života na moru (SOLAS 74) i o zaštiti morske sredine (MARPOL),

b) u oblasti saobraćaja unutrašnjim vodama
Zakon o obavezama u saobraćaju unutrašnjim vodama i sledeći propisi koji se zasnivaju na ovom Zakonu:
Zakon o ispitivanju brodova za saobraćaj unutrašnjim vodama,
Zakon o ispitivanju brodova za prevoz Rajnom zajedno sa Uvodnom uredbom,
Uredba policije o rečnom saobraćaju na Mozelu i Rajni,
Zakon o rečnom saobraćaju zajedno sa Uvodnom uredbom,
Uredba policije o rečnom saobraćaju Dunavom zajedno sa Prilogom A,
Uredba o patentima u saobraćaju unutrašnjim vodama,
Uredba o patentima u rečnom saobraćaju Rajnom zajedno sa Uvodnom uredbom,
Uredba o prevozu opasnih materijala – unutrašnje vode.

(2) U takvim postupcima preporučuje se da se pribavi mišljenje Direkcije za vodeni i brodski saobraćaj. U slučaju kršenja propisa o sigurnosti uključuju se

a) u oblasti pomorskog saobraćaja Pomorsko strukovno udruženje iz Hamburga i, po potrebi, Savezna služba za pomorski saobraćaj i hidrografiju iz Hamburga i

b) u oblasti saobraćaja unutrašnjim vodama Strukovno udruženje za saobraćaj unutrašnjim vodama iz Duisburga.

(3) Kršenja propisa vezanih za pomorski saobraćaj navedenih u stavu 1 slovo a) pretežno predstavljaju pomorske nesreće u smislu Zakona o ispitivanju sigurnosti na moru, koje se formalno istražuju u pomorskim službama Rostock, Kiel, Hamburg, Bremerhaven i Emden. Pomorske službe se uključuju u postupak.

(4) U krivičnim postupcima zbog povrede propisa vezanih za vazdušni saobraćaj, a koji se sprovode sa ciljem otklanjanja opasnosti u vazdušnom saobraćaju (§§ 59, 60, 62 Zakona o vazdušnom saobraćaju), te u okviru istrage povodom avionskih nesreća, učestvuju najviše pokrajinske službe za kontrolu saobraćaja, Savezna služba da ispitivanje avionskih nesreća (BFU, Hermann-Blenk-Str. 16, 38108 Braunschweig, telefon 0531/35480) ili Savezno ministarstvo za saobraćaj, izgradnju i urbanizam.

13.
Bavljenje prostitucijom, trgovinom ljudima i podvođenjem

248

(1) Preporučuje se da se posle prvog iskaza koji da prostitutka, bez odlaganja, a po mogućstvu neposredno posle saslušanja u policiji, zahteva i saslušanje pred sudijom, pošto iskustvo pokazuje da prostitutke u toku glavnom pretresa retko ostaju pri svojim iskazima protiv svojih svodnika ili u vreme glavnog pretresa više ne može da se stupi u kontakt sa njima.

(2) Ukoliko postoji bojazan da neki svedok na glavnom pretresu neće govo-

riti istinu zbog prisustva određenih lica, javni tužilac će da zahteva da sud preduzme mere shodno § 172 Zakona o uređenju sudova ili §§ 247, 247a Zakona o krivičnom postupku.

(3) Ukoliko je u okviru krivičnog postupka potrebno da se na glavni pretres u svojstvu svedoka pozove neko lice iz inostranstva koje je u vezi sa tim krivičnim delom, i ukoliko postoji saglasnost tog lica u smislu daljeg vremenski ograničenog boravka u Saveznoj Republici Nemačkoj, javni tužilac o tome obaveštava nadležnu službu za strance sa ciljem da se za vreme trajanja postupka obustavi sprovođenje mera kojima se ograničava pravo boravka u Saveznoj Republici Nemačkoj. Ukoliko više nema potrebe za učešćem tog lica iz inostranstva u svojstvu svedoka, javni tužilac o tome odmah obaveštava službu nadležnu za strance.

14.
Krivični predmeti vezani za štampane medije

249

Opšte napomene

(1) Krivični predmeti vezani za štampane medije u smislu ovog poglavlja su oni krivični predmeti čiji je predmet kršenje pokrajinskih zakona o štampanim medijima ili čiji su predmet ona krivična dela koja su izvršena putem stavljanja u promet štampanih materijala sa kažnjivim sadržajem.

(2) Ukoliko je neko krivično delo shodno §§ 80 do 101a, 129 do 131 Krivičnog zakonika, § 20 stav 1 br. 1 do 4 Zakona o udruženjima ili § 95 stav 1 br. 8 Zakona o boravištu i prebivalištu građana (br. 208 stav 1 reč. 1), krivično delo omalovažavanja ili uvrede najviših državnih organa (br. 209 stav 1 reč. 1) ili krivično delo uvrede stranih državnika (br. 210 stav 1) izvršeno putem štampanih medija, primenjuju se br. 202 do 214.

(3) Na krivična dela shodno §§ 131, 184, 184a, 184b, 184c Krivičnog zakonika i §§ 15, 27 Zakona o zaštiti omladine, § 23 Državnog ugovora o medijskoj zaštiti omladine shodno se primenjuju br. 223 do 228.

(4) Propisi sadržani u ovom poglavlju primenjuju se na krivična dela navedena u stavovima 2 i 3 samo ukoliko je to posebno propisano.

(5) Brzim postupanjem treba da se spreči dalja distribucija štampanih materijala sa kažnjivim sadržajem; to pre svega važi u slučajevima kada se vrši tajna distribucija letaka, flajera, zabranjenih novina i časopisa. Ubrzano postupanje potrebno je i zbog kratkih rokova zastarevanja u krivičnim predmetima vezanim za štampane medije.

(6) Akta se jasno i vidljivo obeležavaju kao krivični predmeti vezani za štampane medije, uz upozorenje na kratak rok zastarevanja.

250

Jedinstvena obrada različitih postupaka koji se odnose na iste štampane materijale

(1) Krivični predmeti koji se odnose na iste publikacije trebalo bi po mogućstvu da se obrađuju u okviru jedinstvenog postupka. Ukoliko javni tužilac pokrene postupak zbog publikacija u nekom štampanom materijalu koji nije objavljen u njegovom području rada, on je dužan da o tome bez odlaganja obavesti javnog tužioca u mestu objavljivanja (usp. § 7 Zakona o krivičnom postupku), a ovaj javni tužilac ispituje da li je potrebno da pokrene postupak ili da preuzme postupak koji je već pokrenulo neko drugo javno tužilaštvo.

(2) Ukoliko se postupci vode odvojeno, oba državna tužioca su dužna da međusobno razmenjuju informacije.

(3) Stavovi 1 i 2 shodno se primenjuju ukoliko je publikacija u suštini preuzeta iz neke druge publikacije ili je sadržinski identična sa nekom drugom publikacijom.

251

Izvršenje naredbe o zapleni

(1) Mere u cilju izvršenja naredbe o zapleni moraju da se prilagode značaju slučaja, kao i obimu i načinu stavljanja u promet štampanog materijala.

(2) Ukoliko je očigledno da štampani materijal još uvek nije stavljen u promet, po pravilu će biti dovoljno da javni tužilac dospe u posed primeraka koji su dostupni.

(3) Ukoliko postoje pretpostavke da će da se izvrši samo lokalna distribucija štampanog materijala, onda je dovoljno da se naloži samo policijskoj službi na čijem području je najverovatnije izvršena ili bi mogla da se izvrši distribucija, a u slučaju da se distribucija vrši izvan lokalnog policijskog okruga, i pokrajinskoj kriminalističkoj službi, da izvrše zaplenu.

(4) Ukoliko nije moguće ili nije primereno da se sprovođenje mera u cilju zaplene lokalno ograniči, preporučuje se da se zahtev za sprovođenje naredbe o zapleni objavi policijskim službama putem policijske radio-stanice.

(5) Navedeni zahtevi dostavljaju se po najhitnijem postupku. Potrebno je da se vodi računa o tome da se naredba o zapleni ne objavi preuranjeno. U tom smislu može da bude neophodno da se zahtevi za izvršenje zaplene dostavljaju policijskim službama u šifrovanoj formi.

(6) U zahtevu mora da se navede organ kojem se zahtev upućuje, naredba na kojoj se temelji zahtev (uz navođenje broja predmeta, mesta i datuma izdavanja) i tačan naslov štampanog materijala (uz navođenje izdavača i mesta objavljivanja).

252

Ukidanje naredbe o zapleni

Ukoliko se ukida naredba o zapleni, o tome se bez odlaganja obaveštavaju svi organi i službe kojima je upućen zathev za sprovođenje mera zaplene, i to na isti način kao što je izvršeno dostavljanje zahteva, i uz pozivanje na zahtev.

253

Oduzimanje, stavljanje van upotrebe i predaja

Javni tužilac je dužan da kod publikacija kažnjivog sadržaja putem odgovarajućih zahteva, a ukoliko je to nužno i ulaganjem dopuštenih pravnih lekova, utiče na donošenje odluke o oduzimanju i stavljanju van upotrebe (§§ 74d, 74e Krivičnog zakonika). Ukoliko u vezi sa tim krivičnim delom iz objektivnih razloga nije moguće da krivično goni ili osudi određeno lice, onda se ispituje da li postoji mogućnost pokretanja samostalnog postupka shodno § 76a Krivičnog zakonika.

254

Veštaci u predmetima vezanim za štampane materijale

Ukoliko je potrebno da se u predmetima vezanim za štampane materijale angažuju veštaci, javni tužilac ili sudija obraća se

a) za načelna pitanja Nemačkom savetu za štampane medije, Generalni sekretarijat, Gerhard-von-Are-Straße 8, 53111 Bonn;

b) za pitanje vezana za novinarsku delatnost Nemačkom udruženju novinara, Pressehaus 2107, Schiffbauerdamm 40, 10117 Berlin;

c) za pitanja vezana za novine Saveznom udruženju nemačkih novinskih izdavača, Markgrafenstr. 15, 10969 Berlin;

d) za pitanja vezana za časopise Udruženju nemačkih izdavača časopisa, Markgrafenstr. 15, 10969 Berlin;

e) za pitanja vezana za izdavanje knjiga Berzanskom udruženju nemačkih izdavača, Großer Hirschgraben 17-21, 60311 Frankfurt am Main.

II GLAVA
Krivični propisi iz oblasti supsidijarnog krivičnog prava

A.
Opšte napomene

255

(1) I krivična dela iz oblasti supsidijarnog krivičnog prava predstavljaju povrede prava koje sa socijalno-etičkog aspekta imaju negativnu konotaciju; one se zbog toga krivično gone u skladu sa istim načelima i sa istim angažmanom kao i povrede krivičnopravnih propisa iz Krivičnog zakonika. Ovo važi i za primenu §§ 153, 153a Zakona o krivičnom postupku. Mere sa ciljem oduzimanja imovine pravnog lica ili udruženja proistekle iz krivičnog dela u skladu sa br. 180a dolaze u obzir i u slučaju povrede supsidijarnih krivičnopravnih normi. Nadležne stručne službe moraju, shodno br. 90, 93, da dobiju priliku da se o tome izjasne.

(2) Kod gonjenje krivičnih dela koja predstavljaju kršenje supsidijarnih krivičnopravnih normi javni tužilac sarađuje sa nadležnim stručnim službama. Stručne službe mogu da pruže pomoć prvenstveno kod predlaganja odgovarajućih veštaka.

B.
Pojedinačni krivičnopravni propisi

1.
Predmeti vezani za oružje i eksplozivna sredstva

256

(1) Kod krivičnih dela vezanih za Zakon o oružju ili Zakon o primeni čl. 26 stav 2 Osnovnog zakona (Zakon o kontroli ratnog naoružanja), uključujući i uredbe koje su donete na osnovu tih zakona, preporučuje se da se konsultuju i upravni propisi, i to Opšti upravni propis za Zakon o oružju.

(2) Posebna pažnja mora da se posveti uočavanju odnosa i veza koje prevazilaze lokalni karakter. U odgovarajućim slučajevima potrebna je saradnja sa carinskim službama. Preporučuje se da se što hitnije zahtevaju izvodi iz registara o kažnjavanju iz onih država za koje postoji pretpostavka da je okrivljeni boravio u njima.

(3) Pre nego što javni tužilac izvrši oduzimanje i deponovanje vatrenog oružja, a naročito naknadno modifikovanih (npr. putem kraćenja ili bušenja) pištolja plašljivaca, gasnih i signalnih pištolja, on proverava da li je izvršeno službeno ispitivanje i evidentiranje vatrenog oružja u cilju izdavanja dozvole.

(4) Javni tužilac bez odlaganja obaveštava policiju ili upravni organ o svim okolnostima iz kojih proizlazi sumnja da

a) se protivno propisima rukovalo ili trgovalo eksplozivnim sredstvima, ili da su ta sredstva transportovana protivno propisima;

b) se protivno propisima vršila proizvodnja, trgovina ili kupovina vatrenog oružja.

2.
Krivična dela vezana za Zakon o proizvodnji i prometu opojnih droga

257

(1) Kod krivičnih dela vezanih za Zakon o proizvodnji i prometu opojnih droga shodno se primenjuje br. 256 stav 2.

(2) Javni tužilac sarađuje sa službama koje se bave lečenjem i brigom o zavisnicima, i to sa zdravstvenim službama, službama za rad sa omladinom i udruženjima za pružanje humanitarne pomoći.

3.
Zaštita na radu

258

(1) Propisi o zaštiti radne snage i zdravlja zaposlenih sadržani su u

a) Zakonu o zaštiti na radu i Zakonu o radnom vremenu,

b) Zakonu o atomskoj energiji,

c) Saveznom zakonu o rudarstvu,

d) Zakonu o hemikalijama,

e) Zakonu o radnom vremenu trgovinskih radnji,

f) Zakonu o zanatima,

g) Zakonu o radu kod kuće,

h) Zakonu o zaštiti mladih na radu,

i) Zakonu o zaštiti majki,

j) Zakonu o mornarima,

k) Zakonu o eksplozivnim sredstvima,

l) Zakonu o bezbednosti rada,

m) Saveznom zakonu o godišnjim odmorima,

n) Delu 2 Socijalnog zakonika IX.

(2) Propisi vezani za zaštitu na radu sadržani su i u Uredbi o zaštiti od štetnih zračenja, Uredbi o rentgenskom zračenju, Uredbi o opasnim materijama, Uredbi o sigurnosti i zaštiti pri korišćenju lične zaštitne opreme pri radu Uredbi o zaštiti pri radu sa monitorima, Uredbi o rukovanju teretima, Uredbi

o radnom mestu, Uredbi o organskim materijama i Uredbi o mestu izvođenja građevinskih poslova.

(3) Stručne službe su Služba za kontrolu zanata, Služba za kontrolu rudnika ili druge službe koje su nadležne shodno pokrajinskim propisima.

259

Zaštita tržišta rada

(1) Propisi o zaštiti tržišta rada i protiv zloupotrebe strane radne snage sadržani su u

a) Trećem Socijalnom zakoniku – Unapređenje uslova rada,

b) Zakonu o ustupanju zaposlenih.

(2) Nadležna stručna služba je Savezna agencija za rad.

4.
Nelojalna konkurencija

260

Javni interes za krivično gonjenje

Javni interes za krivično gonjenje zbog nelojalne konkurencije (§ 299 Krivičnog zakonika, § 16 do 19 Zakona protiv nelojalne konkurencije) postoji uvek kada se radi o povredi prava koja se ne može smatrati neznatnom. To važi u slučajevima

1. § 16 stav 1 Zakona protiv nelojalne konkurencije, i to prvenstveno kada je znatan deo potrošača putem plasiranja netačnih informacija doveden u zabludu (usp. i § 144 Zakona o robnim markama u vezi sa podacima o geografskom poreklu);

2. § 16 stav 2 Zakona protiv nelojalne konkurencije, i to prvenstveno kada u celini preti značajna šteta, kada učesnici moraju da daju značajan doprinos ili kada uživaju posebnu zaštitu.

Upućivanje na privatnu tužbu (§ 374 stav 1 br. 5a, 7, § 376 Zakona o krivičnom postupku) preporučuje se po pravilu samo onda kada je povreda prava lakše prirode i kada ugrožava interese usko ograničenog kruga lica.

260 a

Poseban javni interes za krivično gonjenje

(1) Poseban javni interes za krivično gonjenje povreda poslovnih ili proizvodnih tajni (§§ 17 do 19 Zakona protiv nelojalne konkurencije) postojaće uvek u onim slučajevima kada je učinilac prethodno kažnjavan za delikte iz oblasti privrednog prava, kada preti ili je nastupila značajna šteta, kada je krivično delo deo plana vezanog za špijuniranje poslovnih i proizvodnih tajni, kada je usmereno na veći broj preduzeća, ili kada je oštećeni ugrožen u pogledu svoje ekonomske egzistencije.

(2) Ukoliko u obzir dolazi posebno težak slučaj (§ 17 stav 4 Zakona protiv nelojalne konkurencije), samo izuzetno je moguće da se isključi poseban javni interes za krivično gonjenje. Isto važi u odnosu na § 18 Zakona protiv nelojalne konkurencije, u slučaju kada učinilac polazi od pretpostavke da će poslovna tajna da se unovči ili će on lično da je unovči u inostranstvu.

260 b

Tajnost u postupku vezanom za odavanje poslovnih i proizvodnih tajni

(1) Ukoliko oštećeni podnese molbu za tajnost postupka ili ne podnese zahtev za krivično gonjenje, poslovne i proizvodne tajne treba da se zavode u aktima u pisanoj formi samo u obimu koji je neophodan za postupak.

(2) Ukoliko se u slučajevima iz stava 1 odobri uvid u akta, potrebno je da se to učini uz upozorenje da ta akta sadrže poslovne i proizvodne tajne; o tome

se sačinjava zabeleška i zavodi u akta. Ovo se shodno primenjuje i na ostale informacije iz akata. Potrebno je da se ispita da li postoje razlozi zbog kojih ne bi bilo moguće da se braniocu dopusti da ponese akta u svoje poslovne ili stambene prostorije radi uvida (§ 147 stav 4 Zakona o krivičnom postupku).

(3) Pre davanja odobrenja trećim licima za uvid u akta, pa i u slučaju da ne postoje pretpostavke iz stava 1, mora da se sa posebnom pažnjom ispita da li postoje interesi oštećenog koji zahtevaju posebnu zaštitu, a zbog koji takvo odobrenje ne bi došlo u obzir.

260 c

Informacije

Informacije o metodama nelojalne konkurencije lokalnog značaja daju industrijske i trgovačke komore; u ostalim slučajevima informacije daju:

- Centrala za borbu protiv nelojalne konkurencije, Frankfurt am Main, Landgrafenstraße 24 b, 61348 Bad Homburg v.d.H., koja sarađuje sa vodećim predstavnicima nemačke komercijalne privrede;

- Komisija stručnjaka za pitanja konkurencije, Adenauerallee 148, 53113 Bonn;

- Nemački savez za zaštitu od privrednog kriminala, Frankfurt am Main, Landgrafenstraße 24 b, 61348 Bad Homburg v.d.H.;

- „Pro Honore", Udruženje za očuvanje načela dobre vere u poslovanju, Borgfelder Straße 30, 20537 Hamburg;

- Centrala potrošača – Savezno udruženje, Markgrafenstraße 66, 10969 Berlin.

5.
Krivična dela vezana za Zakon o zaštiti intelektualne svojine

261

Javni interes za krivično gonjenje

Javni interes za krivično gonjenje povreda prava intelektualne svojine (§142 stav 1 Zakona o patentima, § 25 stav 1 Zakona o uzorcima, § 10 stav 1 Zakona za zaštitu mikroelektronskih proizvoda od poluprovodnika, § 39 stav 1 Zakona za zaštitu sorti, §143 stav 1, § 143a i § 144 stav 1 i 2 Zakona o robnim markama, § 51 stav 1 i § 65 stav 1 Zakona o uzorcima ukusa; §§ 106 do 108 i § 108b Zakona o autorskim pravima i § 33 Zakona koji se odnosi na autorska prava kod dela likovne umetnosti i fotografija) postojaće po pravilu u slučajevima kada postoji povreda zaštićenih prava koja ne može da se smatra neznatnom. Pri tome naročito mora da se uzme u obzir stepen povrede prava, ekonomska šteta koja je nastupila ili koja bi mogla da nastupi, kao i bogaćenje kojem teži učinilac.

261 a

Poseban javni interes za krivično gonjenje

Poseban interes za krivično gonjenje (§ 142 stav 4 Zakona o patentima, § 25 stav 4 Zakona o uzorcima, § 10 stav 4 Zakona o zaštiti mikroelektronskih proizvoda od poluprovodnika, § 39 stav 4 Zakona o zaštiti sorti, § 143 stav 4 Zakona o robnim markama, §§ 51 stav 4, 65 stav 2 Zakona o uzorcima ukusa, § 109 Zakona o autorskim pravima) postojaće naročito u slučajevima kada je učinilac prethodno kažnjavan, kada preti ili je nastupila značajna šteta, kada se krivičnim delom dovodi u opasnost ekonomska egzistencija oštećenog ili kada su ugroženi javna sigurnost ili zdravlje potrošača.

261 b

Javno objavljivanje presude

Ukoliko treba da se naloži javno objavljivanje presude, javni tužilac je dužan da se stara o tome da se u izreci presude navede ime oštećenog. Ukoliko je naloženo izvršenje javnog objavljivanja presude (§ 463c Zakona o krivičnom postupku), mora da se ima u vidu § 59 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija.

6.
Kršenje propisa vezanih za životne namirnice

262

Krivičnopravni propisi vezani za životne namirnice sadržani su prvenstveno u:

a) Zakoniku o životnim namirnicama, potrepštinama i stočnoj hrani,
b) Zakonu o mleku i margarinu,

kao i u uredbama donetim na osnovu tih zakona.

7.
Kršenje propisa vezanih za Zakon o vinu

263

Kao veštaci za pitanja proizvodnje i trgovine vinima i pićima na bazi vina angažovaće se profesionalni ispitivači, kao i službenici Državnog zavoda za ispitivanje i obuku u oblasti voćarstva i vinogradarstva. Za pitanja vinogradarstva veštake imenuju strukovna udruženja poljoprivrednika (npr. poljoprivredne komore).

8.
Kršenje propisa iz Zakona o stočnoj hrani

264

U postupcima zbog krivičnih dela iz §§ 58, 59 Zakonika o životnim namirnicama, potrepštinama i stočnoj hrani u svojstvu veštaka će se angažovati prvenstveno naučni radnici koji se bave istraživanjem stočne hrane, zaposleni kao službenici istraživačkih ili naučnih instituta iz javnog sektora ili pod javnim nadzorom, ili hemičari koji su položili zakletvu kao veštaci, ili rukovodioci (vlasnici) proizvodnih preduzeća i drugih trgovinskih firmi, službenici na rukovodećim pozicijama u okviru poljoprivrednih zadruga ili poljoprivrednici, a koji poseduju stručna znanja.

9.
Kršenje propisa iz Zakona o spoljnoj trgovini

265

(1) U postupcima zbog krivičnih dela vezanih za Zakon o spoljnoj trgovini i Uredbu o spoljnoj trgovini javni tužilac može da naloži da istražne radnje sprovode glavne carinske službe ili službe za carinske prekršaje, a u slučajevima koji prevazilaze lokalni karakter i Carinska kriminalistička služba. Potrebno je da se upozori na to da funkciju koordinacije i rukovođenja ima Carinska kriminalistička služba (§ 3 stav 5 Zakona o Carinskog kriminalističkoj službi i službama za carinske prekršaje).

(2) Nadležni upravni organ je Viša finansijska direkcija. Ona mora da bude obaveštena o mestu i datumu glavnog pretresa; njen predstavnik mora na glavnom pretresu da na zahtev dobije reč (usp. § 8 stav 2 Zakona o spoljnoj trgovini).

10.
Kršenja propisa vezanih za poreske zakone
(uključujući i zakone o uvoznim taksama)

266

Saradnja sa finansijskim službama

(1) Ukoliko javni tužilac pokrene istragu zbog krivičnog dela vezanog za poreze/carine, onda on o tome obaveštava finansijsku/glavnu carinsku službu koja je inače nadležna po tom pitanju.

(2) Prilikom krivičnog gonjenja dela vezanih za zakone o carinama, poreze na potrošnju, Zakon o monopolu u oblasti alkoholnih pića i zabrane uvoza, izvoza i prolaska robe javni tužilac može da pozove službe za carinske prekršaje ili njihove ispostave da sarađuju. Po dostavljanju završnog izveštaja od strane Službe za carinske prekršaje javni tužilac upućuje upit koji se odnosi na postupak oporezivanja ili na krivični postupak vezan za kršenje poreskih propisa glavnoj carinskoj službi koja je inače nadležna po tom pitanju.

267

Nadležnost

(1) Svoje pravo da preuzme postupak zbog krivičnog dela vezanog za poreze/carine javni tužilac će iskoristiti u slučajevima kada je to nalažu posebni razlozi, npr. kada to nalažu obim i značaj krivičnog dela vezanog za poreze/carinu, kada se postupak zbog krivičnog dela vezanog za poreze/carinu spaja sa nekim drugim krivičnim postupkom ili kada postoji sumnja u to da je u izvršenju krivičnog dela vezanog za poreze/carinu učestvovao službenik neke finansijske državne službe.

(2) U cilju ujednačavanja sudske prakse u pogledu odmeravanja kazne javni tužilac je dužan da se informiše o pravnim stavovima i ocenama na kojima se temelje zahtevi finansijske/glavne carinske službe za donošenje naredbi o kažnjavanju u skraćenom postupku.

11.
Zaštita životne sredine i životinja

268

(1) Ciljevima zaštite životne sredine služe, osim § 307 stav 2 do 4, § 309 stav 3 i 6, §§ 310, 311, 312, 324 do 330a Krivičnog zakonika, u oblastima

uklanjanja otpada i otpadnih voda,

zaštite tla, voda i podzemnih voda,

zaštite od buke,

očuvanja nezagađenog vazduha,

zaštite prirode,

zaštite biljaka,

zaštite od zračenja,

zaštite životinja,

uklanjanja uginulih životinja,

zaštite pitkih voda

krivični propisi i propisi vezani za postupke izricanja novčane kazne sl. sadržani u sledećim saveznim zakonima:

a) Zakonu o privrednim tokovima i otpadu

b) Zakonu o upravljanju vodama,
Saveznom zakonu o plovnim putevima,
Zakonu o sredstvima za pranje i čišćenje;

c) Uredbi o kršenju Međunarodne konvencije iz 1973. godine o sprečavanju zagađenja morske vode iz brodova,
Zakonu uz Konvenciju od 29. aprila 1958. godine o otvorenom moru,

Zakonu uz Međunarodnu konvenciju od 29. novembra 1969. godine o intervencijama na otvorenom moru u slučajevima zagađenja naftom,

Zakonu uz Konvenciju od 15. februara 1972. godine i 29. decembra 1972. godine o sprečavanju zagađenja morske sredine iz plovnih brodova i aviona,

Zakonu uz Međunarodnu konvenciju iz 1973. godine o sprečavanju zagađenja morske sredine iz brodova i uz Protokol iz 1978. godine uz tu Konvenciju;

d) Saveznom zakonu o sprečavanju emisije štetnih gasova,

Zakonu o vazdušnom saobraćaju,

Zakonu o sadržaju olova u benzinu,

Zakonu o hemikalijama,

Uredbi o zabrani određenih hemikalija,

Zakonu o transportu opasnih materija,

Uredbi o opasnim materijama;

e) Saveznom zakonu o zaštiti prirode,

Zakonu o zaštiti biljaka,

Uredbi o filokseri,

Zakonu o đubrivima;

f) Zakonu o zaštiti od infekcija,

Zakonu o stočnim bolestima;

g) Zakonu o atomskoj energiji,

Zakonu o preventivnoj zaštiti od opasnih zračenja,

Uredbi o rentgenskom zračenju;

h) Zakonu o zaštiti životinja,

Uredbi o zaštiti životinja i klanicama,

Saveznom zakonu o lovu,

Zakonu o uklanjanju životinjskih nusproizvoda;

i) Zakonu u genskoj tehnici;

j) Zakon o sprovođenju Protokola o zaštiti životne sredine.

(2) Osim toga, od velikog značaja su i pokrajinski propisi vezani za izricanje novčanih kazni. Potrebno je da se ukaže na zbirke propisa vezanih za novčane kazne u oblasti zaštite životne sredine, a koje važe u pojedinim saveznim pokrajinama.

UPUTSTVA ZA POSTUPAK IZRICANJA NOVČANE KAZNE

I GLAVA
Nadležnost

269

Razdvajanje nadležnosti između javnog tužilaštva i upravnih organa

(1) Javno tužilaštvo je u okviru pripremnog postupka samo u izuzetnim slučajevima nadležno za prekršajno gonjenje (usp. br. 270). Ono nije ovlašćeno da podiže javnu optužbu kada je u pitanju isključivo prekršaj.

(2) U okviru sudskog postupka javno tužilaštvo je uvek nadležno za prekršajno gonjenje (usp. 271). U postupku po prigovoru na rešenje o novčanoj kazni ono postaje nadležno sa trenutkom prispeća akata u javno tužilaštvo (§ 69 stav 4 reč. 1 Zakona o prekršajima).

270

Nadležnost javnog tužilaštva u pripremnom postupku

Javno tužilaštvo je u okviru pripremnog postupka zbog nekog krivičnog dela istovremeno nadležno i za prekršajno gonjenje ukoliko

a) krivično gonjenje nekog dela može da se sa pravnog stanovišta posmatra kao prekršajno gonjenje (§ 40 Zakona o prekršajima),

b) je preuzeto prekršajno gonjenje zbog povezanosti prekršaja sa nekim krivičnim delom (§ 42 Zakona o prekršajima).

Preuzimanje prekršajnog gonjenja lica koje je deo rukovodećih struktura nekog pravnog lica ili udruženja shodno § 130 Zakona o prekršajima doći će u obzir naročito onda kada nije moguće da se na neki drugi način sprove-

de prekršajno gonjenje, a preuzimanje gonjenja otvara mogućnost izricanja novčane kazne udruženjima shodno § 30a Zakona o prekršajima; na slučaj preuzimanja gonjenja shodno se primenjuje br. 180.

U slučajevima iz § 82 Zakona protiv ograničavanja konkurencija javno tužilaštvo je nadležno samo ukoliko mu je nadležna antimonopolska služba ustupila taj postupak.

271

Nadležnost javnog tužilaštva u okviru sudskog postupka

(1) Nadležnost javnog tužilaštva za prekršajno gonjenje u sudskom postupku obuhvata

a) postupak po prigovoru na rešenje o novčanoj kazni, sa trenutkom prispeća akata u javno tužilaštvo (§ 69 stav 4 reč. 1 Zakona o prekršajima),

b) postupak po javnoj optužbi podignutoj za neko krivično delo, ukoliko je sa pravnog aspekta reč o prekršaju (§§ 40, 82 Zakona o prekršajima),

c) postupak koji se vodi zbog prekršaja koji je povezan sa nekim krivičnim delom (§§ 42, 83 Zakona o prekršajima),

d) ponovno pokretanje postupka protiv rešenja o novčanoj kazni (§ 85 stav 4 reč. 2 Zakona o prekršajima) ili protiv sudske odluke o novčanoj kazni,

e) naknadni postupak protiv rešenja o novčanoj kazni (§ 87 stav 4 Zakona o prekršajima) ili protiv sudske odluke o novčanoj kazni.

(2) U postupku po zahtevu za donošenje sudske odluke protiv neke mere državnog organa (§ 62 Zakona o prekršajima) javno tužilaštvo ne učestvuje.

II GLAVA
Saradnja javnog tužilaštva i državnih organa

272

(1) Javno tužilaštvo, ukoliko je nadležno za prekršajno gonjenje, je u interesu objektivne ocene i ujednačene obrade dužno da uzme u obzir interese državnih organa i da iskoristi njihovo specifično poznavanje materije. Ovo naročito važi u slučaju povrede pravnih propisa koji ne spadaju u uobičajeni delokrug javnog tužioca.

(2) Javni tužilac je dužan da i u slučajevima, koji nisu izričito navedeni u odredbama koje slede, pre podnošenja zahteva ili donošenja odluka ispita da li bi moglo da budu od koristi specifično poznavanje materije nadležnih državnih organa, te da li se u tim slučajevima posebno zadire u interese državnih organa. Ukoliko se to ispostavi kao tačno, javni tužilac zahteva mišljenje organa.

(3) Ukoliko više državnih organa ima stvarnu ili mesnu nadležnost, javni tužilac se obraća organu koji shodno § 39 stav 1 reč. 1 Zakona o prekršajima ima prioritet. Ukoliko ne postoji prioritetna nadležnost, javni tužilac između više nadležnih organa bira onaj čije je uključivanje u postupak najcelishodnije zbog naročitog poznavanja materije ili radi ubrzanja ili pojednostavljenja postupka ili iz nekih drugih razloga; po potrebi on se obraća onom organu koji je na osnovu sporazuma upoznat sa prekršajnim gonjenjem. Pri tome treba da se ima u vidu da javni tužilac dostavljanjem akata jednom ili više nadležnih državnih organa uz shodnu primenu §39 stav 1 reč. 1 Zakona o prekršajima proizvodi njihovu prioritetnu nadležnost u slučaju da je lice protiv kojeg se sprovodi prekršajno gonjenje već saslušano.

III GLAVA
Uključivanje prekršaja u pripremni postupak zbog nekog krivičnog dela

1.
Uzimanje u obzir pravnog stanovišta prekršaja

273

Obim istražnih radnji

(1) Javni tužilac će istražne radnje zbog nekog krivičnog dela proširiti i na pravno stanovište prekršaja ukoliko je to od značaja ili bi moglo da bude od značaja za pravnu ocenu krivičnog dela.

(2) Ukoliko je neka radnja istovremeno i krivično delo i prekršaj, onda ponašanje koje predstavlja prekršaj može da bude od značaja za odmeravanje visine kazne ili osnov za određivanje sporedne kazne (§ 21 stav 1 reč. 2 Zakona o prekršajima). U ostalim slučajevima mora da se ima u vidu da prekršaj stiče samostalan značaj ukoliko se ispostavi da ne postoji sumnja u krivično delo ili ukoliko neće biti izrečena kazna za krivično delo (§ 21 stav 2 Zakona o prekršajima).

(3) Ukoliko krivično delo za koje se okrivljeni tereti obuhvata više radnji u materijalnopravnom smislu, i ako je jedna od tih radnji prekršaj, onda javni tužilac ispituje da li postoji potreba za prekršajnim gonjenjem (§ 47 stav 1 reč. 1 Zakona o prekršajima). Ukoliko utvrdi da takva potreba postoji, onda on svoju odluku u tom smislu zavodi u akta i pristupa rasvetljavanju činjeničnog stanja i sa pravnog stanovišta prekršaja, pri čemu nema potrebe da se formalno preuzme gonjenje (usp. poglavlje III/2). Ukoliko je, međutim, nejasno da li te radnje čine jedinstvo u smislu krivičnog dela, preporučuje se da javni tužilac izričito preuzme prekršajno gonjenje (usp. 277 stav 3).

274

Prekid zastarevanja

Ukoliko u obzir dolazi sankcionisanje nekog dela i sa pravnog aspekta prekršaja (usp. br. 273 stav 1, 3), onda se, a naročito u predmetima vezanim za saobraćaj, preporučuje da se prekine zastarevanje prekršaja (§ 33 Zakona o prekršajima), da bi taj prekršaj mogao da se sankcioniše i kada učinilac ne može da bude osuđen zbog drugih povreda zakona.

275

Obustavljanje postupka zbog prekršaja

(1) Ukoliko javni tužilac oceni da postupak zbog nekog krivičnog dela sa pravnog stanovišta prekršaja (§ 40 Zakona o prekršajima) ili samo zbog prekršaja koji je načinjen u vezi sa nekim krivičnim delom (§ 42 stav 1 Zakona o prekršajima) treba da se obustavi, onda on zahteva od državnog organa da se o tome izjasni (§ 63 stav 3 Zakona o prekršajima). Od ovoga može da se odustane ukoliko javni tužilac ima dovoljno iskustva u rešavanju određenih prekršaja, ili obustavljanje postupka zavisi isključivo od nekog pravnog pitanja, a za rešavanje tog pravnog pitanja specifično poznavanje materije koje ima državni organ nije od presudnog značaja.

(2) Kod prekršaja vezanih za povredu poreskih zakona (uključujući i Zakon o uvoznim taksama i monopolima) pre obustave postupka treba da se zatraži mišljenje državnog organa koji je inače nadležan po tim pitanjima (finansijska služba, glavna carinska služba). Isto važi i za prekršaje u vezi sa Privrednim krivičnim zakonom iz 1954. godine, Zakonom o spoljnoj trgovini i Zakonom o sprovođenju zajedničkog uređenja tržišta, pošto se u ovakvim slučajevima državni organi redovno uključuju i kada je u pitanju krivični postupak (§ 13 stav 2 Privrednog krivičnog zakona 1954, § 38 stav 2 Zakona o spoljnoj trgovini, § 38 stav 2 Zakona o sprovođenju zajedničkog uređenja tržišta).

(3) Ukoliko bi traženje mišljenja od državnog organa dovelo do nerazumnog odugovlačenja postupka, javni tužilac će odustati od obustavljanja postupka sa pravnog stanovišta prekršaja; u tom slučaju on će predmet, pod uslovom da se delo dalje ne goni kao krivično delo, ustupiti državnom organu, ukoliko su zadovoljeni preduslovi da se to delo prekršajno goni (§ 43 stav 1 Zakona o prekršajima).

(4) Ukoliko javni tužilac obustavi postupak i zbog krivičnog dela i zbog prekršaja, on donosi jedno jedinstveno rešenje o obustavi postupka.

(5) Ukoliko javni tužilac obustavlja postupak sa pravnog stanovišta prekršaja, on po pravilu nije dužan da licu koje je podnelo prijavu saopšti razloge za obustavu. Ukoliko je državni organ već ranije pokrenuo postupak za izricanje novčane kazne, javni tužilac je dužan da i državni organ obavesti o obustavljanju.

276

Obustava postupka zbog krivičnog dela

(1) Javni tužilac ustupa predmet državnom organu ukoliko obustavlja samo postupak zbog krivičnog dela, ali postoje dovoljni razlozi da se delo prekršajno goni (§ 43 stav 1 Zakona o prekršajima). Mora da se vodi računa o br. 88 ff.

(2) U slučajevima iz stava 1 reč. 1 državnom organu se dostavljaju rešenja i odluke ili njihove kopije, ukoliko se odnose na prekršaj. Prilikom ustupanja predmeta mora da se saopšti u čemu javni tužilac nalazi uporište da delo prekršajno goni; ovo ne važi u slučaju da upućivanje takvog saopštenja organu nije neophodno.

(3) Ukoliko se ulaže žalba na rešenje o obustavi postupka zbog krivičnog dela, to ne sprečava javnog tužioca da predmet zbog sumnje da se radi o prekršaju ustupi državnom organu. Ustupanje predmeta se posebno preporučuje u slučajevima kada je žalba neutemeljena i kada preti opasnost od zastarevanja prekršajnog gonjenja.

2.
Preuzimanje prekršajnog gonjenja

277

Preuzimanje

(1) Javni tužilac će preuzeti prekršajno gonjenje samo onda kada je takav oblik postupka celishodan zbog posebnih okolnosti (§ 42 stav 2 Zakona o prekršajima). To će prvenstveno biti slučaj kada su dela u tesnoj vremenskoj ili prostornoj povezanosti. A i u ostalim slučajevima preuzimanje može da bude celishodno, npr. kada objedinjavanje istrage predstavlja olakšanje za učinioca prekršaja ili za organe koji sprovode istragu.

(2) Javni tužilac u načelu ne bi trebalo da preuzima prekršajno gonjenje u slučajevima sa kojima generalno nije dobro upoznat (npr. prekršaji vezani za odredbe o implementaciji prava EZ). Ukoliko postoji nedoumica o tome da li je u datom slučaju preuzimanje gonjenja celishodno, javno tužilaštvo pre preuzimanja pribavlja mišljenje državnog organa koji je inače nadležan po tom pitanju.

(3) Javni tužilac zavodi rešenje o preuzimanju u akta i istovremeno o tome obaveštava državni organ, ukoliko je taj organ već pokrenuo ili namerava da pokrene postupak za izricanje novčane kazne.

(4) Ukoliko javni tužilac ne preuzme prekršajno gonjenje, shodno se primenjuje br. 276 stav 2.

278

Postupak po preuzimanju

(1) Ukoliko istraga vezana za prekršaj pokaže da dalje gonjenje prekršaja u vezi sa krivičnim delom nije celishodno, javni tužilac će predmet ustupiti državnom organu (§ 43 stav 2 alineja 1 Zakona o prekršajima); shodno se primenjuje br. 276 stav 2.

(2) Ukoliko javni tužilac reši da obustavi postupak zbog preuzetog prekršaja, onda se pri tome rukovodi § 63 stav 3 Zakona o prekršajima. U ostalim slučajevima shodno se primenjuje br. 275 stav 3.

279

Obustava postupka samo zbog krivičnog dela

Ukoliko javni tužilac po preuzimanju prekršajnog gonjenja obustavi postupak samo zbog krivičnog dela koje je u vezi sa prekršajem (§ 43 stav 2 alineja 2 Zakona o prekršajima), shodno se primenjuje br. 276.

IV GLAVA
Proširenje javne optužbe na prekršaj

280

(1) Ukoliko javni tužilac proširi javnu optužbu na preuzeti prekršaj (§§ 42, 64 Zakona o prekršajima), krivično delo i prekršaj se objedinjavaju u okviru jedne jedinstvene optužnice.

(2) U optužnici mora da se navede prekršaj za koji se tereti okrivljeni ili učinilac prekršaja (§ 42 stav 1 reč. 2, 2. slučaj Zakona o prekršajima). Br. 110 do 112 shodno se primenjuju i na deo optužnice koji se odnosi na prekršaj. Lice koje se goni isključivo prekršajno u optužnici se označava kao „učinilac prekršaja".

(3) Potrebno je da se vodi računa o § 63 stav 2 Zakona o prekršajima.

(4) Na zahtev za donošenje naredbe o kažnjavanju u skraćenom postupku shodno se primenjuju stavovi 1 do 3.

V GLAVA
Postupak po uloženoj žalbi na rešenje o novčanoj kazni

281

Ispitivanje dopuštenosti žalbe; povraćaj u pređašnje stanje

Ukoliko se akta po žalbi na rešenje o novčanoj kazni dostavljaju sudu preko javnog tužilaštva, i ukoliko javni tužilac tom prilikom ustanovi da žalba nije uložena blagovremeno, u propisanoj formi ili da nema pravno dejstvo iz nekog drugog razloga, onda on vraća akta na odlučivanje o dopuštenosti žalbe (§ 69 stav 1 reč. 1 Zakona o prekršajima) državnom organu. Reč. 1 shodno se primenjuje ukoliko učinilac prekršaja zbog propuštanja žalbenog roka podnosi zahtev za povraćaj u pređašnje stanje, a državni organ još uvek nije doneo odluku o tome.

282

Ispitivanje prigovora

(1) Ukoliko se utvrdi da je žalba dopuštena, javni tužilac ispituje da li postoji osnovana sumnja u prekršaj, da li treba da se naloži prekršajno gonjenje (§ 47 stav 1 Zakona o prekršajima) i da li postoje procesne smetnje.

(2) U okviru svog ispitivanja javni tužilac može lično da preduzme istražne radnje ili da uputi odgovarajući zahtev istražnim organima ili da od državnih organa ili drugih službi zahteva davanje izjava o službenim opažanjima, ispitivanjima i saznanjima (§ 77a stav 2 Zakona o prekršajima).

(3) Ukoliko javni tužilac obustavi postupak, on o tome neformalnim putem obaveštava učinioca prekršaja i državni organ; br. 275 stav 2 shodno se primenjuje na tamo navedene slučajeve. Odluku o troškovima shodno § 108a stav 1 Zakona o prekršajima donosi javno tužilaštvo, i to po pravilu samo na zahtev učinioca prekršaja ili drugog lica ovlašćenog za podnošenje zahteva; odluka može da se donese i po službenoj dužnosti, npr. u slučaju kada

iz akata proizlazi da su za učinioca prekršaja nastali nužni troškovi, a da se postupak obustavlja jer ne postoji osnovana sumnja. Na utvrđivanje nužnih troškova na strani učinioca prekršaja (§ 108a stav 3 Zakona o prekršajima, § 464b Zakona o krivičnom postupku) shodno se primenjuje br. 145.

(4) U slučaju obustave postupka zbog kršenja zabrane zaustavljanja i parkiranja javni tužilac ispituje da li je moguće donošenje odluke o troškovima shodno § 25a Zakona o saobraćaju.

283

Saglasnost za vraćanje predmeta državnom organu

Saglasnost za vraćanje predmeta državnom organu zbog očigledno nedovoljne rasvetljenosti činjeničnog stanja (§ 69 stav 5 reč. 1 Zakona o prekršajima) dolazi u obzir u slučajevima kada:

a) prema sadržaju akata nedostaju ili nisu izvedeni dokazi koji terete učionioca ili

b) dokazni predlozi učinioca prekršaja, koji su od značaja za donošenje odluke, nisu uzeti u obzir, a razlozi za to nisu navedeni.

Saglasnost za vraćanje predmeta organu redovno se daje se slučajevima kada se smatra da će od tog organa i u budućnosti da se zahteva bliže ispitivanje slučajeva shodno § 69 stav 2 Zakona o prekršajima.

284

Mišljenje javnog tužioca prilikom dostavljanja akata sudu

(1) Prilikom dostavljanja akata sudu javni tužilac daje mišljenje o tome da li

a) se protivi donošenju odluke u formi rešenja (§ 72 Zakona o prekršajima),

b) odustaje od učešća u glavnom pretresu (usp. i § 47 stav 2 Zakona o prekršajima) i obaveštavanja o terminima glavnog pretresa,

c) smatra da je potrebno da se svedok unapred pozove na pretres ili smatra da je dovoljan pojednostavljeni dokazni postupak (§ 77a Zakona o prekršajima),

d) podnosi zahtev za obrazloženjem presude.

(2) Ukoliko se javni tužilac saglasi sa donošenjem odluke u formi rešenja, on se istovremeno izjašnjava o predmetu i podnosi odgovarajući zahtev.

285

Glavni pretres

(1) Na glavni pretres shodno se primenjuju br. 116 do 145, ukoliko nije drugačije određeno. Pri tome mora da se ispita i to da li je primena pojedinačnih propisa potrebna iz razloga različite ocene krivičnih dela i prekršaja.

(2) Preporučuje se da se termini glavnih pretresa evidentiraju po hronološkom redosledu, i to odvojeno od termina glavnog pretresa u krivičnim predmetima. Postupci za određivanje novčane kazne i krivični postupci trebalo bi da se po mogućstvu odvojeno označavaju na obrascima i pozivima.

286

Obim rasvetljavanja činjeničnog stanja

Prilikom rasvetljavanja činjeničnog stanja razmatranje ličnih i ekonomskih odnosa, kao i ispitivanje da li je učinilac prekršaja ranije kažnjavan i da li su protiv njega već izricane novčane kazne, dolaziće u obzir samo ukoliko je to od značaja za donošenje odluke.

287

Učešće u glavnom pretresu

(1) Javni tužilac će uzeti učešća na glavnom pretresu ukoliko

a) je izjavio protivljenje donošenju odluke putem rešenja (§ 72 stav 1 Zakona o prekršajima), ili

b) postoje pretpostavke da delo može da se ocenjuje sa pravnog stanovišta krivičnog dela (§ 81 Zakona o prekršajima; usp. br. 290).

(2) Javni tužilac će uzeti učešća u glavnom pretresu i u ostalim slučajevima u kojima je njegovo prisustvo potrebno iz naročitih razloga. To naročito dolazi u obzir kada

a) mu je sud saopštio da smatra da je njegovo učešće u glavnom pretresu potrebno (§ 75 stav 1 reč. 2 Zakona o prekršajima),

b) rasvetljavanje činjeničnog stanja zahteva obiman dokazni postupak,

c) u obzir dolazi izricanje visoke novčane kazne ili značajne sporedne sankcije,

d) se odlučuje o pravnom pitanju od načelnog značaja,

e) je državni organ zahtevao učešće javnog tužioca u glavnom pretresu ili

f) postoji mogućnost obustave postupka shodno § 47 stav 2 reč. 1 Zakona o prekršajima u slučajevima u kojima se to ne čini opravdanim sa stanovišta javnog interesa (usp. § 75 stav 2 Zakona o prekršajima).

288

Učešće državnog organa

(1) Državni organ obaveštava se blagovremeno o terminu glavnog pretresa, tako da njegovi predstavnici imaju dovoljno vremena da se pripreme za glavni pretres i da prethodno izvrše uvid u akta (§ 76 stav 1 Zakona o prekršajima). Shodno se primenjuje br. 275 stav 2 reč 2, stav 3.

(2) Ukoliko je stav javnog tužioca da za donošenje odluke od značaja može da bude specifično poznavanje materije od strane organa, onda javni tužilac nastoji da predstavnik državnog organa učestvuje u glavnom pretresu.

(3) Potrebno je da se vodi računa o § 76 stav 4 Zakona o prekršajima.

289

Povlačenje optužbe

(1) Ukoliko javni tužilac reši da povuče optužbu, onda on ispituje da li je potrebno da se o tome prethodno izjasni državni organ (§ 76 stav 3 Zakona o prekršajima). Shodno se primenjuje br. 275 stav 2, 3.

(2) Ukoliko javni tužilac povuče optužbu, on o tome neformalnim putem obaveštava učinioca prekršaja i upravni organ.

290

Prelazak sa postupka za izricanje novčane kazne na krivični postupak

(1) Ukoliko se po ulaganju žalbe na rešenje o izricanju novčane kazne ispostavi da postoji osnovana sumnja u krivično delo, javni tužilac dostavlja akta sudu sa zahtevom da upozori učinioca prekršaja na promenu pravnog stanovišta (§ 81 stav 2 reč. 1 Zakona o prekršajima). U tom slučaju on ističe i svoje protivljenje donošenju odluke putem rešenja (§ 72 Zakona o prekršajima).

(2) I u daljem toku postupka javni tužilac je dužan da vodi računa o tome da li postoji osnovana sumnja u krivično delo. Po potrebi učinilac prekršaja će morati da bude obavešten o promeni pravnog stanovišta (usp. § 81 stav 2 reč. 1 Zakona o prekršajima).

(3) Zbog dalekosežnih posledica koje proizlaze iz promene pravnog stanovišta (§ 81 stav 2 Zakona o prekršajima) javni tužilac treba da nastoji da sud pre upozorenja pozove učinioca prekršaja i njegovog branioca da se izjasne, u slučaju da podnese zahtev da se dostavi upozorenje ili u slučaju da sud proceni da je to potrebno.

VI GLAVA
Postupak po žalbi na odluku

291

Žalba na odluku i zahtev za utvrđivanje njene dopuštenosti

Na žalbu na odluku i na zahtev o utvrđivanju njene dopuštenosti shodno se primenjuje br. 147 do 152, ukoliko nije drugačije određeno.

292

Preventivno ulaganje žalbe

Ukoliko je državni organ inicirao ulaganje pravnog leka na odluku suda, i ako postoji nedoumica u pogledu toga da li je ta inicijativa opravdana, žalba na odluku suda može samo izuzetno da se preventivno uloži, i to ukoliko te nedoumice ne mogu da se otklone pre isteka roka za ulaganje pravnog leka.

293

Postupak po ulaganju

(1) Na postupak po ulaganju žalbe na odluku i zahteva za utvrđivanje njene dopuštenosti shodno se primenjuje br. 153 do 169. Za razliku od br. 163 stav 1 reč. 2 izveštaj o dostavi prilaže se samo u izuzetno obimnim predmetima.

(2) Ukoliko javni tužilac podnese zahtev da se utvrdi dopuštenost žalbe na odluku (§ 80 Zakona o prekršajima), onda on mora da navede iz kojih razloga smatra da je potrebno preispitivanje presude zbog načelnog pravnog značaja ili radi ujednačavanja sudske prakse ili ukidanje presude zbog toga što licu o čijem se pravu odlučuje nije omogućeno da iznese svoj stav.

VII GLAVA
Izricanje novčane kazne u krivičnom postupku

294

(1) Javni tužilac po podizanju javne optužbe zbog krivičnog dela mora da vodi računa o tome da sud o delu istovremeno odlučuje i sa pravnog stanovišta prekršaja, ukoliko se pokaže da ne postoji osnovana sumnja u krivično delo ili ukoliko neće biti izrečena kazna za krivično delo (§ 82 stav 1 Zakona o prekršajima).

(2) Ukoliko je neka radnja istovremeno i krivično delo i prekršaj, javni tužilac ispituje da li u slučaju izricanja kazne u obzir dolazi i izricanje sporedne kazne za prekršaj (usp. br. 273 stav 2 reč. 1) i uzima to u obzir u svom zahtevu za donošenje meritorne odluke.

VIII GLAVA
Obeštećenje za mere prekršajnog gonjenja

295

Zakon o obeštećenju za mere krivičnog gonjenja shodno se primenjuje i na postupak za izricanje novčane kazne (§ 46 stav 1 Zakona o prekršajima). Upućuje se na odredbe o sprovođenju ovog Zakona (Prilog C).

IX GLAVA
Uvid u akta

296

Na postupak izricanja novčane kazne shodno se primenjuje br. 182 do 189.

X GLAVA
Pribavljanje odluke Saveznog ustavnog suda

297

Br. 190 shodno se primenjuje na postupak izricanja novčane kazne.

XI GLAVA
Predmeti vezani za izricanje novčane kazne protiv članova zakonodavnih tela

298

Imunitet članova zakonodavnih tela ne predstavlja prepreku da se protiv njih sprovode postupak za izricanje novčane kazne. Za razliku od toga, prelazak sa postupka za izricanje novčane kazne na krivični postupak shodno § 81

Zakona o prekršajima dopušten je samo uz odobrenje zakonodavnog tela (usp. br. 191 ff.); ovo važi i za određivanje mere pritvora zbog neplaćanja novčane kazne.

XII GLAVA
Postupanje prema licima koja ne podležu nadležnosti nemačkih sudova

299

Br. 193 do 199 shodno se primenjuju i na postupak za izricanje novčane kazne.

XIII GLAVA
Međunarodna pravna pomoć

300

Javno tužilaštvo može u postupcima za izricanje novčane kazne da putem službene zamolnice zahteva pravnu pomoć od državnih organa iz inostranstva ukoliko je to predviđeno međudržavnim sporazumima ili sa na osnovu posebnih okolnosti (npr. razmene nota između Savezne vlade i neke strane vlade) može računati sa mogućnošću da strana država odobri pravnu pomoć, iako ne postoje međunarodni sporazumi koji to regulišu.

Uz glavni dokument:

Uputstvo za krivični postupak i postupak kažnjavanja novčanom kaznom (RiStBV)

Dodatak B uz RiStBV

Uputstva o korišćenju medija i Interneta kao i drugih elektronskih komunikacionih sredstava u svrhu javne potrage za licima u okviru krivičnog postupka

Za korišćenje medija i Interneta kao i drugih elektronskih komunikacionih sredstava u svrhu javne potrage za licima u okviru krivičnog postupka utvrđuje se sledeće:

1. Opšti deo

1.1 Načelne napomene u vezi uključenja medija i o korišćenju javno dostupnih elektronskih medija

Organi za gonjenje dužni su da preduzmu sve zakonom predviđene mere koje mogu da doprinesu rasvetljavanju krivičnih dela. Konkretno postoje mogućnosti da se zamole za saradnju mediji (npr. štampa, radio, televizija), koji s obzirom na njihov uticaj u javnosti mogu u brojnim slučajevima da pruže dragocenu pomoć u potragama za licima, kao i da se koriste javno dostupna elektronska komunikaciona sredstva za pružanje ili selektivno širenje informacija (posebno Internet). To se odnosi kako na potragu za poznatim ili nepoznatim osumnjičenim licima, kao i na potragu za drugim licima, posebno svedocima.

Uključivanje medija kao i korišćenje javno dostupnih elektronskih komunikacionih sredstava za potrebe potrage uvek predstavljaju javnu potragu, koja dolazi u obzir samo ako su ispunjeni zakonski uslovi (vidi

naročito član 131, stav 3. i član 131a stav 3, član 131b, član 131c, stav 1, alineja 1. i član 131c, stav 2. nemačkog Zakonika o krivičnom postupku - ZKP).

Pored toga mora se imati na umu da isuviše često korišćenje masovnih medija može da dovede do slabljenja spremnosti i zainteresovanosti javnosti da sarađuje u rasvetljavanju krivičnih dela. Uvek se mora proveriti da li postoji opasnost od davanja upozorenja učiniocima ili učesnicima u krivičnim delima, ili opasnost od kopiranja krivičnih dela.

1.2. Načelo proporcionalnosti

Zakonski propisi u vezi javne potrage uglavnom preciziraju načelo proporcionalnosti. U svakom pojedinačnom slučaju potrebno je stoga pažljivo vagati između javnog interesa za efikasnim krivičnim gonjenjem s jedne strane, i legitimnih interesa okrivljenog i drugih zainteresovanih strana, s druge strane. S tim u vezi potrebno je uzeti u obzir sledeće aspekte.

Javna potraga može da dovede do toga da se krivično delo brže rasvetli i da se osumnjičeni učinilac brzo privede. Brzo rasvetljavanje krivičnih dela i osuđivanje počinioca mogu sprečiti da učinilac izvrši druga krivična dela. Brzo i efikasno krivično gonjenje ima i značajan opšti preventivni efekat. Ono doprinosi bezbednosti i zaštiti građana stvarajući uslove za efikasno suzbijanje kriminala.

S druge strane, objavljivanjem istražnog postupka i poimenice navođenje osumnjičenog lica u medijima nosi i opasnost znatnog gubitka ugleda. Širenjem Interneta, to isto važi i za korišćenje ovog medija u svrhe potrage. Kasniju resocijalizaciju učinioca može da oteža nepotrebni publicitet njegovog predmeta još pre suđenja. Takođe i druga lica, koja su na neki način umešana u krivično delo ili koja su u bliskoj vezi sa osumnjičenim mogu biti izložena teškim posledicama usled javne rasprave. Otkrivanje ili pričinjavanje štete osumnjičenom ili drugim uključenim licima treba izbegavati ne samo u njihovom interesu, nego i u interesu pravosudnog sistema.

Stoga se uvek mora proveriti da li se uspeh potrage može postići i drugim sredstvima, koja manje ugrožavaju osumnjičenog ili druga pogođena lica, naime

- da se koriste samo oni mediji koji imaju manju pokrivenost,

- da se koriste drugi oblici javne potrage, kao što su plakati, leci ili najave preko razglasa, ili
- da se pomoć u potrazi ograniči lokalno ili na neki drugi način, na primer tako što se neće štampati slika traženog lica.

Prilikom korišćenja Interneta u svrhu potrage pored gore navedenog, mora se uzeti u obzir da se podacima postavljenim na Internetu može pristupiti i da se oni mogu obrađivati širom sveta. Pri tome se mora redovno proveravati da li i u kom obimu je potrebno pokrenuti međunarodnu poteru.

Moraju se poštovati legitimni interesi lica koja su oštećena krivičnim delom. U principu, ovo se može postići tako što imena tih lica neće biti objavljena. Ako je objavljivanje imena apsolutno neophodno radi potrage, onda se pre početka javne potrage mora uspostaviti kontakt sa tim licima, osim ako se time ne ugrožava svrha potrage.

2 .Odluka o angažovanju medija i okorišćenju javno dostupnih elektronskih medija

2.1 Potraga za poznatim osumnjičenim

Javna potraga za poznatim osumnjičenim po pravilu dolazi u obzir samo ako postoji osnovana sumnja da je isti počinio teško krivično delo (teško krivično delo, prekršaj prilične težine, kao što je na primer nanošenje teških ili opasnih telesnih povreda, prevare s visokom imovinskom štetom, pronevera visokih novčanih iznosa, serijska krivična dela) .

U suštini kod potraga sa ciljem privođenja mora da postoji nalog za hapšenje ili privođenje. Ako je to slučaj, ili ako su ispunjeni uslovi sadržani u članu 131, stav 2, alineja 1. ZKP, načelno o javnoj potrazi odlučuje javno tužilaštvo (član 131, stav 3, alineja 1. ZKP). Policija će pribaviti odluku sudije koja je takođe moguća u skladu sa članom 131, stav 3, alineja 1. ZKP samo ukoliko ne može na vreme da stupi u kontakt sa tužilaštvom. Ako policija ne može blagovremeno da stupi u kontakt ni sa sudijom, ona će postupati prema članu 131, stav 3, alineje 2. do 4. Zakonika o krivičnom postupku, pri čemu će neizostavno u roku od 24 časa da pribavi odluku tužilaštva.

Ako tužilaštvo u roku od 24 časa ne potvrdi urgentni nalog policije, policija će obavestiti uključene medije o tome da se prilikom nastavka

njihovih radnji više ne mogu pozivati na molbu organa gonjenja za pružanjem pomoći u potrazi. Pokrenuto korišćenje Interneta u svrhe potrage mora se obustaviti.

Ako je pokrenuta javna potraga na osnovu odluke tužilaštva, ako nalog za hapšenje i privođenje još nije pribavljen a javna potraga još nije okončana, hitno, a najkasnije u roku od nedelju dana tužilaštvo će od sudije pribaviti odluku o nalogu za hapšenje i privođenje (član 131, stav 3, alineja 1. u vezi sa članom 131, stav 2, alineja 2. ZKP). U slučaju da sudija ne izda nalog za hapšenje i privođenje i ne naloži javnu potragu u cilju pronalaženja lica (član 131a, stav 3. ZKP) ili rasvetljavanja krivičnog dela (član 131b, stav 1. ZKP), tužilaštvo će obavestiti uključene medije o tome da se prilikom nastavka njihovih radnji više ne mogu pozivati na molbu organa gonjenja za pružanjem pomoći u potrazi. Pokrenuto korišćenje Interneta u svrhe potrage mora se obustaviti.

2.2. Potraga za nepoznatim osumnjičenim

Javna potraga se može pokrenuti čak i uz potrazi za nepoznatim osumnjičenim. U ovim slučajevima ne važi član 131. ZKP. Stoga se - ukoliko ne postoji neposredna opasnost - uvek mora pribaviti sudska odluka (član 131c, stav 1, alineja 1. ZKP). Moraju se poštovati zakonom propisani uslovi iz člana 131b, stav 1. Zakonika o krivičnom postupku. Član 131b, stav 1. Zakonika o krivičnom postupku važi i za fotorobot.

Kada tužilaštvo interveniše u slučaju postojanja neposredne opasnosti, za takvu meru potrebno je naknadno pribaviti sudsku potvrdu, kada je korišćen Internet u svrhe potrage ili kada su televizija ili periodična štampa korišćena na taj način da je došlo do višekratnog objavljivanja, a da takva mera nije okončana u roku od nedelju dana (član 131c, stav 2. alineja 1. ZKP). Naknadna sudska potvrda naročito nije potrebna ako se koristio radio ili ako je mera završena u roku od nedelju dana.

Ako je u slučaju neposredne opasnosti intervenisao islednik tužilaštva, te ako se takva mera nije odmah završila, tužilaštvo se mora blagovremeno uključiti, pre isteka roka od nedelju dana iz člana 131c, stav 2, alineja 2. ZKP, tako bi tužilaštvo odlučivalo samo o potvrdi potrage ili kako bi pribavilo sudsku odluku koja je potrebna prema članu 131c, stav 2, alineja 1. ZKP.

2.3. Potraga za svedocima

Na javnu potragu za svedocima primenjuje se tačka 2.2. u datoj meri. Mere za pronalaženje poznatog svedoka regulisane su u članu 131a, stav 1, 3. do 5. Zakonika o krivičnom postupku, a mere za rasvetljavanje krivičnog dela, posebno utvrđivanja identiteta nepoznatog svedoka regulisana su u članu 131b, stav 2. i 3. Zakonika o krivičnom postupku. Od javne potrage za pronalaženjem svedoka odustaće se u skladu sa članom 131a, stav 4, alineja 3. Zakonika o krivičnom postupku, ako bi ona ugrožavala legitimne interese svedoka. Prilikom objavljivanja slike svedoka treba imati na umu da je klauzula o supsidijarnosti u članu 131b, stav 2. Zakonika o krivičnom postupku restriktivnije formulisana nego u članu 131b, stav 1. Zakonika o krivičnom postupku. U publikaciji se uvek mora naznačiti da se kod tražene osobe ne radi o okrivljenom (član 131a, stav 4, alineja 2, član 131b, stav 2, alineja 2. ZKP).

2.4. Potraga za odbeglim osuđenikom

Javna potraga za odbeglim osuđenikom će se vršiti samo ako je osuđeniku zbog teškog krivičnog dela preostalo izdržavanje zatvorske kazne od najmanje godinu dana, kada postoji nalog za njegovo privođenje ili kada se njegovo hvatanje iz drugih razloga, kao što je opasnost da će počiniti dalja teška krivična dela.

Ko će odlučivati o javnoj potrazi zavisi u tim slučajevima od toga da li postoji nalog za hapšenje ili privođenje, odn. da li su ispunjeni uslovi za isti ili nisu. Ako su ispunjeni uslovi za nalog za hapšenje u skladu sa članom 457, barem u stavu 2. ZKP, ili nalog za privođenje u skladu sa članom 463, stav 1. u vezi sa članom 457, stav 2. ZKP, što bi po pravilu trebalo da bude ispunjeno, primenjuju se tačke 2.1, stavovi 2. do 4. uz napomenu da o naredbi za izvršenje i javnoj potrazi ne odlučuje sudija, nego organ za izvršenje krivičnih sankcija.

3. Sprovođenje mera

3.1. Uključenje medija, naročito televizije

Mediji u načelu nisu obavezni da učestvuju u javnoj potrazi. Međutim, iskustvo je pokazalo da su brojni mediji voljni da sarađuju.

Od praktičnog značaja za potragu preko domaće televizije su „Principi za nacionalne emitovanje informacija o potragama na televiziji" iz 1987. godine, na čijoj izradi su sarađivali televizijske kuće ARD i ZDF sa jedne strane, i ministri pravde i ministri unutrašnjih poslova i senatori savezne države i pokrajina s druge strane. Ovi principi ne predstavljaju nikakav javno pravni ugovor, nego izjavu o namerama uključenih strana kako da postupaju u okviru potrage preko televizije.

Kada je potrebno da se inostrane televizijske kuće uključe u javnu potragu, moraju se poštovati načela međunarodne pravne pomoći i raspisivanja međunarodne poternice.

3.2. Korišćenje Interneta

Kako bi se skrenula pažnja korisnika Interneta na javnu potragu svrsishodno je državne pozive za potragom preko Interneta koncentrisati na specijalizovane stranice, npr. policije. Privatne Internet provajdere generalno ne treba uključivati.

Čim se postigne cilj potrage ili ako iz drugih razloga prestanu da postoje pretpostavke za raspisivanje poternice, potrebno je odmah obustaviti korišćenje Interneta u svrhe potrage. Osim toga, potrage tužilaštva preko Interneta, a u navedenim slučajevima pod brojem 2.4 od strane izvršnih organa, treba redovno, najkasnije u razmacima od šest meseci, proveravati da li i dalje postoje uslovi za raspisivanje poternice, naročito koji su dalji izgledi za uspehom te metode potrage.

4. Javna potraga koja ne služi samo u svrhe krivičnog gonjenja ili izvršenja

U krivični postupak u smislu ovog propisa spadaju i slučajevi iz člana 131a, stav 2. ZKP i člana 2, stav 3. Zakona o utvrđivanju identiteta

putem DNK. Ovaj propis generalno nema uticaja na korišćenje pomoći u potrazi putem medija, kao i korišćenjem Interneta ili drugih elektronskih komunikacionih sredstava radi potrage u druge svrhe, naročito u preventivne policijske svrhe, radi identifikacije nepoznatih mrtvih lica, za pronalaženje nestalih osoba kao i za potragu za stvarima. Ovo važi čak i ako se traži pomoć medija u potrazi koja ima drugi javni zadatak, ali koja istovremeno služi i u svrhe krivičnog gonjenja, pri čemu taj drugi javni zadatak ima prioritet.

5. Pružanje informacija medijima iz drugih razloga

Ovaj propis ne utiče na pravo na informisanje, koje pripada medijima u skladu sa zakonom o medijima, kao i na informacije (naročito prema članu 475. ZKP) i saopštenja po službenoj dužnosti, koje nemaju za cilj javnu potragu.

Dodaci uz Uputstvo za krivični postupak i postupak kažnjavanja novčanom kaznom (RiStBV)

Dodatak D

Zajednička uputstva ministara pravde, tj. senatora pravde, kao i ministara unutrašnjih poslova, tj. senatora unutrašnjih poslova na saveznom i pokrajinskom nivou o korišćenju doušnika kao i o angažovanju poverljivih osoba i prikrivenih islednika u okviru krivičnog gonjenja

I Korišćenje doušnika i angažovanje poverljivih osoba u okviru krivičnog gonjenja

1. Opšti deo

1.1. Za ispunjenje svojih zadataka policija i javno tužilaštvu su u sve većoj meri upućeni na informacije i obaveštenja iz javnosti. Ista se često mogu dobiti samo ako se zauzvrat obeća poverljivost.

1.2. Pored toga, kod određenih pojavnih oblika kriminala, potrebno je angažovati i poverljive osobe. Po pravilu, njihova saradnja se može obezbediti samo ako im se zagarantuje tajnost njihovog identiteta.

1.3. Korišćenje doušnika, kao i angažovanje poverljivih osoba u najnovijoj sudskoj praksi Saveznog ustavnog suda, Saveznog vrhovnog suda i viših sudova, priznati su kao pouzdana sredstva krivičnog gonjenja.

1.4. Izvođenje dokaza saslušanjem svedoka predstavlja jedan od najvažnijih dokaznih sredstava, koje predviđa Zakonik o krivičnom postupku u cilju istraživanja istine. Specifična priroda tog dokaznog sredstva u načelu nalaže da svedok svoje svedočenje iznese pred javnim tužilaštvo i/ili sudom. Imajući to u vidu, doušnicima i poverljivim osobama može se garantovati poverljivost, odnosno tajnost, samo prema sledećim načelima.

2. Definicija pojmova

2.1. Doušnik je osoba koja je u pojedinačnim slučaju spremna da uz garantovanje poverljivosti organu krivičnog gonjenja pruži informacije.

2.2. Poverljiva osoba je osoba, koja je spremna, iako ne pripada organu krivičnog gonjenja, da tokom dužeg perioda pomaže istom prilikom rasvetljavanja krivičnih dela, a čiji se identitet nužno čuva u tajnosti.

3. Uslovi za garantovanje poverljivosti/tajnosti

3.1. Korišćenje doušnika i angažovanje poverljivih osoba nalažu procenu krivično procesnih zahteva u smislu neposrednosti izvođenja dokaza i potpunog istraživanja činjeničnog stanja s jedne strane, kao i vršenja javnih zadataka kod garantovanja poverljivosti/tajnosti, s druge strane. Pri tome se mora poštovati načelo poštenog postupka i vladavine prava.

Iz toga proističe sledeće:

a) Garantovanje poverljivosti/tajnosti dolazi u obzir iz oblasti teškog kriminala, organizovanog kriminala, ilegalne trgovine drogom i oružjem, kriminala vezanog za falsifikovanje novca, kao i krivična dela protiv države.

b) U oblasti srednjeg kriminala potrebno je naročito pažljivo sagledati pojedinačni slučaj. Garantovanje poverljivosti/tajnosti može se uzeti u razmatranje u izuzetnom slučaju kada bi usled masovne pojave sličnih krivičnih dela nastala ozbiljna šteta prilikom vršenja javnih zadataka ili ugrožavanja javnosti.

c) Garantovanje poverljivosti/tajnosti ne dolazi u obzir u postupcima iz oblasti bagatelnog kriminala.

3.2. Doušnici se mogu koristiti, tj. poverljive osobe mogu se angažovati samo kada bi rasvetljavanje slučaja inače bilo bezizgledno ili znatno otežano. Ako se koriste, odn. angažuju, onda je cilj daljih istražnih radnji pribavljanje dokaznih sredstava, koja su u skladu sa krivično procesnim zahtevima neposrednosti izvođenja dokaza, čime postaje izlišno traženje od tih lica da svedoče.

3.3. Doušniku se poverljivost može garantovati samo ako bi isti bio znatno ugrožen kada bi se saznalo da sarađuje sa organima krivičnog gonjenja ili kada bi mu zbog toga nastale nesagledive nepogodnosti.

3.4. Nije dozvoljeno angažovanje maloletnika kao poverljive osobe.

4. Obim i posledice garancije

Javno tužilaštvo i policija vezani su za garanciju poverljivosti/tajnosti. Ta obaveza prestaje da važi

a) kada se namerno ili nehotice pruži lažna informacija,
b) kada poverljivo lice namerno ne postupa po instrukcijama ili kada se inače pokaže nepouzdanim,
c) kada se ispostavi da je primalac garancije bio saučesnik u krivičnom delu,
d) kada poverljivo lice tokom rada za organe krivičnog gonjenja učini krivično delo.

O tome se doušnik/poverljiva osoba mora obavestiti pre davanja bilo kakvih garancija.

5. Postupak

5.1. O garantovanju poverljivosti/tajnosti odlučuje u tužilaštvu šef tužilaštva ili javni tužilac kojeg je on odredio u te svrhe, a u urgentnom slučaju javni tužilac. U policiji se donosi pravilnik koji predviđa da se odluka donosi na što višem nivou, najmanje na nivou šefa organizacione jedinice koja obrađuje predmet.

5.2. Pre garantovanja poverljivosti/tajnosti doušniku mora se pribaviti saglasnost javnog tužilaštva, osim ako bi se time ugrozila svrha istrage. Ako nije pribavljena saglasnost iz prve rečenice, onda se neizostavno o tome mora obavestiti javno tužilaštvo.

5.3. Ako je potrebno da se poverljiva osoba ciljano angažuje u istražnom postupku, onda se kao potvrda o zagarantovanoj tajnosti tog angažmana mora pribaviti saglasnost javnog tužilaštva. Ako se saglasnost ne može blagovremeno pribaviti, onda se javno tužilaštvo mora neizostavno obavestiti o predmetnom angažovanju.

5.4. U pojedinim izuzetnim slučajevima policija će obavestiti tužilaštvo i o identitetu doušnika/poverljive osobe, pri čemu se mora obezbediti poverljivost/tajnost.

5.5. Odobravanje poverljivosti/tajnosti obuhvata, pored ličnih podatka, takođe i povezanost sa organima krivičnog gonjenja, kao i sve druge okolnosti iz kojih se mogu izvesti zaključci o svojstvu doušnika/poverljive osobe.

5.6. Javno tužilaštvo će sačiniti službenu belešku uz generalna akta 4110 o razgovoru sa policijom o saradnji doušnika/poverljive osobe, kao i o donetoj odluci, bez navođenja imena. Mora se obezbediti poverljivost obrade. Policija će takođe shodno postupati. Javno tužilaštvo i policija će međusobno razmeniti prepise službenih beleški.

II Angažovanje prikrivenih islednika i drugih policijskih službenika koji prikriveno vrše istražne radnje u okviru krivičnog gonjenja

1. Opšti deo

1.1. Kvalitativne promene pojavnih oblika kriminala, naročito organizovanog kriminala, nalažu primenu metoda suzbijanja kriminala koje su prilagođene takvom razvoju.

1.2. Tu spada, pored korišćenja doušnika i poverljivih osoba, i operativno angažovanje prikrivenih islednika i drugih policijskih službenika koji prikriveno vrše istražne radnje.

2. Uslovi i postupak

2.1. Angažovanje prikrivenih islednika vrši se u skladu sa §§ 110a. do 110e. ZKP.

2.2. Prikriveni islednici ne smeju da čine krivična dela. Zadiranja u prava trećih lica dozvoljene su im samo u okviru pozitivnih zakonskih propisa. § 34. KZ ne može se tumačiti kao zakonsko generalno ovlašćenje. To ne utiče na obrazlaganje ili opravdanje ponašanja pojedinih policijskih službenika u pojedinačnim slučajevima po uslovima sadržanim u §§34, 35. KZ.

2.3. Kod oštećenja pravnih dobara, koja stoje na raspolaganju imaocu prava, može sa stanovišta implicitne saglasnosti da se prenabregne protivpravnost .

2.4. Odluku o saglasnosti javnog tužilaštva donosi šef službe ili javni tužilac kojeg je on izričito ovlastio. U policiji se donosi pravilnik koji predviđa da se odluka donosi na što višem nivou, najmanje na nivou šefa organizacione jedinice koja obrađuje predmet.

2.5. Policija će predočiti javnom tužilaštvu materijalne ili procesno pravne probleme koji nastupe prilikom angažovanja. Javno tužilaštvo donosi svoje odluke u tesnoj i poverljivoj saradnji sa policijom.

2.6. Prikriveni islednik nije oslobođen obaveze krivičnog gonjenja u skladu sa § 163. ZKP.

2.6.1. Usled kriminološko taktičke ocene mogu se odložiti istražne mere koje spadaju u zadatak prikrivenog islednika.

2.6.2. Prikriveni islednik ne mora da istražuje indicije o novonastalim krivičnim radnjama ako bi to ugrozilo njegove istražne radnje. Međutim, to ne važi ako je zbog težine novootkrivenog krivičnog dela neophodno preduzeti hitne istražne radnje.

2.6.3. U slučajevima navedenim pod brojevima 2.6.1. i 2.6.2. mora se pribaviti saglasnost javnog tužilaštva. Ako se saglasnost ne može blagovremeno pribaviti, o tome se javno tužilaštvo mora hitno obavestiti. Odredba pod brojem 2.5. shodno se primenjuje.

2.7. Javno tužilaštvo će sastavljati službene beleške o razgovorima sa policijom, o saradnji prikrivenog islednika i o donesenim odlukama, bez navođenja imena. Te službene beleške se moraju posebno čuvati na bezbednom mestu. Policija dobija prepis službene beleške. Poverljiva obrada mora biti obezbeđena.

2.8. Odluke u skladu sa § 110 d. ZKP donosi tužilac u konsultaciji sa policijom. Odredba pod brojem 2.4., alineja 1. važi shodno. Javno tužilaštvo obaveštava policiju o svojim odlukama pre njihovog sprovođenja.

2.9. Rad u istrazi drugih policijskih službenika koji prikriveno vrše istražne radnje obavlja se prema opštim odredbama. Ako se u pojedinačnom slučaju ispostavi potreba da se njihov identitet čuva u tajnosti u krivičnom postupku, onda se za njihovo angažovanje mora pribaviti saglasnost javnog tužilaštva. Ako se ista ne može blagovremeno pribaviti, neizostavno se o tome mora obavestiti policija. Ona će odlučiti da li će produžiti angažman. Javni tužilac, koji je nadležan za donošenje odluke o davanju saglasnosti na angažman može zatražiti da mu se otkrije identitet policijskog službenika koji prikriveno vrši istražne radnje. Tajnost se mora obezbediti.

Dodaci uz Uputstvo za krivični postupak i postupak kažnjavanja novčanom kaznom (RiStBV)

Dodatak E

Zajednička uputstva ministara pravde, tj. senatora pravde, kao i ministara unutrašnjih poslova, tj. senatora unutrašnjih poslova na saveznom i pokrajinskom nivou o saradnji javnog tužilaštva i policije kod gonjenja za kriviėna dela organizovanog kriminala

1. Opšti deo

1.1. Gonjenje za krivična dela organizovanog kriminala je veoma važno u interesu javnosti. Centralan zadatak organa krivičnog gonjenja jeste da efikasno i energično suzbija taj pojavni oblik kriminala.

1.2. Uspesi u rešavanju predmeta mogu se postići samo ako javno tužilaštvo i policija u pojedinačnim postupcima i generalno u postupanju naročito tesno i poverljivo sarađuju. To pretpostavlja što ranije međusobno informisanje. Isto važi i za saradnju sa carinskom službom i poreskom inspekcijom.

2. Pojam, pojavni oblici i indikatori organizovanog kriminala

2.1. Organizovani kriminal je plansko vršenje kriminalnih dela, vođeno željom za bogaćenjem i sticanjem moći, koja pojedinačno ili ukupno imaju znatnu težinu, kada dva ili više učesnika tokom dužeg perioda ili trajno sarađuju

a) koristeći privredne ili slične strukture,

b) koristeći silu ili druga sredstva prinude, ili

c) koristeći uticaj na politiku, medije, javnu upravu, pravosuđe ili privredu.

Pojam ne obuhvata krivična dela terorizma.

2.2. Pojavni oblici organizovanog kriminala su mnogostruki. Pored strukturisanih, hijerarhijski izgrađenih organizacionih oblika (često dodatno zasnovanih na etničkoj solidarnosti, jeziku, socijalnoj ili porodičnoj pozadini), nailazi se, na bazi sistema ličnih i poslovnih veza koje se mogu iskoristiti u kriminalne svrhe, na međusobnu upletenost lica s različitim stepenom vezivanja, čiji se konkretni oblik određuje datim kriminalnim interesima.

2.3. Aktuelno se organizovani kriminal prevashodno konstatuje u sledećim oblastima kriminala:

- trgovina i krijumčarenje droge
- trgovina i krijumčarenje oružja
- kriminal u vezi sa noćnim životom (pre svega podvođenje, prostitucija, trgovina ljudima, ilegalne igre na sreću i prevare u obliku igara)
- reketiranje
- ilegalno posredovanje u zapošljavanju i zapošljavanje
- ilegalno dopremanje stranaca u zemlju
- falsifikovanje robnih marki (tržišna piraterija)
- šverc zlata
- prevare u vezi kapitalnih ulaganja
- prevare u vezi subvencija i utaja uvoznih dažbina
- falsifikovanje i zloupotreba negotovinskih platežnih sredstava
- proizvodnja i distribucija falsifikovanog novca
- transport u inostranstvo i prodaja ukradenih, naročito skupocenih motornih vozila, kamionskog, kontejnerskog i brodskog tovara
- prevara na štetu osiguranja
- provalne krađe stanova sa centralnom prodajom plena.

Pored navedenih oblasti kriminala sve više se ocrtavaju i počeci organizovanog kriminala u oblastima ilegalnog odlaganja specijalnog otpada i ilegalnog tehnološkog transfera.

2.4. U prilogu su navedeni indikatori, koji pojedinačno ili u različitim spojevima mogu dati povod da se određeno činjenično stanje pripiše organizovanom kriminalu. Nabrajanje nije zaključno i nije ograničeno na određene oblasti delikata . U slučaju sumnje organi krivičnog gonjenja koje sarađuju na određenom predmetu će se dogovoriti o tome da li određeno činjenično stanje ocenjuju kao organizovani kriminal.

3. Osnovi saradnje

3.1. Brzo i efikasno gonjenje organizovanog kriminala pretpostavlja međusobno usklađenu organizaciju organa krivičnog gonjenja. Nije nužna identična struktura.

3.2. Lokalne i teritorijalne službe javnog tužilaštva:

3.2.1. U svakom javnom tužilaštvu imenovaće se jedan šef odeljenja ili javni tužilac, koji će biti zadužen da u tesnoj i stalnoj saradnji sa nadležnim službama kriminalističke policije prati i analizira razvoj organizovanog kriminala, kao i da planira i koordinira mere koje preduzimaju organi krivičnog gonjenja (osoba za kontakt / lice zaduženo za organizovani kriminal).

3.2.2. Odeljenju ili sektoru osobe za kontakt / zaduženog lica za organizovani kriminal, potrebno je dodeliti sve predmete u vezi organizovanog kriminala. Ako postoje posebne nadležnosti (npr. za kriminal vezan za droge ili privredni kriminal), one se mogu izuzeti.

3.2.3. U Generalnom tužilaštvu će se za teritoriju generalnog tužioca imenovati koordinator za generalne oblasti zadataka osobe za kontakt / lica zaduženog za organizovani kriminal. Koordinator će se pobrinuti da se o vođenju zbirnih postupaka hitno donese odluka.

Dalje, on ima zadatak da pripremi i sprovede razmenu iskustava i informacija na nadteritorijalnom nivou između javnog tužilaštva i policije, kao i drugih organa nabrojanih u stavovima 1.2. i 1.3. Odredba pod brojem 3.2.2. važi shodno.

3.3. Lokalne i teritorijalne službe policije:

3.3.1. U cilju rasvetljavanja i gonjenja organizovanog kriminala pri Saveznom kriminalističkom zavodu, pokrajinskim kriminalističkim zavodima kao i u saveznim pokrajinama na lokalnom ili regionalnom nivou u žarištima organizovanog kriminala će se oformiti, odn. izgraditi specijali-

zovane službe/jedinice, koje će naročito izvoditi istražne radnje generalno za sve delikte i s orijentacijom na počinioca.

Predmete iz pojedinih oblasti organizovanog kriminala, naročito kriminala u vezi sa drogom, mogu obrađivati posebno oformljene organizacione jedinice kriminalističke policije. Posebne komisije za suzbijanje organizovanog kriminala treba formirati samo u izuzetnim slučajevima.

3.3.2. Lokalne ili regionalne službe imaju zadatak da u tesnoj vezi sa nadležnim javnim tužilaštvom za dati postupak sprovode kriminalističko policijske istražne radnje, uključujući operativne mere.

U njihove zadatke dalje spadaju:

- objedinjavanje saznanja koje je relevantno po pitanju organizovanog kriminala
- saradnja u izradi šeme kriminala „organizovani kriminal" u pokrajini
- razmena informacija
- sa javnim tužilaštvom
- sa pokrajinskim službama zaduženim za obradu predmeta iz oblasti organizovanog kriminala
- s drugim policijskim službama, ako postoji povod
- s Pokrajinskom kriminalističkom službom.

3.3.3. Pokrajinska kriminalistička služba vrši centralnu evaluaciju informacija u vezi sa organizovanim kriminalom i povezuje ih sa sopstvenim saznanjima ili saznanjima stečenim u drugim pokrajinama. U okviru svoje nadležnosti ona samostalno vrši istražne radnje ili ih poverava drugim službama. Na razmenu informacija shodno se primenjuje tačka 3.3.2.

3.3.4. Savezna kriminalistička služba vrši centralnu evaluaciju informacija u vezi sa organizovanim kriminalom i povezuje ih sa saznanjima iz sopstvenih postupaka ili saznanjima stečenim na međunarodnom nivou. U okviru svoje originalne nadležnosti ili nadležnosti po dobijenom zaduženju ona samostalno vrši kriminalističko policijske istražne radnje ili ih poverava uz saglasnost sa nadležnim organima određenoj pokrajini.

3.4. Suzbijanje organizovanog kriminala ne spada u zadatke samo službi i službenika koji su naznačeni pod brojevima 3.2. i 3.3. Šta više, svi pripadnici organa krivičnog gonjenja su obavezni da obrate pažnju na pojave organizovanog kriminala:

3.4.1. U oblasti tužilaštva mora se obezbediti da se službenici obraćaju zaduženom referentu/zameniku javnog tužioca, a kada je izvršena koncentracija kod jednog referenta, da istome ustupe svoje predmete.

3.4.2. U oblasti policije odgovarajuća saznanja moraju se proslediti formiranim organizacionim jedinicama za suzbijanje organizovanog kriminala.

4. Saradnja u obradi predmeta

4.1. Prevashodni cilj istražnih radnji mora da bude da se prodre do srži kriminalnih organizacija kako bi se rasvetlila pozadina glavnih odgovornih počinilaca krivičnih dela, kako bi se isti priveli pravdi i osudili.

4.2. Javni tužilac se od samog početka istražnih radnji priključuje neposrednom rasvetljavanju slučaja. Mora se usaglasiti taktika postupanja i pojedinačni istražni koraci. Javno tužilaštvo je nadležno da vodi predmet.

4.2.1. I kod vođenja postupaka zbog organizovanog kriminala važi načelo da se istražne radnje moraju voditi koncizno i ubrzano. Prevashodni cilj istražnih radnji mora se držati na oku, čak i kada su za to potrebne dugotrajne istražne radnje.

4.2.2. U interesu tog prevashodnog cilja istrage potrebno je što je moguće ranije iskoristiti sredstva za ograničavanje materijala postupka (§§ 153. i dalje ZKP). To posebno važi i za glavni pretres, koji bi trebalo da se koncentriše na bitna krivična dela koja se stavljaju na teret.

4.2.3. Redosled izvođenja istražnih radnji prevashodno diktira cilj istrage. Pojedine mere se mogu privremeno odložiti, ukoliko bi njihovo preduzimanje ugrozilo postizanje tog cilja. Ovo ne važi ako težina krivičnog dela ili ako razlozi odbrane od opasnosti nalažu hitno preduzimanje mera.

4.2.4. Ako su za rešavanje postupaka protiv sporednih počinilaca iz kriminalne organizacije ili drugih sporednih učesnika potrebne dodatne istrage, onda se brzom završetku tih postupaka ne sme dati prioritet nad prevashodnim ciljem istrage.

Kada se postavi pitanje procene, onda se istražnim radnjama protiv odgovornih glavnih počinilaca mora dati prednost. Ostali postupci se privremeno mogu ostaviti po strani.

4.3. U postupcima zbog organizovanog kriminala trebalo bi, ako je ikako moguće, da optužnicu zastupa javni tužilac koji je vodio istragu.

4.4. Za saradnju kod korišćenja doušnika, kod angažovanja poverljivih osoba i prikrivenih islednika, kao i kod zaštite svedoka, važe donesena uputstva s tim u vezi.

4.5. Za saradnju u okviru preduzimanja inicijative za preduzimanje istražnih radnji važi odredba pod brojem 6.

5. Generalna saradnja

5.1. Generalna saradnja između javnog tužilaštva i policije ima za cilj da oba organa imaju produbljeni i jednaki nivo saznanja o pojavnim oblicima organizovanog kriminala i o specifičnim problemima vezanih za stručne postupke, da ih zajedno dalje razvijaju i koriste kao osnov za preduzimanje individualnih mera.

Generalna saradnja služi i za razmenu informacija o prostornom i vremenskom upravljaju istražnim kapacitetima javnog tužilaštva i kriminalističke policije kroz formiranje težišta u skladu sa datim situacijama.

5.2. Javno tužilaštvo i kriminalistička policija dogovaraju redovne službene sastanke, na kojima će se naročito razmatrati sledeće:

- situacija, pretpostavljeni razvoj i mere za suzbijanje organizovanog kriminala u svojoj oblasti
- saznanja i iskustva iz odvijanja istražnih i sudskih postupaka, kao i posledice grešaka u istražnom radu
- saznanja i iskustva iz primene prikrivenih istražnih metoda i iz zaštite svedoka, uključujući garantovanje potrebne tajnosti
- lokalna praksa iz međunarodne pravne pomoći i druge saradnje sa inostranim organima
- opšta pitanja saradnje
- rad sa javnošću.

5.3. Sastanci se mogu dogovarati i na nivou generalnih javnih tužilaca.

5.4. Potrebno je predvideti zajedničke manifestacije u cilju razmena informacija i kontinuirane obuke.

5.5. Potrebno je omogućiti međusobnu razmenu radnih boravaka službenika javnog tužilaštva i kriminalističke policije.

6. Preduzimanje inicijative za vršenje istraga

6.1. Organizovani kriminal se retko obelodanjuje sam po sebi. Krivične prijave iz te oblasti se često ne podnose, zato što se između ostalog svedoci plaše.

Stoga rasvetljavanje i efikasno gonjenje organizovanog kriminala pretpostavlja da javno tužilaštvo i policija samoinicijativno, u okviru svojih zakonskih ovlašćenja, prikupljaju informacije ili sublimiraju već prikupljene informacije, kako bi dobili polazište za preduzimanje daljih istražnih radnji (preduzimanje inicijative za vršenje istrage).

6.2. Ako postoji činjenično stanje, kod kojeg prema kriminalističkom iskustvu postoji i najmanja verovatnoća da je počinjeno krivično delo, data je inicijalna sumnja (§ 152, stav 2. ZKP). Ista aktivira obavezu krivičnog gonjenja. Nije neophodno da je sumnja uperena protiv određenog lica.

Ako i po proveri postojećih indicija ostane nejasno da li postoji inicijalna sumnja, te ako postoje polazišta za preduzimanje dodatnih istražnih radnji, onda organi krivičnog gonjenja mogu iste da istražuju. U takvim slučajevima ne postoji zakonska obaveza gonjenja. Cilj se sastoji jedino u ispitivanju da li postoji inicijalna sumnja. Organi krivičnog gonjenja u toj fazi nemaju krivično procesna prava na prinudu i intervenciju.

Da li i u kojoj meri će organi krivičnog gonjenja da se u takvim slučajevima potrude oko daljeg rasvetljavanja zavisi od procene okolnosti. Zbog posebne opasnosti koju predstavlja organizovani kriminal, njihove mogućnosti rasvetljavanja će se po pravilu iscrpsti kod postojanja indicija za takva krivična dela.

6.3. Ovlašćenja policije za preduzimanje inicijative u istragama usled odbrane od opasnosti regulisana su zakonima o policiji.

6.4. Kod preduzimanja inicijativa u istragama često se prožimaju elementi krivičnog gonjenja i odbrane od opasnosti i prelivaju se jedan u drugi tokom procesa komprimovanja i sticanja saznanja. Javno tužilaštvo i policija će i u toj oblasti tesno sarađivati. Na saradnju primenjuju se shodno odredbe pod brojevima 4. i 5, imajući u vidu

- da je cilj preduzimanja inicijative rasvetljavanje inicijalne sumnje/ opasne situacije
- da je javni tužilac u slučaju odbrane od opasnosti ovlašćen da rukovodi postupkom.

6.5. Sa strane javnog tužilaštva je za saradnju obavezna služba koja bi inače bila nadležna za sprovođenje istražnog postupka. Ako po tom pitanju postoji nedoumica, onda o tome rešava sledeća nadređena služba.

7. Saradnja sa zavodima za izvršenje krivičnih sankcija

7.1. Opasnosti koje potiču od organizovanog kriminala moraju se uzimati u obzir i kod odluka o izvršenju krivičnih sankcija.

7.2. Zavodi za izvršenje krivičnih sankcija se moraju informisati o

- vezama pritvorenika ili zatvorenika sa organizovanim kriminalom
- pojavnim oblicima i razvojem organizovanog kriminala,

ukoliko je to od značaja za donošenje odluka iz oblasti izvršavanja krivičnih sankcija i ukoliko to nije u suprotnosti sa krivičnim gonjenjem.

7.3. Informacije o pritvoreniku moraju se dati, ako je moguće, prilikom njegovog dovođenja u zavod. U suprotnom, moraju se naknadno dostaviti. To je obaveza javnog tužilaštva, a u hitnim slučajevima kriminalističke policije.

7.4. Zavodima za izvršenje krivičnih sankcija potrebno je pružiti priliku da učestvuju u manifestacijama koje su navedene u odredbama pod brojevima 5.3. i 5.4. Po potrebi mogu se pozvati i na sastanke navedene u odredbi pod brojem 5.2.

7.5. Zavod za izvršenje krivičnih sankcija će obavestiti javnog tužilaštvo, a u hitnim slučajevima kriminalističku policiju, o saznanjima, koja bi mogla imati značaja za gonjenje organizovanog kriminala.

7.6. Osoba za kontakt u zavodu za izvršenje krivičnih sankcija je rukovodilac zavoda.

8. Saradnja sa drugim organima

8.1. Carina i poreski organi

8.1.1. Ako javno tužilaštvo ili kriminalistička policija prilikom vršenja istražnih radnji iz oblasti organizovanog kriminala utvrde indicije o

- utaji uvoznih dažbina ili akciza, npr. krijumčarenje zlata ili alkohola
- krivična dela u smislu § 37, stav 1. Zakona za sprovođenje zajedničke organizacije tržišta (MOG), npr. prevare u vezi subvencija vezanim za meso ili žitarice
- krivična dela prema Zakonu o spoljnoj trgovini (AWG), npr. nezakoniti tehnološki transfer, ili Zakona o kontroli ratnim oružjem (KWKG) sa inostranim faktorom
- kršenja zabrana i ograničenja prekograničnog robnog prometa, npr. krijumčarenje droge ili oružja, falsifikat robne marke
- obavestiće o tome Službu za gonjenje učinilaca carinskih prekršaja i krivičnih dela (vidi § § 403, 116. AO, 42. AWG). To mogu uraditi preko Carinskog kriminalističkog zavoda – centralna služba za gonjenje učinilaca carinskih prekršaja i krivičnih dela – ili lokalne službe za gonjenje učinilaca carinskih prekršaja i krivičnih dela.

Ako Služba za gonjenje učinilaca carinskih prekršaja i krivičnih dela u okviru svojih istražnih radnji dobije indicije koje ukazuju na postojanje organizovanog kriminala, za čije rasvetljavanje je nadležna policija / javno tužilaštvo, onda će ista o tome obavestiti nadležne organe krivičnog gonjenja. Ako se kod istražnih radnji Službe za gonjenje učinilaca carinskih prekršaja i krivičnih dela radi o istražnim radnjama zbog carinskog ili akciznog krivičnog dela, onda se mora poštovati poverljivost poreskih podataka. Tada se u pojedinačnom slučaju proverava da li se poreska tajna može ukinuti .

8.1.2. Ako javno tužilaštvo ili kriminalistička policija prilikom vršenja istražnih radnji iz oblasti organizovanog kriminala utvrde indicije o poreskim krivičnim delima, obavestiće o tome Službu za gonjenje poreskih prekršaja i krivičnih dela (vidi §§ 403, 116. AO).

Ako Služba za gonjenje poreskih prekršaja i krivičnih dela u okviru svojih istražnih radnji vezanih za poresko krivično pravo dobije indicije koje ukazuju na postojanje organizovanog kriminala, za čije rasvetljavanje je nadležna policija / javno tužilaštvo, onda će ista o tome obavestiti nadležne organe krivičnog gonjenja, ako to ne sprečava poverljivost poreskih podataka. To se mora proveriti u svakom pojedinačnom slučaju.

8.2. Drugi organi

Organizovani kriminal se samo krivičnopravnim sredstvima ne može uspešno suzbijati. Takođe i prekršajni organi (vidi br. 1.3.) i drugi upravni organi moraju prilikom donošenja odluka uzimati u obzir opasnosti koje potiču od organizovanog kriminala.

Upravni organi mogu takođe da doprinesu rasvetljavanju organizovanog kriminala tako što će o bitnim saznanjima, npr. o nedozvoljenom radnom posredovanju i zapošljavanju, ilegalnom krijumčarenju stranaca, obaveštavati organe krivičnog gonjenja.

8.3. Generalna saradnja

U cilju generalne saradnje preporučljivo je da osoba za kontakt / službenik zadužen za organizovani kriminal i koordinatori formiraju diskusione krugove na lokalnom i regionalnom nivou.

9. Zaštita istrage

Zaštiti istraga u postupcima zbog organizovanog kriminala pripada naročito visoka važnost. Istražni organi i zavodi za izdržavanje krivičnih sankcija moraju da vode računa to njoj. Kako se ne bi ugrozio prevashodni cilj istrage (vidi br. 4.1.) mora se obezbediti

- da isključivo neposredni učesnici u istrazi imaju saznanja o merama prikrivenog prikupljanja informacija,
- da u službama/organizacionim jedinicama koje se bave suzbijanjem organizovanog kriminala postoje svi uslovi za zaštitu istraga.

Prava odbrane nisu ugrožena.

Prilog
(uz br. 2.4.)

Opšti pokazatelji za prepoznavanje činjeničnih stanja koja su relevantna u vezi sa organizovanim kriminalom

Priprema i planiranje krivičnog dela
- precizno planiranje
- prilagođavanje potrebama tržišta korišćenjem tržišnih niša, istraživanjem potreba, itd.
- rad po porudžbini
- visoke investicije, npr. avansnim finansiranjem iz neprepoznatljivih izvora

Izvršenje krivičnog dela
- profesionalno, precizno i kvalifikovano izvršenje dela
- korišćenje relativno skupih, nepoznatih ili teško primenjivih naučnih sredstava i znanja
- upošljavanje specijalista (takođe i iz inostranstva)
- saradnja i podela poslova

Realizacija plena iz krivičnog dela
- veoma orijentisano na ostvarivanje dobiti
- povratak u legalne privredne tokove
- prodaja u okviru sopstvene (legalne) privredne delatnosti
- vršenje pranja novca

Zavereničko ponašanje učinilaca
- međusobna opservacija
- izdvajanje
- nadimci
- usmene i pisane šifre

Udruživanje počinilaca / vezana krivična dela
- vanregionalno
- nacionalno
- međunarodno

Struktura grupe
- hijerarhijska struktura
- naoko neobjašnjiva zavisnost i autoritet u ponašanju između više osumnjičenih lica
- interni sistem sankcionisanja

Pomoć članovima grupe
- pružanje pomoći u bekstvu
- angažovanje određenih advokata i plaćanje njihovih honorara od strane trećih lica
- nošenje sa sobom unapred pripremljenih punomoćja za advokate
- nuđenje visokih kaucija
- pretnje i zastrašivanja učesnika u sudskom postupku
- svedoci kojima se gubi svaki trag
- tipično strašljivo ćutanje uključenih lica
- iznenađujuće pojavljivanje svedoka odbrane
- nega u pritvoru /zatvoru
- briga od strane rođaka
- prihvatanje posle puštanja iz zatvora

Korupcija
- uključenje u luksuzni način života učinilaca
- izazivanje zavisnosti (npr. kroz seks, zabranjeno kockanje, zelenaške kamate i kredite)
- plaćanje mita, stavljanje na raspolaganje turističkih apartmana, luksuznih automobila, itd.

Težnje ka uspostavljanju monopola
- „preuzimanje" privrednih društava i udela
- upravljanje privrednim društvima putem fiktivnih zastupnika
- kontrola određenih poslovnih sektora (kazina, javne kuće)
- „obezbeđivanje zaštite" uz naknadu

Odnosi sa javnošću
- kontrolisane ili tendenciozne publikacije
- upadljivo pokroviteljstvo, npr. na sportskim manifestacijama
- ciljano uspostavljanje kontakata sa ljudima iz javnog života.

Naredba o organizaciji rada javnog tužilaštva (OrgStA)

Službena naredba Ministarstva pravde od 1. oktobra 2002. godine (3262 - III A. 5)

- Službeni glasnik Ministarstva pravde Severne Rajne i Vestfalije, str. 238 -

I

Sedište i naziv organa

Broj 1

(1) Javna tužilaštva postoje u sedištima vrhovnih pokrajinskih sudova i okružnih sudova. Oni nose naziv „generalno javno tužilaštvo... (naziv mesta)", „javno tužilaštvo ... (naziv mesta)".

(2) Po potrebi mogu se formirati ogranci javnog tužilaštva. Oni nose dodatak uz naziv: „ogranak ... (naziv mesta)".

Broj 2

Naziv rukovodioca organa

(1) Rukovodilac generalnog javnog tužilaštva nosi naziv „generalni javni tužilac u ... (naziv mesta)".

(2) Rukovodilac javnog tužilaštva nosi naziv „rukovodeći viši javni tužilac u ... (naziv mesta)".

II

Struktura javnih tužilaštava

Broj 3

Osnivanje ogranaka, odeljenja i glavnih odeljenja; pisarnice

(1) Za osnivanje odeljenja potrebna je saglasnost generalnog javnog tužioca. Za osnivanje ogranaka i glavnih odeljenja potrebna je saglasnost Ministarstva pravde.

(2) Pisarnica (§ 153, stav 1 GVG) izvršava sve zadatke koje su joj prenete zakonskim i upravnim propisima ili koji su joj dodeljeni u interesu odvijanja poslova. Bliže detalje uređuje Pravilnik o pisarnicama (GStO).

(3) Zaposlene u pisarnicama i daktilo biroima trebalo bi objediniti u servisne jedinice, koje se formiraju za jedno odeljenje ili za više odeljenja. Ukoliko je moguće trebalo bi tu uključiti i ostale oblasti podrške (npr. evidencija, troškovi, normiranje).

III

Nadzor, rukovodstvo i odgovornost

Broj 4

Rukovodstvo službe

(1) U zadatke rukovodilaca organa naročito spada

a) da vrši službeni nadzor nad svim pripadnicima organa,

b) da promoviše poštovanje zakona, propisa i naredbi,

c) da sastavi plan podele predmeta u skladu sa odredbama pod brojem 15 i da imenuje zamenike,

d) da obezbedi pravilno i brzo rešavanje, a po potrebi da obezbedi ujednačenu obradu predmeta,

e) da se informiše o svim značajnim pitanjima, posebno o pitanjima u kojima postoji obaveza izveštavanja, kao i da vodi računa o tome da se u takvim predmetima preduzimaju značajne mere tek nakon što se on o tome obavesti,

f) da obrađuje pravosudne upravne predmete, posebno predmete službenog nadzora, kao i

g) da sprovodi provere poslovanja u skladu sa naredbom o proveri poslovanja sudova i javnih tužilaštava, više pravosudne škole i pravosudne akademije savezne pokrajine Severna Rajna i Vestfalija, kao i pravosudnih centara za obuku (1401. - I D. 23) u aktuelno važećoj verziji.

(2) Za obavljanje poslova rukovodstva organa potrebno je uzeti u obzir saznanja iz organizacione nauke i načela savremenog upravljanja personalom. Tu naročito spada sledeće:

- razgovori sa zaposlenima i službeni sastanci,

- unapređenje korišćenja savremenih informacionih i komunikacionih tehnologija i

- timski i projektni rad,

- jačanje ciljno orijentisanog rada (uzor), kao i

- nastojanje da se unapredi ekonomičnost i svest o troškovima.

(3) Za realizaciju zadataka iz stava 1. slova c), d), f) i g) mogu se angažovati pripadnici organa. S tim u vezi dozvoljeno je prenošenje pojedinih poslova za samostalnu realizaciju.

Broj 5

Zamenici

(1) Pokrajinska pravosudna uprava imenuje stalne zamenike rukovodilaca organa.

(2) Ako stalni zamenik nije imenovan ili je sprečen, onda zamenu vrši pripadnik organa koji je istog ranga, a kada postoji više pripadnika istog ranga, onda onaj sa najdužim stažom u službi u javnom tužilaštvu, a kada postoji više pripadnika sa istim stažom u službi, onda najstariji po datumu rođenja. Rukovodilac organa može u individualnim slučajevima i drugačije da uredi zamenu.

(3) Rukovodilac organa uređuje zamenjivanje šefova odeljenja.

(4) Zamenjivanje zamenika javnih tužilaca uređuje šef odeljenja. Rukovodilac organa zadržava diskreciono pravo odlučivanja.

Broj 6

Šef odeljenja

(1) Šefovi odeljenja u svojim odeljenjima vrše zadatke koji su opisani pod brojem 4, stav 1, slova a), b), c), d) i e). Oni obaveštavaju rukovodioca organa o svim važnim pitanjima iz svog delokruga. Broj 4, stav 2. shodno se primenjuje.

(2) Za šefove glavnih odeljenja shodno se primenjuje stav 1.

(3) Odstupajući od Pravilnika o pisarnicama (GStO) upravljanje i koordinacija zaposlenih u odeljenju može se preneti šefu odeljenja. To nema uticaja na ovlašćenja direktora i na koordinacione zadatke iz nadležnosti /delokruga/ oblasti tužilačkih pomoćnika.

(4) U slučajevima iz stava 3, alineja 1, dozvoljeno je šefovima odeljenja da poveravaju pojedinačne poslove pripadnicima odeljenja na samostalno izvršenje. To ne važi za zadatke opisane pod brojem 4, stav 1. slova a), b), d) i e).

Broj 7

Rukovodstvo ogranka

(1) Rukovodilac ogranka vrši dužnosti koje su u vezi rukovođenja ogrankom.

(2) Generalni javni tužilac može uz odobrenje Ministarstva pravde da rukovodiocu ogranka prenese i šira ovlašćenja.

Broj 8

Odgovornost zamenika javnih tužilaca

(1) Zamenici javnih tužilaca su pravosudni organi. Obavezni su da u okviru zakona gone krivična dela. Njihov zadatak je da objektivno rasvetle činjenično stanje. U ispunjavanju ove obaveze i zadatka oni podležu službenim uputstvima samo u okviru zakona, naročito unutar granica zacrtanih načelom legaliteta.

(2) U okviru dodeljenih poslova zamenici javnog tužioca obavljaju svoje zadatke u načelu na sopstvenu odgovornost. Oni potpisuju svoje odluke i pismena, osim ako se u daljim odredbama ili drugim naredbama ne utvrdi drugačije.

(3) Zamenici javnog tužioca neizostavno obaveštavaju šefa odeljenja o svakom važnom postupku iz njihovog delokruga.

(4) Zamenici javnog tužioca trebalo bi da koriste savremene informacione i komunikacione tehnologije.

IV

Potpisivanje

Broj 9

Potpisivanje od strane rukovodioca organa

(1) Rukovodilac organa potpisuje

a) izveštaje višim organima, izuzev izveštaja generalnom javnom tužilaštvu, koji se podnose u pravnim predmetima kako bi se izdejstvovala odluka Vrhovnog pokrajinskog suda,

b) dopise vrhovnim saveznim i pokrajinskim organima, kao generalnom saveznom pravobraniocu, izuzev izveštaja o slanju revizija

c) konačne odluke i pismena u kadrovskim predmetima i predmetima pravosudne uprave, uključujući predmete stručnog nadzora i disciplinske predmete,

d) dopise inostranim organima,

e) odluke koje su upravnim propisom njemu stavljene u nadležnost,

f) naredbe i pismena, čije potpisivanje je uopšte ili u pojedinačnim slučajevima rezervisao za sebe.

(2) Uz prethodnu saglasnost generalnog javnog tužioca može se delimično preneti pravo potpisivanja iz stava 1. U pitanjima od manjeg značaja u pojedinim slučajevima može se drugačije urediti i bez saglasnosti iz alineje 1.

(3) Naredbe i pismena, koje rukovodilac organa potpiše, podnose se preko šefa odeljenja. Shodno važi alineja 1 za šefove glavnih odeljenja.

Broj 10

Potpisivanje šefa odeljenja

(1) Šefovi odeljenja potpisuju naredbe i pismena, koja im je rukovodstvo organa prenelo na potpisivanje. U pojedinim slučajevima mogu samostalno potpisivati. Alineje 1 i 2 primenjuju se shodno na šefove glavnih odeljenja.

(2) Pre slanja se šefu odeljenja moraju se podneti na uvid i odobrenje

a) konačne odluke u predmetima koji prema § 74. stav 2. GVG spadaju u nadležnost krivičnog veća kao velikog porotnog ili prema § 41. stav 1, broj 1. JGG u nadležnost veća za maloletnike,

b) podnesci, kojima javno tužilaštvo ulaže, obrazlaže, ograničava ili povlači pravne lekove,

c) konačne odluke, kojima se putem pomilovanja za izvršenja

1) mera poboljšanja i obezbeđenja odlaganja ili prekida ili

2) zatvorske kazne od najmanje šest meseci prekida izdržavanja kazne

3) zatvorske kazne od najmanje šest meseci, kada je od pravosnažnosti odluke proteklo više od šest meseci, odobrava ili opoziva odlaganje izdržavanja kazne,

d) konačne odluke i izjave po osnovu pravnih lekova u političkim i medijskim krivičnim stvarima, u potonjim i kod zahteva za zaplenu, ukoliko se odnose na kompletan tiraž ili na izdavanje štamparskog proizvoda,

e) izveštaje generalnom javnom tužilaštvu, koji se podnose u pravnim stvarima kako bi se izdejstvovala odluka Vrhovnog pokrajinskog suda, izuzimajući izveštaje o slanju revizija i izveštaje o slanju pravnih žalbi (§ 79. Zakon o prekršajima),

f) zahtev javnog tužilaštva za obnavljanje postupka i izjave koje se odnose na takav zahtev,

g) odbijanje da se preuzme postupak čije je preuzimanje tražilo drugo javno tužilaštvo, i

h) izveštaje o donošenju odluke u skladu sa § 10, stav 2 Zakona o obeštećenju za mere krivičnog gonjenja).

Broj 11

Potpisivanje od strane generalnog javnog tužilaštva

Generalni javni tužilac uređuje prava potpisivanja u generalnom javnom tužilaštvu.

Broj 12

Način potpisivanja

(1) Zaposleni u javnom tužilaštvu u prepisci navode naziv organa. Oni potpisuju, ne navodeći ugovorni odnos, svoje ime i funkciju (naziv funkcije).

(2) U predmetima pravosudne uprave, kao i u predmetima pomilovanja, rukovodioci organa umesto oznake organa navode svoju funkciju. Ako se takvi predmeti prenesu drugima na samostalno rešavanje, isti ih potpisuju uz dodatak „po nalogu" („p.n."), a zamenici rukovodilaca organa shodno broju 5, stav 1. i 2. sa dodatkom „zamenik".

(3) Stav 2. važi i za rešenja u skladu sa § 172. ZKP.

Broj 13

Period uhodavanja

(1) Sudije* na probnom radu tokom perioda uhodavanja u skladu sa detaljnim uputstvima rukovodilaca organa podnose obrađene predmete na uvid i odobrenje. Obaveza podnošenja na uvid po pravilu ne bi trebalo da traje manje od tri meseca ni duže od šest meseci.

(2) Obaveza podnošenja na uvid može se u potpunosti ili delimično ukinuti, ako je to opravdano prema pokazanom učinku.

(3) Obaveza podnošenja na uvid ne primenjuje se ako predmet ne trpi odlaganje, kao i ako su nedostupni zamenici javnog tužioca koji su oslobođeni od obaveze podnošenja na uvid.

* „U Nemačkoj, mladi pravnici, koji će se kasnije zaposliti kao stalne sudije ili javni tužioci, najpre se imenuju za sudiju na probnom radu. U toj funkciji, oni se mogu angažovati kako u sudu, tako i u javnom tužilaštvu. Za vreme trajanja njihovog rada u javnom tužilaštvu, oni nose službenu oznaku „javni tužilac" i imaju prava i obaveze javnog tužioca. Probni rad može da traje najviše pet godina."

Broj 14

Dodeljivanje prava potpisivanja javnim tužiocima koji zastupaju pred osnovnim sudom

(1) Zaposlena lica u javnom tužilaštvu koje postupa pred osnovnim sudom sa stečenom kvalifikacijom za obavljanje dužnosti sudije imaju prava za potpisivanje tužilaca koji postupaju pred osnovnim sudom.

(2) Kada službenici polože ispit za tužioca koji postupa pred osnovnim sudom, onda im se dodeljuju prava potpisivanja koja ima tužilac koji postupa pred osnovnim sudom.

(3) Službenicima javnog tužilaštva koje postupa pred osnovnim sudom, koji nisu stekli kvalifikaciju za obavljanje dužnosti sudije niti su položili ispit za tužioca koji postupa pred osnovnim sudom, rukovodilac orana može po isteku probnog perioda da dodeli pojedina ili sva prava potpisivanja u svojstvu tužioca koji postupa pred osnovnim sudom. Probni period po pravilu ne bi trebalo da traje manje od tri meseca ni duže od godinu dana.

(4) Od probnog perioda može se u potpunosti ili delimično odustati, ako je to opravdano prema pokazanom učinku.

(5) Ako službenici nemaju pravo potpisivanja, tokom probnog perioda u skladu sa detaljnim uputstvima rukovodilaca organa podnose obrađene predmete na odobrenje i potpisivanje.

(6) Kod prelaska u drugo javno tužilaštvo, dodeljeno pravo potpisa ostaje da važi. Rukovodioci organa imaju pravo na opoziv.

V

Podela predmeta i zamenjivanje

Broj 15

Plan podele predmeta

(1) Za svaku kalendarsku godinu rukovodilac organa, posle održanih konsultacija sa šefovima odeljenja i sa pripadnikom svakog odeljenja kojeg je odredio šef odeljenja sastavlja plan podele predmeta.

(2) Predmeti se u načelu dele prema opštim kriterijumima. Pri tom se mogu formirati istražne grupe (timovi, projekti).

(3) Šefovi odeljenja se takođe zadužuju za obradu redovnih predmeta, ukoliko im to dozvoljava obim drugih dužnosti.

(4) Plan podele posla podnosi se Ministarstvu pravde do 31. januara svake godine.

Broj 16

Odstupanja od plana podele predmeta

(1) Rukovodilac organa donosi u pojedinačnom slučaju pravilo koje odstupa od plana podele predmeta, ako je to neophodno u cilju svrsishodnog i brzog obavljanja zadataka.

(2) Ako se ispostavi da se jedan ili više postupaka u odeljenju ne mogu brzo obraditi, zamenik javnog tužioca može da se oslobodi drugih dužnosti. Ako to nije moguće, onda će se za obradu predmeta zadužiti jedan ili više drugih zamenika javnog tužioca.

Broj 17

Posebne oblasti

(1) Predmeti za čiju obradu su potrebna specijalistička znanja i iskustva treba objediniti u određenim odeljenjima. Posebno dolaze u obzir, između ostalog:

a) kapitalni predmeti,

b) krivični predmeti iz oblasti privrede,

c) postupci u vezi sa organizovanim kriminalom,

d) postupci za krivična dela uperena protiv seksualnog samoopredeljenja,

e) politički krivični predmeti,

f) postupci zbog podstrekavanja ili prikazivanja nasilja,

g) postupci zbog distribucije pornografskih ili drugih materijala koji su štetni po omladinu, i

h) krivični predmetiu vezi sa medijima.

(2) Posebno:

a) postupci u vezi sa nasiljem u porodici,

b) krivični predmeti vezani za zaštitu životne sredine,

c) krivični predmeti u vezi sa drogom i lekovima,

d) pitanja u vezi sa trgovinom sa inostranstvom

e) krivični predmeti iz oblasti saobraćaja

mogu se objediniti u određenim odeljenjima. Ovo takođe važi i za posebne administrativne poslove (npr. lični podaci, informacione i komunikacione tehnologije).

Broj 18

Maloletnička odeljenja

(1) Postupke koji spadaju u nadležnost maloletničkih sudova potrebno je dodeliti maloletničkim javnim tužiocima.

(2) U maloletničkim odeljenjima takođe će se postupati i u predmetima protiv krivično maloletnik lica i u predmetima u vezi sa zaštitom mladih.

(3) U predmetima u vezi sa maloletnicima, koji spadaju u nadležnost specijalne oblasti, postupaće se u maloletničkom odeljenju. To ne važi ako su takođe postavljeni specijalni zamenici javnih tužilaca u skladu sa stavom 1.

Broj 19

Nadležnost javnih tužilaca koji postupaju pred osnovnim sudom u krivičnim predmetima

Javnim tužiocima koji postupaju pred osnovnim sudom mogu se od krivičnih stvari, za koje je nadležan osnovni sud, krivično odeljenje, u skladu sa § 25. GVG, dati u obradu:

a) sva lakša krivična dela za koja maksimalna zaprećena kazna iznosi šest meseci zatvora,

b) sledeća lakša krivična dela:

- narušavanje nepovredivosti stana (§ 123. Krivičnog zakonika),

- neovlašćeno prisvajanje službenih ovlašćenja (§ 132. Krivičnog zakonika),

- povreda službenih obaveštenja (§ 134. Krivičnog zakonika),

- neovlašćeno skidanje pečata i žiga (§ 136. Krivičnog zakonika),

- nedozvoljeno udaljavanje sa mesta udesa (§ 142. Krivičnog zakonika), osim ako je delo povezano sa ubistvom iz nehata ili telesnom povredom, kod koje su nastupile posledice navedene u § 226. Krivičnog zakonika,

- zloupotreba poziva hitnih službi i oštećenje sredstava za pomoć i sprečavanje nezgoda (§ 145. Krivičnog zakonika),

- kršenje zabrane obavljanja delatnosti (§ 145.c Krivičnog zakonika),

- uvreda, širenje uvredljivih tvrdnji i kleveta (§ § 185.-187. Krivičnog zakonika), osim ako je delo usmereno protiv političkih subjekata navedenih u § 194, stav 4. Krivičnog zakonika,

- telesne povrede (§ 223. Krivičnog zakonika), opasne telesne povrede u slučajevima iz § 224, stav 1, broj 2 i 4 Krivičnog zakonika telesne povrede iz nehata (§ 229. Krivičnog zakonika), osim ako je nastupila jedna od posledica iz § 226. Krivičnog zakonika,

- prinuda (§ 240. Krivičnog zakonika),

- pretnja (§ 241. Krivičnog zakonika),

- neovlašćeno korišćenje vozila (§ 248. b Krivičnog zakonika),

- zloupotreba ličnih dokumenata (§ 281. Krivičnog zakonika),

- neovlašćena upotreba založenih predmeta (§ 290. Krivičnog zakonika),

- ugrožavanje drumskog saobraćaja u slučajevima iz § 315.c, stav 1, br. 1. Krivičnog zakonika, ako nije u vezi sa ubistvom iz nehata ili telesnom povredom, kod koje je nastupila jedna od posledica iz § 226. Krivičnog zakona,

- vožnja u alkoholisanom stanju (§ 316. Krivičnog zakonika),

- potpuna opijenost (§ 323.a Krivičnog zakonika), ako bi tužilac koji postupa pri osnovnom sudu bio nadležan za učinjeno delo u opijenom stanju,

- ugrožavanje lečenja od zavisnosti (§ 323. b Krivičnog zakonika),

c) sledeća lakša krivična dela, ako vrednost ukradene ili proneverene imovine ili šteta ne prelazi 2.000 evra:

- krađa (§ 242. Krivičnog zakonika),

- krađa u slučajevima iz § 243, stav 1. alineja 2, br. 1. i 2. Krivičnog zakonika, ako je krađa učinjena iz zaključanog vozila ili zaštitnim sredstvima posebno zaštićenog vozila protiv oduzimanja ,

- pronevera (§ 246. Krivičnog zakonika),

- krađa električne energije (§ 248.c Krivičnog zakonika),

- prevara (§ 263. Krivičnog zakonika),

- dobijanje usluga obmanom (§ 265.a Krivičnog zakonika),

-imovinska šteta (§ 303. Krivičnog zakonika),

- oštećenje javne imovine (§ 304. Krivičnog zakonika),

- utaja poreza (§ 370, stav 1, 2. i 4. Poreskog zakonika), ako se radi o utaji poreza na motorna vozila,

d) sledeća lakša krivična dela, ako je tužilac koji postupa pred osnovnim sudom nadležan, ili bi bio nadležan, za prethodno lakše krivično na kome se temelji predmetno lakše krivično delo:

- prijavljivanje nepostojećeg krivičnog dela (§ 145. d Krivičnog zakonika),

- lažna optužba (§ 164. Krivičnog zakonika)

- pomaganje učiniocu krivičnog dela (§ 257. Krivičnog zakonika),

- krivično delo onemogućavanja izricanja ili izvršenja kazne (§ 258. Krivičnog zakonika),

- krivično delo prikrivanja (§ 259. Krivičnog zakonika),

- prikrivanje iz nehata plemenitih metala i dragog kamenja (§ 148. b Uredbe o uslovima vršenja samostalne privredne delatnosti),

e) lakša krivična dela prema sledećim posebnim zakonima:

- § 9. Zakona o obaveznom osiguranju za strana motorna vozila i njihove prikolice,

- § 31. Zakona o radu kod kuće,

- § 6. Zakona o obaveznom osiguranju,

- § § 21, 22, 22a Zakona o drumskom saobraćaju.

Broj 20

Nadležnost tužilaca koji postupaju pred osnovnim sudovima
u predmetima novčanih kazni

(1) Ako je tužilac koji postupa pred osnovnim sudom nadležan za postupanje po krivičnom delu, onda će takođe postupati i po prekršajima, koji su u vezi sa tim krivičnim delom (§ § 40, 42. Zakona o prekršajima; broj 270. Uputstva za krivični postupak i postupak kažnjavanja novčanom kaznom - RiStBV).

(2) Tužiocima koji postupaju pred osnovnim sudom prenose se žalbeni postupci prema § § 67. i dalje Zakona o prekršajima. Od toga se izuzimaju predmeti naplate novčane kazne iz specijalnih oblasti, koje obrađuju javni tužioci.

(3) Ostaju nepromenjeno da važe ovlašćenja rukovodilaca organa da donesu drugačije pravilnike kojima se reguliše nadležnost.

Broj 21

Isključenje nadležnosti tužilaca koji postupaju pred osnovnim sudom

Tužioci koji postupaju pred osnovnim sudom ne obrađuju:

a) postupke za krivična dela maloletnika ili mlađih adolescenata,

b) postupke koji imaju za predmet vojna lakša krivična dela,

c) postupke protiv lica prema kojima se moraju primenjivati statut o NATO snagama, zajedno sa dopunskim sporazumima,

d) političke krivične predmete i krivične predmete u vezi sa medijima,

e) postupke u kojima se očekuje nalaganje korekcije i prevencije prema § 61. Krivičnog zakonika, sa izuzetkom oduzimanja vozačke dozvole, i

f) postupke koji su sa stvarnog i pravnog aspekta problematični ili koji iz drugih razloga imaju veliki značaj.

Broj 22

Istražne grupe

Ako dođe do formiranja istražnih grupa (timova, projekata) od javnih tužilaca i tužilaca koji postupaju pred osnovnim sudovima, onda se ne primenjuju odredbe pod brojevima 19 i 21.

Broj 23

Posebne odredbe

(1) Rukovodilac organa može u pojedinačnim slučajevima da i druge predmete nižeg značaja iz nadležnosti osnovnog suda, krivičnog sudije prema § 25. GVG, prepustiti tužiocu koji postupa pred osnovnim sudom na obradu. Dozvoljeno je prenošenje ovog ovlašćenja na šefa odeljenja.

(2) Rukovodilac organa može da delegira tužioce koji postupaju pred osnovnim sudom ili druge službenike da pomažu javnom tužiocu u obradi predmeta.

(3) Ostaje nepromenjeno ovlašćenje da se u pojedinim slučajevima, odstupajući od odredbe pod brojem 19, javnom tužiocu dodeli obrada predmeta (§ 145. GVG).

Broj 24

Zastupanje optužnice na pretresima

(1) Zastupanje javnog tužilaštva na glavnom pretresu uređuje rukovodilac organa, a u ogranku rukovodilac ogranka. Zastupanje bi se u što većoj meri trebalo poveriti autoru optužnice. Šefovi odeljenja takođe bi trebalo da zastupaju optužnice na pretresima, ukoliko im to obim drugih dužnosti dozvoljava.

(2) Tužioci koji postupaju pred osnovnim sudovima zastupaju optužnicu na glavnom pretresu pred osnovnim sudom, ukoliko sudija sudi u svojstvu krivičnog sudije (§ 25. GVG) ili sudije za maloletnike (§ 39. JGG).

(3) Dozvoljava se prenošenje ovlašćenja iz stava 1, alineja 1.

Broj 25

Stupanje na snagu

Nova verzija naredbe stupa na snagu 1. januara 2003. godine umesto Opšte odluke Ministarstva pravde od 12. marta 1975. godine (3262 - II A. 5) - JMBl. NW S. 85 -, s poslednjom izmenom iz Opšte odluke Ministarstva pravde od 24. jula 1991. godine (3262 - II A. 5) - JMBl. NW S. 198.